

LUKU 7 TILAN VAIHEET PERIKUNTANA 1929 - 1933

Seurakunnan kirkonisäntä Matti Penttilä-Iikka

Velan antaja ja osakkeiden ostaja sekä pakkohuutokaupan hakija
Kuittaa 8.2.29 sukuhaudan osalta seuraavaa:

Kartta B No 19, josta maksettu:

Elokuu 26 1894 2 m2 6 mk. (Kerttu Eliinan kuolema 1-vuotiaana)

Kesäkuu 13 1905 2 m2 7.50 mk. (Eeron hukkuminen jokeen 10-vuotiaana)

Heinäkuu 8 1906 2 m2 15.00 mk. (Elinan ja lapsen kuolema ja Kalervo 1920)

Helmikuu 8 1929 18 m2 720 mk. Koko sukuhauta 24 m2 (Juhon kuolema)

Yhteenveto haudoista luvussa 10

Maksettu 9.1. omaisuusvero 1.975,70 mk.

Muistikirjan merkinnöistä joulukuu -28 maaliskuu -29:

12 eri suoritusta yhteensä 2.060 mk otsikolla Maurille opistoon/Helsinkiin, kansanopisto vielä menossa?

Kirjattiin: Talouteen 2.220.-, Emännälle 850.-, Paavo 450.-, Mauno 330.-, Aatto 330.-Suoma 100.-, Mauri 85.-. Yht. 4.365 mk eli 1.091 mk/kk (350 euroa/kk). Merkinnän "talouteen" lisäksi kotitalouteen ostettiin laskulla Osuuskaupasta, mutta sen laskuissa suurin osa oli rehu - ja maataloustarpeita, joten kotitalouteen käytetty määrä ei selviä.

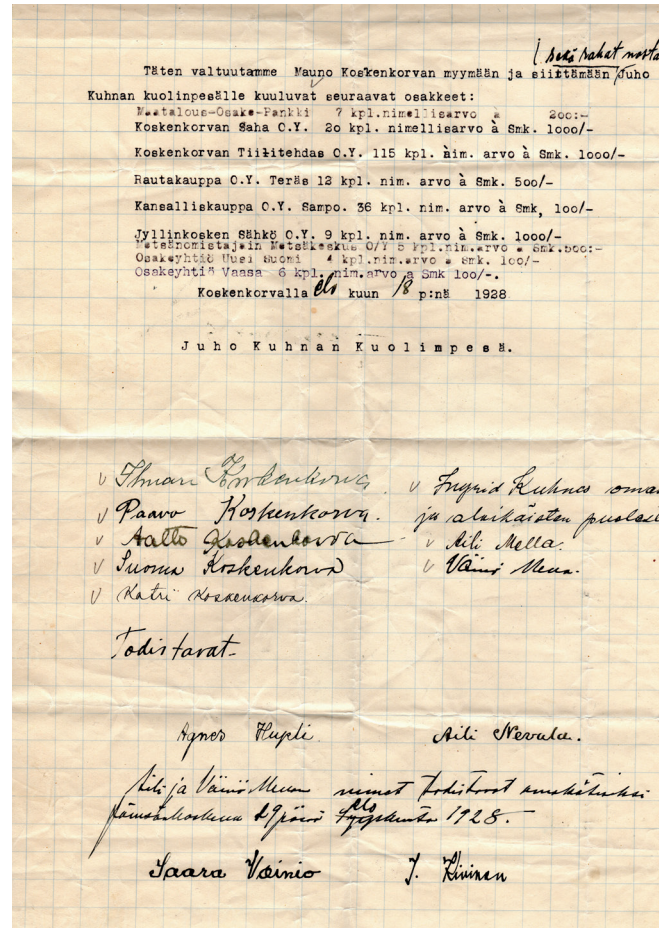
Erillisiä kirjauksia: Ailin lääkäripalkkio ja lääkkeet 89,25 ja 35 mk, Suomalle kenkiin 150 mk, Sirkalle nukke 18.- ja henkivakuutus 855 mk, Ailille kuvarasat 25 mk, panoksia pojille 100+37 mk, Maurille saappaat 170 mk, Suutarille kenkien korjauksesta 205 mk.

Vuoden 1929 rahaliikennettä kuvaavat postikortit:

Vaasa 27.4. Olemme mielihyvällä vastaanottaneet postiosoituksen Smk 151.- jolla summalla olemme kiitollisena arv. tiliänne hyvittäneet. Onkilahden Konepaja.

Vaasa 7.1. Saimme tänään rahalähetysenne postios. 5.1. Smk 184,25 minkä kiittäen olemme tiliinne merkinneet. Rauta-
kauppa Oy Teräs.

Arv. 5.11. postiosoituksenne mukana saimme tänään vastaanottaa Smk 696.- rahassa, jonka summan olemme kiitollisuudella tilinne hyväksi merkinneet. Vaasa 9.11.1929 Vaasan konttori.

Myyty 9 kpl Jyllinkosken sähkö o/y osaketta 14.2.29 M. Penttilä-Iikkalle á 1.350 mk yht. 12.150 mk, luonastettu velkakirja M. Penttilä-Iikkalta korkoineen 10.011,50 mk.

Tarjottu J. Kitinojalle trompuja 12.2.1929:
40x60x100 sm 65 .-,
50x75x80 sm 65.- seinämän paksuus 7 sm
14 pv vapaasti koskenkorvan asemalla.

Harjun osuuskaupalle tarjous 19.2.1929
40x60x100 sm tai
50x75x80 kpl/ 65.-,80
cm renkaat 70.-, 90 sm
rengas 80.- 1 m rengas
90.- 4" x 80 sm 10.- ,
6"x80 sm 13.-, 8" x80
sm 16.-

Nopsa tiili 8:osa sementtiä 50 .-/ 100 kpl
10:osa sementtiä 45.- /
100 kpl. 20.000 kpl uusia varastossa.

Tapaturmavakuutus maksujen perusteet 9.3.1929

Karjakko 5.000 mk, 2 harjoittelijaa 4.000 mk, 1 sisäkkö 2.000 mk, 5 miestä 2.900 mk yhteensä 40.000 mk.

Erittelyt: Miehet rahaa 23.000 mk luonnossa 6.000 mk, karjakko 4.000 +1.000.-, harjurit 3.000+1.000, 1 sisäkkö 1.500 + 500.- yhteensä 31.500 + 8.500.-.

Ostettu sonni vasikka "Kreivi" Myllymäeltä Louhelta , meidän osuus 1.500 mk, Koskenkorvan sonni yhdistyksen hankinta. Kreivi synt. 20.9–29, emä Aate 3262 syntynyt 1917 vuoden 1927–28 tuotos 6.846 kg maitoa, 271,3 kg rasvaa rasva-% 3,97, isä Tirehtööri A.3427, Aaten emä Loretta VII 30.10.1908 isä Muhamed 17.10.1912 A 932. Kreivin suvusta oli selvitys vielä 2 polvea taaksepäin, jossa suku oli jo asunut Englannissa eli vahvaa Ay taustaa nimiä: Loretta VI ja V sekä Lord Bat, Lord Rose, Berchertie May King jne. Kreivin kohtalon voit lukea jällempää.

Omistaja *Koskenkorva Oy* Kasvattaja *A. Myllymäki*
Koskenkorva *Myllymäki, A. A.*

Suomen Ayrshireyhdistys
 Kahtakirjatodistus

Sonni *Kreivi Aate* syntynyt *maalis* kuun *20 p:nä* 19*29*.
Myllymäen tiluksella varustettu korva N:o _____ on tänään
 hyväksytty Suomen Ayrshireyhdistyksen kantakirjan pääosastoon merkittäväksi
 A. *6204*

joka täten todistetaan.

Koskenkorva *maalis* kuun *19 p:nä* 19*29*.
H. Sundberg
 Sihteeri

POLVEUTUMINEN
 Polveutumistietojen ja kasvatusta

Sonni <i>Kreivi Aate</i> s. <i>20.9.17</i> A. <i>6204</i>	E. <i>Aate</i> s. <i>14.11.17</i> A. <i>3262</i>	I. <i>Tirehtööri</i> s. <i>17.10.12</i> A. <i>932</i>
<i>Juhonius</i> <i>19</i> (1970)	<i>Kuhkauri</i> (1951)	<i>Liima</i> (1944)
<i>Orilu</i> <i>av</i> <i>1952</i>		

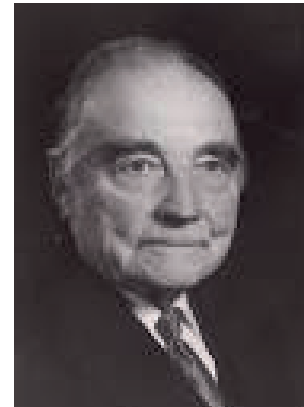
Lunastus Smk *165.-*

Sonnin vaihtaessa omistajaa seuraa todistus mukana

Myyty Koskenkorvan tiilitehtaan osakkeet 125 kpl Svante Kurikalle á 2.000 mk = 250.000 mk. Osakkaita ei myyty ihan kelle sattuu ja kauppahinta oli melkoinen. (85.000 euroa)

Elias Svante Kurikka (11.2.1894 Kuortane–21.8.1984 Alavus) oli suomalainen yrittäjä, yritysjohtaja ja kauppaneuvos.

Kurikka perusti Alavuden Puunjalostustehdas Oy:n yhdessä Vihtori Peltosen ja Esa Harjun kanssa Alavuden Rantatöysään kesäkuun 9. päivänä 1917. Nykyään se on Mattiovi Oy:n Alavuden tehdas, joka valmistaa

sisäovia. Kurikka toimi yhtiön toimitusjohtajana yhtäjaksoisesti yli 60 vuotta 11. helmikuuta 1979 saakka. Lisäksi hän oli omistajana, hallituksen puheenjohtajana sekä toimitusjohtajana lukuisissa muissakin teollisuus- ja liikelaitoksissa. Näitä olivat muun muassa Suolahden Puu Oy, Vuokalan Saha Oy Savonranta, Kouran Höyrysaha Oy, Viitasaaren Saha Oy, Helsingin Puu Oy, Koskenkorvan Tiilitehdas Oy, Vaasan Laiva Oy Helsinki, Kurikan Laiva Oy

Vaasa, Koskelan Puutavara Oy ja Oy Vaasa Wood Ab. KOP:n Alavuden konttorin valvojana hän toimi 35 vuotta. Hän toimi myös Etelä-Pohjanmaan Urheilijain Tukijat ry:ssä (EPUT), jonka perustajajäseniin hän kuului.

Koskenkorvan Tiilitehdas:

Koskenkorvan Tiilitehdas Oy:n perustivat 1920 Heikki ja Svante Kurikka. Juho Kuhna oli taas alusta alkaen mukana ja osakkeita oli myös kartutettu, mutta siitä miten ja missä vaiheessa ei löytynyt tietoa. Svante Kurikka oli hallituksen jäsen 1922–, vuodesta 1928 lähtien kymmeniä vuosia Koskenkorvan Tiilitehdas Oy:n toimitusjohtajana. Svante omisti Kuhnan osakkeet vielä 1964, 1971 tiilitehdas meni konkurssiin.

Svante Kurikalla on oma rahasto, joka myöntää stipendejä kulttuuritoimintaan.

Maksettu tapaturmavakuutusmaksu talo 740, mylly 756 mk yht. 1.496 mk.

Karjakko Taimi Käyrälle annettiin muistolahja (310 mk) 30.4.1929, oli ollut Koskenkorvalla 1.11.1925 alkaen.

Meijerin toimihenkilön taksalaskelma (*tarkastus karjakko*)

159 lehmää (1928 oli 210) á 3.50 ja 6 kk á 110 yhteensä 1.216,50. Meijeri avusti tarkkailuyhdistystä elokuussa: 159 lehmää á 3.50 ja 110 mk /kk.

Lehmämäärä väheni kylässä 25 % tai ehkä paremmin tarkastuskarjojen määrä aleni, eli kiinnostus karjan jalostukseen ja seurantaan oli vähemmän.

Arvi Viinamäki osti kuroja 80 kg á 1.50 = 120.- Helvi Koskelle palkkaa 7 viikolta 350 mk, Vällyjen tekopalkka 50.-.

Maksettu velkaa Harjun Osk 3.000.- maksettu Ilmajoen osuuskaupalle 3.000.- 30.5. Maksettu Aune Kuusistolle 10,5 pv á 15 mk puutarhatöistä.

Kesäkuun 3 pv 1929 Samuel Syrjälä saa Ilmajoen säästöpankista 4.000 mk lainan, jolla maksetaan Juhon, Maunon ja lisakki Rannon laina pois, jonka vakuutena oli torpan rakennukset. Syrjälä oli lainannut pieniä summia aikaisemmin, joista oli merkintöjä edellä.

Samuel maksaa lainasta vain kaksi kertaa korot ja jättää se sitten hoitamatta ja lainassa ovat takaajina Paavo ja Mauno, jotka joutuvat lainan maksumiehiksi.

26.6.33 Sameli Syrjälä todetaan varattomaksi ja pakkohuutokaupassa, jolla torpan rakennuksia myytiin 20.10. ja 8.12. 1933 ei kertynyt mitään tähän lainaan. Laina siirretään Maunolle 13.1.1936. Ja rakennukset tulee taloon ja myydään myöhemmin.

Kirje Alavuden Säästöpankilta 26.6.1929:

Mauno on ehdottanut Juhon lainan järjeistämistä siten, että Mauno on velallinen ja perikunta takaa kiinnitysten lisäksi.

Mauno lupaa saavansa syksyllä kuoletuslainan, jolla tämä laina maksetaan, jolloin pankki voisi vielä odottaa, vaikka johtaja Asunmaalle jo oli annettu tehtävä järjestää laina eli luultavimmin sanoa se irti. Pankki päättää vielä odottaa.

Kunnanverot 30.6. Mylly 1.072.- ja talo 2.021,20 mk

4.7.1929 Mauno allekirjoittaa shekkiluottosopimuksen

Tampereen osakepankkiin määrältään 41.000 mk ja päiväyksellä 27.6. Takauksen on antanut koko perikunta: Ingrid Kuhna emäntä, Paavo Koskenkorva mv., I. Koskenkorva tehtailija, Suoma Koskenkorva tal. tytär, Katri Koskenkorva postivirkailija, Aatto Koskenkorva ylioppilas, Aili Mella emäntä. Muut kirjoittavat samassa paikassa todistajat Ellen Heikkilä ja Laila Multamäki ja Katri kirjoittaa eri aikaan ja todistajana Ellen Heikkilä ja Saara Koivumäki. Tärkeää on huomata, ettei Väinö Mella ole tässä takaajana. (*Lisää Ailin tarinassa myöhemmin*)

Muistikirja maaliskuun lopusta heinäkuun alkuun: (n. 3 kk)

Myllystä tuloutusta 4.200 mk

Talouteen 3.418, Aili + Suoma 195, Emäntä 335, Mauno 355, Paavo 330. Aatto 660 Maurille opistoon 1.760.- Yhteensä 7.053 mk 2.350 mk/kk (740 €/kk).

Merkintöjä vihkon sivuilla: Ailille ja Sirkalle tukan leikkoo rahaa 50.-, merkintä ”tupa” Ailille 900 mk ei selvinnyt oliko kyseessä Aili Mella vai Aili Knut (ottotyttö).

Maunon henkivakuutus 980 + 114.50 mk.

Suomalle takki 300.-, Ailin takkia korjattiin 40.- Maurille housukangas 120.-, Aaton puvun teko 125.- Paavon takin korjaus 35.- Sirkalle hattu 65.- emännälle villatakki 40.-

Korjattu Paavon kello 20.-, Maunon pyörä 20.- radion korjaus 280.-

Pojille panoksia kolmessa osassa yhteensä 410 mk.

Tähän jaksoon osuu pitkien olkien ostoa monesta paikasta. Tehdään jonnekin ladon katto? Samoin monenlaisia siemeniä hankitaan pellolle ja puutarhaan mm. Alsikeapilaa 10 kg á 50.-

Sisäpiika Aili Nevala menee naimisiin Kustaa Kosken kanssa ja häälahjaan 170 mk. Ailin kutsukortti oli edellä.

Ylös oli merkattu suojeluskunnan koulutusmuistiinpanoja, jotka liittyvät laskijan koulutukseen, asteet ja piirut selvisi mm. ”Korjattava sivusuunta metreissä jaetaan ampumamatkan kilometriluvulla noomus-noomius.”

Tässä välissä on myyty kymmeniä sianporsaita useisiin pitäjiin ja hintataso on nyt 175 mk/porsas. Yksi oli myyty Arvi Viinamäelle 11.6, se kuoli ja takuuseen annettiin uusi 20.6 toivottavasti Arvi sai sen pidettyä hengissä?

KORJAUSPAJA
KOSKENKORVA - Puh. 30

Koskenkorva Syys kuun 23 p:nä 1933

Tekee kaikkea konealan
kultuvaa työtä ammattitaidolla.
Kohdulliset hinnat.

LASKU

Juho Kunnan Perikunnan Mylly maksava

An	Wäkirauden Kaula Korjattu		
	Uusi Neula Ja Kuppi	70:-	
	Kaasuhiestausta Maksettu Kurikan		
	Ajokalu Tehtaalille	70:-	
	Hitsatun Kappaleen Kuljetus Ja Työ	32:-	
2 Kpl	Waristajapuikkoja Iyhemnetty	10:-	
	Nosto Taljan Korjaus	165:-	
4 Kgr	Laakeri Metallia a 32:-	128:-	
	Työkalujen Ja Koneiden Wuokraa		
	Ja Työtä Turpiinin Korjauksessa	180:-	
	Eurekan wäliwaihito Akseli	70:-	
2 Kpl	Laakeria Samaa	65:-	
2 ,,	Hihnaoyöriä ,,	125:-	
2 ,,	Laakerin annatinKautaa	45:-	
8 ,,	Pulttia Tehty	12:-	
	Turpiinin Wenttiin Säästäjä Laitos		
	Korjattu Ja Paikoilleen Asetus	275:-	
	Siirä	1247:-	
	Traktorin Laastit Kallistettu	1393:-	
	Yhteensä	Smk	1393:-
	Maksetuksi Kuitataan		
	Koskenkorvalla 24/9 - 33		
	Frans Kannisto		

Talo ja Mylly ovat olleet melkoinen toimeksiantaja kylän sepille:

Koskenkorva Elo kuun 18 p:nä 1929

Fr. Kannisto Konepaja Koskenkorva

LASKU

Juho Kunnan Perikunta MAKSAVA

Frans Kannistolle

6 Kpl	Hakkuja Teritetty	12:-	
5 Kpl	Sameja	10:-	
1 Kpl	Waristaja Puikko Tehty	10:-	
	Raswa Putkia Laitettu	8:-	
	Kyymä Koneen Laakerit Walettu	25:-	
1 Kpl	Waristaja Puikko Korjattu	8:-	
1 Kpl	Wäkirausta Korjattu	60:-	
	Wäkiraudan Puiset Laakerit Laitettu	35:-	
2 Kpl	Pärehyylän Terä Laitettu	20:-	
	Tomu Imurin Akseli Ja Laakerit	40:-	
	Ala Panmu Laite Korjattu	85:-	
	Kiwen Neste Ruuwi Korjattu	50:-	
1 Kpl	Niittekoneen Terä Korjattu	20:-	
	Niittekoneen Kampi Tappi Ja Laakeri	35:-	
		418:-	
	Yhteensä	Smk	418:-
	Kuitataan Maksetuksi		
	Koskenkorvalla 18/10, 29		
	Frans Kannisto		

Juho Kunnan Perikunnalle olen teh-
nnyt tänä päivänä yhteensä 525:- sula-
vähemmyyksiä 900kg. höyryä ja 135 yht 315:- ja
jäännös Smk. 210:- on tänään maksettu ja
kuitataan.

Koskenkorvalla 6p:nä Toukok. 1929.

Eino, Prigård

Frans Kannosto

Vapaussodan aikaan Frans joutui epäillyksi punaisten touhuihin ja vietiin lopuksi aina vankileirille asti. Kerrotaan hänen luonteestaan mm seuraava tarina: Fransia oltiin viemässä junalla Helsingin tai Hangon leirille, joka ensimmäinen yritys päättyi pakoon ja toisen viennin aikaan hän oli tehnyt "tortun" Ilkka-lehden päälle ja heitti sen vartijoiden jalkoihin ja tuumasi, että "siinä on teille päivänpolttavat uutiset!"

Epäilyt ja syytteet olivat kuitenkin enemmän Fransin kiivaan tai suoraluontoisen puhetyylin seurausta ja hänen vapautustaan leiriltä puolisivat paikalliset isännät mm Juho Kuhna. Ammattimies oli saatava takaisin alasimen ääreen. Toinen tämän reissun tehnyt oli ehkä mylläri Tupila, joka uhitteli monenlaista kuten vapausso-takirjeistä voitiin lukea.

Sairon paja purettiin 2019 ja kuvassa oleva alasin on nyt Könni museossa.

Remonttia tehtiin joka vuosi ja suurissa hankkeissa tarvittiin aina seppiä. Eino Frigård oli Könneiltä opinsaa-neiden seppien perillisiä, josta suvusta löytyy myös kuuluisat pelimannit. Myöhemmin sukunimi vaihtui Sai-roksi, jota sukua elää yhä Nopankylässä.

Sairon alueella saattoi olla seppä jo aikaisemmin, josta lisää Koskelan torpasta ja Koskelan suvun vaiheista kertovassa osuudessa.

Kannisto myös muutti nimensä Kannostoksi (myös nimi Kannasto esiintyy jossain) ja teki, kuten sanotaan, kaikki mitä tilattiin, eli oli hyvin monipuolinen osaaja koneiden korjauksen ja hitsauksen yms. suhteen.

Kannoston suku jatkoi pitkään huipputuotteiden valmistusta samalla paikalla, nyt ahjo on jo kylmennyt ja sorvi pysähtynyt.

Molempien seppien kohdalla on eletty ajalle tyypillistä luontaistaloutta ja osaa töistä on vuosikymmeniä maksettu heinällä, perunalla, viljalla, sian porsailla ja maidolla. Näin toiminta on ollut molempia hyödyttävää ja taloudellista vaurautta lisäävää Koskenkorvan kylälle.

Eino Sairo

Juho Rintamäki oli kaivanut ojaa Alajoella 801 sylvä 667,30 mk. Hessa Tammi oli suorittanut 4 pyykkipäivää ja puutarhassa 9,5 pv á 15 mk =142,50. Naurismaan harvennus palkkoja á 15 mk /pv: Helvi Koskela 68.-, Saimi Saarakkala 68.-, Aune Kuusisto 53.-, I Leppioja 53.-, Hilta Mäkynen 28.-, Selma Saarakkala 23.-, Helvi Koski pyykkipäiviä 44.-, Aune Kuusisto 8.- J. Mattila 125.-,

16.7. Tarkkailuyhdistyksen lasku 28 lehmää 82 mk ja kirjoista 63.- ja A. Laitila 167,50.- Ayrshire yhdistys 257,50 mk ja salaojitusyhdistys 26.50. Tarkastusyhdistykselle 10.10.29 450.-

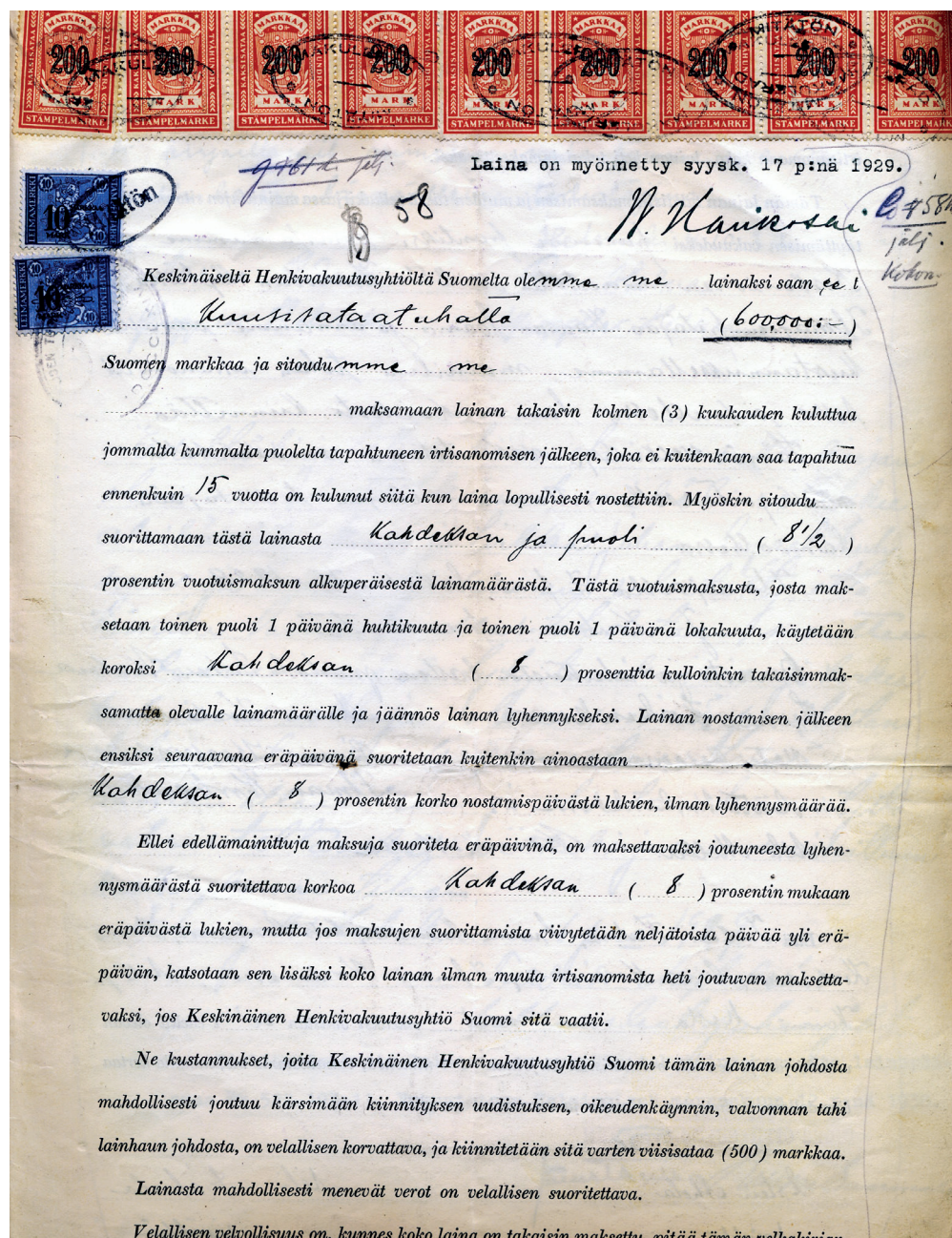
Hopiavuoren emäntä Fiina kirjoittaa Maunolle 21.7.1929

"Tiedän ettet mielelläsi pane nimeäsi tällaisiin papereihin, vaan toivon, että tekisit sen nyt kuitenkin, vaikka siinä onkin Walte setä toisena. Asianlaita on siten, että se Seinäjoen talo on Alavuden Säästöpankkiin kiinnitetty ensimmäisellä kiinnityksellä ja sitä paitsi vakuutettu 250.000 mk Wellamossa, joista saat vakuuden, kun kysyt asiaa kauppias Sulkavalta, jolle vuosimaksun maksan ensi keskiviikkona. Olisin tullut mielelläni keskustelemaan kanssasi näistä meidän asioistamme, vaan kun Sinullekin alkaa kiire heinäaika, enkä ole ennen päässyt. Sinähän olet ainoa miespuolinen omainen, jolle voin asioistamme puhua, kun ei isääsi-kään enää ole. Tiedätkin varmaan, että nämät meidän asiamme ovat aivan minun hoidossani. Koska vaan meillä on Tiitisen kohtalo. Nämät ovat synkeitä asioita. Ole niin ystävällinen ja lähetä tämä paperi jälleen minulle. Lähetän sen täältä yhdessä palovakuutuskuitin kanssa määräpaikkaansa. Terveisiä Täti "

Tästä hankkeesta Maunolle jäi velkaa 28.800 mk ja jonkin-sortin talo Seinäjoelta, jonka myynnin jälkeen velasta päästään irti ilman tappioita.

Viittaus Tiitisen kohtaloon tarkoittanee sitä, että Eetun mielenterveys on horjunut ja talon asioiden hoito on Fiinan harteilla.

Sadontarkkailuyhdistysmaksu 28.8. 550.- Arviomiehelle P. Pohjolalle 322 mk.

Laina on myönnetty syysk. 17 p:nä 1929.

Keskinäiseltä Henkivakuutusyhtiöltä Suomelta olemme me lainaksi saaneet
Kuusipataatuhalla (600,000.-)

Suomen markkaa ja sitoudumme me maksamaan lainan takaisin kolmen (3) kuukauden kuluuttua jommalta kummalta puolelta tapahtuneen irtisanomisen jälkeen, joka ei kuitenkaan saa tapahtua ennenkuin 15 vuotta on kulunut siitä kun laina lopullisesti nostettiin. Myöskin sitoudumme suorittamaan tästä lainasta kahdeksan ja puoli (8½) prosentin vuotuismaksun alkuperäisestä lainamäärästä. Tästä vuotuismaksusta, josta maksetaan toinen puoli 1 päivänä huhtikuuta ja toinen puoli 1 päivänä lokakuuta, käytetään koroksi kahdeksan (8) prosenttia kulloinkin takaisinmaksamatta olevalle lainamäärälle ja jäännös lainan lyhennykseksi. Lainan nostamisen jälkeen ensiksi seuraavana eräpäivänä suoritetaan kuitenkin ainoastaan kahdeksan (8) prosentin korko nostamispäivästä lukien, ilman lyhennysmäärää.

Ellei edellämainittuja maksuja suoriteta eräpäivinä, on maksettavaksi joutuneesta lyhennysmäärästä suoritettava korkoa kahdeksan (8) prosentin mukaan eräpäivästä lukien, mutta jos maksujen suorittamista viivytetään neljätoista päivää yli eräpäivän, katsotaan sen lisäksi koko lainan ilman muuta irtisanomista heti joutuvan maksettavaksi, jos Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi sitä vaatii.

Ne kustannukset, joita Keskinäinen Henkivakuutusyhtiö Suomi tämän lainan johdosta mahdollisesti joutuu kärsimään kiinnityksen uudistuksen, oikeudenkäynnin, valvonnan tahi lainhaun johdosta, on velallisen korvattava, ja kiinnitetään sitä varten viisisataa (500) markkaa.

Lainasta mahdollisesti menevät verot on velallisen suoritettava.

Velallisen velvollisuus on, kunnes koko laina on takaisin maksettu, mitä tämän velkakirjan

Juho Kuhnan perikunnalle myönnetään 17.9.1929 600.000 mk kiinnelaina 8,5 % lyhennys /v ja korko 8 %.

Henkivakuutusyhtiö Suomi kirjoittaa 23.9.1929

Aikaisemmat kiinnitysvelat voidaan täältä maksaa, vaikka kiinnityksemme siis tuleekin aluksi 3 sijalle. Maksamalla edellä olevat kiinnitykset pois, pääsemme nauttimaan ensimmäisen kiinnityksen oikeuksia.

Koko J. Kuhnan perikunnan on allekirjoitettava velkakirja.

Tällä hoidettiin mm. 250.000 mk laina Alavuden Säästöpankkiin, kuten Mauno lupasi pankille.

Allekirjoitus saadaan onnistumaan 7.10.1929, jolloin velkakirjan allekirjoittaa Inkeri Kuhna omasta ja alaikäisten lastensa puolesta, Suoma, Mauno, Katri, Paavo, Aatto ja Ilmari Koskenkorva ja Aili ja Väinö Mella.

Todistajina ovat: Esteri Ahola karjakko ja Aili Takala sisäkkö.

Aaton allekirjoitus Helsingissä 4.10.

Alaikäisten etu on valvottu 6.10.1929 Fredrik Mickelsen holhouslautakunnan pj. 9.10.1929. Holhousoikeus myöntää luvan alaikäisen puolesta lainan kiinnittämiseen Koskenkorvan tilaan.

Papinmaksut talo 432 mk, mylly 214,40 = 646,40 mk

Aatto kirjoittaa 25.9.1929 H.V.

”Täytyy taas kirjoittaa rahahuolinen takia vaikkei liene kulunut pariakaan viikko viime kirjeestäni. Kuun loppu on uhkaavan lähellä ja minullakin alkaa olla rahat lopussa, kun näin alussa tahtoo mennä aina runsaammin ja noita maksujakin on niin monenlaisia.”

Aaton opiskelu on siis alussa ja vuokra ja täysihoitomaksut pitää maksaa etukäteen.

Joku oli lupailut rahottaa Aaton opiskelua, toinen vaihtoehto on sisarukset eli se, jolla on rahaa pankissa. Tarve olisi ainakin 2.500 mk.

Agronomi Jääskeläinen on lupailut todistaa Aaton kotona tekemistä töitä, jotka saattavat lyhentää opetusta. Aatto asui kahden muun kanssa samassa kortteerissa täysihoidossa osoitteessa Liisankatu 18 D 33 (*aivan vieressä on laulusta tuttu Matti Makkosen ruumisarkkuliike*).

Valtionrautatiet/lainopillinen toimisto kirjoittaa 30.9.1929 Juho Kuhnalle:

Sen vuoksi, että Koskenkorvan-sorakuoppa-alueen laajentamiseksi on tarkoitus pakkolunastaa muun muassa noin 30.180 m² suuruinen alue, joka kuuluu Teidän omistamaanne osaan Koskenkorvan talosta no 3. Pyydämme teitä lausumaan mielpiteenne aiotusta pakkolunastuksesta.

Juhon perikunta nostaa Ilmajoen Säästöpankista 4.6.1929 42.800 mk lainan. Aili ja Väinö Mella allekirjoittaa sen Jämsänkoskella 5.6.

Velkakirjalla hoidettiin pesän asioista ja lainaa on nostettu: 7.6 12.000.-, 29.6 11.000.-, 18.7 3.000.-, 2.8 3.800.-, 11.8 13.000.- Samankokoisia vekseleitä maksettiin pois, mutta uutakin lainaa toki tuli.

Maanviljelysseura ilmoittaa 15.10.1929: Tila hyväksytään harjoittelutilaksi, jos myös sikalasta ja kanalasta otetaan käyttöön kirjanpito, josta ilmenee ainakin tulot ja menot ja kotoisten rehujen arvo.

Sopimus päivätään 14.9.1929 ja sen mukaan voidaan pitää enintään 3 harjoittelijaa ja heille maksetaan vuosipalkkaa 1.500 mk + 500 mk lisäpalkkio harkinnan mukaan.

Maksettu perintövero 22.10.29 1.540.- Kaikkien lasten verot.

Ostetaan pankkiosakkeita 1929 :

Sekä Maunolla että Paavolla oli 6 osaketta. Ensin ostetaan 5 kpl ja sitten osakeannissa saadaan 1 lisää.

Etelä-Pohjanmaan Pankki Oy oli suomalainen Etelä-Pohjanmaalla Lapualla vuosina 1928–1931 toiminut liikepankki. Pankki teki vararikon 1931, jolloin sen tallettajat menettivät 23,8 % talletuksistaan. Pankki oli maksanut tallettajille huomattavasti korkeampaa korkoa kuin muut pankit.

Veljeksillä oli yhteyksiä Lapualle ja Mauno ja Ilmari olivat käyneet siellä yhteiskoulua asuen sen aikaa Juhon sisarpuo-

len Saimin puolison kunnanlääkäri Tiitisen perheessä.

Perheen kassasta Maunolle ja Paavolle annettiin 500 mk näitä kauppoja varten. Osakkeet muuttuivat arvottomiksi.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 20.11.1929

Rakkaat kotolaiset! Aika on taas rientänyt ja kirje on jäänyt kirjoittamatta, kun on alkanut kiireet ja ensimmäinen tentti on edessä ja sitten niitä tulee toinen toisensa perään.

muut siitokseen. Karjanhoidon kannattavuuteen ei uskottu.

Lopuksi palataan vakioaiheeseen eli rahan puutteeseen: "Minulta on mennyt oikeastaan aivan turhan paljon, mutta ei sentään keskinkertaista enempää, mitä muilla menee eli 10–15.000 mk lukuvuodessa ja useilla vieläkin enemmän."

Tarve oli 1.200 mk, kun Penttilä-Ilkka oli järjestänyt vain 5.000 mk, josta meni 550 mk vakuutusmaksuun. Aatto kertoi, että jos Mauno ei voi sitä järjestää talouden kireyden takia niin otetaan se sitten tulevasta perintöosasta.

Kirjeessä mainittiin myös, että "alkaa taas toinen asevelvolisuus aika, vaikkei tätä voi suinkaan verratakaan sotaväen palvelusaikaan ikävyyden ja ajan hitaassa kulumisessa." Tarkoitettiin varmaan harjoittelua, varusmies aika oli ollut 1925–26, jota tässä muisteltiin.

Kansalaiskokouksessa 27.11.-29 keskusteltiin huolestuneena rauhattomasta elämästä Koskenkorvan asemanseudulla ja ympäristössä.

"Huliganismi on saanut liian suuren vallanseudulla. Niinpä esim. asemalla iltajunan aikana on elämä sellaista, että naiset yksin eivät uskalla sinne mennä. Samaten on asia muuallakin,

Sitten kysellään sääuutisia ja kerrotaan Helsingin syksystä, joka on ollut lämmin. Mietti onko syys-tulva vaivannut alajoella tai myllyssä.

Harjoittelutilaksi on Aatto saanut Perniöstä Yliskylän kartanon.

Yliskylän tila mainitaan ensimmäisen kerran 1500-luvulla. Tilasta kehittyi merkittävä kartano 1600-luvun aikana. Yliskylän kartanosta tuli Yliskylän keskus ja kartano, sen työväenrakennukset ja torpat ovat olleet aikanaan merkittävä asutuskeskittymä. Kartanon mailla on ollut myös viinapolttimo, meijeri ja kalkkiuuni.

Aatto lähtee sinne loppiaisen aikaan 3 muun ylioppilasharjoittelijan kanssa. Tutustumiskäynnillä oli haettu heidät asemalta autolla ja "isäntäväki tuntui kovin ystävälliseltä, eikä suinkaan miltään aristokraattiselta herrasväeltä, vaan tavallisilta ihmisiltä. Siellä oli kotona vain yksi pojista ja toisella on oma 3.5 milj. tila, jonka hän kuitenkin aikoo myydä."

Peltoa oli 180 ha ja Ay-lehmiä 60–70 ja hevosia 24 sekä traktori. Hevosista 10 on työhevosiä ja

joten saa jokainen liikkeellä olia varsinkin pimeään aikana varoa, ettei joudu räyhäävien ja juopuneitten miesjoukkojen vihan kohteeksi. Saattaapa keskipäivälläkin saada kiviä ja tyhjiä kannistereita peräänsä. Aseman likellä sanottiin löytyvän pari liikelaitosta, joiden johtomiesten asia olisi puhdistaa niissä löytyvä epäilyttävä aines.”

Yhtenä pääsyynä miksi huliganismi on näinkin suureen valtaan päässyt, pidettiin sitä, ettei paikallinen viranomainen ole kyllin tehokkaasti järjestystä pystynyt pitämään, eikä ole apua paikkakuntalaisilta pyytänyt, vaikka sitä olisi kyllä ollut saatavissa.

Oltiin sitä mieltä, että poliisi tulisi siirtää muualle tai hankkia lisää poliisivoimia. Paikkakunnalle olisi saatava myös haastemiehen valtuuksin oleva raittiudenvälvoja.

Kokous oli laajasti sitä mieltä, että ”tämä ns. talonpoikaishuliganismi, joka on juurtunut muutamiin perheisiin, olisi saatava hetimiten loppumaan.”

Muistikirjasta 8.7–11.11 n. 4 kk jakso vuodelta 1929

Myllystä tilitettiin 8.400 mk, talouteen meni rahaa 4.307 mk, emännälle 388.-, Mauno 736.- Paavo 422.-, Mauri 980.-, Suoma+ Aili 240.-, Aatto 115.- Yhteensä 7.188 mk 1.797 mk/kk (570 €/kk).

Työsuorituksista ja korvauksista: Mylläreille heinää E. Suomu 3 kuormaa 750 kg á 2.50 A. Koskela 3 kuormaa ja 750 kg ja 2 kuormaa 400 kg. (Heinät Ilmarin tyköä, *kivitalon vieressä oleva pelto*)

Isakki Keto sai 1 ketoheinä (joku alue), tehtävä 10 työpäivää. Aatto Kivistö 2 ketoa 3 kuormaa 900 kg. Ollut 15.5 pv töissä heinäaikana ja leikkoola ja pantu molemmiin puolin selväksi siis ”nokattiin”. (Jos käytetään 0.25 mk kilohintaa maksettiin päivästä 15 mk)

Mauri Koskelalle 5 pv heinätoissa á 15 = 75 mk, Selma Saarakkala heinätoissa 16 päivää á 12 yht. 192.- Pyykkipäivistä Aili Koskelle (juuri vihitty) ja Hilta Mäkyselle á 17.5 mk/ 3 pv yhteensä 105 mk.

Sofia Saarakkala 37 jalkaa ruista á 2.- 74 mk. Leikkuulla: Selma Saarakkala 9 pv, Saimi Saarakkala 7 pv Helvi Koski 7 pv, Hilma Koski 8,5 pv á 15.-

Sepän palkkoja Kannistolle 245 mk. Matti Mannila 3 pv myllyssä á 35 mk.

Onni Leppioja ja akka: 95 jalkaa ruista, josta perunamaan

vuokralla 65 jalkaa ja 2 v vuokra lopusta eli 30 jalkaa á 2.- 60 mk. Akka 5.5 pv peruna ja naurismaalla á 15 mk = 82,50. Onni 3 pv elonkorjuulla á 20.- = 60 yhteensä 212 ja 1 hl ruista 160.- maksetaan 42 mk.

Hilma Koski 4 pv pyykkiä 60.-, Hessa Tammelle 2 hl kauroja ja rahaa 207,80 (21,5 pv á 15.-) Sampan akalle naurismaan perkuusta 100.-, Naurismaan perkaus urakka Saarakkalan työille 75.-

Maitotinkiläisiä oli ainakin opettajatar Rahko, osuuskaupan johtaja ja asemapäällikkö.

Eläinlääkärimenoja oli useita, joka kuukausi, vaihtelu 35–200 mk ja lääkkeitä 30-90 mk/kerta.

Perheen merkintöjä:

Muistamisia: Tohtori Virkkunen kukkia 50.-, häälahjat Hakalaan 114.- ja naapurin Eerolle 90.- . Maunolle hammaslääkäriin 145.- Vaatehankintoja: Aatolle housut 200.-, naisten rätälille 110.- Maunolle villapaita 70.-,

Opiskeluun satsattiin: Ailin keittokurssi 25.- Maurin opisto-

maksu 800 mk ja Juhon muistoa pidetään yllä eli pianonviritus 125.- Henkivakuutusmaksuja maksettiin tällä jaksolla Maurille 283,70 ja Paavolle 627,50 mk

Tällä jaksolla ikään kuin räjähtää auton käyttö ja kyytimaksuja on useita: Hautausmaalle 40.-, Hopiavuorelle 28/7 75.- Katilaan 23/7 70.- Alajoelle 4 kyytiä 12–15 mk, eläinlääkärin autokyyti 35.- Renki Sameli Mattila lääkäriin 30.- ja 8–12 mk ajoja oli muitakin. Alkoiko hevosen käyttö olla liian hidasta ja vanhanaikaista?

Hautajaiskuvat 90 mk.

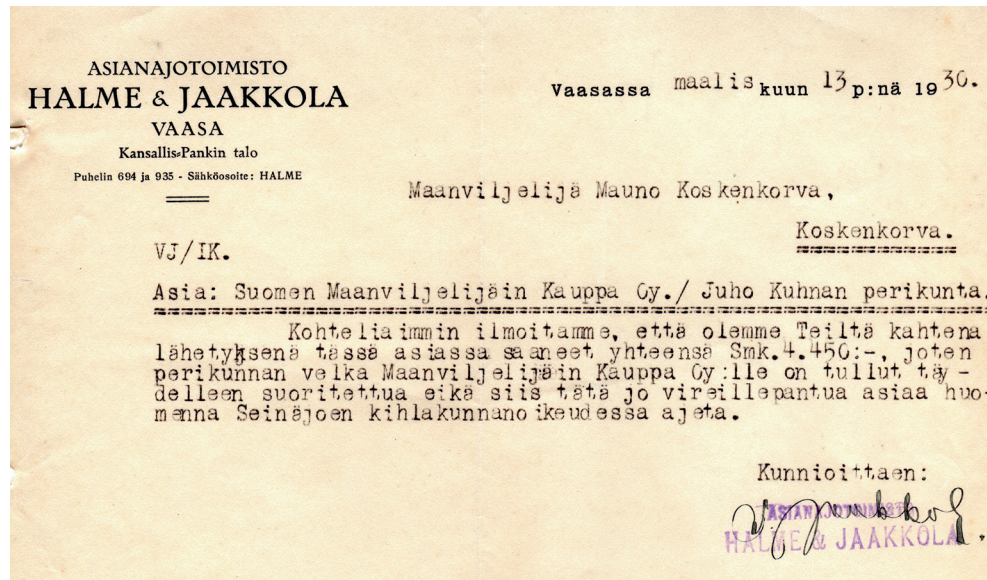
Mauno hahmottelee ilmoitusta Maamiesseuran kokous

ja iltamat keskiviikkona 27.11, Ilmoitukset Vaasaan ja vaihtoilmoitus Ilkkaan vain muistilistalle. Kokouksessa konsulentit Kytöharju ja Railio puhuu ja illalla alkaen klo 20 soittoa, puheita, näytelmäkappale ja tanssia. Lopputulema Iltamista: tulot 463 mk, menot: lupa 15.-, piletit 8.- konsulentit 45.50, talonvuokra 100 mk nettona Mms sai 295 mk.

Lakitoimisto Vaasasta perii 29.11.1929 epäonnistuneen kylvökonekaupan loppusuorituksena 4.000 mk ja 75 mk kuluja, jotka ovat selvästi 1.11.28 kirjeen mukaisesti sovittu maksettavaksi, eikä 7.11.1929 tehty uusi esitys voi tulla kysymykseen.

Suomen maanviljelijäin kauppa on kärsinyt korko- ja muita kuluja niin paljon, että tästä summasta ei voida enää neuvotella, vaan se menee perintään ja aiheuttaa lisää kuluja.

Onkohan tässä kyseessä aikanaan 1913 Juhon ostaman kylvökoneen sijaan ostettu kone? Sitä konetta hän jopa ilmoituksessa mainostaa, kuten edelle kerrottiin, ostettu uusi kylvökone, joka ei sitten ollutkaan hyvä hankinta, mutta oli vielä Juhon tekemä kauppa.

Koskenkorvan aseman toiminnasta lukuja vuodelta 1929

Kuukausittain n. tuhat matkalippua 10.000 mk arvosta. Rahtikirjoja 800: soraa, puutavaraa, maanviljelys- ja karjatuotteita tuloutus 55.000 mk /kk. Näissä määrissä Koskenkorvan tila ja Mylly edusti merkittävää osaa Koskenkorvan Sahan ja Tiilitehtaan jälkeen.

Vakinaisia junia 6 vuorokaudessa: ensimmäinen 6.31 ja viimeinen 22.39. Ylimääräisiä korkeintaan 2 junaa päivässä. Yksityissä sähkösanomia 200 vuodessa.

Maamiesseuran jäsenet 30.12.1929 Pienviljelijät 25, Piennempiä Keskivilj. 60, Isompia Keskivilj. 28, suurviljelijöitä 1, muita jäseniä 18 = 127 jäsentä.

Tuo suurviljelijä oli Juho Kuhnän perikunta.

Sadontarkkailuyhdistyksen tuloksia Koskenkorvan tilalle 1929

Peltoala 110 ha, syysruis 5.74 ha, ohraa ei ollenkaan, kauraa 22.23 ha, viherrehu 1,77 ha, pellava 0.1 ja , peruna 0,9 ha, rehujuurikasvit 2.90 ha, laidunkasvit 0.1 ha ja rehukaali 0.1 ha, laidun 20.11 ha, kesanto 18.33 ha, vuokrattu pois 9,45 ha.

Lannoitekokeessa kaura antoi satoa 1.567 kg, täydellä lannoituksella 2.345 kg ja tuotto parani 1.252 mk lannoituskustannusten jälkeen.

Lannoitteiden käyttö ei kuitenkaan ollut kovin merkittävää taloudellisen tilanteen vuoksi, kuten Aaton harjoittelukirjasta seuraavalta vuodelta voidaan todeta. Tavallaan tiedettiin, että tulos paransi, jos lannoitaisi hyvin, mutta alkupanokset puuttuivat. Tavallaan yksi velkaisen tilan ongelma silloin ja nyt. Ja erityisen ajankohtainen Ukrainan sotakeväänä 2022.

Sonniyhdistyksen kertomus vuodelta 1929 :

Perustamispäivä 8/5 1929 jäseniä 9. Jäsenillä lehmä 79 Sonni nuori: Valio A2122 ostettu 8.5. 29 ostohinta 5.000 mk, vakuutettu 4.000 mk Eläinvakuutusyhdistys, hoitokustannus 960 mk, astutusmaksu 30 mk (ei jäsen 50.-) Jäsenten lehmä astutettu 32 muita 7 kpl.

Vuosien 1920–29 inflaatio oli 30 %, joka syntyi 1921, jolloin oli 24.4 % inflaatio, muuten muutos heilui vain vähän nollan molemmin puolin.

Vuoden lopun merkintöihin ei ole jäänyt tietoa suuresta pörssiromahduksesta New Yorkissa, joka vääjäämättä tulee näkyviin pankkien tulevisissa päätöksissä ja ahdistaa kiihtyvällä vauhdilla tilan heikkoa maksuvalmiutta ja raskasta velkaantumista.

Lainanhoitoja 1929:

Tammikuussa lyhennetty vekseliä 275 mk, Korkoa säästöpankkiin 6.000 mk,

Maksetaan Penttilä-Ilkan velka 9.500 mk ja korko 511,50 14.2, velka oli otettu 26.6.1928.

Maksetaan pois Suomelan velka 1.500 mk ja korot 309 mk 15.2. Velka oli otettu 1923 ja tämä oli toinen velka, joka puuttui perukirjasta.

Alavuden Sp maksettu 4.4. lainan korkoa 11.250 mk, posti-
merkkejä meni 12.-

Vakuutusyhtiö Suomelle lähetetty 9.4, lainhuudot, kiinnekirja
ja maarekisteri ote lainahomman valmistelua varten.

Velka Isokyrön Sp 17.4. 3.000 ja korko 350 mk maksettu
pois. Velka otettu 31.12.25

Maatalouspankin vekseli Kauhajoki yhdessä O. Antilan kansa
sa 25.4 174 mk.

Maksettu velkaa Harjun Osk 3.000.- maksettu Ilmajoen
osuuskaupalle 3.000.-

6.6. KOP korko ja provisio 14.933.90 mk

KOP lainaan ja korkoa 2.550.-, Henkivakuutusyhtiö Pohjola
15.000.-

KOP tehty vekseli 1.7. 5.000 per 1.10.29, Harjun osuuskaup-
paan vekseli 10.000 mk per 30.9.

24.7 Maatalousosuuspankin vekselin lyhennys ja korko
217,50

Harjun osk vekseliä lyhennetty 30.9 1.000 mk ja korko 282
/9.000 mk per 30.11, toinen vekselilyhennys 500 ja korko
145.50 / 4.500 mk per 1.1.30, 4.10 vekselilyhennys 500 ja korko
145.50, otettu vekseli 5.10 KOP 5.000.- korko 154,70 toinen

vekseli Maakuntain pankista 7.000 mk korko 225.-.

Maksettu 7.10 Henkivakuutus Suomen lainaan leimamerkit
1.830.-

Kansallispankin lainaan 11.11. korkoa 15.193,90 mk, Otettu
vekseli 10.000 mk, josta korko 303.50 mk.

Sofia Kivistö maksanut 6.11 korkoa 240 mk ja lyhennystä
1.000 mk/ torpan lunastus.

12.11. 29 Säästöpankin vekseli uusittu 1.397 mk.

18.12 tehty vekseli KOP 4.500 mk, korko 138,55 per 18.3-30

. Siemenviljalainan korko 240 mk.

Maksettu 29.12 vekseli 838 mk.

29.12 Lyhennet vekseli KOP 500 mk ja korko 258,85 per
30.3.30 8.500 mk.

*Kuoleman jälkeisten lainanhoitojen suhteen jää epäselväksi miten käy-
tettiin Tiilitahtaan osakkeiden myyntihinta 250.000 mk?*

Työntekijöitä ja palkkoja 1929:

19-21.1: lisäksi Kvist 200 mk, Jaska Mäkynen 200 mk, Matti
Mannila myllyssä 6 pv á 35 mk ennakko 200, maksetaan 10.-.

Huhtikuussa Hessa Tammiselle ja Hilta Mäkyselle pyykkipäi-
vistä 3,5 pv á 15 mk 52.50 kummallekin.

Urakka 24.2. perhehaudan reunakivistä. Urakka summa on
4.200 mk, josta etumaksua 2.100 mk. Sillä pitää tehdä 22 m
reunakiveä paikalle ajettuna ja perustettuna tyynykiville perus-
kuoppa 60 cm. Perikunta tuo hiekan kaikki muu sisältyy uraka-
kaan, Reunakiven leveys 20 sm ja korkeus 25 sm. Hyvä työ
vaaditaan.

Tehty urakkasopimus 22.4.29 Sameli Majaniemen kanssa
Lautapihdin ladon pitelemisestä hyvään kuntoon 500 mk hin-
nalla. Sahalle viety 62 sahatukkaa sahattavaksi.

Sementtiputkien töitä otettiin ylös Kvistiltä 12.7:

10 kpl 1 metrin 120.-, 6 kpl 90 cm 66.-, 50 kpl 6" 176.-, 59 kpl
trompuja 713.-, 63 kpl trompuputkia 756.- yhteensä 1.830.- Te-
kijä otti kottia 1.600.-

Arvo Hakoniemi parantelee tammea ja hänelle 6.9. 10 sakkia
sementtiä á 30.-

Frans Kannisto lähettää laskun 23.12: 10 kpl hakkuja teroi-
tettu, 2 kpl kirveitä kallittu, 2 kpl jalustimia, 4 kpl hevos kenkiä
terästetty yhteensä Smk 47.- Kuitataan maksetuksi. Lasku oli
kirjoitettu koneella. Leima Fr. Kannisto Konepaja Koskenkorva

Sementtiputkista 1.465 mk, Harjulle ruista 765 kg á 1,90 =
1.445,90.

7.11 Juho Mäntylälle ja Yrjö Huvilalle etumaksua Lautapihdin ojan kaivuusta á 100 mk.

20.11 Ojankaivuun palkat Lautapihtiin: V. Perämäki 198 syltä á 6 p = 120 mk, Martti Majamäki 270 syltä 165 mk, J. Mäntylä 345 syltä 210 mk, ja 60 syltä á 1 mk = 60 mk, Yrjö Huvila 343 syltä á 5.5 p 190 mk, J. Laulaja 393 syltä á 6 p. 240 mk. Yhteensä kaivettiin ojaa 2.900 mk, arviolta oja kunnostettiin 5–6 ha alalta ja Lautapihdin pinta-ala oli 27 ha.

23.11 V. Perämäen räkninki: Maksaa korkoa (torpan lunastus hinta) 321 mk, 10.5 pv työtä kesän aikana omin ruokinsa á 25 mk = 262 mk. Onni Koskela myllyssä 2 pv á 35 mk.

28.12 palkat: Hilma Koskela 3,5 ja Hilta Mäkynen 3,5 pyykkipäivää á 15 mk. Onni Koskela myllyssä 7 pv á 35 mk ja Mauri Koskela 6 pv myllyssä á 30 mk. Myllytyöt olivat arvossaan ja nämä lisäpäivät ovat varmaankin yövuoroja?

Palkkakirjanpidossa:

Martti Koskela tuli töihin 27.7. 350 mk/kk, livari Saarakkala talvikausi nyt 3.500 mk, lisäksi puolipäiväaenen ja kahvi talosta, kesäkausi 4.000 mk talon ruuassa, tuo itse pehmeän leivän. Lisäksi heiniä, rukiita, laidunta ja pieksupohjat. Matti Saarakkala tulee marraskuussa tallimieheksi, kunnes elukat pihalle 400 mk/kk maksettiin 15.6 asti 7.5 kk= 3.000 mk, syksyllä uusi sopimus: Martti Saarakkala (*Matin nuorempi veli (?)*, palkka laski) 1.11 -1.5 250 mk/kk + paulapieksut yksi pohjaiset ja kesäkausi 375 mk/kk. Sameli Mattila sama aika 300 mk /kk ja 1 hl rukiita ja kesäkausi 475 mk/kk ja pieksupohjat paikkoineen, maksettiin 2.850 mk. Lauri Jokinen 1.5 alkaen kesäkuun alkuun 475 mk/kk, sotaväkeen 3.6.29.

Aili Nevala, Aili Takala (tuli taloon 6.6.) 300 mk/kk. Karjakko Taimi Käyrä 550 mk/kk, uusi karjakko tuli töihin 27.4 Esteri Ahola 450 mk/kk palkka nousi 1.11 500 mk/kk. Harjoittelija Sylvi Kallio 650 mk, keskeytyi sairauteen ja Rauha Latvala 1.500 mk/vuosi, Lempi Koski 1.200 mk.

Manta Mattila tuli töihin 29.4 315 mk/kk. Eino Niemelä 1.5–1.11 350 mk/kk. Martti Koskela 350 mk/kk heinä-lokakuu 375 mk. Mauri Koskela 1.9. töihin 375 mk/kk eli 15 mk/pv maksettiin 41 pv 615 mk.

Hintatietoja 1929:

Porrasnevan rukiita aittaan 7.3. 25 säkkiä yht. 1.610 kg. 65 kg/säkki, eipä joka poika nostele? Ostettu luutia 61 kpl 61 mk, maksettu myllynkivestä 1.737 mk, turvepehkusta 600 mk,

Pyramidilta etumaksua tammikuussa hiekasta 3.000 mk. Oy Pyramidi rakennusliike (*Leipätehtaan perustajaosakkaan Kiikan yritys*) ostaa huhtikuussa 51 vaunulasti á 6 m3 muuraushietaa á 19 mk = 5.814 mk.

Seinäjoen Osk 25.4 myyty 15 kpl 90 cm renkaita á 85 mk = 1.275.-

Seinäjoen osuuskaupalle 29.4. 15 kpl 80 cm rengasta á 85 mk= 1.275 mk. Myyty 20 kpl 4” putkia á 9.50 = 190 .-

18.4. myyty vasikka Juha Ojalalle 150 mk.

Ostettu siemenkauraa 24.4. 2.040 kg á 3.25 = 6.630.- 20 kg apilan siementä Harjun Osk 600 mk. Kunnalliskodin jauhatusmaksuja 16-18.1 602,50.

15.7 Sementtiputkista Lapua Osk 15.7, 950.- myyty 8 kpl 8” putkia 125 mk. Trommuista ojituslautakunta 57 kpl á 13 3.534.- Varikolta trommuista 490.-, Rautalankaa valimolle 56 kg 84,25 mk. Elokuussa Ojalautakunta 5 kpl á 70.- 350.-, Ojalautakunta 16 kpl trompuja ja 14 kpl 8” putkia = 1344.- Lapuan osuuskauppa 646.-, Lokakuussa tielautakunta 7 kpl 490.-, Ojalautakunta 11 kpl 770.- 22.10.29 Seinäjoen tielautakunta 110 kpl 8” putkia ja 20 kpl 6” putkia = 1.650.-, M-v Luomalta 750.-

Trompuja myyty 12.11 Seinäjoen tielautakunta 1.650.- Isonkyrön kunnalliskodilta jauhatusmaksu 47 mk. Lasku Latomäki-Katila ym. tiehoitokunnalle 78 kpl 8” putkia á 12,50 ja 49 kpl 6” putkia á 10.- = 1.452,50 mk.

Annettu piika Aili Nevalan isälle heiniä 300 kg á 35 p ojanluonnin päälle =105 mk.

Kauroista 6.6. 2.393,30 mk. Myyty hieho 2.050.-

Akseli Aura maksanut vuokraa 1.7 450.- (*Voisi olla Salinin kiinteistö Ilmajoella*) ja jostain toisesta vuokratuloa 6.6 450.- (*voisi olla Ilmarin kivitalo*)

22.6.1929 Pruuni astutettu Västilän oriilla. Sioista tilitys 1.7.29 Itikalta 8.697.-

23.7.1929 Sianporsas edelleen 175 mk ja laskee sitten 170 elokuussa ja edelleen 150–160 mk syyskuun lopussa nousi 175 takaisin. 21.8. Myyty J. Antilalle 60 kg vehnää 140.-

24.8. Harjun osuuskaupasta 5 kpl Germisen peittausainepurkkia á 35 mk, 4 kpl sähkölamppuja ja 6 kpl harjoja navettaan 67.- Sanko navettaan 17.50, saapasrasvaa 1.50.-

Harjun Osk myyty 6.9 ruista myllystä 790 kg á 2.20 = 1.782.- ja 26.9 572 kg á 2,25

7.10.29 myyty lehmä Saarenpäälle 1.700 mk,

20.11 -29 12 ikkunaruutua Sampan tuvan ikkunoihin (?) á 4.- = 48 mk.

28.12 Maksettu isän hautakivi Rehulle Vaasaan 4.445 mk, 26.8. haudan reunakivistä 2100.- J. Lauronen maksanut oman osuuden 400.- 10.10.

Myllyssä pidetty kirjaa korjausmenoista: Vernissaa, pultteja, 11 kg nauloja, rautaa, sähkötarpeita ja tulikiveä yhteensä 314,05 mk. Ja sitten tarpeita kuten remmiä, sähkölamppuja ja mm. 50 kg vaseliinia á 4.25 mk. yhteensä 494,75 (luultavasti myllärien kassasta maksamia menoja vuoden aikana?)

Vuoden 1929 kassakirjasta on tallella osuus 2.5 -31.12.1929

Koko vuoden liikevaihdoksi **saadaan 350.000 mk** ja plussalle jäädään 1.356 mk.

Maitotilit: Helmikuu 7.306 mk, huhtikuu 7.129 mk, toukokuu 8.559 mk, 9.106 mk, 3.772 mk, 7.772 mk, 7.758 mk, 5.011 mk, 4.826 mk, 5.474 mk, 5.473 mk. Kuukausi puuttuu, mutta keskiarvona **koko vuoden maitotili on 82.414 mk.** Lihasta ja eläimistä 4.477 mk. Tinkimaito 1.061 mk. Karjatalouden menot 6.145 mk. (palkat erikseen)

Sianliha: 15.553 mk.

Mylly tuloutti 16.263 mk ja Mylläreinä Emil Suomu ja Arvo Koskela.

Kasvinviljely: Tulot 9.903 mk. Menot 6.545 mk. Todennäköisesti viljat on myyty vuoden alussa, sillä tämä luku on muihin vuosiin verraten todella vaatimaton.

Sementtituotteet: tulot 17.259 mk menot 535 mk. (ei palkkamenoja)

Korkotulo- ja lainalyhennyksiä torpilta saatu ja **muita tuloja yht. 2.787 mk. Vuokratuloja 900 mk**

Nostettu lainoja vekseleinä 44.400 mk. Lainojen korot ja lyhennykset 86.707 mk.

Korjausmenot: 7.536 mk. Verot, sähköt vakuutukset yms. 22.206 mk. Talouteen (henkilöstön ruokahuolto) kirjattiin 7.180 ja yksityisötöt (perheen jäsenten menoja, palkkaa ei erikseen makseta) 7.908 mk.

Työpalkat: 37.033 mk.

Tällä 8 kk jaksolla tulot olivat lainojen noston jälkeen 165.000 mk ja menot lainan hoitoineen 180.000 mk, joten tämä jakso jää miinukselle varmaankin juuri viljan myynnin puuttuessa. Näihinkin lukuihin verraten Tiilitehtaan osakkeiden 250.000 mk kauppahinta oli valtava, mutta ei näy kirjanpidossa.

Myllyssä käytetty Paragon kuitteja juokseva numero, molemmilla mylläreillä oma vihko, joista tilittävät 400-600 mk erissä kumpikin erikseen, joskus summat yli 1.000 mk/ tilitys. Koskelan ja Suomun palkkaräknungeistä tietoa toisaalla. Molemmilla oli myös eläimiä, Suomulla ehkä myös lehmä, kun vain Koskela maksaa tinkimaidosta.

Eetu Hopiavuori kirjoittaa 7.1.1930

Mauno hyvä ! Minulta on taas pudonnut loppiaispyhien aikana tunnuste. Pienemmällä lyhentämällä täytyy asia korjata. Pyydän uusintaan edelleen nimeäsi. Tervehtien Eetu H.

Kunnan verot Mylly 1.094, talo 2.069 = 3.163 mk.

Korkoa säästötilille 614,95 mk, maamiesseuran jäsenmaksu 20 mk. Metsälautakunnan tarkastus maksu 83 mk, tarkastusyhdistys 29 lehmää 290 mk. Yläpään turvepehku lasku 400 mk.

Muistikirjan velkaluettelo: Henkivakuutus yhtiö Pohjola 300.000 mk, Alavuden Säästöpankki 250.000 mk, Ilmajoen Sp 100.000 mk, Kansallispankki 260.000 mk, Liittopankki 63.000 mk Ilmajoen Sp 42.800 mk (+ vekselit ?) Ilman vekseleitä n. 1 milj. mk, kun perukirjassa oli 1,2 milj., eli jonkin verran olisi vastuut lyhentyneet?

Muistikirjan merkintöjä 12/11-14/2 1930 3 kk

Myllystä 7.800 mk

Talouteen 2.050, Emäntä 170, Mauno 245, Paavo 200 (Kallosit), Mauri 433 (kengät), Aatto 108, Suoma 240, yhteensä 3.591 mk 1.197 mk / kk (380 €/kk)

Aili 145 mk (lääkäri ja matka) Maunon hammaslääkäri 185.- Paavon henkivakuutus 807 mk.

Matkoja tehtiin autolla 3 kk aikana 7 reissua ja lisäksi Mauno Vaasaan 70 mk (bussimatka), Suoma Jämsään 245 mk ja papilaan autokyyti 1.1.1930 108 mk.

KOSKENKORVAN SAHAN HISTORIAA

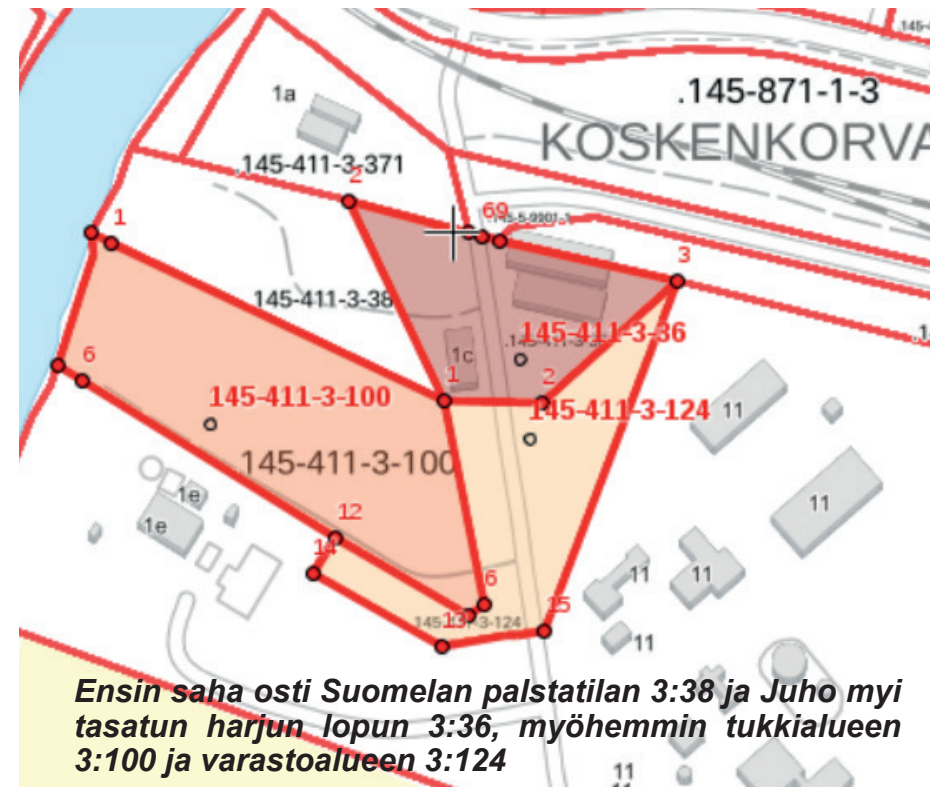
Koskenkorvan Saha Oy on merkitty kaupparekisteriin 21.12.1919. Perustettu 1918, jolloin ensimmäinen saha rakennettiin. Silloin vielä yleisesti kaikki yhtiöt ja osuuskunnat olivat kylässä Yläpää-alkuisia, mutta Koskenkorvan kansakoulu jo oli ja saha rakennettiin Suomalaisen torpan ja Koskenkorvan tilan maille, jotka alueet Juho Kuhna myi sahalle ja oli yksi osakkaista, joka saattaa selittää miksi nimeksi tuli Koskenkorvan saha.

Perustajaosakkaina oli lähialueen metsätilojen omistajia, jotka halusivat jalostaa puuta ja saada sille kysyntää ja parempaa hintaakin. Osakekirjoja lunastettiin 25.1.1920 seuraavasti:

Sameli Hakola 1-18; Jaakko Hakola 19-36; Jaakko Alareinikka 37-53; Jaakko Koivisto 54-63; Juho Rinta-Kurikka 64-78; Juho Paavola 79-93; Taneli F Hakola 94-99; Erkki Hakola 100-105; Frans Latva-Koivisto 106-111; lisäksi Koskinen 112-116; Joonas Koivisto 117-119; **Juho Kuhna 120-129**; Lauri Västi 130-134; Jaakko Latva-Kokko 135-149; Jaakko Suomu 150-155; Mikko Reinikka 156-160; Juho Talvitie 161-170; Salomon Mäkijouppila 171-175; Kalle Uotila 176-180; Matti Penttilä 181-185; J. Tuohisto-kokko 186-190; Tuomas Luopajarvi 191-192; Heikki Luopajarvi 193-200; Valle Antila 201-203;

1.1.1924 merkittiin: Jaakko Hakola 204-232; Samuli Hakola 233-250; Jaakko Koivisto 251-260; Jaakko Alareinikka 261-275; Juho Rintakurikka 276-290; Juho Tuohisto-kokko 291-295; Mikko Reinikka 296-300; Erkki Hakola 301-306; Taneli Hakola 307-311; Antton Hakola 312-321; Frans Latva-Koivisto 322-327; Jalmari Pietilä 328-332; lisäksi Keskinen 333-337; J.V. Talvitie 338-355; **Juho Kuhna 356-365**; Kalle Uotila 366-370; Salomon Mäkijouppila 371-375; Jaakko Suomu 376-378; Juho Ylisuomu 379-381; Jaakko Latva-Kokko 382-396; Matti Penttilä 397-401; Heikki Luopajarvi 402-406;

18.2.1935 merkittiin: Frans Latva-Koivisto 407-421; J.M. Latva-Kokko 422-427; Jaakko Latva-Kokko 428-436; J. Tuohisto-Kokko 437-441; Juho Suomu 442-445; Yrjö Kauppila 446-448; Matti Penttilä-Ilkka 449-516; M. Reinikka 517-520; Juho Latva-Kokko 521-523; Kalle Uotila 524-526; Jalmari Pietilä 527-533; Juho Kauppila 534-535; Väinö Lahti 536-539; Väinö Lahti 539; Paavo Latva-Kokko 540; Matti Penttilä 541;

Ensimmäinen saha paloi heti rakentamisen jälkeen ja rakennettiin uudestaan 1919. Aluksi sahattiin 1.000 standaaria, mutta määrä nousi pian 2.000. Kauppaa käytiin heti myös ulkomaille.

Aluksi saha maksoi hyvää 10-15 % osinkoa 300.000 mk osakepääomalle. 1930-luvun ongelmat näkyivät myös sahan toiminnassa.

Kaupparekisteriin 13.2.1934 merkitty hallitus: S. Latva-Koivisto, Matti Penttilä-Ilkka pj., J. Tuohisto-Kokko varapj, Mikko Reinikka ja J. Latva-Kokko.

Yhtiökokouksen 12.7.1934 päätöksellä vahvistettiin Koskenkorvan Saha osakeyhtiön Yhtiöjärjestys, jossa todetaan mm: yhtiön maksettu osakepääoma on 406.000 Suomen markkaa jakautuen 406 tuhannen markan osakekirjaan. Sitä voidaan korottaa 1,2 milj. Suomen markkaan; joka kertoo tavoitteesta kehittää sahaa, kuten sitten tapahtuikin.

Arvo Sihto merkittiin toimitusjohtajaksi 10.11.1936, johon asti sahaa on hoidettu osakkaiden yhteistyöllä. Sodan aikana hallituksessa olivat Frans Välimäki pj., Hilikka Sihto varapj., Arvo Sihto, Pentti Kauppila ja Eeva-Maija Sihto, varajäsen Saimi ja Eila Sihto.

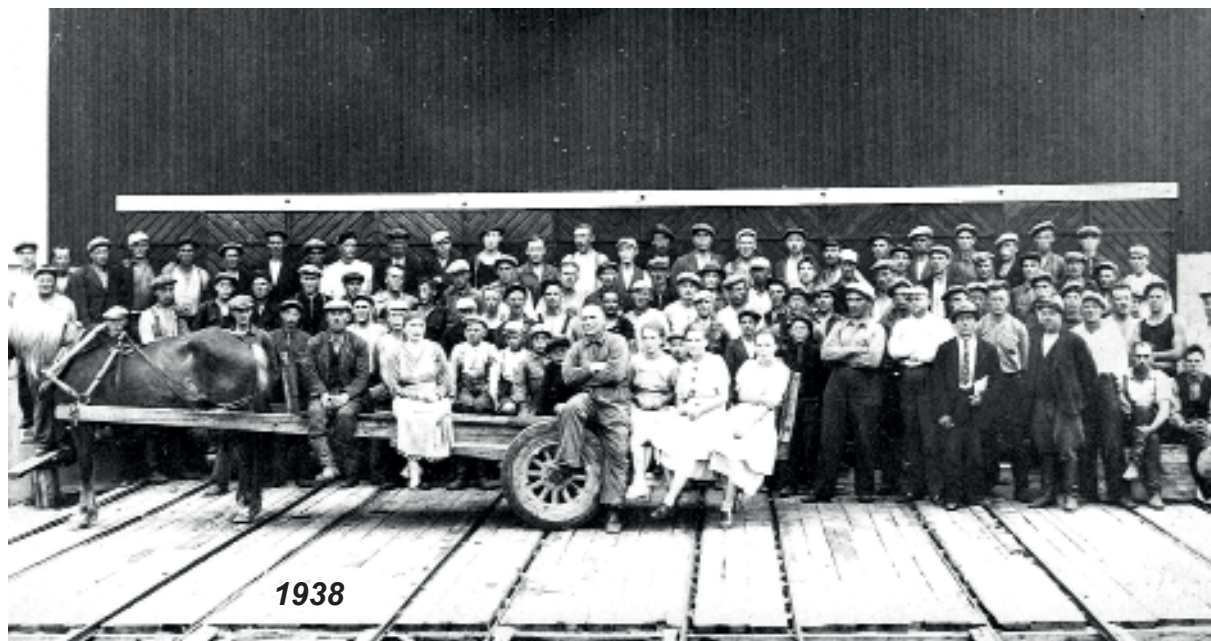
Tällöin alkoi sahan kehittäminen ja laajentaminen. Rakennettiin kokonaan uudelleen varsinainen saharakennus ja tehtiin sen yhteyteen höyläämö ja kuivaamo. Sahan tulipalosta tarinaa kohdassa 8.3.30 ja kuvissa mietitään päärakennuksen vaiheita eli onko nykyisinkin vielä olemassa oleva päärakennus kolmas?

30.8.1950 Arvo Sihto alkoi merkitä uusia osakkeita itselleen ja tyttärilleen. Vuosina -54 ja -55 Arvo osti muiden osakkaiden osakkeita. Kun osakkeiden yhteismäärä oli 541 niistä omisti Arvo Sihto 271, Matti Penttilä 180, Eino Leppälä 45 ja Väinö Lahti 45.

Tämän jälkeen kaikki osakkeet siirtyivät Arvo Sihdon, Eila Rantasen ja Eeva-Maija Sihdon nimiin.

Enimmillään saha työllisti satakunta henkilöä, mainitaan jossain jopa 125. Kolmea raamia käyttäen sahattiin n 5.000 standaa puutavaraa vuosittain. Paitsi sahausta, harjoitettiin myös höyläystä ja pinotavaran välitystä.

Tukit ja pinotavara hankittiin oman pitäjän ja lähikuntien metsänomistajilta. Ulkomaille myydyin sahatavaran viennisatamapaikkana toimi pääasiallisesti Kristiinankaupunki ja vain vähäisessä määrin Kaskinen. Sahattua tavaraa vietiin Englantiin, Hollantiin, Belgiaan, Ranskaan, Tanskaan, ja Saksaankin kaivospölkkyjä ja paperipuuta.

Kerrotaan tarinaa työntekijästä Emil Blymistä, joka oli 100-kiloinen voimapesä ja pystyi kantamalla suoraan taapelista lastaamaan 6 vaunua päivässä syömättä, joi vain maitoa, jota tuotiin Koskenkorvan tilan navetalta Kuustien toimesta. Kaverina oli pieni, mutta nopea kuin kärppä – Eino Peurala - jotka yhdessä normaalin 3 vaunun päivätahdin sijaan lastasivat useinkin 5 vaunua päivässä.

Arvo Sihdon jäätyä eläkkeelle vastuun sahasta otti hänen vävyensä Jaakko Rantanen joka laajensi edelleen toimintaa ja toi mm. fasaanit alueelle sekä aloitti eturivissä Lapin matkailun Muotkanruotuksessa, jossa usea kylän nuori kävi kesätyöissä, myös siskoni Leena. Jaakon yhtäkkinen kuolema 1972 päätti sahan täysipainoisen toiminnan. Sen jälkeen muutamia vuosia harjoitettiin vielä puutavaran höyläystä ennen täydellistä toiminnan lopettamista.

1981 sahan osti Valtteri Laiho ja erilaisten vaiheiden jälkeen sahanalue loppuine rakennuksineen siirtyi Altian omistukseen, joka naapuritontilla harjoittaa alkoholin, tärkkelyksen ja rehun tuotantoa.

(Jatkoa sivulta 13) Radiota korjataan 165 mk ja lupa maksaa 100 mk, Maunon pyörää vuorostaan korjataan 43 mk:lla. Maurille tehdään vaatteita 159 mk ja Ailin takki korjataan 25 mk. Pojille panoksia 90 mk, luutia 48 paria á 2,50 mk. Juhon perinne jatkuu: Nuotteja 27 ja 8 mk.

Kotijoukolle joulukirjoja 208 mk, naisten joululahjat 1.421 mk ja miesten 77 mk. Ja taas ostettiin tupakkaa vieraille 17,25 mk (*miten paljon tuolla sai?*)

Pientä remonttia, vieläkö puutarhataloa viimeistellään?

Karjalle on hankittu Hankkijan rehuseosta 12 säkkiä á 150 mk ja 3 säkkiä soijaa, eli kotoisten rehujen jatketta on jonkun verran hankittu, soija lähinnä tammikuussa.

Suomi-Yhtiöt kirjoittaa 22.2.1930 tulevan lainan nosto valmisteluista:

Laina-asiakirjat oli saatu, mutta vielä tarvitaan valtakirjan lainan nostoon kamreeri Rinkiselle ja tilan kiinnekirja.

”Maksamme sittemmin täältä suoraan Kansallispankin ja Pohjola-yhtiön saatavat ja lähetämme loput rahat Alavuden Säästöpankkiin, jolle Te puolestanne suoritate puuttuvan määrän, jotta velkakirjan saamme sieltä pois. Tilan arvo ei salli pitkäaikaista lainaa enempää kuin 600.000 mk, koska niitä pitää myöntää varovasti. Siitä syystä ei Kansallispankin 75.000 kiinnitystä voida jättää meidän 600.000 mk edelle, koska se olisi lainamäärän korottamista. Lyhytaikaista lainaa saatte tilaan tietenkin vielä suuret määrät, mutta me emme myönnä lyhytaikaisia lainoja.”

Palovakuutus irtaimesta 266 tmk Valomaksu talo 1.889,25 mk ja mylly 864 mk.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 24.2.1930

Rakkaat kotolaiset!

Todetaan, että kunnialla on perille päästy, vaikkei ole tiedotetukaan. Yleensä vain raha-asiat ovat esillä, mutta ei pidä ottaa ”vaitioloani vakavalta kannalta!”

Kaikki tavarat näyttävät tulleen mukaan, mutta rahaa olisi voinut ottaa enemmän.

Talvi oli muuttunut hyvin leudoksi ja Aatto epäili, ettei ole jäitä saatu kesän varaa eikä puun- tai savenajoa tehtyä, pitääkö odottaa uutta talvea.

Töitä saa tehdä niin paljon kun viitsii niitä itselleen järjestää. Kemian tentti oli edessä. Aatto on syönyt Hanna-tädin valko-

nauharavintolassa (Hanna tekee töitä 8–20, vain pari tuntia lepoa päivällä) ja tulee edullisemmaksi kuin täysihoito ja ruoka on hyvää.

Raha-asioita murehdittiin niin, että jos Suoma lainaisi siksi aikaa, kun saadaan laina. Ja 1.500 pitäisi saada jo tällä viikolla. Eli nyt päästiin varsinaiseen asiaan.

Perikunta allekirjoittaa valtuutuksen, jolla Henkivakuutusyhtiö Suomen kamreeri O.E. Rinkinen kuittaa lokakuussa 1929 allekirjoitetun ja 9 pv kiinnitetyn haltijavelkakirjan määrältään 600.000 mk ja voi suorittaa lainan noston.

Muut allekirjoittavat sen 10.2.1930, Aili ja Väinö Mella 28.2 ja Aatto 12.3.1930. Tässä yksi esimerkki asiakirjojen kierrättämisestä, joihin monissa kirjeissä viitataan ja Ailin tarinassa erityisesti kerrotaan siitä, miten vaikeaa oli saada Väinön nimi näihin ja etenkin takauspapereihin.

Palosta 3 kk jäänteitä ei enää ole?

Lauantaina 8.3.1930 klo 13.30 syttyi Koskenkorvan sahan asuin- ja toimistorakennuksen katto tuleen kipinästä.

Vaikka tuli huomattiin varsin pian, niin veden puute ja kova tuuli levitti tulen nopeasti koko rakennukseen. Paikalle tuli hälytyksen jälkeen runsaasti paloruiskuja ja 300-400 henkeä, joiden avulla muodostettiin kaksi sankoketjua, toinen asemalta ja toinen jokirannasta, kumpikin n. 200 m mittaisia. Lisäksi ajettiin vettä hevosilla Koskenkorvan talon kaivosta. Tämän talon suuri riihirakennus oli erityisessä vaarassa ja sen kattoon paloi useita reikiä ja jopa sammuttajien vaatteetkin syttyivät tuleen (vakuutuskorvaus oli 300 mk). Myös lautatarhat olivat vaarassa.

Sahan rakennus, jossa oli 10 huonetta, joissa asui 5 huonekuntaa sekä toimisto ja varastotiloja paloi maan tasalle ja va-

hingot olivat n. 500.000 mk. Kassakaapista saatiin pelastettua rahat ja joitain tärkeitä papereita, se säilyivätkö loput paperit kassakaapissa ei ole vielä selvillä.

Edellisen sivun kuvasta: Sahan päärakennuksen jäänteet näkyy kuvassa keskellä heikosti, vaikka kuva on otettu vain 3 kk palon jälkeen. Koskenkorvan riihi on H-kirjaimen muotoinen.

Kuvasta selviää hyvin kuinka paljon pärekattoa oli kipinöille alttiina. Tämä riihi tehtiin aikaisemmin heti valmistumisen jälkeen palaneen riihen sijaan ja oli tiloiltaan ja toimintoiltaan hyvin edistysellinen laitos, joka varmisti puinnit ja viljan kuivauksen vaikeinakin syksyinä. Tämä riihi palaa jatkosodan aikaan, josta myöhemmin.

Tässä kuvassa vuodelta 1939 näkyy palaneen tilalle rakennettu valkoinen tiilinen päärakennus, jonka tiilet lyötiin samalla markilla. Tämän rakennuksen hajottaminen ja korvaaminen uudella vielä nykyäänkin paikallaan olevalla rakennuksella ei ole tarkasti selvillä, mutta arvio on sodan jälkeen.

Toisessa kuvassa Eeva-Liisa on juottamassa vasikkaa 1937-39 riihivainiolla

lähellä sahaa, joten uusi päärakennus on jo rakennettu. Siitä on myös toinen kuva myöhemmin, jossa myös riihi näkyy ja on siis otettu kesällä 1940.

Ilmakuvassa näkyy riihen vierellä sorakenttä, jossa tehtiin sementtitiiliä ja putkia vuodesta 1913. Näihin aikoihin niiden teko hiljeni ja myöhemmin viinatehtaan toiselle puolen perustettiin P.K. Mäkelän tärytiilitehdas, jonne valmistus siirtyi. Myös muutamat soravaroja omaavat maatilat tekivät vähäisessä määrin putkia.

Fiia Hopiavuori kirjoittaa Maunolle 16.3.1930

"Mauno hyvä Oletko niin hyvä ja pistät näihin nimesi, toinen on Säästöpankkiin ja toinen Kansallispankkiin. Ole ystävällinen ja pane ne jälleen illalla postiin ja lähetä ne tänne takaisin, kun niissä ei ole muuta, kun summat, eihän ne paljon lyheneäkään, eno on poissa, joten niissä ei ole hänen nimeään, Terveisiä ja hyvää vointia. Täti"

Aatto kirjoittaa Helsingistä 17.3.1930

Veli Hyvä!

Aatto kertoo, ettei tule muuten kirjoitettua, jos ei ole asiaa ja asia on taas rahahuolia. Lainasta ei kuulu mitään ja puolet kursista on käyty.

Aatto pyytää Maunoa ottamaan yhteyttä Koivistoon ja vaikuttamaan lainan saantiin. "Laitosmaksuja on niin monenlaisia, että vaativat rahaa aivan kamalasti ja meneehän sitä muutenkin niin että hirvittää." Jos ei muuten niin perintöosuudesta vähentäen. Aatto kertoi käyneensä Suomiyhtiössä tapaamassa herra Rinkinevaa ja asia olisi nyt kunnossa.

Kemian työt ja seisominen klo 8-5 olivat uuvuttaneet Aaton, eikä kirjoitus oikein sujunut.

Hahmotelmaa maamiesseuran iltamiin 23/3–30 Yhteislaulua, tervehdyspuhe Onni Antila, lausuntaa J. Antila, Kuorolaulua Yläpään kuorolaisia, esitelmä H. Jääskeläinen Näytelmä. Lippujen myynti ja ovimies P. Latva-Rahko.

Ilmoitus: Ilmajoen yläpään maamiesseuran talvikokous on keskiviikkona t.k. 26 p:nä k:lo 14. Maamiesseuran iltama on sunnuntaina t.k. 23 p:nä alkaen k:lo 20 Ohjelmassa kuorolaulua, puhe, lausuntaa, esitelmä, näytelmä ja lopuksi tanssia ”Kohina” soittaa.

Noin 50 mk maksavana vaihtoilmoitus Ilkkaan, ”Muista”-listalle sekä kokous että iltama.

Talon kassasta maksettiin tytöille liput iltamaan 16 mk.

Tämä kuvaa maamiesseuran toimintaa tähän aikaan ja antaa myös ajankuvaa siitä millaista oli iltaelämä 1930-luvulla.

Vakuutuksen palkkailmoitukset Mauno 25.000, Paavo 5.000, Mauri 5.000, Suoma 2.000 = 37.000 mk.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 2.4.1930 (repeytynyt kirje)

Veli Hyvä!

Ei ollut heti ehditty vastata ja sora-alueen asiasta oli Kärävän kanssa keskusteltu ja todetaan, että asia menee johtaelimien käsittelyyn.

Velkakirjaan oli laitettu nimiä ja lähetetty Jämsänkoskelle ja epäili, onko osoite oikea, kun Aili ei ole edelliseen jo kuukausi sitten lähetettyyn kirjeeseen vastannut.

Aika kuluu nopeasti ja opiskelussa on kiireitä, luentoja päivässä 5–8, vain syömässä ehtii käydä. Pääsiäinen aiotaan olla Hesassa, että olis aikaa lukea ja matka tulee kalliiksi.

”Minä olen voinut täällä muuten hyvin, mutta maha on viime aikoina taasen reistaillut, niin ettei ole ruoka oikein maistunut. Olen syönyt edelleen tädin ruokalassa, mutta vaikka siellä onkin koko hyvä ruoka, ei vatsa siitä huolimatta ole pysynyt kunnossa.”

Aatto ehdottaa gramofonin ostoa, kun saisi levyjä halvalla ja sen voisi yhdistää radioon.

Sitten puhutaan kommunistien välikysymyksestä ja kuinka Leskisestä tuli kuuluisa mies yhdellä iskulla ja harmitellaan, kun kommunistit ovat tulleet niin röyhkeiksi. ”Taisi olla koko selkaus sittenkin niiden oma provokaatio.”

”Raha, jonka sain, ja jonka hommaamisesta sydämelliset kiitokset kaikille osallisille, riittää kyllä. Toivotaan, että sitten kun maksuaika tulee, saan jo lainankin.”

Varatuomari Reino Kärävä kirjoittaa 8.4.1930 hietakuoppa-asiasta Maunolle:

H.V. Kirjeesi johdosta olen tehnyt parhaani asian edistämiseksi, mutta se ei käy kuuleman mukaan suullisesti loppuunsa. Näin ollen on sinun perikuntasi puolesta, sillehän tämä on myönnetty, lähetettävä yhtiön johtokunnalle osoitettu kirjelmä, missä selostat asian yksinkertaisesti ja pyydät ehdottamaasi lopputulosta ollen tietämätön jo käydyistä neuvotteluista. Yhtiö on hyvin virastomainen, mutta kansan ääni tehnee parhaimman vaikutuksen. Lähetä kirjelmä niin pian kuin mahdollista ja aloita asia siinä lainan myöntämiskirjeestä tai hetkestä. Monin terveisin kiireessä Reino Kärävä.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 29.4.1930

Veli Hyvä!

”Minä olen tottunut niin turvautumaan sinun apuusi, että taas vaivaan sinua asiallani:”

Nyt oli kyse meijeriharjoittelupaikasta. Pitäisi olla juustomeijeri, jossa juustoa valmistetaan kesäisin. Maunoa pyydetään soittamaan ensin Isokyrön meijeriin, sitten Ylistaron meijeriin, josko voisi päästä harjoittelemaan kesäkuussa, hätätapauksessa heinäkuussa.

Sitten Maunon apua tarvitaan suojeluskunnan todistuksesta pistooliammunnan merkkien II ja III luokan ampumisesta, kun Aatto yrittää suorittaa I luokan Helsingissä.

Pääsiäinen oli mennyt hyvin ja maha pysynyt kunnossa, kun Yliopiston valkonauharavintola tarjosi myös määmiä.

Aatto oli voittanut kylmiltään 20 laukauksen kivääriammunnan tuloksella 168. Aatto oli huutokauppakammarilta ostanut pyörän ”kun halvalla sai, maksoi ainoastaan 600 mk”.

Ja tiedon meijeriharjoittelusta ja todistuksen ammunnoista ennen ensi pyhää!

Suomi yhtiö kirjoittaa 7.5.1930 Olemme anomuksenne johdosta uudelleen käsitelleet laina-asianne, mutta emme voi korottaa lainamäärää siitä, mikä jo aikaisemmin olemme luvanneet. Jäämme niin ollen odottamaan ilmoitustanne sitten kun olette Alavuden Säästöpankille suorittaneet omista varoistanne tarvittavan määrän, niin järjestämme loput täältä suoraan. Kunnioittaen...

Muistikirjassa 17/2–4/6 1930 4 kk merkintöjä

Myllystä 7.600 mk

Talouteen 2.440, Mauno 490, Paavo 380, Aatto 100, Mauri 652 (hattu) Suoma 245, Aili 100, Emäntä 370 (250 mk puku) yhteensä 4.770 mk 1.200 mk/kk (420 €).

Sikalan korjaaminen on menossa nauvoja ainakin ostettiin 33 kg ja muitakin rakennustarvikkeita (Ei kuitenkaan riittävästi – oliko omat tiilet ja puutavara?)

Tältä jaksolta laskin tarkemmin ihmisten lääkärikulut, jotka olivat 400 mk ja apteekkiin 85 mk. Eläinlääkintäkulut olivat 557 mk ja apteekkiin 464 mk. Silmiin pisti kolme ostosta Kalanmaksaöljyä 58 ja 47,50 mk ja sitten 10 kg 130 mk + rahti 12 mk miettimään pisti annettiin sitä ihmisille tosi reippaasti vai oliko tuossa jo ainetta eläintenkin lääkintään.

Muita merkintöjä: Johannes Laurosen seppelä 29/3 150 mk, harrastuksena pojilla oli ampuminen: autokyytejä ampumaradalle 17+20+15 mk ja panoksiin 198 mk. Huomiota kiinnitti myös runsaat Anodipattereiden osto, ainakin 42 kp ja keskihinta 4–5 mk/kpl. Missähän näitä tarvittiin? (radio).

Maurille tehtiin vaatteita 180 mk ja suutari Harju korjasi kenkiä 130 mk ja Maunon henkivakuutus 1.015 mk.

Fiina Hopiavuori kirjoittaa 15.6.1930 Mauno Hyvä!

”Kuule nyt tässä tulee taas yksi paperi, johon en vielä summaa voi panna, kun en tiedä vielä, kuinka paljon voin tätä lyhentää. Summa on Säästöpankkiin 10 pv ja summa 2.300 mk. Minulla on nyt näinä päivinä niin monta vekseliä, etten oikein tiedä kuinka niiden kanssa pärjään, vaan koetan kaikkeni, ettei ne menisi protestiin. Lähetän tässä toisenkin paperin ja sen, jonka silloin lähetit, lähetän takaisin, että saat sen hävittää, kun siinä ei ole enon nimeä ja näissä papereissa on. Tämä toinen on samana päivänä Kansallispankkiin, siinä on summa 1.700.-. Pyydän näitä paluupostissa. Terveisin täti.”

Henkivakuutusyhtiö Suomi kuittaa 3.6.1930, että lainasta on nostettu 543.000 mk.

Selvitys lainan käytöstä: provisio Suomelle 27.150 mk (huitea 4.5 %), maksetaan pois Henkivakuutusyhtiö Pohjan laina koroineen 292.439,95 mk ja lyhennetään lainaa Alavuden Säästöpankkiin 223.410,05 mk.

Se miksi lainaa ei annettu nostaa täyteen myönnettyyn määrään 600.000 markkaa ei selviä, mutta saattoi olla, ettei kaikkia kiinnityksiä saatu, todennäköisesti KOP piti kiinni omistaan?

Alavuden laina oli 250.000 mk + korot 19.722,95 mk, joista siis Suomi maksaa 223.410,05, tehdään uusi laina 35.000 mk ja maksetaan rahassa 11.312,90 mk = 269.722,95.

Alavuden lainan oli nostanut 4.4.1925 valtakirjalla Mauno Koskenkorva ja laina on todennäköisesti otettu KOP shekkiluoton poismaksuun, mutta Eetu Hopiavuorenkin asioita on tällä voitu hoitaa osittain.

Lainassa oli takaajina lisäksi Hannuksela, Eetu Hopiavuori ja Walle Antila. Vakuudeksi annettu 250.000 mk kiinnitys Koskenkorvan tilaan ja Myllyyn, joka järjestelyn jälkeen siirtyy Suomi-Yhtiölle, joka saa muut kiinnitykset, 300.000 mk, Pohjola yhtiöltä.

Lainan takaajista Alfr. Raine lausui vuonna 1925: Erittäinkin lisäksi Hannuksela pystyy lainamäärän yksinkin takaamaan sekä lähemmin tuntemani Eetu Hopiavuori 100.000 mk saakka, mutta Walle Antilaa ei tarkemmin tunneta, mutta vakuudeksi annettu tila ja mylly ovat ensiluokkaiset.

Isak Hannuksela hoiti vaimonsa Sofian kanssa Katilan tilaa Seinäjoen Alakylässä. Lisäkin äiti Maria oli Liisa Yli-Kuhnan sisar ja isä oli siis Salomon Könni-Pohto. Kuhnan ja Hannukselan perheillä oli yhteisiä hankkeita ja olivat hyvät perhetutut vielä seuraavankin polven aikaan.

Kuittien mukaan tämän lisäksi on lainaa KOP 260.000 mk ja 55.409 mk ja iso määrä vekseleitä, Liittopankissa 63.000 mk Ilmajoen Sp 42.800 mk ja 100.000 mk ja joku vekseli, Maa-kuntainpankkiin shekkitili Maunon nimellä 41.000 mk, liikkeisiin joitain vekseleitä. Ilman vekseleitäkin velka on taas perukirja tasolla eli 1.2 milj. mk.

Mauri matkustaa Helsingin voimistelujuhliin 12.6.30 matkarahaa 300 mk.

Katri saa kotiosoitteella kortin 24.6.1930 jossa lähettäjän nimi jää postileiman alle.

Helsinki juhannuksena 1930 H.K: Valitellaan, ettei ole ehditty kirjoittaa ja vastata kirjeeseen eikä korttiin, kun on kiirettä. Kirjeet olivat koskeneet erilaisia huonekaluja ja nyt kerrottiin, että ”Pirtissä” kalusto maksaa 4.500 mk ja erikseen muita kaluja 1.900–3.000 mk hintaan. ”Sitten yksi rokokoo pöytä, 6 tuolia pieniä ja 2 suurta, 2 senkkiä, yksi soikea pöytä ei muuta 16.000 mk, on niillä hintaa.”

Sitten ihmetellään miksi Katri ei hanki niitä Jurvasta suoraan, jossa ne tehdään. Sitten tehdään treffit kun ”Katri kun tulet paikkaasi niin tulen sinne hetkeksi ja katsellaan kauppoja”

"Myös Chicago Tribunen kirjeen vaihtaja on sähköttänyt lehdelleen samansuuntaisen selostuksen todettuna tosiasiana."

Myös huhuillaan, että Venäjä itse haluaa aiheuttaa häiriötä, joka johtaa sotaan. Aatto tuumaa, ettei tiedä mihin uskoa.

"Me yritimme osoittaa täällä mieltämme Jalanderille, kun se tuli Tukholmasta, mutta poliisi esti meidän huikean pillikonserttimme jo alkuunsa."

Helsingin Sanomat kertoi, että valtavat hyvä huudot peittivät alleen pillikonserttia yrittäneet, joten aivan totta ei ollut silloinkaan lehdissä, pillikonsertin lopetti poliisi ja otti kymmenkunta poikaa talteen.

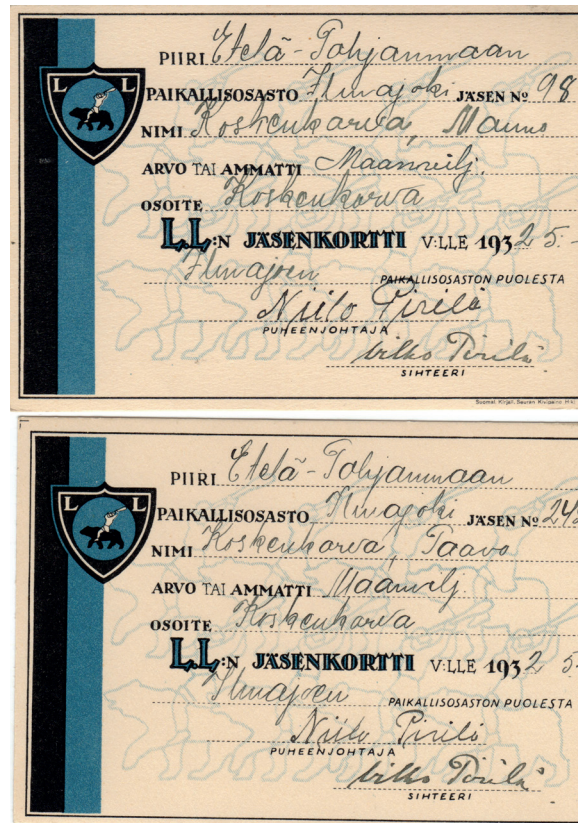
Bruno Jalander yleni itsenäisessä Suomessa kenraalikuuntaan 1920 saatuaan ylennyksen kenraalimajuriksi. Hän toimi sotaministerinä neljässä hallituksessa vuosina 1920–1923. Jalander osallistui Mäntsälän kapinan kukistamiseen 1932. Hallitus erotti kuitenkin hänet maaherran virasta kesällä 1932. Syynä olivat Jalanderin kireät suhteet aktivistipiireihin.

Muiluttajat liikkeellä!

semmallalla mielellä, kun sai omakohtaisesti tutustua "kyyditsijäin" joukkoon, josta tosiaan voi kysyä; onko tämä rikollistenjoukkoa ja vastauksen voi lukea tämän joukon vakavista katseista: me olemme isänmaan asialla."

Aatto oli saanut vihreää valoa, että voisi suorittaa harjoittelun kotona, jos Jääskeläinen valvoo.

Aatto vakuuttaa, ettei ole ollut Ståhlbergiä kyyditsemässä ja olevansa vain kannattaja.

Liikettä puhdistava kokous oli pidetty ja olo oli Aatolla parempi: "Nyt voi taas olla paljon rauhalli-

keskituotos 2.295 kg / 84 kg, joten erot olivat suuria, vaikka tässä oli kyseessä tarkkailukarjat eli parhaimmisto. Koskenkorvan tilan karjakoko ja keskituotos oli aivan omaa luokkaansa.

Muutoksia maamiesseuran sääntöihin on tehty ainoastaan vuonna 1930, jolloin seuran nimi muutettiin Ilmajoen Koskenkorvan maamiesseuraksi, sekä 1933, jolloin seuralle noudatettavaksi hyväksyttiin uudet yhdistyslain vaatimat rekisterikelpoiset maatalousseurojen keskusliiton maamiesseuroille valmistamat mallisäännöt.

Ajanjaksolta 17.6–18.10 oleva muistikirja kertoo seuraavaa:

Myllyn tilitys 6.800 mk.

Talouteen 3.220.-, Emäntä 150, Aatto 454, Mauno 450, Paa-vo 390, Mauri 1.233 (opistomaksuja) Suoma ja Aili 326.- Yhteensä 6.223 mk 1.500 mk/kk (516 €/kk)

Veljekset olivat jäseniä sekä Lapuanliikkeessä, että sen seuraajassa IKL:ssä. Kommunismin vastustaminen jopa kyydityksin, joista jotkut johtivat murhiinkin, oli samalla tavalla laajasti hyväksytty kuten nykyinen lakko-oikeus tai Elokapinankin toiminta, niin kauan kuin se ei johda ääri-ilmiöihin. Tuossa kirjeessä Aatto kertoo sen keskitien kuljijoiden joukosta, johon veljeksetkin kuuluivat, eivätkä enää lähteneet mukaan Kosolan loppuajan touhuihin eivätkä hyväksyneet kapinaa Ståhlbergiä vastaan.

Veljekset tuskin olivat Mäntsälässä, josta Ilmajokiset haki pois lisäksi Nikkola, josta tässä kirjassa myös kerrotaan tilan vaikeuksien tukijana.

Talonpoikaismarssilla oltiin, muistomitalien kuva myöhemmin, vaikka siihen liittyviä mainintoja kirjeistä tai muistivihosta en löytänyt.

Yläpään tarkastusyhdistyksen tilanteesta kertoo Ilmajoki lehti 14.8.1930

Yhdistykseen kuuluu 158 lehmää, joiden keskituotanto 2970 kg maitoa ja 115 kg rasvaa.

Juho Antilan karja: 7 lehmää 4119 kg / 167 kg ja M. Koskenkorvan karja 25 lehmää: 3.819 kg / 140 kg. Heikoimman tilan

Monissa vihkosissa huomasi useita merkintöjä nauhojen ostosta. Tällä neljän kuukauden jaksolla ostettiin 4 mk kilohintaan 36 kg nauhoja, myös tiiliä ja muitakin rakennustarpeita oli jonkun verran, mutta mitä rakennettiin ei selvinnyt, saattoi myös aitojen teko ja kunnossapito vaatia melkoisesti nauhoja?

Vaatehankinnoista mainittiin Maurille ja Maunolle työtakki 50 ja 38 mk. Henkivakuutuksia maksettiin Maunolle 1.015,61 ja Maurille 280,61, Sirkan lääkärikäynti maksoi 100 mk ja lääkkeet 37 mk.

Suoman, Paavon ja Maurin pyöriä korjattiin 95 markalla ja muitakin pieniä korjauksia mainittiin. Autokyytejä oli tällä jaksolla varsin vähän: Koskuelle 15.6 35 mk ja alajoelle useita reissuja 12, 10 ja 18 mk oli hintavaihtelu.

Tupakkaa vieraille ostettiin kahteen otteeseen 19.50 ja 20 mk, kessua kasvatettiin omaan käyttöön, mutta se ei vielä tässä vaiheessa selvinnyt kuka lapsista poltti tupakkaa. (myöhemmin päiväämätön vihko kertoo otsikon "tupakkia itselle", mutta palataan siihen)

Asemapäällikkö mainitaan tinkimaitoasiakkaana

ja Kosti Könni maksanut maitonsa 21.8. 380 mk. Kosti ja Ida Könni asuivat aina vuodesta 1921 asti kesäisin Koskenkorvan koululla ja on sen vuoksi mukana monissa kesäisissä kuvissa. Tässä kuva vuodelta 1921.

Eetu Hopiavuori meni konkurssiin ja hänen takauksensa Juho Kuhnän 100.000 mk lainaan pitää korvata. Maunon kumpaniksi lainan takaajaksi tulee 30.10.1930 Paavo. Lainaan on myös kiinnitys Lautapihdin tilaan, joka sitten myöhemmin pakohuutokaupataan.

Eli Eetu ei joutunut maksamaan antamiaan takauksia Kuhnalle tai Koskenkorvan talolle, mutta toisinpäin maksettavaa tuli.

Eetu Hopiavuori kirjoittaa 2.11.1930

Hyvä Veli!

"Olimme täällä mielipahaksemme kuulleet, että teiltä olisi ulosmitattu omaisuuttanne meidän takaussitoumustemme takia. Tietysti tämä on tapahtunut siltä varalta, jos ei omaisuutemme riittäisi kaikkiin velkoihin. Minulla on ollut tässä täysi usko, että omaisuutemme riittäisi, mikä on tuottanut minulle lohtua. Katos kun tuo 182 tuhannen takaus Koskisen Matin vävyhyväkkään takia pitäisi huveta mitättömiin minun osaltani. Sitten Saarimaa otti maksaaksensa Malmin huvilasta 50.000.- millä on selvä velkain vähennys ja vielä Nurmelmän Vihtorin omat tunnusteet, mitkä kuuluvat hänelle. Tämähän menee hyvästi kolmannelle sadalle tuhannelle. Ja kun vielä irrallinen nousi tuntuvasti mitä myytiin kiinteistöstä kaksi päivää ja vieläkin jäi.

Kun tuo tilamme meni niin kuin se meni, että velkamme oli laskelmien mukaan 110.000 enemmän omaisuuttamme, pitäisihän asian korjaantua yllämainitsemlani summilla. Ja sitten kun ei tässä Seinäjoen talouskaupasta tulisi uusia "klohnua", siinä pitää katsoa ja siihen on laadittava osakehuoneistojen säännöt, mitkä niin mainiosti siihen soveltuu, annoin nämä ym. paperit Michelsenille, tutustu niihin ja puhu Sunin kanssa. Oletko väliloissa Walle Antilan kanssa? Hän tulee tänne johtamaan Seinäjoen vesijohtotöitä, jos hän suorittaisi ne pienet lopputyöt tuolla rakennuksella, niin sen arvo nousisi

Eetun talohanke Seinäjoella, Ratamestarinkatu 10, on vieläkin olemassa, mutta voidaan hyvin sanoa, että tämän talon lainatakaus tuli Kuhnän perikunnalle kalliiksi.

pienillä kustannuksilla 1/3 osalla.

Olihan tässä puhumista. Toivomme täällä hartaasti, ettei te hyvät sukulaiset olisi siellä murtuneita meidän tähtemme. Toivomme myöskin, että kaikki asiat parhaaksi kääntyisi, eikä kenenkään tarvitse kärsiä meidän tähtemme. Terveisiä sinne Ystävällisesti Eetu H.

Se miten viimevaiheisiin vaikutti Eetun mielenrauhan järkkäminen ei tule esille ja tämä viimeiseksi jäävä kirje on varsin järjellinen, joskaan asiat eivät sitten noin menneet.

Hopivuoren ostaa Niilo ja Sofia Halkola, ja metsiä muutkin kuten edellä kerrottiin. Tilan omistajaksi tulee 1936 lisäksi Penttala, joka oli puheiltaan varsin värikäs persoona ja hänen jälkeen hetken oli isäntänä Ollikkala Isostakyröstä, sitten pitempään Arvi ja Alli Itälehto Ilmajoelta. Isännän kuoltua tila myytiin 1960 Etelä-Pohjanmaan Keinosiemennysyhdistykselle.

Myynnin jälkeen kaikki rakennukset purettiin ja rakennettiin uusi jalos-

Hopivuoren päärakennus

tuslaitos, joka sekin on nyttemmin myyty ja taas uudessa käytössä.

Kutomiskone myytiin 3.11. Salomon Erkkolalle 5.000 mk

Hopivuoren ulkorakennukset keinosiemennysasemana. Nämäkin siis jo uusittu ja muussa käytössä

hintaan. Tästä koneesta on juttua mm Ailin kirjeessä ja perukirjassa tämä on juuri tällä hinnalla. Erkkola maksaa heti 300 mk ja sitten 200 mk/kk.

Iltamat Honkalassa 19.11.30 muistikirjan hajanaisia merkintöjä: Soittoa Neiti Heinola (?) ja J. Antila puhe H. Kytöharju, huumoria Onni Antila, näytelmäkappale kihlaus osuuskunta (?) Ovimes Paavo Latva-Kokko, apumies Mauno Koskenkorva, pääsymaksu 7 mk kaikilta.

Kunnan makasiinille viety 20.11 siemenkauroja 5.974 kg á 1,25 = 7.467,50 mk. Maksettu korkoja Säästöpankkiin 5.625.- ja lisää 26/11 2.596 mk. A.I.V liuosta 566 mk. Myyty ohraa Harjulle 1.099 kg 1.483,65 mk.

Ilmoitusluonnos: Koskenkorvan myllyssä on rukiin ja kauran rahajauhatuspalkkio alennettu 4 markkaan hehtolitralta. Vehnää jauhetaan joka maanantai.

Aatto kirjoittaa kortin 28.11.1930 Helsingistä

”Veli hyvä. Kuten ehkä olet Ilmarilta kuullut, pääsen minä kotia harjoittelemaan, josta kiitos kuuluu Jääskeläisen sitoumukselle ruveta valvomaan minun harjoittelua.”

Sitten käydään läpi mitä muistikirjoja yms. tarvitaan ja mitä

tilalla jo on, että Aatto saisi hankituksi tarvittavat.

Aatto kertoo, että Katri on Helsingissä 5.12, joten silloin tapaisi täällä meidät molemmat. Aatto aikoo viettää joulun Helsingissä, ellei koti-ikävä vie voittoa. Aatto kysyy vinkkejä joulukirjojen hankintaan.

Myllyn kirjanpidosta merkintöjä marraskuun lopussa:

A. Hoisko Ylistaro 79 kg, jauhoja 57, 2 säkkiä. I. Latva-Kokko Ylistaro 110 /63/3, A. Turja Laihia 105/58/4, E. Hoisko Ylistaro 73/43/2, E. Linna Jurva 72/48/3, Uuno Kulmala Teuva 56/25/2. Eli asiakkaita oli laajalti.

Katri kirjoittaa Pyhtäältä 3.12.1930

Rakkaat kotolaiset

Oli tullut paketti ehjänä perille. Purnukat olivat hienoja I palkinnon saaneita ja Perunjahopuuroa piti heti keittää, "vanhaa kunnon lirupuuroa"

Töitä oli paljon, mutta vielä ei kehtaa pyytää apulaispalkkiota. Hanna -täti oli lähettänyt uudet karvat takkiin. Oli pidetty kolmen naisihmisen pikkujoulu: ateriat ja lauluja "joita minäkin pohjalaisella pienellä äänelläni. Sitten oli juhlat kirkossa ja sitten osuuskoupassa "jossa soitti työväen orkesteri melkein yhtä hyvin kuin Ilmajokiset."

Oli menty tehtaanjohtajan hienolla autolla, jossa kuskilla oli oma osasto, Lotta juhliin Vesterby'hin.

"Pyykintekijä ottaa 35 mk ja on 8 tuntia, joten kaikki pesee itse, jos on aikaa." Katri meinaa ottaa pyykkäriä, jos saa, "kun ovat kovasti pyydyttäviä."

Tarkastajakin oli käynyt ja vilustunut matkalla, joten mustaviinimarjamehua sai kuumentaa. Ja Hopiavuoren konkurssiakin ehditään murehtia.

Katri kiittää, kun melkein kaikki olivat kirjoittaneet: "Nyt on Paavon vuoro kirjoittaa ja kirjoita oikein jämeriä asioita. Teitä kaikkia rakkaasti muistaen ja tervehtien Katri"

Useissa kirjeissä mainitaan juhlista ja tapahtumista Pyhtäällä, joissa nämä ystävät, apteekin tyttö, opettaja ym ovat tärkeässä roolissa. Voisin arvata, että opettaja Hilja Virtanen olisivasemmalla, Hänellä on tärkeä rooli Katrin tragedian viimehetkillä.

Mauno on kysynyt Reino Käräveltä Kahrakuusi tilan papereita, joka vastaa 8.12:

"En tiedä mitään Kahrakuusi nimisestä lohkotilasta enkä siihen kiinnitetystä 50.000 mk velkakirjasta. Isäsi ei tästä ole puhunut, ehkä se on niitä suo- tai kauraviljelyalueita, joita isäsi sanoi juuri Eero Kuhnän konkurssin aikana myyskentelevänsä joillekin ilmajokisille."

Reino kehotti kysymään niitä Carlstedt-Kärävän toimistolta missä konkurssipesän asiakirjat ovat.

Tämän tilan Juho osti isältään 1914 5.000 mk hinnalla ja kulkee mukana koko ajan osin myös lyhyessä muodossa Kahra, joten vaikuttaa oudolta, ettei tätä tilaa tunneta, jota Mauno on hoitanut vuosikausia ja tämä tila kiinnitetään, kun maksetaan Hopiavuoren velkoja takaajina, jossa Mauno

oli kovasti mukana. Varmasti tästä palstasta on käytetty arkikielessä jotain muuta nimeä. Kirjeessä mainittu suopalsta oli taas eri asia, josta kerrotaan toisaalla kun 30 ha alue myydään 6 eri ostajalle.

Aatto kirjoittaa kortin Pyhtäältä 17.12.1930

Aatto oli aikeissa olla siellä 3–4 pv ja lukea ennen viimeistä tenttiä. Makuuvaunupaikat oli tilattu ja jouluksi tullaan kotiin. Katri lähettää terveisiä, kun ei ehdi jouluposti kiireiltään kirjoittaa. ”Jos teillä on jotain ostettavaa, kirjoittakaa lauvantaiksi Helsingiin niin tuon mitä tarvitaan. Näkemiin Aatto ”

Eli koti-ikävä iski eikä joulua vietetty Helsingissä.

Kihlakunnan oikeus tekee välipäätöksen Ilmari Koskenkorvan velka asiassa 29.12.1930 ja pyytää Ilmariä ja Maunoa lausumaan asiasta. 70.000 mk velkaa (Ilmomäen lapsilta) ja 20.9.1929 alkaen 9 % korkoineen vaaditaan takaaajilta Maunolta ja Juho Kuhnan perikunnalta.

Muistikirjassa 4 sivua tulenjohtokoulutus materiaalia ja ammustietoa ja sen jälkeen muistiin panot talon asioista taas jatkuu.

Lainanhoitoja 1930:

Paloapuyhdistyksen lainan 4.000 mk korko 8 % per 2.1. 320 mk. Maksettu velkaa Harjun Osk 506,50.

3.1. KOP vekseli lyhen 200 korko 139,20 per 1.4. 4.300 mk, toinen lyhen. 200 ja korko 143,80 per 4.4. 4.300 mk, kolmas lyhen. 200 mk ja korko 165,35 per 4.4. 4.800 mk, Vakuutusyhtiö Pohjalle korkoa 15.000 mk ja vielä 7.1 Maakuntain pankki lyhen. 500 korko 210 per 5.4. 6.500 mk ja kassakrd. korko ja provisio 2.415,35 mk.

Otetu vekseli KOP per 14.4. 7.000 mk käteen 6.785,75, Korkoa liittopankkiin 3.572,50.

Lyhennetty vekseliä Maatalouspankkiin Kauhajoelle 100 mk ja korko 9 mk = 109 mk (miksi lyhennettiin eikä maksettu pois?)

Kiinnityspöytäkirja 9.2. 170 mk. Säästöpankin vekseli 13.2. lyhen. 300 ja korko 55 mk 161,20 = 461,20 mk.

Kiinnityspöytäkirjan lunastus 24.2. 55 mk.

Vekseli 26.2. lyhen. 410 ja korko 157,80 = 567,80 per 26.5. 5.000 mk.

Vekseli 11.3 lyhen. 500.-, korko 312,35 per 11.6.

Antti Mannila lyhentänyt 25.3 torpan velkaa 1.300 mk sekä

korkoa 138,65. Säästöpankin korko 8.032,50.

Vekseli maakuntainpankkiin 5.4 lyhen. 500 korko 207 = 7070 mk + käynti Seinäjoella 30.- ja tuomari Talvitiele 50 mk verovelituksen teosta. Vekseli KOP 6.4. lyhenn. 300 korko 151,10 = 451,50.

Vekseli 14.4. lyhen. 500 korko 215,60 = 715,60. Alavudella käynti laina-asioita hoitamassa 22/3–30, 68,50 mk.

Vekseli 12.5. Säästöpankkiin lyhen. 1400.- ja korko 126,20 = 1.526,20.

Alavuden Säästöpankki lähettää 16.5.1930 tietoa lainasta 5419 ja kertoo, että sakkokorkoa on perittävä ja sitä on peritty vain 3 % mukaan, vaikka velkakirjaehtojen mukaan se on 6 %.

Lainakortin mukaan lainaa on nostettu 250.000 mk 4.4.1925. Korot oli maksettu ajallaan 1925–1929 lokakuun erään saakka, jolloin on maksettu vain osaa korosta ja osaa myöhässä ja korkosaatava oli per 31.5. 19.256,02 mk.

Asia korjataan ottamalla 7.6.30 vekseli Ilmajoen KOP 10.000 mk, jolla maksettiin korkoa Alavuden säästöpankkiin 11.260 mk + 12 mk postimaksu. Korkoa L. Holmberg oy 204,30, valtion siementarkastuslaitos 31,50. Harjun Osk maksettu velkaa 2.000 mk. Myyty sementti putkia 420.-

Vekseli 26.5. KOP lyhen. 200 korko 160,80 = 360,80 per 26.8.–30. Vekseli KOP lyhen 500 korko 135.- = 635 mk. 18.6. Lyhenn. vekseli 200.- ja korko 128,55 per 18.9. 3.800 mk.

Nostettu sahalta puumaksuja 8.000 mk, ostettu vekseli 10.000 mk per 30.9. käteen 9.684.-, maksettu korkoa KOP lainasta 16.853,20 ja hypoteekin lainaan 2.550, sekä uusittu vekseli lyhennys 200 ja korko 257,55.

Ostettu vekseli 3.7. Maakiinteistö pankista Seinäjoelta per 3.10.30 5.000 mk, josta korko 173,75, Seinäjoella käynti 27 mk. Ja uudestaan 5.7 vekseli lyhennys 500 ja korko 692 mk. Lyhen vekseli KOP 200 ja korko 142 per 5.10. 4.300 mk, toinen vekseli lyhenn. 300 ja korko 259,45 = 559,43.

Maakiinteistöpankin lainan korko 25.464 mk ja matka Seinäjoelle 25 mk. Vekselin lyhennys KOP 15.7 100 mk ja korko 210,45 per 15.10. 6.400 mk.

Vekseli 7.8 säästöpankkiin per 13.11. 4.600 mk lyhennys 200 ja korko 121,60, lyhennetty KOP vekseliä 200 + korko 120,30 / 3.700 mk. Vekseli KOP 26.8. lyhennys 200 ja korko 151,45 = 351,45 per 26.11. 4.600 mk.

Harjun osuuskaupan vekseli 2.9. 3.800 mk per 2.12. korko 95. KOP vekseli lyh. 300 korko 319,40 per 9.12.30 9.700.-, KOP vekseli lyhenn 300 korko 297,90 per 13.12.30 9.000.- KOP

vekseli 18.9. lyhenn 300 ja korko 116,70 per 18.12. 3.500 mk.

KOP vekseli lyhenn. 200.- ja korko 315,90 per 30.12. Lyhennys 200 ja korko 246,25 per 30.12. Otettu uusi vekseli KOP 4.900 per 30.12.30 josta korkoa 160,95. Suomelle maksettu korkoa 14.238 mk.

Vekselit KOP lyhenn 4.10. 200 ja korko 247.- Maakuntapankki lyhenn 200 ja korko 158.- ja 7.10 maakuntapankkiin toinen lyhenn. 200 per 5.1.31, vekseli KOP lyh. 100 ja korko per 7.1.31. Vekseli 16.10 KOP 100 lyhennys ja korkoa.

Vekseli 13.11. Säästöpankki lyhenn. 200 ja korko 114 = 314 mk per 13.2.31 4.400 mk. Toinen vekseli KOP lyhenn 200 korko 105 = 305 mk per 13.2. 3.600 mk.

Vekseli KOP 26.11 lyhen. 300 ja korko 125.80 Kunnan vero talo 1246, mylly 1.000 mk = 2246.- Maakuntapankki kiinnityskuluja 181.- + Seinäjoen matka 45.-. Sofia Kivistö maksanut korkoa 160.-

Vekseli 2.12.30 KOP Lyhen. 800.- ja korko 88.- 28.12 KOP vekseli lyh. 200 ja korot 70,80.

Ilmarin vekseli 6.800 mk, jossa Mauno hyväksyjä 15.12 Ilmarille 250, 25.12 Ilmarille 125.-. (Ilmari mukana muiden mukana perikunnan yhteiskassalla.) Korkoja Alavuden säästöpankkiin 1.750.-

Vekselit 30.12. KOP Lyhenn 200 ja korko 212,30, toinen lyhenn. 200 ja korko 273.- ja kolmas lyhenn 200 ja korko 137.- sekä

maksettu KOP kiinnelainen korko 2.550.- ja vielä 31.12 lisää korkoa 14.060.- Vekseli KOP 18.12 lyhen. 200 ja korko 98mk.

Siemenlainan korko ja kuoletus 3.529.-

Lainojen hoitopäiviä tästä laskien yli 70, eikä tässä varmasti ole kaikki päivät.

Työntekijöitä ja palkkoja 1930:

31.1 Kaappo Viinämäki kolme yötä myllyllä á 30 = 90, maksanut torpan lunastuksen pääomaa 1.000 mk.

Onni Koskela myllyssä 3 pv á 35.- = 105 mk. Pyykkipäivä 3/3 -30 H. Tammi, H. Koski ja H. Mäkynen kukin 3,5 pv á 15.- = 52,50 kullekin.

Pyykkipäivät 6.6.-30 Hessa Tammi. H Mäkynen, H. Koski kukin 4 pv á 15 = 60 mk

Naurismaan perkaus Saarakkala 4.160 mk á 2,5 p, Mattila 6.700 m.

Onni Koskelalle heinätoista 11 pv á 18 .-, Sanna Leppioja 6.062 m naurisperkausta á 2.5 p = 151,55 ja 11 pv heinätoissa á 15.- = 165 yhteensä 316,55. Onni Leppioja jäänyt velkaa talvella 200.- ja nyt ½ hl ruista 70 = 270: Jäännös 46,55. Helvi Koski 11 pv heinänessä á 15.- = 165 mk. Yrjö Niemelä heinässä 11 pv á 10 = 110.- Saimi Saarakkala 13 pv heinätoissa á 10.- = 130 mk (kaksi viimeistä lapsia?)

Viljo Perämäki 1830: 22.5 päivää heinä ym. töissä á 20.- = 450.- Laidun vuokra 200.-, Korko kauppasummasta 340.- = 540, jäännös hyväksemme 90 mk. Saimi Karjanmaa 8 pv á 15.- 18.5 jalkaa ruista 1/50 = 148 – perunamaan vuokra 18.- maksetaan 130.-. Hilda Mäkynen 7 pv á 15.- jäi turnipsin perkuusta 10.- - perunamaan vuokra 30.- maksetaan 75.- Onni Koskela 6 pv myllyllä á 30.-. Sanna Leppioja 7 pv naurismaalla 105 mk.

Palkkakirjanpidosta:

Sameli Mattila 1.11 -1.5 300 mk/kk + 1 hl ru-kiita ja 1 hl ohria. Otti kokomaitoa huhtikuun loppuun 122 litraa á 1.40 mk. Kesäkausi 475

mk/kk + pieksupohjat.

Näitä vekseleiden ja lainojen hoitoja kirjatessani ja itsekin vekseli tiskillä pankissa työskennelleenä tunteen oikeastaan tuskaa ajatellessa miten paljon aikaa on mennyt näiden seurannassa, hoitamisessa aina oikeana päivänä ja kulkemisessa Seinäjoelle, Alavudelle, Kauhajoelle linja-autolla ja Ilmajoella useimmiten pyörällä. Ajan hukan lisäksi on varmaan ollut myös hermoja raastavaa miettiä miten minkin erän saa maksuun.

livari Saarakkala talvikausi 3.000 mk ja hehto rukiita ja ohria, kesäkausi 4.000 mk+ ruokailu, tuo itse pehmeän leivän + hehto ruista ja laidunta sekä pyörtänöheinää. Loppulaskelmana on mainittu luonnossa 645 mk rahassa 3.355 mk = 4.000 mk, joten tämän mukaan nuo luontaisedut eivät olekaan palkan lisäksi vaan sisältyvät siihen?

Matti Saarakkala talvikausi 400 mk/kk maksettiin 12 kk 4.800 mk.

Martti Saarakkala 275 mk/kk +pieksusaappaat, kesäkausi 375 mk , maksettiin 1.755 mk.

Harjoittelijat: Fanni Kitula, Vieno Rintala ja Tyyne Sipilä kullekin 1.500 mk/v. Suoma Kulmala 1.11 alkaen 200 mk/kk, kesällä vähä enemmän. Maksettiin 6 kk 200 mk ja 6 kk 225 mk= 2.550 mk.

Eino Laitinen 5.5. töihin 400 mk/kk, Reino Saarakkala 6.5. töihin 325 mk/kk.

1930 palkoissa mainitaan, että palkoista on pidätetty omaisuusveroa.

Hintatietoja 1930:

2.1 Harjulle ruista 5.100 kg á 1.90 = 9.690 mk, ohraa 716 kg á 1,50 1.074 mk = 10.764 mk. Harjulta jauhatusmaksuja 376 mk.

Itikan teurastilitys 10.1.1930 rahana 2.483 mk. Nauhanlihaa 290 kg 8 mk/kg 2.320 mk Sonninnahkaa 48 kg 6 mk/kg, sikoja 8 kpl ruhopaino 53-68 kilohinta 12.50 mk/kg yhteensä 8.483 mk, josta etuottoa 6.000 mk. Ruista 1 hl = 155 mk.

Rahti myllynkivistä 5.3 289 mk, kurkunsiemeniä 50.- ja myyty 4 sian porsasta á 175 mk = 700.- ja 6.3 lisää 3 sama hinta. Asemapäällikkö maitotinki 168 mk ja J.H. Roosin kirjakauppaan 200 mk.

Kitinojan kaupalle jauhettu 10.200 kg ruista á 8 p = 816,40 mk. Myyty Koskenkorvan sahalle 515 tukkia á 34 mk = 8.755 mk.

Sähkölasku 13/3 Talosta 1.899,25 ja mylly 874.- = 2.773,25 samalle päivälle merkintä Halme & Jaakkola 4.450 (asianajotoimisto) liittyy Leipätehtaan konkurssiin.

Myyty myllystä 17/3 työväen osuuskaupalle 278 kg ohrajauhoja á 3,10.- = 861 mk.

Räätäli K. Matero maksanut 4.4 kivitalon vuokraa 7/3-7/4 400 mk. Touko ja kesäkuulta 350 /kk (Ilmarin kivitalo)

5.4 1 hl ruista 155 mk ja 1 hl ohraa 105 mk.

Myyty Vöyrille 15 sian porsasta 2.500 mk (kpl 166.-) yksittäiset edelleen 175.- ja myös 4 kpl / 600 mk (Rahti Laihialle 30

mk). Ostettu puna-apilan siementä Salmon Karjalalta 5.5 kg á 28 mk. 20 kg apilansiementä á 25 .- yhteensä 500 mk.

Ostettu kananpoikia 40 kpl á 7.50 = 300.- Ostettu 10 kg turnipsin siementä á 40.- = 400. Eero Koskenkorvalta ostettu jou-siäes 225 mk. Ostettu siemenkauroja Ilmajoen osuuskaupasta 630 kg á 1,75 = 1.102,50 mk.

Myyty 18 kpl trompuja á 7.50 = 135 mk. 5 kpl 8" putki 70.-

Juho Antilan kanssa tehty selvää sonnin ja sikojen astutuksista. J. Antila ast. 5 sikaa kotonaan á 100 ja 1 meillä á 150 = 650.- Meidän lehmiä astutettu helmikuun loppuun 19 kpl á 30.- ja yksi kolmannen kerran 10.- = 580 mk.

Pumpun sähkömoottorin vaihtaminen 3.000 mk. Juho Antilalta 2 hl siemenohraa á 125 = 250 mk. Tampereen pellavatehtaalle langaksi teosta rahteineen 1.065 .-

Tilattu Uusi-Suomi 95.-, maaseudun tulevaisuus 55.- Puhe-linlasku 208,80 mk.

7.7. maksettu kunnan verot talo 1.246,80 mylly 1.000 mk.

1.8 ostettu AIV liuosta 273 litraa á 2 mk. Kauranhinta 1.75 mk/kg. Heimo Jääskeläisen Kantolan kanalasta ostetaan ruskeita Leghorn kanoja 40 kpl 300 mk.

4.9 lankoja miesten kankaaseen 186, myyty kaksi sian porsasta 300.-. seuraavana päivänä 3 kpl 450.- .Myyty 13 sianporsasta á 120 1.560.- Laihialta sian porsaista 1.050.- Sähkömaksu mylly 1.066.- ja talo 2.035.-.

Sianporsaista sai 20.9 1000 mk/ 8 porsasta eli vain 125 mk /kpl.

Myyty 4.10 702 kg ruista á 1,50 1.053 Myyty 10.10 myllystä ohria 1.163 kg á 1.25 1.453,75.

Astutusmaksut vuodelta 1929 960 mk ja hoitopalkkio samoin 960.-

Ojalautakunta ostaa 25.9. betoni putkia 1.188.- Myyty kau-raa 500 kg á 1.10 Itikalta sijoista 8.412.-

Ostettu myllynkivi 8.10.-30 1.600 mk rahana maksetaan 1.000 mk -2 % kassaa eli 980 mk ja loput maksetaan leivässä.

Myllystä myydään 30.7 ruista Harjun Osk 715 kg á 1.60 = 1144.- Lehmä Apila myyty Itikkaan 1.400 mk. A.I.V rehua vi-hantarehusta 25.7. 6.200 kg, 30.7. 6.600 kg, 5.8 4700 kg, 9.8. 4.900 kg yhteensä 22.400 kg.

Myyty perunaa 2.118 kg á 35 p =741,25. Harjulle myyty ruis-ta 2134 kg á 1.50 =3.201 ja 477 kg á 1,25 = 596,25 ja 1.141 kg á 1,50 = 1.719.-.

Sementti putkista 7.11 Jaakko Nokkala 490.- 47 kpl 6" 10.- ja 3 kpl 4" Turvepehkuosuuskunnan lasku 476 mk.

Lipeää saippuan keittoa varten 50 mk.

Teurastettu sika 8.12.105 kg. Myyty Saarenpäälle lehmät Ivalo ja Irja ja 2 mullikkaa 3.900 mk.

Myyty vehnämylly Matts Markus Backalle 2.800 mk. Harjun osuuskaupan jauhatusmaksut 1930 820,46, maksettu velkaa Harjun Osk 1.009,80, rovas-ti Lauroselle kukka 50.-, Kunnan makasiiniin siemenkauroja 5.636 kg á 1,25 = 7.045,00. As-tutusmaksuja 1930 J. Antilalle 810 mk. 17.12. teurastettu lammas 24 kg.

Harjulle ruista 31.12.1930 5.492 kg á 1,80 = 9.885,60 mk

Kassakirjasta on tallella koko vuosi 1930:
(taulukko vuosista myöhemmin)

Tulot yhteensä 253.811 mk ja menot yhteensä 254.888 mk.

Myllyn tuloutus 24.193 mk. Viljanmyynti 54.515 mk, peltopuolen menot vain 5.294 mk.

Maito 70.516 mk, tinkimaito 1.229 mk. naut-danliha ja eläinten myynti 11.669 mk, Sianli-hasta 28.400 mk. Karjataloudenmenot 16.258 mk, korjausmenot 6.170 mk.

Lainan nostot 36.900 mk, torppien kauppa-hinnoista 5.213 mk. Lainan hoitomenot 144.379 mk. Katso hoi-totapahtumat omasta kohdastaan.

Sementtiputket 1.410 mk, vuokrat 2.350 mk. Puun myyntitu-lot 16.755 mk.

Palkkamenot olivat 40.855 mk. Talouteen 8.815 mk ja yksi-tyistalous 8.284 mk.

"Talouteen" merkintä tarkoittaa siis keittiöön ostettuja ruokatarpeita per-heen ja palkollisten ruokahuoltoon varten ja yksityistalous on perheen jäsenten muita menoja.

Lainojen hoidon kannalta todella raskas vuosi. Kaikista tuloista 56 % meni lainojen korkojen ja lyhennysten hoi-toon ja velkojan määrä kasvoi edelleen liki 30.000 mk:lla.

Edellisvuoteen nähden viljanmyyntitulot olivat nyt tuntuvat ja kuten Aaton harjoittelukirjasta voidaan lukea, ei varaa ollut lan-noitteiden ostoon ja siemenet olivat kotoisia.

Palkkamenot olivat kasvussa, joka kuvaa sitä, että karja- ja peltotyöt tehtiin edelleen huolella ja peltaja ja rakennuksia pi-dettiin kunnossa, mutta ilman suuria rahallisia satsauksia.

Maitotilit kuukausittain. Tammikuu 4.359, 4.170, 5.507,

5.689, 6.505, 8.405, 8.423, 6.881, 5.539, 5.029, 4.771 ja joulu-kuu 5.738 mk. Tuotanto pysyi vielä vakaana vaikka "lihoista jo lypsettiin" kuten sanonta kuuluu, kun ei ole tarpeeksi ostorehujaa ja käyttöpääomaa.

Vuosi / kk	maito litroja	maitotili mk	mk/litra	vaihtelu l / pv
1930 / kesäkuu	9785	8855,40	0,91	292–365
Heinäkuu	8022	6818,70	0,85	197–316
Elokuu	5602	5321,90	0,95	120–295
Syyskuu	6494	6039,40	0,93	176–299
Lokakuu	6725	5413,60	0,81	199–249
Marraskuu	7808	6090,23	0,78	260–299
Joulukuu	9047	6604,30	0,73	256–315
1931 / Tammikuu	8090	5826,95	0,72	245–273
Helmikuu	7050	5217,75	0,74	238–270
Maaliskuu	7685	5533,20	0,72	232–275
Huhtikuu	8726	5846,40	0,67	272–324
Toukokuu	8819	5467,75	0,62	280–330
Kesäkuu	6428	6068,15	0,72	262–321
Keskimäärin	7713	6084,91	0,78	120–365

Maidon tuotannon vaihtelusta 1930–31

Muistikirjaan on meijeritilin kohtaan merkitty summa, josta on vähennetty voina otettu osuus, joka vaihteli eri kuukausina 300–700 markan haitarissa. Sen sijaan etuotona otettuja rahoja ei ole vähennetty muistikirjan luvuista, joten niistä saadaan kuva maitotilin vaihteluista eri kuukausina ja tässä taulukossa myös eri päivien välillä, niistä löytyy hyvin merkittäviä eroja, joista osa saattaa johtua siitä, että taloon tai tinkimaitolaisille on otettu/ myyty erisuuruisia määriä. Siitä sitten seuraa myös meijeriin viedyn maitomäärän vaihtelua, joka ei siis johdu lehmien päi-vätuotosten vaihtelusta. Hoidolla ei juurikaan, mutta ostorehuil-la ja rehun laadulla yleensä on tähän päivittäiseen vaihteluun paljon vaikutusta. Lisäksi vuodenaikojen vaihtelu tulee hyvin esille. Poikimiset ovat kuitenkin olleet kohtuu hyvin porrastetut, kun vaihtelu ei kuitenkaan ole tässä nähtyä enempää.

Maidon hinta laski tässä vuoden aikana 30 % ja oli vielä vuonna 1928 tasan markan luokassa / litra, joten alamäki on ollut pitkä ja heikensi maatilojen kannattavuutta, kun hintojen laskua oli kaikkien tuotteiden kohdalla.

Maatilakirjassa, joka julkaistaan 1932, on viimeatingassa toimitettu tiedot myös Juho Kuhnan perikunnalta, joiksi kirjataan tietoja vuodelta 1930 ja -32:

Pinta-ala 325 ha, josta puutarhaa 0.6 ha, peltoa 98 ha, laidunta 12 ha, metsämaata 191 ha, joutomaata 4.1 ha. 3.5 ha on tiilisalaojissa. Pelloista on Juhon raivaamia 41 ha.

46 lehmän navetta, puusta ja kivistä tehty 1890, uusittu 1912. 12 hevosen talli puusta ja sementistä 1914 sekä 75 kanan kanala puusta 1920 (huom. sikala puuttuu)

Vuonna 1932 oli viljelyssä 9.5 ha ruista, 1 ha vehnää, 25.3 ha kauraa, 2 ha ohraa, 1.5 ha perunaa, 3 ha rehjuurikasveja, 45.2 ha heinää, 8 ha kesantoa ja 2.5 ha muussa käytössä.

8 hevosta, 30 lehmää, 1 sonni, 7 sikaa, 12 lammasta, 50

Vuosi	Kokokarja kg maitoa	kg rasvaa	Säännölliset kg maitoa	kg rasvaa	paras yksilö kg maitoa	kg rasvaa
1926	3983	140,7	4422	152,2	6760	245,7
1927	3621	129,7	4396	149,4	5598	189,1
1928	3668	133,6	4070	146,1	5576	205,1
1929	3577	132,4	3819	140,9	5341	202,4
1930	3797	147,3	4012	152,1	5160	201,9

kanaa, 1 yhdyskunta mehiläisiä. Karja Ay, siat SY ja kanat ruskeita Leghorneja.

Tila saanut 35 maatalous- ja 2 metsätalouspalkintoa. Maito Yläpään meijerille ja muut tuotteet lähiseudulle.

Konekanta: Katkaisusirkkeli, traktori, pärehöylä, "Tähkä" viljankuivuri sekä myllylaitos (4 kiviparia) 2 ohran kuorimakonetta, 2 kauraryynikonetta ja 1-valssituoli laitteineen vehnäjauhojen tekoa varten.

Karjan keskituotos 1926–30 3.800 kg ja 144 kg rasvaa. Paras yksilö tuotti 6.760 kg maitoa ja 245 kg rasvaa.

Mauno myy 10.1.1931 Hopiavuoren konkurssin kautta tulleen Korvenkallion lohkotilan 2:239 13.7.1931 Einari ja Lempi Niemelle. Kauppahintana 650 mk käteistä ja 28.800 mk velka Alavuden Säästöpankkiin. Eli tästä Hopiavuoren takauksesta selvittää ilman suuria tappioita.

Katri kirjoittaa Pyhtäältä 12.1.1931 pitkän kirjeen

Rakkaat kotolaiset

Kotoa oli tullut paketteja ja kirjeitä, ja Katrilla oli ollut kova kiire aamusta ilta 12 töissä ja yöt nukuttu sitte kuin kuopassa. Kiitettiin "tuukista", mutta todettiin ettei ole pöytiä, minne sen laittaa, mutta arvellaan: "Mutta kyllähän talli löytyy, kun vaan hevosen saa."

Katri kertoo myyneensä joulukuussa 8.000 mk edestä postimerkkejä ja 15.000 mk edestä lehtitilauksia: "Täälläpäin on kovasti lukuhaluista kansaa."

Jouluilta oli vietetty sairaanhoitajan kanssa op. Virtasella yökylässä ja loppiaisenä ovat sitten olleet Katrin luona. Tarjoiluksi oli riittänyt aikaisemmin kotoa tulleet herkut, kun Katri ei niitä itse syö, eikä "vierailuelämä" ole Pyhtäällä kuin Koskenkorpalla. (katso kuva sivulla 25)

Lisätyönä tuli 250 radioluvan perintä ja Katri miettii myös radion ostoa ja kysyy neuvoa millaisen, saisi 1.500 markalla, jonka summan saattaisi saada kasaan.

Kysellään, joko olet ruvennut harjoitteluun. Epäillään, että on aluksi raskasta, kun navettatyöhön pitäisi tuoda sekä voimaa että ruokahalua. (Aattoako tarkoite-

taan)

Suomaa odotetaan laittamaan taloutta kuntoon "joka on aika avuttomassa kunnossa, sen arvaa vanhastakin, kun en ole mikään talousihminen!"

"Eikö jo rupea kuulumaan kylkiluita isännille? Täällähän ne asuvat kaikki samassa sekamelskassa. Takokaa, takokaa niin kauvan kuin rauta on vielä kuumana."

Jo Maunon koulukaverit ovat kovasti kyselleet ja hoputtaneet ja Katrikin vielä useassa kirjeessä murehtinut Maunon ja Paavon emäntäongelmaa. Ja tästähän menee sitten vielä 16 vuotta ennen kuin päästään asiaan.

Sattuu tapaturma Jussi Niemelälle 11/2 1931 Aiheutuneet kulut: Autokyyti lääkärille 25.- jatkokyyti Seinäjoelle lääkäriin 80.-, 2 junalippua Seinäjoelta Mustasaareen á 16.-, hevoskyyti Mustasaaren asemalta sairaalaan 15.-, junalippu Koskenkorvalle 24.- sairaspairit (vuokra) 5.- junalippu Koskenkorvalle 24.-, junalippu Seinäjoki edestakaisin 14.- yhteensä 223 mk. J. Niemelä sairaala käynnit 11/3 Mustasaareen edestakaisin 48.-, 1.4 sama 48.-, 28.4 sama 48.- 26.5 Seinäjoelle edestakaisin 14.-, 2.6. samoin 14.- Tarkemmin ei selviä tapaturman laatu, mutta jotain pitkäaikaista hoitoa vaativaa oli tapahtunut – luun murtuma tms.?

Mauno kirjoittaa 11.2. Reino Käräville neuvoa kysyäkseen:

”Kuten ehkä tiedätkin, jouduimme E. Hopiavuoren konkurssissa isävainajan takauksen tähden kärsimään huomattavan summan, jonka lopullista suuruutta ei vielä voi ennen konkurssipesän jakoa sanoa, mutta nyt on kysymyksessä 150.000 mk asia, joka voi pienetä, jos pestästä jotain jaetaan. Edellä mainitusta velasta on ulosmitattu Lautapihti ja Kahrakuusi nimiset tilat ja ne myydään pakkohuutokaupalla maaliskuun 23 pv. Meillä on kyllä toivo ennen sitä saada asia järjestykseen, sillä myymme metsää ja sen kautta toivomme huutokaupan ehkäistävän.

Nyt pyytäisin kysyä, onko mitään mahdollisuutta saada emännälle ja pikkusiskolle minkäänlaista eläkettä ja asumisoikeutta siihen taloon, jonka isä aikoinaan rakensi itseään varten. Talvikäräjät alkavat maaliskuun 22 pv. Koskenkorvan talo on kiinnitetty jo aika tavalla ja lisää kiinnityksiä ottavat ne pankit, joilla ei vielä ole. Kysyn tätä eläkeasiaa sen takia että on liian katkeraa, ellei isän vaimolla edes ole minkäänlaista turvaa ja toimeentulo mahdollisuutta. Me muut perheenjäsenet olemme vielä jotensakin nuoria, että me kait voimme jotenkin toimeentulomme saada, jos niin hullusti kävisi, että lähtö tulisi. Pesä on

Monien vaiheiden jälkeen asia saatiin hoidetuksi ja eläke sekä eläkeasunto Inkerille saatiin varmistettua, kuten myöhemmin selviää. Tässä kuvassa Inkeri viettää puutarhatalossa eläkepäiviään vuonna 1966 ja sukupolvien ketju jatkuu. Poika Mauri ja pojanpoika Juho, joka oli lomalla armeijasta ja pojanpojantytär Päivi 3 kk vanhana.

jakamatta kuten isän kuollessa. Pyydän sinua palkkiota vastaan, ystävällisesti vastaamaan yllä olevaan. Monin terveisin meiltä kaikilta.

Suoma kirjoittaa Pyhtäältä Katrin luota 29.2.1931:

Suoma oli päässyt etelänmaille monen mutkan kautta, oli junat myöhässä ja junan penkillä nukuttu ja saavuttu etuajassa, ja Katrikin oli ollut vielä postissa. Katrin huoneet ovat kivat, mutta hella savuttaa silmille.

Kirkkaat ilmat olivat muuttuneet lumisateeksi ja Suoma toteaa, että ”täällä harrastavat kovasti hiihtämistä, pienet tenavatkin menee niin että vikisee.”

Katri oli ollut pari päivää sängyssä väsyneenä, mutta ”oli nyt tekemässä kuukausi tilejä ja kello on jo kohta 9.00 illalla.”

Suoma kyselee, ostiko kuukaan Leipätehdestä ja minkälaiset näyttelyt olivat Honkalassa

kurssien päätteeksi.

Sirkka saa lyhyen viestin Katrilta 20.3.1931

”Sirkka -pieni! Kiitos sinulle niistä hauskoista kirjeistäsi, minulla tahtoo vaan olla niin vähän tilaisuutta kirjoittamiseen, että ne tahtovat jäädä vastaamista vaille.”

Sitten kysellään kuulumiset ja hiihtoreissut ja arvellaan, että Sirkka voittaa pian Katrin hiihdossakin. Ja sitten todetaan: ”kun tänä aamuna menin ulos, huomasin heti, että nyt on käynyt kevät, liekö lentänyt yli Pyhtään ja suunnannut matkansa sinne pohjolaan. Käyppäs tarkastamassa onko se lentänyt teidänkin yli.”

Kysellään terveydestä ja todetaan, että influenssa kiertää. ”Kuinkas Aili-ressu jaksaa, taitaa nenä olla kiinni katkismuksessa.” Lämpimin terveisin Katri-sisko.

Kasvatti tyttö Aili Knut oli rippikoulussa eli Aili oli n. 15-vuotias.

Osa Katrin kirjeestä: "... kokemukset ja ponnistuksetkin meistä tekevätkin ihmisiä, joille ei yksistään mammona merkitse kaikkea tässä maailmassa, vaan oman henkemme ravitseminen ja sen luonteen kehittäminen nousee väkevämmäksi maallisen mammonan tarvetta. Toivoisin, että jaksaisitte kaikin olla iloisia ja elämän haluisia, niitten avullahan jaksamme keveästi kantaa huolestamme. Sitä koetan itsekin olla, vaikka toisinaan tuska teidän puolestanne onkin yllättänyt. ... taivaallisen isän hyvään huomaa. Kaisa"

Muistikirjasta välillä 1/11 1930–26/2 1931 liki 4 kk.

Myllystä 4.930.-

Talouteen 2.105, Mauno 565, Paavo 375, Mauri 455, Suoma + Aili Knut 205, Emäntä 85, Aatto 60.- yhteensä 3.850.- 960/kk (360 €/kk) Lisäksi avustetaan Katria 855 mk suorituksilla.

Palkkojen maksuja mm: Hilma Koski 22/10 nauris- ja lanttumaan perkausta 7.5 pv á 15.-, Sylvi Saarakkala 5 pv samoissa hommissa á 10.-, Hessa Tammi 8 pv kesätöissä á 15.-, Onni Koskela 4 pv + 3 pv + 4 pv myllyssä á 30.-. Karjakon kurssimaksu 70.-.

E. Erkkola ostanut kuto-makoneen, jota maksetaan kuukausittain yhteensä 4 kk aikana 900 mk ja saman tien maksetaan kudonnasta 115 mk. Kesäkuun loppuun maksettiin lisää 600 mk.

Vaatepuolelta löytyy nyt mm: Maurille saappaat tekopalkka 140.-, kaikille laitetaan tai korjataan kengät Emäntä 100, Mauno 45, Suoma 30, Paavo 50, Aatto 50 ja Mauri 45 mk.

Monissa vaiheissa vaatteiden laittoon laitetaan huomattavat summat. Mutta kuten jo pastori Lauronen totesi, niin pitäähän sitä olla "oordningissa", kun emäntien katselu oli edelleen menossa. Jollain varmaankin Osuuskaupan tai Hankkijan matkalla tässä ollaan ja Ilmarikin on mukana, neljäs henkilö esiintyy muissakin kuvissa, mutta jää tunnistamatta. Ajankohta lienee 1929-1931.

Räätäli Matti Laine laskuttaa 27.1 4 miesten pukua 400 mk ja 3 miesten housut 40.- taisi olla korjauksia?

Aikaisemmin oli maininta Maunon ja Paavon pukukankaan teosta nyt maksetaan lisätarpeista 200.- ja ompelutyöstä 440.-

Tällä jaksolla henkivakuutusmaksuja maksetaan Paavolle 627 mk ja Sirkalle 811 mk. Rakennusten palovakuutusarvo 983.000 mk maksu 1.966 mk.

Autokyytejä on useita alajoelle ja merkinnällä: pojille 15.-, emännälle 30.-, opistolle 16.- ja Vaasassa käynti maksoi 68, Alavus 60 ja Seinäjoki 24 mk, Oli myös junakyyti Hannukselaan elokuussa hintaan 28,50.

Aaton ja Maurin huonetta repattiin 169 mk:lla ja radio, joka on tullut kalliiksi, korjataan taas 625 mk edestä (mm. putket uusittu), ongelmista lisää Aaton kirjeistä.

Lehmien väkirehuun ei ole varoja, kuten Aattokin kertoo tilakertomuksessa, vain yksi säkki soijaa 120 mk hintaan ostetaan kuukaudessa. Turvepohkua EP: koeasema 7 mk/ paali.

Miesten joululahjat 90 ja naisten 75 mk ja tupakkaa ostetaan kerran vain varalle. Paavo ja Mauno suorittaa ampumamerkit 110 mk. Ja panoja ostetaan jonkun verran lisää.

1930–31 taloon tuli ainakin seuraavat lehdet: Uusi-Suomi, Vaasa-lehti, Maaseudun tulevaisuus, Suomen Kuvalehti, Pellervo, Hakkapeliitta, Nuijasoturi, Ilmajoki-lehti, Suomen Urheilulehti, Ajan Suunta, Kotiliesi, Kotimaa, Invalidi-Lehti, Taistelija, Ilkka-lehti myllyyn, Karjalainen, Jääkärilehti, Lottalehti.

Vuositilauksmaksut yhteensä n. 1.750 mk eli 655 euroa, joten lehtien tilauksmaksut olivat kohtuulliset esim. Ilkka-Pohjalainen nyt jo yksin 450 euroa.

Leimattu Sahalle puita 9/3–31 yhteensä 4.031 runkoa kauppahinta 66.511,50 etumaksua saatu 25.000 mk. Tämän kaupan holhouslautakunta hyväksyy ja se siirretään Ilmajoen Säästöpankille.

Myös toinen metsänmyynti Luovan sahalle arvoltaan 28.080 mk siirretään Ilmajoen Säästöpankille.

Säästöpankin hakema pakkohuutokauppa peruuntuu tällä erää.

Maaliskuusta tehdään Selvitys Koskenkorvan perikunnan asiain hoidosta:

<i>Wastattavaa:</i>	<i>18.3. An Säästöpankin 2 kiinnityslainaa yht.</i>	<i>90.000 mk</i>
	<i>18.3. An Saatu Koskenkorvan Saha Oy shekki</i>	<i>25.000 mk</i>
	<i>21.3. An Luovan sahayhtiön vekseli</i>	<i>17.530 mk</i>
	<i>26.3 An Koskenkorvan sahan vekseli</i>	<i>38.958 mk</i>
		<i>171.488 mk</i>
<i>Wastaavaa:</i>	<i>18.3 Maksettu kruununvoudille (Hopiavuori)</i>	<i>150.000 mk</i>
	<i>Per leimat, matkakulut, palkkio, kopiot</i>	<i>503 mk</i>
	<i>26.3 Korko erotus</i>	<i>44,95</i>
		<i>150.547,95</i>
	<i>Paloapuyhdistyksen laina</i>	<i>4.076 mk</i>
	<i>Anni Kuhnan laina</i>	<i>3.963,55</i>
	<i>Oman lainan 6252 pääoma</i>	<i>11.670 mk</i>
	<i>samaan korkoa</i>	<i>230,50</i>
		<i>20.940,05</i>
	<i>yhteensä</i>	<i>171.488 mk</i>

Paloapuyhdistyksen laina oli otettu 30.12.1924 ja sanottu irti, takaajina Mauno ja Paavo.

Anni Kuhnan laina oli otettu 16.3.1927 ja takaajina Ilmari ja Juho. Nimikirjoitukset oikeaksi todistaa myllärit Eemil Suomu ja Juho Tupila. Lainan jäljellä oleva pääoma oli 3.450 mk ja loput rästikorkoja ja perintäkuluja. Velkakirja siirretään Maunolle takaajan vastaperintää varten, mutta tuskin sitä on saatu perittyä, ellei sitten Salinin lisäaluekaupan yhteydessä?

Ilmajoen Säästöpankki maksoi 18.3. 135.000 mk ja 15.000 mk Alavuden Säästöpankille, jossa Juho ja Mauno olivat takamassa 100.000 mk ja 50.000 mk lainoja, jossa velallisena Eetu Hopiavuori. (Rahoitettiin jotain Seinäjoen talouskaupan/asuntolan rakennushanketta ?)

100.000 mk lainan Eetu on ottanut 2.11.1926, lainaa on nostanut Eetu 6.11 25.000 sitten valtakirjalla Jussi Luhtasela 20.11. 50.000 mk ja T.A. Asunmaa 1.12. 25.000 mk. Joku talohanke oli vireillä, joka taisi jäädä kesken, siitä on Eetun kirjeessä mainintaa edellä.

Lainan takaajina olivat Juho Kuhna, Matti Koskinen ja Lauri Wästi, joista velkakirjaan todistaa 4.11.1926 Alfred Raine seuraavaa:

”Että edellä olevan sadantuhannen markan suuruisen lainasumman takaajista maanviljelijät Juho Kuhna ja Matti Koskinen, jotka lähemmin tunnen, ovat täysivaraiset vastaamaan kumpikin erikseen mainitun summan takaisin maksamisesta, kolmannen takaajan Lauri Wästin varallisuutta en tunne, vaan on hän Wästilän talon omistaja Ilmajoella. Tämän kaiken pyynnöstä todistan.”

Vaan kun sekä Koskinen että Wästi olivat jo konkurssissa, joutui Juhon perikunta vastaamaan tästä velasta kuin omastaan yksin, kuten takaajien kohtalo usein olikin.

Toinen Hopiavuoren velkakirja oli tehty 23.4.1927 ja se saattoi olla lisärahoitusta samaan talohankkeeseen ja tässä lainassa takaajin olivat Juho ja Mauno ja vakuutena siis myös Korvenkallion tila 2:211 Upan verotaloa no 2 Seinäjoen pitäjässä ja kylässä ja sanotun lohkon päällä olevat rakennukset.

Mauno matkustaa Jämsään ja Pyhtäälle 14–17/3 1931 sisaria ja Väinöä tapaamaan, kulut 600 mk. Eli perustelemaan perikunnan toimia etenkin Väinö Mellalle, mutta myös Katri halusi lisää tietoa ja varmaankin samalla kerättiin nimet tarvittaviin papereihin.

Mauno kirjoittaa Ailille 18.3.1931 Rakas sisko

”Hyvin sentään meni, ei tule huutokauppaa! (Lautapihdin ja Kahrakuusen palstojen) Kyllä siinä lopuksikin oli vielä monta mutkaa ennenku viime hetkellä meni läpi. Alavuden pankki vaati vielä takauksia siihen Seinäjoen talon kiinnityksiin lisäksi, vaikka nimenomaan ennemmin lupasi ilman. Katilan eno (lisäksi Hannuksela) tuli täällä aivan omasta aloitteestaan käymään ja katsomaan kuinka me täällä voimme. Ja ajattele, hän omasta aloitteestaan lupasi lisätakaajaksi meidän lisäksi ja niin asiat sen jälkeen alkoivat luistaa. Oli suorastaan Jumalan sormi mukana siinä, että hän tänne tuli. ”Eipä hylkää, vaikka kokee.”

Kauvan sain odotella ennen, kun se kotkalainen tuli, lähes 2 tuntia käveleskelin kirkon mäellä, enkä tohtinut mihinkään lähteä. Ja lopuksikin kävi siten että myöhästyin iltajunasta ja jäin aamujunalle, mutta kerkesivät asiat sittenkin, kun lisäksi soitin Helsingistä aamulla kotiin.

Eipä tässä kynä tahdo luistaa, kun on vähän väsyksissä moneen yön valvomisesta. Rakkaat terv. meiltä kaikilta. Mauno ”

lisäksi Hannukselan nimi esiintyy kirjeissä monissa kohdin ja siellä käydään kylässä ja suhteet ovat lämpimät, kuten tuostakin ilmenee. lisa-kin isä oli Ilmajoen Hannukselan valtiopäivämies lisäksi Hannuksela, jonka toisena puolisona oli Salomon Pohdon vanhin tytär Maria (sisar Liisa oli Mikko Kuhnan puoliso). Valtiopäivämies lisäkin ensimmäisen avioliiton poika Antti Pietari saa Ilmajoen Ala-Hannukselan tilan ja toisen avioliiton lisäksi ja Mestari Heikkilän (Könni) tytär Sofia saavat Katilan tilan, jossa Könnin sukua on ollut jo aikaisemmin, mutta käyttävät nimeä Ala-Hannuksela, josta tulee kirjoituksiin monia sekaannuksia.

lisäkin poika Wiljo lisäksi jatkaa Katilan tilan viljelyä isän kuoltua 1942, mutta kuolee itsekin jo 1949 lapsettomana. Tilaa emännöi sisar Helmi.

Näissä Koskenkorvan perheen kirjoituksissa esiintyy Katilan ensimmäinen lisäksi, josta käytetään myös nimitystä eno.

20.3.1931 Suomi yhtiöt uusii hukkaan menneen vaatimuksen, että lainan koron 20.077,50 lisäksi on maksettava lisää 3.000 mk lyhennystä.

Laskelman mukaan sovittu lainan puolivuotishoito erä on 8.5 % alkuperäiselle summalle 23.077,50 ja 8 % jäljellä olevalle pääomalle korkoa eli 21.720 mk (lainaa ei ole vielä lyhennetty) jolloin lyhennysosuutta jää 1.357,50 mk, joten vaatimuksessa ei ole vaatimusta lyhennyksestä vaan puuttuva osa kokonaissummasta eli 3.000 mk.

Maatalousmaan luokitus maaliskuussa 1931:

I lk.	20 ha	10.000	
II lk.	72 ha	25.200	
III lk.	14.6 ha	2,920	yhteensä 106,6 ha / 38.120
Metsä:	II lk.	77.5 ha	
	III lk.	100 ha	yhteensä 177,5 ha

Tapaturmavakuutus maksuun ilmoitettu perheen jäsenten työpanoksen arvo:

Mauno 15.000.- Suoma 2.000.-, Paavo 5.000.-, Mauri 5.000.-
Yhteensä 27.000.- Myydään heiniä 3.547 kg á 48 p 1.712,50 mk.

Heinäinventari 23/3-31 Riihessä timotei 8.000 kg, pitkässä ladossa timotei 5.000 kg, pitkässä ladossa apilaa 800 kg, larvassa apilaa 5.000 kg, navettaladossa timotei 5.000 kg. Yhteensä apilaa 5.800 kg ja timoteita 18.000 kg.

Maaliskuussa Koskenkorvan maamiesseuran iltamat:

Soittoa Inkeri Heurala (?) ja Juho Antila, Tervehdyspuhe Onni Antila, Runo: Laina Luoma, Yksinlaulua velj. Antila.

Soittoa Heurala ja Antila, Esitelmä ? Näytelmä ? (suunnitelma kesken)

Järjestysmiehiksi Frans Matti Rahko, J Tuohisto-Kokko. Ovi-
mieheksi Jaakko Latva-Pietilä, piletien myyjä Frans Pietilä. Piletien hinnat 7 ja 5 mk/ hlö.

Tulot 657 mk menot: Vuokra 125.-, Perttula 50.-, Soittajat 40.-, lupa 17.-, Poliisi 30.- yhteensä 262 mk Iltamien tulos 395 mk.

Näidenkin juhlien hoitoon meni sihteeriltä ja puheenjohtajalta melkoisesti aikaa ja tarkka kirjanpito oli tärkeää luottamusmiesasemassa. Voisi ajatella, että ajan olisi voinut käyttää muutenkin. Samaa olen myös itse miettinyt, kun olen kymmeniä vuosia hoitanut niin maamiesseuran, nuorisoseuran, Ilmajoen Museon kuin Könnin sukuyhdistyksen asioita ja useita muitakin luottamustehtäviä mm Ilmajoen kunnassa. Mutta ei ainoastaan leivästä...

Ilmarille ja Kaisulle syntyy tytär Eeva-Liisa 26.3.1931

Kauppias Eetu Salonen lähettää kirjeen 8.4.1931 Herrat Mauno, Paavo ja Ilmari Koskenkorva. Sen saatavani johdosta Koskenkorvan Leipätehdas Osakeyhtiöltä, jossa herrat

ovat takuussa saan näin ilmoittaa, että vekseli joka 30.3.31 erääntyi KOP:ssä, siellä ei olekaan tullut tunnustajan puolesta sopimuksen mukaisesti suoritetuksi, joten joudun vekselin tänne käsiini saatua sen sopimuksen mukaisessa järjestyksessä ulosottamaan viipymättä. Tämän kautta kehottaisin Teitä taakajina sen viipymättä suorittamaan, eli ennenkö siitä aiheutuu huomattavia lisäkuluja. Hyv. toimenpiteitänne ja ilmoituksia odottaen merkitsen kunnioittaen Eetu Salonen.

Aatto (?) valtuuttaa Maunon valittamaan häneen kohdistu-
neesta kunnallisverotuksesta tutkijalautakunnalle.

Holhoustiliä varten lasketaan kuolinpesän varat ja velat vuoden vaihteessa:

Varat 1.349.981 mk
Velat 1.422.121 mk

Juho Kuhnan kuolinpesän velat 3.5. 1931

<i>Henkivakuutusyhtiö Suomi kuoletuslaina II kiinnitys</i>	543.000.-
<i>Kansallis-pankki kuoletuslaina I kiinnitys</i>	54.330.-
<i>Kansallis-pankki kuoletuslaina IV kiinnitys, irtaimistoon</i>	260.000.-
<i>Kansallis-pankki vekseleissä</i>	68.200.-
<i>Kansallis-pankki vekseleissä Hopiavuori</i>	13.100.-
<i>Ilmajoen Säästöpankki I kiinnitys Lautapihtiin</i>	100.000.-
<i>Ilmajoen Säästöpankki II kiinnitys Lautapihtiin</i>	50.000.-
<i>Ilmajoen Säästöpankki I kiinnitys Kahrakuuseen</i>	40.000.-
<i>Ilmajoen Säästöpankki vekseli</i>	4.200.-
<i>Ilmajoen Säästöpankki vekseli Hopiavuori</i>	1.700.-
<i>Liittopankki Oy III kiinnitys</i>	63.000.-
<i>Maakuntainpankki I kiinnitys kivitaloon (Ilmarin)</i>	41.000.-
<i>Maakuntapankki vekseleissä</i>	8.700.-
<i>Alavuden Säästöpankki laina</i>	30.000.-
<i>Alavuden Säästöpankki I kiinnitys Korvenkallioon</i>	28.800.-
yhteensä	1.326.030 mk

Velkojen määrä on kasvanut edelleen, joten talouden kuntoon laittami-
nen ei meinaa millään onnistua, kun konkurssien velkoja tulee lisää.

Tästä listasta myös ilmenee, että Ilmarin kivitaloon oleva laina on tullut
Leipätehtaan konkurssissa ja Ilmarin perintöosan erotuksessa talon velak-
si (41.000 mk). Huutokaupassa Pukaran tila ostetaan Juho Antilan toimes-
ta 100.000 mk hintaan, jota KOP velkaa Mauno ja Paavo yrittävät hoitaa,
mutta hanke epäonnistuu.

Rautatiehallitus ilmoittaa 5.6.1931 päivätyllä kirjeellä:

14.5 on tehty päätös, että perikunnan tarjous 8 mk neliömetri-
hinnasta on liian korkea. Lainopillinen toimisto voi jatkaa hinta-
neuvotteluja. Toimet alueen pakkolunastamiseksi jatkuu ja hin-
taneuvotteluilla pyritään välttämään pakkolunastuslautakunnan
asettaminen ja voitaisiin kauppahinta maksaa nopeammin.

Päiväämätön kirje ratamestari Herra Skogille, jossa pe-
rustellaan lisääntyviä kustannuksia, jos hiekkakuopan ratayli-
käytävää siirretään asemalle päin ja matka pelloille kasvaa 864
m. Larvassa kerrotaan olevan 49.8 ha peltoa ja 190 ha metsää.
Kaikki työt ja työmenekit luetteloidaan ja saadaan lisääntyviksi
palkkakustannuksiksi 3.000 mk / vuosi, jollaista korvausta vaa-
ditaan niin kauan kuin rautatiet käyttävät nykyistä hiekanotto-
paikkaa.

2.7.1931 lisätään korvausvaatimukseen kertakorvaus, jonka
suuruudeksi tulee 40.000 mk.

Katri kirjoittaa Pyhtäältä 11.6.1931

Rakkaat kotolaiset

Kiitetään avusta kesäloman vietossa ja "isäntä löi vielä possun-
kin penkkiin eikä vienytkään Itikkaan, vaikka rahantarve olisi
sitä vaatinut. Vieläkin vesi kielelle herahtaa."

Enää ei saanut istua valmiiseen pöytään vaan jotakin vaan

pirautetaan koko viikoksi. Katrin olo oli rauhoittunut ja paikka tuntui jo omalta.

Katri kertoo jo päässeensä eroon murehtimisesta ja kiittää Maunoa rauhoittavista sanoista. "Sehän on kuitenkin lohduttavinta, että te niin tyynesti jaksatte kantaa kuormanne. Suokoon korkein, että jaksaisitte kantaa sen päähän asti, kävi hyvin tai huonosti."

Katri kertoo, että lapset tuo syreeniä, kun hakevat postia, mutta murehtii sitten, etteihän vain ole ollut kotona halloja, kun täällä on ollut maa kuurassa muutamana aamuna. "Kovaa olisi, jos olisi ottanut rukiiseen." *Maamiehen tytär!*

Laulujuhille menoa valmistellaan, jos vain saa sijaisen, mutta sitten kello on jo 10 eikä näe enää kirjoittaa. "Siunausta toivottaa Kaisa"

Mauri astuu asepalvelukseen Ilmasotakouluun 12.6.1931

Tässä oli upseerikerho 30-luvulla, myöhemmin sotku. Täältä alkoi Maurin sotilasura, ehkäpä juuri noilla hevoshoimilla?

17.6.1931 pyynnöstä todistavat Suupohjan hieta / Paul Kivistö ja Eero Latva-Rasku / Västin harjun Hietayhtymä, että Juho Kuhnan hietakuopasta lähellä asemaa myytävän hiekan nettohinnaksi nykyisten hintojen perusteella jää 2.50 mk /m3

Muistikirjan jaksolla 1/3–21/6 eli 4 kk ajalta löytyy seuraavaa:

Myllystä 4.050 mk

Talouteen 1.105 , Maunolle 320, Paavo 299, Aatto 517, Mauri 425, Emäntä ja Sirkka 290, Suoma ja Aili 155. Perhe tuki tällä jaksolla myös konkurssin tehneen Ilmarin perhettä 1.230 mk raha-avulla ja edellä mainituilla vekselien korkosuorituksilla.

Yhteensä 4.341 mk 1.085 mk/ kk (405 €/kk)

Muita merkintöjä: Räättäli Matti Laine korjaili vaatteita 173 mk:lla ja suutari Mikko Harju kenkiä 50 mk:lla. Mauri kävi lääkärissä 50 mk ja lähti armeijaan ja sai mukaansa 145 mk. Aatolle maksettiin leirimaksu 70.- ja pukukangas 80.- ja Aili sai uuden takin 250 mk.

Maunon henkivakuutusta maksettiin 109,50 ja hänen Helsingin asiointimatkat maksoivat 310 ja 240 mk.

Kivitalossa olivat vuokralla räättäli Matero (400 mk), Eino Mansikka (150) ja Rauha Karjanmaa (100 mk). Kivitaloa kunnostettiin kuitenkin tapetilla ja maalilla 82 markalla. Mainitaan myöhemmin myös J. Valli vuokraa 16/6–16/7 200 mk ja maitoa 74 litraa. Myös Salinin talossa oli vuokralaisia.

Tässä Eeva-Liisan kastejuhlasta otetut kuvat ovat samasta huoneesta kuin Kalevin vastaavalta ajalta, joten vuokralaisten lisäksi Ilmarin perhe asui vielä kivitalossa.

Nauloja hankittiin tämän 4 kk aikana 34 kg ja lautaa useaan otteeseen eli jotakin muutakin remonttia taas tehtiin.

Eläinten ruokinta oli väkevyydeltään samaa tasoa eli soijaa-säkki/ kk. Sen hinta oli nousussa ja kuitenkin ainakin porsaan hinta tuntuvassa laskussa.

Tuonut kiloa					Saanut kiloa					Tuonut kiloa				
Päivä	Maitoa	Kuoritt. maitoa	Kirnu- maitoa	Voita	Ker- maa	Päivä	Maitoa	Kuoritt. maitoa	Kirnu- maitoa	Voita	Ker- maa	Päivä	Maitoa	Kuoritt. maitoa
1	107					19	115					20	115	
2	108					21	115					22	115	
3	108					23	115					24	115	
4	108					25	115					26	115	
5	108					27	115					28	115	
6	108					29	115					30	115	
7	108					31	115							
8	108													
9	108													
10	108													
11	108													
12	108													
13	108													
14	108													
15	108													
16	108													
17	108													
18	108													
Siirto 4915						Yht. 8022						Maidon- rasva % 36		
												Laatus- luokka 5		
												Hinta kilolta 785 p.		

Mellan Ailin kirjeistä ilmenee, että maidon hinta laskee. ”Koh- ta kai pitää antaa vielä rahaa mukaan...” Maitotililapuista vuo- den 1930 kesältä löytyy hinnaksi 85 p/litra ja kesäkuulta -31 hinta on 72 p/litra, joten laskua on ja talous kiristyy koko ajan.

Heinäkuun 2 pv 1931 Mauno lähettää kirjeen Reino Kärä- välle

Toivotaan, että Kärävä lähtisi neuvottelemaan kauppahin- nasta, kun vielä 8 mk hintakin oli liian korkea.

Viestiin oli kerätty paljon hintaa puoltavia asioita kuten ra- dan läheisyys, hiekan tarve maanteihin ja se, että syvempää löytyy myös ratatarpeeseen karkeampaa soraa, joka sopivas- ti sekaantuu hienompaan pintahiekkaan. Hiekkamarkkinoiden arvellaan taas vilkastuvan mm. Seinäjoella, kun rakentaminen vilkastuu. (tämä oli erityisen hyvin ennustettu asia).

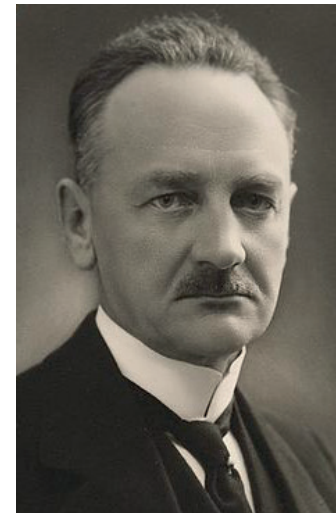
Nähtiin, että rautatiehallitus nyt pyrkii saamaan mahdolli-

simman alhaisen pyynnin, jota voisi sitten lunastuksessa vielä alentaa, sillä siinä ei koskaan mennä ainakaan yli pyyntihinnan.

Maunon luonnos kirjeeksi rautatiehallitukseen, jota Kärä- vä lienee parannellut:

”Koskenkorva 29/8–31 Pääjohtaja professori Gastrén, Hel- sinki Rautatiehallitus.

Juho Kuhnan perikunnan puolesta rohkenen kääntyä suo- raan Teidän Herra Pääjohtaja puoleen Koskenkorvan sorakuo- pan lisämaan lunastushintaa koske- vassa asiassa.

Kuten Herra pääjohtajalle on tun- nettua, tarjoamme rautatiehallituksel- le tuomari K. Arpiaisen ehdotuksesta, mainittua maata 8 mk:n hinnasta m2/ lta , mutta rautatiehallitus katsoi hin- nan liian korkeaksi. Kun hinta mie- lestämme on aivan kohtuullinen, jopa halpakin, rohkenemme seuraavassa hiukan selostaa, että asia todellakin on näin: Koskenkorvan seutuhan on ainoa paikka Etelä-Pohjanmaal- la – Härmää lukuun ottamatta, joka on liian kaukana asutuskeskuksista - jossa on soraa. Sen lastaamisesta mm. asemakin pääasiallisen tulonsa saa, ollen Kristiinan radan suurimpi

tuloisin asema.

Kun näin on asia, on selvää, että soran hinta tälläkin kertaa on verraten hyvä. Niinpä sellaisen soran hinta, josta rautatien pakkolunastus tulee koskemaan, on tällä kertaa 2,50 mk/ m3. Että näin on asia voimme sen kyllä todistaa. Kun lunastettavas- sa maa-alueessa on soraa 15 m paksuudelta, ratamestari Sko- gin ilmoituksen perusteella , tulee m2 hinnaksi nykyisen käyvän hinnan mukaan $2,5 \times 15 = 37,50$ mk/m2 , siis lähes viisi kertaa korkeampi hinta kuin se, jota pyydämme.

Pakkolunastuksessa otetaan huomioon korkein käypä hinta paikkakunnalla, eikä suinkaan ole tarkoitus, että maan- omistajat joutuisivat luovuttamaan maataan alle käypien hinto- jen. Kun hiekkapaikka on lisäksi likellä asemaa – kaikkein likim- pänä yksityisten omistamista hiekka paikoista - ja kun muiden hiekkapaikat vähitellen siirtyvät yhä kauemmiksi rautatiestä - on selvää, että lunastettavaksi aijotun maan hinta tulevaisuuttakin

silmällä pitäen, ei suinkaan laske, päinvastoin.

Olin laulujuhilla ollessani käymässä rautatiehallituksen lainopillisella osastolla, mutta oli sieltä lomalla tuomari K. Arpiainen, jonka kanssa olin joku aika sitten neuvotteluissa. Hän juuri pyysi tekemään tarjouksen, luvaten puolestaan, että rautatiehallitus tekee vastatarjouksen. Hänen poissa ollessaan ei tuomari Nikula voinut tehdä sellaista. Nyt rohkenemme kääntyä Herra Pääjohtajan puoleen pyynnöllä, että Herra Pääjohtaja sanoisi minkä hinnan rautatiehallitus voisi vapaaehtoisessa kaupassa maksaa hiekkamaasta.

Olisimme kyllä mieluisia vapaaehtoiseen kauppaan, kunhan hinta vain on kohtuullinen, mutta jos rautatiehallitus ei kernaasti vapaaehtoisella kaupalla osta, olisimme Herra Pääjohtaja kovin kiitollisia saadessamme tietää sen. Onhan vallan tuskaa kauppaa hieroa, ellei rautatiehallitus voi sanoa mitä se maksaa ko. maasta: Asian mennessä pakkoluovutukseen, olemme varmat siitä, että saamme pyytämämme hinnan, sillä siksi päteivät todisteet meillä on hiekkamaan hinnasta nykyhetkellä.

Pyydämme anteeksi, että uskallamme kääntyä suoraan Teidän, Herra Pääjohtaja puoleen tässä asiassa, mutta kun olemme saaneet sen käsityksen, etteivät muut voi sanoa mitään varmaa, olemme rohjenneet sen tehdä.

Olisimme kiitollisia, jos Herra Pääjohtaja voisi jotain vastata edellä mainittuun.”

Vastausta tähän kirjeeseen alempana, jossa asia siirtyy alaisille, mutta Kärävän viesteistä ilmenee rautatiehallituksen kanta, eli vapaaehtoista

kauppaa ei tehdä tähän hintaan.

Jos taloudellinen tilanne ei olisi ollut niin hirvittävä, kuin se juuri tätä kauppaa hierottaessa oli, olisi hyvinkin voitu antaa mennä pakkolunastukseen, josta moni asiantuntija arveli saatavankin hyvin tuo 8 mk, jos ei enemmänkin.

Pääjohtaja Castrén, jolle edellä Mauno kirjoitti, oli Henkivakuutusyhtiö Suomen hallintoneuvoston puheenjohtaja 1926–1946 ja Kansallis-Osake-Pankin hallintoneuvoston jäsen 1916–1946 sekä puheenjohtaja 1944–1946. Joten todella oli suuret voimat vastassa Koskenkorvan sorakuopan hintaa sovittaessa.

Kuvassa on sorakuopan tilanne kirjettä kirjoitettaessa. Pelloille kuljetaan vielä monton pohjan kautta kulkien ja uusi ylikäytävä tulisi kuvan oikeaan alareunaan. Uusi alue on maantien taka ja tässä vielä täyttää metsää ja siis tietä siirretään, josta kartta myöhemmin. Tästä kuvasta maallikonkin on helppo päätellä kuinka paljon hiekkaa ainakin löytyy ja tuosta tasotahan mennään vielä 18 m alaspäin, kun kaivetaan pohjaveden alta ja tehdään tekoallas.

Jääviys ja härskiys oli tässä tapauksessa todella huipussaan.

Tätä kirjoittaessa ja isä Maunon taistelua seuratessa oikein vihaksi pistää, kun varovasti sanon. Oikeastaan tässä kohdin, kun Castrénin sidokset selvisi, oli otettava rauhoittava konjakkiryppy.

Helsingin osakepankki lähettää kirjeen 9.7.1931 Juho Kuhnan kuolinpesälle.

Lainanne Smk 63.000.- takaaja Ilmari Koskenkorva on vararikkotilassa ja joudumme siis valvomaan tämän summan mainitussa vararikossa.

Ehdotamme, että laina uusitaan vielä sellaisenaan ja kirjoitetaan uudelle kaavakkeelle vasta sitten, kun vararikkotila on mennyt ohi. Lainan korko 3.307,50 on maksettava ensi tilassa.

Maakuntapankin ja Uuden Suomen osakeket myyty, hintaa ei mainittu, välityspalkkio 100 mk.

Alma Kuula kirjoittaa 10.7.1931

ALMA KUULA OILI SIIKANIEMI VÄINÖ SIIKANIEMI	
Isä meidän	Mikkola
Morgonpsalm	Maasalo
<i>Oi, muistatko,</i> Oili Siikaniemi	<i>merikanto,</i>
<i>Rauhan rukous</i>	
Bön om ro	Melartin
Kesäyö kirkkomaalla	Kuula
	Alma Kuula
Kaipaani taivaaseen	Pohjanmies
	Alma Kuula & Oili Siikaniemi
Maria	Koskenniemi - Melartin
	Väinö Siikaniemi
<i>Kuolon Työn</i>	
Dödens vila	Kilpinen
Lauhat metsät	Händel
	Oili Siikaniemi
<i>Soi, kello suuren tain</i>	
Ring, ring	Kilpinen
Kantelelle	Haapasalo
	Alma Kuula
Stabat mater-duetto	Pergolese
	Alma Kuula & Oili Siikaniemi
Vanha kellotorni	Siikaniemi
	Väinö Siikaniemi

Lapin Kansan Kirjapaino O.Y.

Alma Kuula, Oili Siikaniemi

perheen musiikkia rakastavaksi, pyytäisin ystävällisesti kehottamaan Koskenkorvalaisia tulemaan Ilmajoen konserttiin.

Muistikirjaan merkitty: Tuomari Talvitie kauppakirjan teosta 30 mk, Jäännös Korvenkallion talon myynnistä 650 mk. Kauppahinta 30.000 mk Alavuden velka maksettu 28.800 ja korko 550 = 29.350 mk.

Kauppakirja oli laadittu 13.7.1931 Korvenkallion tila 2:239 Seinäjoen kauppalassa ja

Seinäjoen kylässä. Ostajina teurastaja Einari Niemi ja vaimonsa Lempi.

Hyvät ystävät!

"Enpä ole pitkiin aikoihin teitä tavannut ja tällä välin on jo lämminsydäminen hyvä isä ja puoliso teiltä mennyt Tuonen tuville. Valitan suruani" Paikkakunnallekin hänen kuolemansa oli suuri menetys. Hänhän johti siellä torvisoittoa ja laulukuoroa ja hänen hehkuva, sytyttävä temperamenttinsa sai varmaan kaikki innostumaan - Rauha hänen sielulleen!"

Asiana oli Alman sisarensa Oilin ja langon Väinö Siikaniemen konserttikiertue. Pitkä kiertue oli saapunut Etelä-Pohjanmaalle ja Ilmajoen konsertti oli 12.7. kello ½ neljä.

"Kun tiedän Teidän

Rautatiehallitus vastaa 18.7.1931

"Viimekuun 29 päivänä päivätyn omistamanne soramäen myyntiä valtionrautateille koskeva ns. kirjeenne johdosta ilmoitan, että ensi elokuun alkupäivinä (n. 5-6 pv) tuomari Arpiainen arviomiestemme kanssa käy Pohjanmaalla ja poikkeaa samalla Koskenkorvassa soramäkeä katsomassa ja neuvottelemassa kanssanne. Käynnin jälkeen tehnee rautatiehallitus tarjouksensa. Kun huomisesta alkaen olen kesälomalla, tahtonette asiassa mahdollisen kirjeenvaihdon osoittaa tuomari K. Arpiaselle rautatiehallitukseen. Castren"

Vastaus kuin vettä hanhen selkään ja siirretään alaisille. Ei mitään ymmärrystä asiaan!

Syyskuussa 1931 Alavuden Säästöpankki lähettää takauksen uusintalomakkeen, jossa Ilmari Koskenkorvan takauksen sijaan olisi saatava muiden pesän osakkaiden uusittu takaus, joka olisi yhteisvastuullinen. Laina oli 35.000 mk ja velallisena Mauno Koskenkorva. Tätä takausta ei Väinö Mella allekirjoita. Enemmän asiasta Aili Mellan tarinassa.

Hopiavuoren konkurssista saadaan jako-osaa kolmesta vekselistä (4.400.-, 1.700.- ja 1.800 mk) yhteensä 1.709,70 mk. Tästä laskien jako-osaa tuli n. 20 % ja tappiota tuli takauksista 80 %. Yhteensä jopa 200.000 mk?

Inkeri Kuhna palkitaan 25.8.1931 Seinäjoen maatalousnäyttelyssä leipomotuotteista.

Alavuden Säästöpankki ilmoittaa saaneensa Matti Koskisen konkurssipesän jako-osuutta 11.965,10 mk, mutta kun Koskisen takaama laina oli jo maksettu pois pankki esittää, että summa laitettaisiin pankissa olevaan perikunnan 30.000 mk lainaan.

Mauno ei vastaa ajoissa asiaan ja rahat laitetaan lainaan ja kun Mauno myöhässä pyytää rahoja käyttöönsä niin pankki vastaa 9.9.31 ettei rahaa voi enää ulosottaa lainatililtä ja kertoo syyksi sen, kun heidän tiedusteluunsa ei vastattu. Lopuksi todetaan:

”Mutta onhan se maksettu mikä näin maksetuksi tuli.” Tämähän olisi mennyt siihen 250.000 mk lainaan, joka tuli Suomi-yhtiön lainalla pois ja Koskisen suoritus siten pienensi Hopiavuoren lainoista tullutta tappiota. Koskinenhan oli Hopiavuoren vävy.

Traktoriin riihellä oloa varten 4/9 120 ltr. petrolia á 1,28 = 152,50 3,5 kg voide öljyä á 6.- (Näitä ostoja oli useita, kulutti siis melkoisesti öljyä, harva moottori) ja bensaa 4 ltr yht. 11,28. Myyty myllystä 7 hl ruista Harjulle 521 kg á 1.70 = 885,70 mk.

Emäntä, Suoma, Mauno, Aatto ja Sirkka käyneet Seinäjoella Helvi Hopiavuoren hääjuhlissa:

Matkakuluja juna ja auto 76 mk ja kukkalaite 20 mk.

Kauppias Eetu Salonen Vaasa kirjoittaa 5.9.1931 Maunolle ja Paavolle:

”Kuten tiedätte, niin olette Herra Ilmari Koskenkorvan ohella takuussa saatavastani Koskenkorvan Leipätehdas Oy:ltä.

Tuo saatavani määrä näyttää tulevan olemaan korkoineen ja kuuluineen protestoiduista vekselien mukaan noin Smk 20.330,35 sekä Leipätehdas, että Herra Ilmari Koskenkorva ovat jättäneet omaisuutensa velkojen huostaan ja tulee konkurssivalvonta olemaa tk. 27 pv. Tämän johdosta pitäisin Teille edullisempänä, että takaajina selvittäisitte saatavani minulle ennen valvontaa. Ellei näin tapahdu joudun viipymättä takaussopimuksen nojalla kyseenalaista saatavaa Teiltä laillista tietä vaatimaan.

Hyv. toimenpiteitänne ja ilmoitustanne asiassa odotan ensi tilassa.

Kunnioittaen Eetu Salonen”

Sampo yhtiölle oli ilmoitettu vuoden 1930 rahapalkoiksi 38.160 mk, mutta kun yhtiö olettaa, että ovat olleet talon ylöspidossa niin summaan on lisätty 30.545 mk ja vakuutusmaksu laskettu sen mukaan 25.9.1931.

Maakuntapankille tehty laina-anomus 15/9 -31

Määrä 200.000 mk. Vakuus: pinta-ala 291,77 ha, pelto 84 ha, metsä 207 ha 7 hevosta, 31 lehmää, 14 lammasta, 20 sikaa. Palovakuutus 545.000. Nykyisen omistajan hallussa 1887.

Velkatilanteesta kirjataan: KOP I kiinnitys	54.000.-
Vakuutusyhtiö Suomi III kiinnitys	530.000.-
Helsingin Pankki II kiinnitys 11,5 %	63.000.-
KOP irtaimistokiinnitys 11 %	260.000 .-
KOP Vekseleitä 11 %	775.000 .-
	982.000.-

Muitten puolesta takaajana:

Ilmarin vekseleitä	65.000 .-
Laina (Penttilä-Ilkka)	40.000 .- (tai Ilmomäki)

Vekselit uloshaussa ja laina irtisanottuna.

Tämän laskelman mukaan velat olisivat nyt 1,3 milj. mk, joten tilanne ei helpota, vaikka metsääkin on myyty, meni korkoihin.

Muistikirjan merkintöjä 25/6–10/10 1931 3.5 kk

Myllystä 4.000.-

Talouteen 1.392 , Mauno 317, Paavo 201, Aatto 399, Mauri 425 (300 armeijaan), Suoma 210, Ilmari 50 mk yhteensä 3.152 mk 900 mk/kk (340 €).

Monissa jaksoissa esiintynyt pyörien korjaaminen jatkuu, nyt vuorossa Suoma 98 mk ja Aatto 32 mk ja korjaajana oli Erkkola, joka maksoi tällä jaksolla kutomakonetta 600 mk. Myös aikaisemmin esiintynyt Väkkäri kellon korjaus oli esillä, nyt maksua 17 mk (herätyskello, ei Könninkello).

Harrastuksista tulee esille panosten osto 110 mk ja matkoista alajoella käynti kerran ja Seinäjoella 4 kertaa. Paavo ja Mauno oli saanut 2x 61 mk otsikolla Seinäjoella ja Suomalla lisäksi sama otsikko ja 100 mk.

Nauloja 15 kg, mutta lisärehut karjalle olivat nyt poissa kokonaan (laidun ja säilörehun syöttökausi).

Monipolvinen laskelma muistikirjassa 15.10.1931:

Rukiitten määräksi saadaan 9.100 kg.

Katrilta päiväämätön pitkä kirje Pyhtäältä ehkä lokakuussa -31 Kirjeessä oli maininta "mitenhän Hopiavuorella pärjäävät, kun Helvi lähtee pois, joka on ollut siellä kaikki kaikessa." Helvi menee naimisiin Viljo Tarpilan kanssa 30.9.31 jossa häisä oli oltu paikalla kuten edellä mainittiin.

"Tulikos Kaurat seipäälle Lautapihdissä? Onneksi on sentään ollut poutaa koko viikon, että pojat ovat saaneet heilua oikein olan takaa, ja kyllähän siinä valmista tulee, kun neljä aikamiestä on omasta taloosta heilumassa. Se onkin reilua. Ihan rinta nousee ylpeydestä. Ollapa vielä ensiviikko poutaa niin saatte perunan kuivana ennen pakkasia."

Katri kertoo miten Pyhtäällä työt ovat edenneet, ja itsekin jo laittanut sisälasit, kun on ollut kylmää ja pienissä askareissa aika kuluu: "Ei ole muuta palvottavaa kuin yleisö ja siinähan sitä kysytäänkin kilvoitusta oman mukavuuden ja yleisön työn välillä. Ja tietysti oma hyvä on aina paras hyvä!"

Postitoimiston edessä tehtiin kovalla ryskeellä uutta tietä, jonka Katri nimeää: "Tästä kai tehdään sellainen "tykkitie" Viipuriin asti."

Katri oli mukana perustamassa kuoroa ja ensiharjoitus oli juuri tulossa. "Täällä täytyy kaiken olla kyllä puolueetonta, muuten ei ole menestystä. Saa niin siipiänsä sujoostella, ja äärimmäisyytensä hioskella, että ihan koskee monta kertaa. Vapaa mielisyyys ja suvaitsevaisuuteen lähimmäiseen nähden täällä kasvatetaan. Ja hyvähän se tietysti on."

Harrastuksina on lähinnä kirjallisuus ja Katri valittelee, ettei ehdi käyttää lainakirjastoa. Katri oli huomannut pidetyt maatalousnäyttelyt ja saadut palkinnot parhaasta päästä: "Se taitaa kuuluakkin pohjalaisten ominaisuuksiin, että kaikki pitää olla ensiluokkaista, ihme sitten, jos tehdään kuperkeikkoja, mutta rutinoota sieltä ei sentään kuulu niin kuin muualta."

Sitten Katri lähettää omenoita ja kannustaa vaikeuksien keskellä; "Mutta kun mielessä elää toivo niin kuormakin tuntuu silloin siedettävältä."

Sitten vielä kehottaa Aattoja ottamaan hauskoja kuvia ja toivoo että harmaanvihreä pesukomero voitaisiin lähettää, kun on jo kyllästytty pakkilaatikoihin. Rahti luvattiin maksaa, jos vain joku viitsisi lähettää.

Ilmarilta tiedustele V. Eloranta 10.11.1931 mahdollista työpaikkaa liikkeessä, jos se vielä tulee haltuunne, palkkatoive on 1.500 mk ilman luontaisetuja ja pyydetään, että Ilmari voisi suositella häntä, jos liikkeellä on uusi omistaja.

Ilkka lehdessä on 3.12.1931 Ulosottomiehen Fredrik Michelsenin ilmoitus: pakkohuutokaupasta, joka pidetään

21.12.1931 alkaen klo 10 Koskenkorvan talossa.

Myydään piano ja könnin kelloja 3 joista yksi 5-viisarinen.

Tästä kellosta oli kuva edellä ja pitkään pohdittiin, onko tätä kelloa ollut. Velkoja on pakkamestari Urho Vuorinen, 70.000 mk velan kanssa (Ilmoituksen lasten velka, joka oli otettu Ilmarin Leipätehtaan osakkeiden ostoon ja kiinnitet-

ty, mutta kun siitä ei saatu koko saatavaa (kauppahinta 30.000 mk) niin loppua haettiin takaajilta, Juho Kuhnan perikunnalta.)

Näyttää siltä, että piano ja kellot ja ehkä toimiston kalustoa mm. kassakaappi on tässä myyty, mutta ei salin kalustoa ja Salomonin kello on sitten ostettu takaisin, josta toisaalla lisää. Paljonko tässä saatiin varoja lainan lyhennykseen ei selvinnyt, mutta sitä on jäljellä vielä 1934, kun loppu velka annetaan anteeksi, josta myös myöhemmin lisää.

Mauno kirjoittaa kotiin Helsingistä 3.12.1931

"Rakas kotoväki!

Täällähän sitä vielä ollaan! Tulen vasta lauantai-aiamulla. Olen koettanut hypätä noiden herrain puheilla yhtä mittaa, mutta kylä se hidasta on ja aikaa viepää.

Hiekkamaa-asia on siinä pisteessä, että 2,50 mk neliö ne lupasivat lopuksi, kun aikansa tuumasivat, sillä hinnalla kaupan saisi. Metsä jäisi meille, saisimme myydä, miten parhaiten näkisimme. Ei suinkaan siitä paljo mitään saa, mutta saa ainakin rahat itselle, jos keretään muuttaa rahaksi.

Kävin Honkajuuren luona, sen saatte uskoa, että otti lujahan

KUULUTUS.

Pakkohuutokaupalla, joka toimitetaan Koskenkorvan talossa, Ilmajoen pitäjän Kokkolankylässä maanantaina kuluvan joulukuun 21 p:nä alkaen kello 10 e.p.p., myydään, jollei laillista estettä väliin tule, maanvilj. Juho Kuhna-vainajan perikunnalta ulosottoon kirjetetut hyvässä ja siistissä kunnossa oleva piano, 3 könniläistä seinäkelloa, joista yksi on 5-viisarinen, puhelin- ja radiokoneet johtoineen ja oikeuksineen, pölynimijä, kahden konttorihuoneen kalustot ja salinkalusto pakkamestari Urho Vuorisen ulosotettavaan olevan saamisen maksamiseksi.

Ilmajoki 3. 12. 1931.

Fredrik Michelsen,
m:ty.

Siinähan se Honkajuuri istuu samalla tuolilla missä Juho hänet tapasi. Ei ollut Maunon kokemus yhtä positiivinen. Aika oli vaihtunut.

kyllä kiusauksessa lähteä jo tänään, mutta sitten olisi Kärävä jäänyt tapaamatta ja ajattelin, että yhtä kaikki täytyy sen kanssa neuvotella näistä asioista, kun kerran täällä on.

En ole puhelimella yrittänytkaan teille soittaa, kun tuolla asunnossa on niin huono paikka puhelimelle, että siitä kuuluu puhelut ympäri hotellia. Saammepa sitten neuvotella, kun tulen. Toivokaamme parasta sentään. Voikaa hyvin. Mauno.

Luin tämän läpi ja en meinannut itsekään enää saada selvää, saati sitten Te!

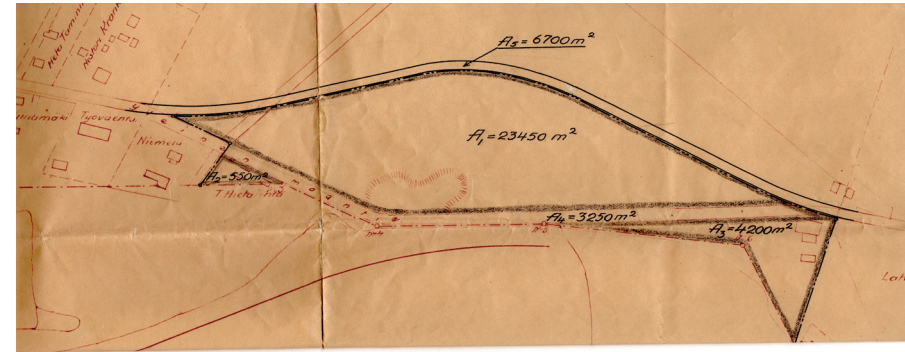
Paavo! Toin sinne maaliiveriin rehukalkkia ja suolaa kumpiakin 10 kg, ota sieltä tallipuorista 10 kg liitua (siellä on pieni säkki) ja samoin tuhkaa sekä tee rehusuolaseos.”

Tästä Helsingin matkasta Mauno on kirjannut muistikirjaan 460 mk. Ja samalle päivälle: Myyty Harjulle (Osk) 1.037 kg vehnää á 2.50 2.591 mk. Oli lyhennetty ja uusittu Helsingin pankin vekseliä ja loppu oli 8.000 mk ja eräpv 1.1.1932. (joka siis tuli pois hietamaan kauppahinnasta)

ennen kuin sinne edes pääsikään ja ei siellä kauaa piretty. Taisi olla 4–5 minuuttia. Kyllähän se niin on, etteivät muuta ajattele kuin pankin etua, ei ne meistä välitä vähääkään. Olen yrittänyt päästä kahdella päivällä, mutta ei siitä tullut mitään, kun pitää odotella herrain neuvotteluja. Huomenna antavat sopimuskirjat, jotka saamme täyttää siellä. Tuomari Kärävää en ole saanut käsiini liioin millään, olen käynyt muutaman kerran ja soittanut yhtä mitta, mutta vasta huomenna klo 10 aikaan tapaan hänet. Olin

Luovutuskirja 15.12.1931, jolla sora-alue luovutetaan Rautatiehallitukselle:

Alueen pinta-ala on 27.650 m² ja kauppahinta on 2 mk 50 p/m² eli 69.125 mk.

Valtio saa alueen heti hallintaan ja voi erotuttaa sen pakko-lunastusteilse. Kauppahinta maksetaan, kun omistusoikeus on selvä ja kiinnitykset kuoletettu.

31.7.1932 mennessä rakennukset on purettava 6.000 mk kertakorvausta vastaan. Lukuun ottamatta vuokra-alueelle jääviä torppia, joista sopimus erikseen, niistä maksettiin vuokraa 100 mk/vuosi.

Myyjät hakkaavat alueelta kaiken puuston, joka on tehtävä viimeistään 30.4.1935. Häiritsevät puut pitää poistaa heti käskyn saatuaan.

Tämän matkan kuluista Mauno kirjaa 19.12 510 mk.

Huutokauppapäivästä ei ole muistivihossa mitään merkintää, joten on mahdollista, ettei Mauno ollut paikalla lainkaan. Joka voisi selittää Könnin seinäkellon takaisinostotarinaa?

Mauno kirjoittaa Helsingistä 28.12.1931.

”Tännehän sitä piti vielä jäädä huomiseksi. Se Talvitien lisäämä ehto velkojain kokouksen pöytäkirjaan, ettei kauppasummaa saa maksaa muuta kuin kiinnityksen haltijalle tässä nyt taasen kiusaa tekee. Sain soitella Routamukselle 2 kertaa ja niin sitä aikaa kului, ettei kerittykään enää tänään maksaa. Huomenna sen pitäisi klo 11 tapahtua, eikä ainakaan tällä haavaa ole mitään estettä tiedossa.

Yksi paha juttu vain on siinä, kun nyt täytyy maksaa KOP:lle

loput eli 83.875, mikä ei mene Helsingin pankille, voipa Routamus tehdä sen, että antaa meille mitä tykkää, jos antaakaan, vaikka luulisi sen nyt sentään sanansa pitävän.

Helsingin pankki ei peräännyt siitä 3.000 mk lyhennyksestä, vaikka kuinka olisin puhunut. Seppälän ansiota.

Maksa Paavo, jos se Jussi Antila karhuu sitä korkoa, niistä rahoista, jotka sulle jäi, koitetaan neuvoa pitää sitten kun tulen kotiin. (ns. Antilan Pukaran laina, jolla Ilmarin talo ostettiin)

Katrille olen soittanut, muttei se tule puhelimeen, käsköö soittaa vain toisen kerran. (Taisi olla murheissaan pakkohuuto-kaupasta, kuten myöhemmin ilmenee) Antilan Oton työnä meni eilen illalla pitkät ajat, käski sanoa terveisiä.

Meinaan mennä käymään tänään Kerojen luona, ei suinkaan ne nyt purematta niele. *Pelko liittyyne Ala-Pirilän riitaisaan alasajoon, josta toisaalla.* Asun Untolassa, jos jotain erikoista sattuisi.

Muistikirjaan 30.12.1931 Mauno kirjaa:

Helsingin matka hietamaan kaupassa, matkakuluja 545.- Rahaa saadaan 85.875 mk eli 2.5 mk/m² + 6.000 mk rakennusten siirrosta. Kansallispankille 83.875 ja Helsingin pankille 8.000 mk = 91.875 mk

Kansallispankin leimaama laskelma todistaa samaa mitä Mauno kirjasi:

Lainan 473 korko (erittely alla) 15.393,35, protestoitu vekseli 59.200 mk + kulut yhteensä 60.062,40 ja osamaksu vekseliin no 23614, 6.144,25 mk = 81.600 mk + lainan 593 260.000 mk provisio 7/8 % 2.275 mk = 83.875 mk.

Vuoden 1931 lopullinen palkkasumma Myllyssä oli 17.172 mk, josta tapaturmavakuutusmaksua 734 mk.

Vuoden loppupuoliskolta (Loka-joulukuu) oleva muistikirja, josta edellä on jo poimintoja, kertoo talon toiminnasta myös pienten kirjausten kautta:

Rahaa annettiin: Talouteen 692.-, Aatolle 440.- Maunolle 340, Ilmarille 320, Paavolle 163, Maurille 150.-, Emännälle 80.- ja Suomalle 69 mk. Yhteensä 2.254 mk/ 3kk (850 euroa eli 280 euroa/kk, joten luontaistaloutta suurelta osin edelleen elettiin.)

Myllystä tilitetty 4.000 mk.

Suuremmista menoista mainittiin erikseen: Maunolle saap-paan korjaus 62.- Maunolle jonkun muun korjaukseen 60.- Kat-rin perintövero 106,80, Paavon lääkäri 40.- + lääke 17.30.- Ailin tantunteko 25 mk.

Maitotilejä 1931: 22/1 6.124 , 22/2 5.430,95 , 23/3 4.777,75, 22/5 5406,40 , 22/6 5.097,75, 20/8 4.400,55, 22/9 4.156,90, 22/11 5.012,40. Maitotinkiä hakee mm asemapäällikkö, Kosti Könni ja opettajatar.

Lainanhoitoja 1931:

Vekseleitä 5.1.1931 Maakiinteistöpankki lyhen 300 korko 150 = 450.-, toinen samaan lyhenn 300 korko 135 = 435 ja vielä KOP lyhenn 300 korko 213,25 = 513,25 ja 7/1 toinen KOP vekseli lyhenn 200 ja korko 117,50 = 317,50. ja 12.1 korkoa maakiinteis-töpankkiin 2255.- 13/1 vekseleitä KOP lyhen 300 ja korko 95,20 = 395,20, Säästöpankki lyhenn 200 korko 111,20 = 311,20.

Lyhen. vekseli 17.1.KOP 300 ja korko.

KOP vekseli 1.3.1931 lyhen 1.000 mk ja korko 58,75. Sähkö-lasku 2.049 mk.

Vekseli KOP lyhenn. 10/3 200 ja korko 267,90 = 467,90 Liit-topanikkiin korkoa 3.543,75 + kiinnityskuluja 240 mk ja toinen vekseli KOP 13/3 lyhen. 300 ja korko 242,95 = 542,95 ja vielä 19/3 vekseli 300 lyhenn. ja korko.

25.3 Aaton lainan korkoa Alavuden Sp 1.000 mk.

Henkivakuutus Suomi 31.3 korkoa 2.077,52, leimamerkkejä KOP 780.-

Huhtikuun alussa muistiinpanot ovat huteria, on kirjattu kol-men vekselin kohdalle uusintapäivä, mutta lyhennyksen ja ko-ron määrät jäänyt merkitsemättä. (KOP ja Maakuntapankki).

Alavuden Säästöpankki ilmoittaa 21.4, että 100.000 ja 50.000 mk lainat on muuten tulleet poismaksetuiksi, mutta lai-naa jää 28.828,75 mk, jonka lainan vakuudeksi takauksen li-säksi kiinnitys Korvenkallion tilaan. (Hopiavuoren takauksia)

Maksettu 24.4 Korvenkallion palovakuutusmaksu 300 mk. Maksettu Alavuden Sp:lle 28.75 ja leimamerkit 85,25 = 116 ja velkakirjalla 25/4-31 28.800 mk eli yht. 28.828,75, joka on lop-pusuoritus E. Hopiavuoren takauksesta.

Vekselit 11.5.1931 KOP lyhen. 200 ja korko 89,65 = 289,65, Säästöpankin vekselin korko 111.20. Maksettu velkaa Osuus-kaupalle 1.691,95.

Kop vekseli 26.5. lyhen. 300 korko 119,15 = 419,15 per 26.8.3.700 mk. Säästöpankin vekseli lyhen 100 korko 44.50, Kop vekseli lyhen. 100 ja korko 83,50.

Maatalous-osakepankin osinkoja 434,40 mk.

Vekseli KOP 2.6. -31 lyhen. 300 ja korko 50.40 = 350,40, ja toinen 11/6 lyhen. 100 ja korko 265,05 = 365,05.

Vekseli KOP 8.6.-31 lyhen. 100.- ja korko 116 = 216 mk per

8/9–31, puhelinmaksuja 203,40 mk.

Vekseli KOP 15.6.-31 lyhen. 100 ja korko 244,85 = 344,85
Myyty Harjulle ruista myllystä 544 kg á 1,85 = 1006,40 mk.

Vekseli KOP 30.6. 100 mk ja korko ja maksettu hypoteekki korko 2.550.-

Vekseli maakuntapankki 3.7. lyhen. 200 ja korko 158 = 358
sekä KOP vain korko 203.60.

Vekseli 6.7. maakuntapankki lyhen. 200 ja korko 124 = 324
mk. Vekseli KOP 10.7. lyhen. 100 ja korko 203,40 = 303,40.

Vekseli KOP lyhen. 100.- korko 154,70 = 254,70.

Luottopankin korkoja 22.7. 3.307,50.

Vekseli Helsingin pankki 1/8 lyhen. 500.- ja korko 263 = 763.-

Vekseli KOP 12/8 lyhen. 200 ja korko per 10.11. 2.800.- ja
Säästöpankki lyhen. 200 ja korko 106.- per 13.11. = 306, 4.000.-

Uusittu vekseli KOP lyhen, 200.- + korko per 27/11 6.600 mk.

Hoidettu maakuntapankkiin Ilmarin vekseliä lyhen.300 ja
korko per 29.11. 1.700 mk.

Vekseli KOP lyhen. 2/9 300 ja korko per 2/12 -31 1400 mk ,
ja 2/9 lyhen. 200 ja korko, maakuntapankin vekseli lyhen. 200
ja korko.

Vekseli KOP 5/9 lyhen. 100 ja korko 204,95 = 304,93.

Syyskuun 11 päivä lankeaa vekseli, jossa lisäksi Hannukse-
la hyväksyjänä ja Mauno asettajana 4.300 mk ja kummankin
osuus 2150 mk.

Hoidettu vekseliä KOP 10/9 lyhen. 100 ja korko 107,60 =
207,60 per 10/12 -31 3.900 mk.

Lyhen. vekseli KOP 200.- ja korko 242,55 = 442,55 per
12.12–31 9.000 mk.

Lyhen vekseli KOP 100 ja korko, lyhenn vekseli säästöpank-
ki 100 ja korko pääoma 1.500 mk. Säästöpankkiin korkoa ?.
Säästöpankin vekseli lyhen. 100 ja korko 41 = 141.-

Lyhen. vekseli KOP 26.9. 300.- ja korko per 26/12 1.000 mk.
Maksettu korkoa Ilmajoen Säästöpankki 7.166,70 mk.

Vekselit KOP 1/10 lyhen. 200 korko 552,65 = 752,65 toinen
10/10 lyhen. 100 ja korko, pääoma 7.200 mk.

Viljo Perämäki maksoi torpan velkansa 4.250 mk ja korkoa
113 mk. Marraskuussa uusittiin vekseleitä 13.11.31.

KOP 200 mk + korko 80.10 per 13.2.1932 2.600 mk, Säästö-
pankki 200 mk + korko 100,80 per 13.2.1932 3.800 mk.

Muistikirjaa kirjattu epäselvästi: 25/11 -30 9 kk 100.000.-
Maksettu 25/11 -30 korko 5.787,30, yliaika korko 458,31 =
6.245,65 + provisio 1.250.- = 7.495,65. Salama 100.000 mk
8 % 9/1–31.

KOP protestoi 59.200 mk vekselin 26.11.31 takaajina Mau-
no, Paavo, Inkeri, Suoma.

KOP laskelma lainalle no 473, 260.000 mk 9 % 360 pv
23.400 mk maksettu 1/12 10.000 mk ylipv. korkoa 30.6–31.12
184 pv 1,5 % 1.993,35 maksettavaa 15.393,35.

Ilmajoen kunnalta 19.4.1929 saatu siemenviljalaina 6.400
mk korko 5 % maksetaan pois 30.12.1931 lainaohjelman mu-
kaisesti.

Vuoden 1931 kuiteista löytyi 90 kpl vekselin uusintaa.

Kun vekselit olivat lähes kaikki 3 kk vekseleitä pyöritettiin vuo-
den aikana 22–23 vekseliä eli lähes joka viikko erääntyi 2 vek-
seliä. Keskimäärin vekselin koko oli 4.700 mk.

Työntekijöitä ja palkkoja 1931:

Sanna Leppiojalle 4.6. 20,5 pv navetassa harjoittelijan sijaisena
á 12.- = 246 mk, ottanut ½ hl ruista ja ½ hl ohraa = 115 mk, joten
maksetaan rahassa 131.-

Tamma Nopo astutettu Arvo Jouppilan oriilla 75 mk, Tamma
Lotta astutettu V. Suomelan oriilla 100 mk.

Työsuorituksia kesä- lokakuussa:

Arvi Viinämäki ollut myllyllä 3 pv á 30.- = 90 mk. Aino Kvist
4046 m naurista perattu á 2 p = 81 mk, lisäksi velkaa 95 mk.

Jussi Tupilalle heinätoissá 9 pv á 15.- = 135, Olavi Tupila 10
pv heinätoissá á 6 .- = 60 mk. Erkki Rajala heinätoissá 8 pv =
120 , ½ hl ruista 65 mk, joten rahalla 55 mk. Aatto Kivistö heinä-
toissá 8 pv, ½ hl ohria 50 mk. Helvi Koskelle 2.5 pv heinätoissá
á 12.- = 30 mk. Lauri Jokinen 10 pv heinätoissá á 15.- = 150 mk.

Lähipiirille: Aatto Kivistö, torppari, 2 kuormaa heinää larvas-
ta, suutari Mikko Harju rinnasta 1 keto 2 kuormaa heiniä. Mylläri
Arvo Koskela rinnasta 1 kuorma 350 kg, mylläri Eemeli Suomul-
le rinnasta 1 kuorma 400 kg. lisäksi Saarakkalalle (tallimies)
ruista myllystä 70 ltr 98 mk.

Salomon Syrjälä leikannut 156 jalkaa ruista á 1,25 = 195.
Ottanut myllystä 1 hl ruista 140.- joten rahassa 56 mk.

Sahalle myyty betonisoraa 21/9 -29 24 m3 á 20 p = 480.-,
muuraushietaa 12 kuormaa á 10 = 120.- yhteensä 690 mk.

Marraskuu 1931 Sameli Syrjälä on luonut ojaa larvassa 538
sylvä á 40 p = 215 mk. (958 m) Erkki Rajala luonut 616 sylvä =
246 mk (1.097 m) Lauri Jokinen 340 sylvä 136 mk (605 m).

Sanna Leppiojan työt 1931: Navetassa 3 pv á 12.-, Heinäs-
sä 11 pv á 12.-, perunoiden pesu, perunajauhojen teko 4.5 pv

á 11.-, 56 jalkaa ruista á 1,25, 7.461 m perattu naurista á 2 p = 436,75 vähennetään etuotto 190 mk, 1,5 hl ruista á 1.40, 35 kg perunoista á 35 p maksetaan 412,25 mk.

Palkkakirjanpidossa:

Karjakko Esteri Ahola 12 kk 425 mk = 5.100 mk.

Sameli Mattila kesäkausi -31 375 mk sekä 1 hl ruista ja ohraa, heinä-syyskuulta 50 mk lisää. Palkka 3 kk 375 ja 3 kk 425 = 2400 mk. Kirjoihin viedään luonnossa 270 mk ja rahana 2.130.

Verotus alkaa vaikuttaa palkkasopimuksiin ja tapaturma ym. maksuihin johon nyt vaikuttaa luonnossa maksetut osuudet, jotka ennen osittain vain kuittailtiin hiljaisesti.

Reino Saarakkala kesäkausi 270 mk/kk, kirjataan palkka 1.620, rahana 1.430 mk.

Iivari Saarakkala kesäkausi 400 mk/kk, heinä-syyskuussa 50 mk lisää, 3 hl ruista ja ohria, pieksupohjat, laidunta ja pyörtäno heiniä. Kirjataan palkka 3 kk 400 mk ja 3 kk 450 mk = 2550 mk Kirjataan luonnossa 388 mk ja rahassa 2.162 mk.

Jussi Niemelä 25.6 töihin 270 mk/kk, maksettiin 1.350 mk. Suoma Kulmala töihin 1.11 vuodeksi 2.000 mk palkalla. Töistä poissa 3 viikkoa sairauden vuoksi 126 mk + lääkäri ja lääkkeet 41 mk + etuotot kaikki yhteensä 1.317 mk maksetaan 3.11 683 mk. Harjoittelijat Saima Lankinen, Aili Ahonen ja Lempi Kivelä kullekin 1.500 mk.

Hintatietoja 1931:

Sonni Kreivin hoitopalkkiota vuodelta 1930 2.000 mk. Astutettu 6 lehmää Kreivillä á 30.- =180 mk. Vakuutettu 4.000 markasta, maksu 120 mk.

Myyty kunnan makasiiniin kauraa 2.380 kg á 1,25 = 2.975 mk. Frans Kannoston laskut 26.2.31 759.- ja toinen 300.-

Riihikuiva ruis 1,70–1,85 p/ kg, Siemenkaura kultasade 1,10 mk/kg, Ohraa 1,25 → 1.50 parhaat hl paino 59 kg, maissi 1,25 mk/kg, sianliha 6→ 12, heikoin salakarju, Heinät 48 p/kg, porsas 160 mk, Ay hieho 7.000 mk. Sianporsaan hinta laskenut 90–100 mk /kpl.

Sianporsaan hinta 4.3.100 mk Lisää myytiin 2 kpl 5/3 sama hinta, kuten myös 7/3 2 kpl. Samoin 10/3 3 kpl á 100 mk eli hinta on tullut todella alas (Reipas vuosi sitten 175).

Seppä Kannoston lasku 265 mk, myyty vasikka 150, myyty 1.660 kg heinää á 48 p =796,80.

Jyllinkosken valomaksuja 24.3. Mylly 986.- Kivitalo 166.-

Porsaan hinta korjaantunut 125 mk. 26/3 myytiin 9 porsasta. Myyty 30.3.1931 Itikalle Hieho ja mullikka (Tyhmä ja Tempu) 1.625 mk.

Myllyyn annettiin traktori käyttöön ja laskutettiin: 100 l petroolia á 1,80.- ja bensiiniä 7 ltr 26 mk ja voiteluöljyt 19 kg á 7.10 = 92 mk, kaikki yhteensä 298.-

Porsaita myyty 10/4 16 kpl hintaan 1.640.- hinta oli taas vain noin 100 mk. Varpulan emännältä astutusmaksuja karjasta 100.-

Harjun Osk myyty ruista 23.5 573 kg á 1.80 myllystä, Frans Kannoston lasku myllyn töistä 878.- Harju maksanut jauhatuksesta 297 mk .

J. Valli maksanut 12.5 vuokraa 16/5–16/6 200.- sekä maitoa 17/4–17/5 60 ltr 75 mk.

Maksettu Ilmajoen puhelinyhtiön ½ vuotismaksu 100 mk. 1 hl rukiita 140 mk.

Myyty perunaa Frans Koivistolle 26.6. 3.054 kg á 40 p ja toinen erä 1.268 kg á 45 p. Ladon korjausurakka V. Perämäelle 450 mk. Myyty Harjun Osk timoteinsiementä 157 kg á 7.- 1.099 mk. Myllystä ohria 4.040 kg á 1,50, ruista Harjun Osk 629 kg á 1,90 = 1.095.- ja Harjun Osk myllystä ohria 466 kg á 1,50 = 699.-. Heinäsuolaa 140 kg á 70 p = 42 mk. Kosti Könni maksanut maidosta 18.8. 200 mk.

Myyty puita sahalle 17.8. -31 200 tukkia á 18,50 = 3.700.- Jyllinkosken sähköns lasku 1.967.- ja toinen 24/8 622 mk. Myyty myllystä 4 hl ruista 315 kg á 1.80 Harjulle 537,65. 21/8 karjakolle maatalousnäyttelyyn 45 mk.

Myyty ruista Harjulle 2.106 kg á 1,75 = 3.685,50 mk. Myyty Laihialle 5 porsasta á 90 mk. Myyty 22/9 sikoja Itikkaan 10 sika elopaino 939 kg á 6.- 5.616 mk. Myyty myllystä ohraa 952 kg á 1,50 = 1.428 mk.

I Kannoston lasku 140.- hevosenenkiä ja nautoja 47,50. Sianporsaan hinta 80 mk.

Sonni Kreivi on astunut Sameli Piirron Aina lehmää 30.10.31 30 mk.

Yrjö Rantalalle myyty 303 kg kauraa á 1.10 ja Jaakko Rannolle 233 kg á 1.10, heinänsiementä osuuskaupalle 265 kg á 6.50, kauraa 7410 kg á 1.10. Lisäksi J. Saarenpäälle 2 mullikkaa 850 .-

Muistikirjaan merkitty 15.11. jauhatuksia: Yleensä jauhatettiin 3–5 sakkia/ asiakas ja 40-80 kg. Jauhattajia oli Nurmosta, Ylistarosta, Orismalasta, Tervajoelta, Vähästäkyröstä. Jauhatuksen hinta ei selvinnyt.

**HARJOITTELUKIRJA 1931 -1932 agronomi opiskelija
Aatto Koskenkorva**

TILAKERTOMUS

Koskenkorvan tilalta v. 1931.

Ilmajoen kunnassa.

LAATINUT

Aatto Koskenkorva

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ, PORVOOSSA

Tilan kuvaus:

Tilan koko on 303 ha, josta puutarhaa 0.4 ha peltoa 113,57 josta suoviljelyksiä 46.5 ha, metsää 199 ha, joutomaata 0.6 ha.

A kierto 17,44 ha: Peruna, vihanbarehu, juurikasvi, vihanbarehu, ruis, heinä, heinä, heinä, 2-3 lohkoa aina laitumena, laitumena kierron ulkopuolella 6-8 ha.

Satomääriä 1928: ruis 2.600 kg, syysvehnä 1.060 kg, kaura 1.240 kg, vihanbarehu 8.000 kg, heinä 3.320 kg, peruna 17.850 kg, turnipsi 35.000 kg, luvut ovat keskisatoja koko tilalla.

B Kierto 39.20 ha: kesanto, ruis, heinä, heinä, heinä, kaura, kaura. 4 lohkoa aina laitumena kierron ulkopuolella 6-8 vuotta.

Syysrukiin lannoitus/ha: 60 kg luujauho, 154 kg superfosfaattia, 77 kg 40 % kalisuola, ja 25 kg salpietaria ja 25 tonnia lantaa. Kauralle 80 kg superfosfaattia, 31 kg 40 % kalisuolaa 22 kg salpietaria.

Suokierto 46.68 ha: kesanto, heinä, heinä, heinä, heinä, kaura, kaura. Lautapihti 24,18 ha, Porrasneva 8.5 ha josta 3.5 ha vuokrattu pois, Polvi 8.5 ha, Kahrakuusi 5.5 ha.

Vapaat viljelykset: 10,25 ha alueet ovat olleet torpparien viljelyksessä ja sittemmin ostettu heiltä takaisin. Alueet ovat pinta-aloiltaan 2,3 ha, 2 ha, 2,30 ha, 0,6 ha, 0,75 ha ja 2,3 ha. (kuvaa hyvin torppien peltoalaa torpparisopimuksissa) Palstat ovat B kierron jatkona, mutta niitä ei ole yhdistetty siihen, kun ovat paljon heikommassa kunnossa kuin talon viljelyksessä olleet pellot. (sama tilanne oli maiden vuokrauksen jälkeen 1975)

Ojituksesta: A kierto: kaikki pellot joen rannalla ja sarkaojat johdettu suoraan jokeen. Lohkot A2 ja A8 ovat salaojitettu, edellinen risu ja jälkimmäinen tiiliputkisalaojin yht. 6.38 ha.

Ojienkaivu suoritetaan puolikesannon aikaan tai sen jälkeen. Revitään pajut juurineen, luodaan ojat, pientareet kynnetään ja kuokitetaan, jonka jälkeen ojamaat levitetään pellolle ja äestetään mullistajalla.

B kierron pellot viettää keskustaan päin, joten siihen on kaivettu kaksihaarainen iso laskuoja jonne sarkaojat laskee.

Kevätmuokkaus: Viime vuosina oikein hyvällä kevät muokkauksella on koetettu korvata heikon lannoituksen haittoja.

Tilan traktoria Ford (vanha malli) ei yleensä käytetty äestyksissä, jos vain hevosia oli käytössä, mutta harjoitteluvuonna oli niin vähän hevosia, että traktoriakin oli käytettävä.

Ensin äestettiin kevyesti perunamaa ja sitten täyteen syvyy-

teen kauramaat kolmella hevosparilla. Ensimmäinen ajoi hyvä-lapioäkeellä, sitten äkeen päällä seisten mullistajalla ja lopuksi jousiäes parantaa pintaa. Tarpeen tullen ajetaan useampi kerta.

Larvassa viimeinen kerta ajettiin traktorin hankmolla ilman painoa.

Lanta mullataan joko kyntämällä $\frac{1}{2}$ syvyyteen tai äestämällä 2–3 kertaa pyörivällä äkeellä.

Syysmuokkaukseen ryhdytään heti turnipsin noston jälkeen. Traktorilla kynnetään mahdollisimman vähän, harjoitteluvuonna vain 2 ha juurikasmaa. Kynnot jatkuivat pientä vähäisen rouhtaantumisen tuomaa taukoa lukuun ottamatta 12.11. saakka. Pienestä hevosmäärästä huolimatta lähes kaikki saatiin kynnettyä. Koko ajan kynnettiin kolmella hevosparilla kullakin perässään Fiskars-10 2-hevososen aura.

Kyntösyvyys vaihtelee 15–25 cm välillä riippuen maan koivuudesta ja ruokamullan vahvuudesta ja tavoitteena on kyntää mahdollisimman syvään.

Viimeinen kierros ajetaan siten, että toinen hevonen ohjataan ojaan.

Savenajo talvella suoritetaan alkuvuodesta vähän lumenai-kaan kesantolohkolle erityisellä savireellä, joka kääntyy helposti lumisella pellolla. Kaksi miestä on savikuopalla irrottamassa savea ja lastaamassa ja kaksi miestä ja hevosta on ajamassa.

Suomaille savea ajatetaan joka 8 vuosi ja usein käytetään siihen vierastakin työvoimaa.

Alkupalvesta tehdään savella pelloille lantapatterin paikat ja niille ajetaan lantaa pitkin talvea pyrkien saamaan kaikki lannat ajettua ennen kevättä. Lantaa ajetaan 5–6 hevosella ja lantarekeen mahtuu lantaa 400 kg. Tunkiot tehdään 30–50 kuorman kokoisiksi. Lopuksi tunkio peitetään savella ja tasataan.

Viljelyskasveista ja viljelytavoista:

Ruiskanta on tuotu tilalle Köyliön kartanosta 1915. Siemen lajitellaan, mutta vaikeiden aikojen vuoksi harjoitteluvuonna sitä ei käsitelty suojeluaineella. (peitattu)

Kylvömäärä 140 kg/ha 27.8 ja 9.9. Rukiin korjuu alkoi 13.8. Puimakoneena tilalla tanskalainen Hillerod, jota käytettiin traktorilla sähkömoottorin sijaan koska sen käyttökustannus oli alhaisempi. Kuivaus tapahtuu 50 hl Tähkä kuivauslaitteella varustetussa erityisessä kuivausriihessä. Kuivaus saatiin valmiiksi 10–27.9 välillä.

Sadon hehtolitraino oli 60 kg ja keskisato 1.860 kg, mutta lautapihdistä saatiin 3.050 kg.

Syysvehnää oli kylvössä 1 ha, josta korjattiin 0.65 ha, siemenmäärä 180 kg sato 2.900 kg/ha. Vehnää ei kuivata liian kuivaksi, kun on todettu omassa vehnämyllyssä, ettei silloin saada hyviä jauhoja.

Kaurana käytetään puhdasta Svanlöfini jalostetta Kultasade II siementä, joka on hankittu tilalle 1924. Hallavuonnakin 1928 kanta saatiin säilymään. Harjoitteluvuonna siemenen hl paino oli 56 kg ja itävyys 99 %.

Kauran kylvöala 21,74 ha ja siemenmäärä 200–210 kg/ha. Käsikylvössä n. 230 kg.

Kaura korjattiin kokonaan koneella: Massey Harris itsesitojalla. Pieni osa jo hallanpelossa 27–28 elokuuta. Loput 8–18.9, jonka jälkeen niitä alettiin ajaa kotona riiheen ja nevoilla latoihin.

Kauroja riihittäessä aluksi pidettiin puhdistusilmaa suuremalla, mutta kun huomattiin että kauran paino riittää osuuskaupan painorajaan, laitettiin ilma kiinni kokonaan, kun myyntikaura puhdistetaan osuuskaupan toimesta vapaasti.

Puitu vilja viedään heti riiheen, jossa kuivaus aloitetaan kun 50 hl kaappi on saatu täyteen.

Kuvat eivät ole Koskenkorvalta. Kyntöä tehtiin kolmella hevosparilla ja vain juurikasvimaa traktorilla. Elonkorjuussa oli ensin käytössä keskellä vasemmalla itseluovuttava leikkuukone ja sitten myös niput sidottiin koneellisesti kuten keskikuvassa, mutta tiedossa ei ole käytettiinkö täällä kolmea hevosta vetämässä. Perunaa nostetaan samantaisella koneella kuin Aaton työkirjassa kerrotaan. Alhalla vasemmalla rukiin leikkuuta ja taustalla ruisjalkoja, joiden leikkuupalkoista on tietoja eri osissa kirjaa. Myös Koskenkorvalla ruista leikkasi tasatahtiin niin naiset kuin miehetkin ja samalla korvauksella. Keskellä alhaalla kauran kuhilaita alajoella, joissa alkukuivaus tapahtui, sitten ajo riihel-le tai niittypeltojen latoihin ja puinti myöhemmin. Alhaalla oikealla ainoa kuva 1930-luvulta AIV-rehun teosta, jonka löysin. Sen teko oli vielä hyvin lapsenkengissä ja tässäkin asiassa Koskenkorvan tila näytti mallia ja varmisti vaikeina aikoina riittävän väkevän rehun lypsykarjalle, kun ostorehuihin ei ollut varaa.

Peruna on Immergant lajiketta, joka on hankittu 1921. Keski-kokoiset perunat lajitellaan kellarissa toukokuun alussa idätys-laatikoihin, jotka idätetään lämpimässä valoisassa huoneessa. Viikkoa ennen istutusta suurimmat halkaistaan pöytäveitsellä ja itämättömät karsitaan pois.

Vaot ajettiin kaksirivisellä multaussiivillä 60 cm rivivälillä ja samalla ne mullattiin. 1.1 ha alalle istutettiin 38 hl eli 2.550 kg perunaa. Kylmä kesäkuu heikensi myös perunan kasvua.

Perunat nostettiin kauran leikkuun jälkeen, ennen niiden la-toon ajoa, 23–25.9. Nostossa käytettiin Pietarsaaren konepajan nostokonetta. Sato 21.800 kg/ha.

Perunakellari on onttosementtitiilinen (Lean-tiili omaa tuotan-toa) ja varustettu ilmanvaihto torvella, jota pidetään auki talvel-lakin leudolla säällä. Laarit ovat kooltaan 1.5 x 1.5 m ja perunoi-ta tulee 1.2–1,5 m paksulta.

Turnipsin ostosiemenet käsiteltiin tärpätillä, joka esti kirppa tuhot lähes kokonaan. Kylvö tehtiin Planet JR käsikylvökoneella 1.75 ha alueelle 4.6 kg /ha 23 ja 27.5.

Kesäkuun 11 pv oli ensikylvö harattavissa 2-rivisellä Kjesere haralla. Harvennus aloitettiin 22.6 omalla väellä urakkatyönä, jossa tinkinä oli 1.300–1.500 m päivässä.

Harauskerroja oli 3–4 kesässä aina syvyyttä vähän lisäten, etenkin juolavehneisillä kohdilla. Kylmä kesäkuu hidasti etenkin myöhempää kylvöä.

Sadon korjuu kauniilla ilmalla 5–8.10. Juurikasvit vedettiin käsin irti maasta aina kaksi riviä naatit vastakkain 6–7 miehen voimin. Heti perässä 2–3 henkilöä listii naatit irti varrellisella listinraudalla juuria siirtämättä. 2–3 ajajaa vei juuret kellariin, jonne ne kipattiin ja naatit kerättiin jälkeinpäin elokärriillä painorehusäiliöön ja seipäistä tehtyyn varasäiliöön, joiden päälle pantiin lautoja ja kiviä painoksi.

Turnipsin sato 65.500 kg ja lanttu 5.200 kg.

Vihantarehu Seoksessa on 40 kg kauraa, 30 kg peluskia, ja 30 kg vikkeriä. 235 kg /ha. Harjoitteluvuonna kokeiltiin uutta seosta: 80 kg härkäpapua, 80 kg peluskia, 60 kg kauraa ja 30 kg vikkeriä, kylvettiin 250 kg/ha.

Kylvö 6 ja 9 pv. 2.4 ha ja 595 kg.

Rehua niitetään viikatteilla lisärehuksi laitumille päivittäin tarpeen mukaan heinä-elokuun vaihteessa. AIV rehuksi tuleva osuus korjattiin 10–11.8. Pystyssä säilyneet kaadettiin niittoko-neella ja laossa olevat ja päisteet viikatteella. Luoko kerättiin heti pois, ettei se ollut kuivumiselle alttiina. 4 miestä oli kuormaa tekemässä ajurin lisäksi ja 4 miestä AIV kuopalla. AIV rehun

teko oli aloitettu 1930 ja siinä noudatettiin tarkasti prof. Virtasen ohjeita. Kartanon läheisyyteen hiekkamaahan oli kaivettu läpi-mitaltaan 5 m ja syvyydeltään 1.5 m kuoppa. Seinät laudoitet-tiin ja pohjalle asetettiin ohut olkikerros, salaojia ei tarvittu. Sen päälle tehtiin siirrettävä 4-osainen 2 m korkea lautakehys, joka tuli kuopan lautakehysten ulkopuolelle ja kiristettiin sinkkivaije-rilla. Rehu punnittiin 200 kg vaa'alla ja heitettiin säiliöön jossa 2–3 miestä levitti ja polki sen ja yksi heistä vastasi AIV liuoksen levittämisen kastelukannulla.

Kehyksen päälle levitettiin paperia, sitten märkää sahajau-hoa 10 cm ja maata 50 cm. Kun siilonrehu oli 15 pv kuluessa painunut maan tasalle, kehys poistettiin ja rehukuoppa peiteltiin hyvin.

Laimennettua (1/4) liuosta käytettiin 12 l / 200 kg. Rehua ru-vettiin syöttämään 1.12 pienemmästä kuopasta, johon säilöttiin apilaa, jota syötettiin koko talviruokintakausi. Pisin säilytysaika 10 kk. Satomäärä 21.000 kg tuoretta rehua.

Kylvöheinä: Timotein- ja apilan siemen on omaa tuotantoa. Apilan siementä on tuotettu vasta 2 vuotta ja kantasiemen on Karjalan talosta Ilmajoelta. Timoteita on viljelty vuosikymmeniä eikä siemenen alkuperää enää tunneta. Siemenseos 20 kg ti-moteita ja 5 kg apilaa, josta puolet alsike- ja puolet puna-apilaa.

Kylvö kotona 6–11.5 ja 19.5, Lautapihdissä suojaviljana ruis. Kylvöala 11.5 ha siemenmäärä 261 kg. Suokierrolla kylvettiin heinä kesantoon Lautapihdissä 10.8 ja Polvessa 30.7.

Korjuu aloitettiin 18.7 ja viimeinen luoko kaadettiin 4.8 ja saatu latoon 12.8. Joskus niitetty heinä kuoleentuu vuorokau-den, mutta useimmiten se laitetaan seipäille samana päivänä. Seipäissä oli kaksi tappia, joista alimmainen oli kiintonainen ja käännettävissä seipään suuntaan kuljetettaessa. Säiden salli-essa annettiin ulkosarkojen heinän kuivua maassa 1–2 pv, jol-loin sitä pideltiin 1-2 kertaa/pv ajettiin kokoon 1-2 hevoshara-valla, läjittiin ja ajettiin latoon. Osa seipäillä kuivatusta ajettiin suoraan latoon osa otettiin alas, pideltiin ja koottiin ja ajettiin latoon.

Sato oli kaikkiaan 105.000 kg, keskisato 2.500 kg/ha.

Rehukaalin siemen oli Hankkijan tuottamaa. Kylvöala 1 ha ja hoito turnipsin tapainen harauksineen. Haranohjaimissa oli aina talon oma poika ja toinen ohjasi hevosta haran viereltä. Harvennus 20–25 cm välein 4–17.7.

Rehukaali syötettiin osaksi maalta päin nautakarjalle osaksi tehtiin AIV rehua. Syöttäminen aloitettu syyskuun loppupuolella jatkuen marraskuulle, jolloin rehu jäättyi, mutta sulatettiin tallissa.

Nämäkään kuvat eivät ole Koskenkorvalta, mutta samalta ajalta. Ylärivissä heinän korjuuta. Naisten osallistumisesta hevostöihin ei löytynyt tietoja. Keskellä lannan vientiä paa-reilla ja - 26 remontin jälkeinen ratavaunu, josta Aatto kertoo. Lantaa viedään myös talvella ja keskellä alhaalla oikein rakennettu ja suojattu lantapatteri ja sitten sen levitystä keväällä.

Rehukaali leikattiin sirpillä ja ajettiin hevosella rehulatoon 2–3 pv annos.

Laitumina tilalla ei ole varsinaisesti viljelyslaitumia, molemmilta kierroilta siirretään osa lohkoista kierron ulkopuolelle heinän jälkeen ja saavat olla laitumena 6–8 vuotta, jonka jälkeen ne palaa kiertoon. Koko tilalla 22.18 ha laitumella.

A-kierrolla juottopaikka on joessa ja B-kierrolla savikaivoissa. Suojakatoksia on vain hiehojen ja lampaiden laitumella.

Harjoitteluvuonna ei laitumia lannoitettu lainkaan mutta 1929 lannoitettiin niitä 200 kg thomasfosfaattia/ha, 70 kg 40 % kalisuolaa koko laidunalalle. Ensin syötettäville lohkoille on käytetty salpietaria 50–100 kg/ha. Käytännön syistä hevoset on laidunnettu A-kierron laitumilla, joissa lehmätkin ovat ensiviikkonsa, mutta jatkossa ne ovat B-kierron laitumilla.

Lehmät ovat kahdessa ryhmässä: lypsävät ja tuntuvat, sekä hiehot ja ummessa olevat. Kun maitomäärä alkaa laskea tuntuvasti siirretään lehmät laiduntamaan suokierron heinänummien odelmaa (30.8. ja tuottivat maitoa 257 kg/pv) ja sen syötön jälkeen vielä kotilaitumilla, jos odelma sen sallii ja kun ilmat ovat kylmenneet otetaan eläimet sisään. Lehmät 9.10, nuorikarja 20.10, hevoset 12.10.

Tuotteiden myynti:

Ostajina Koskenkorvan Osuuskauppa ja Kauppa Oy Peltö, joka ostaa myös korsirehua.

Ilmajoen Osuuskaupalle myytiin Kahrakuusen saralta 5.000 kg heinää 48 p/kg hinnan ollessa korkeimmillaan.

Muuten myytiin vain viljaa Koskenkorvan osuuskaupalle, joka maksoi saman verran kuin Ilmajoen Osuuskauppa.

Rukiita oli pakko myydä 10.000 kg jo lokakuussa hintaan 1 mk 90 p /kg kun sen hinta olisi ollut myöhemmin 2,40 mk. Siemenkauran hinta oli 2,35 mk.

Saatu sato on varasto + vuoden sato, sen ja käytön erotus kertoo varaston vuoden lopussa.

Puutarhan pinta-ala on 0.4 ha, josta hyötykasveilla 0.2 ha.

Porkkana, punajuuri, retiisi, kupu- ja kukkakaali, lanttu, soke-riherne, papu, kurkku, tomaatti, kurpitsa raparperi, mansikka, istukas- ja purjosipuli. Liemijuuret; purjo, selleri, palsternakka, musta- ja kaurajuuri. Maustekasvit; tilli, persilja, pinaatti ja salaatti. Marjapensaat; punainen, musta ja valkoinen viinimarja, karviainen ja vattu sekä kolme omenapuuta.

Maaliskuun lopussa tai huhtikuun alussa laitetaan kuntoon lämpölä palavalla hevosen lannalla ja kylvetään alkukasvatukseen kaikkien taimien siemenet. Taimet siirretään avomaalle kesäkuun alussa. Kasvimaa lannoitetaan toukokuun puolivälissä ja kylvetään siemenet porrastaen aloittaen porkkanasta ja punajuuresta, sitten herneet ja maustekasvit.

Tomaatti ja kurkku kasvatetaan korkeassa lavassa aitan eteläpäädyssä.

Viinimarjoja on myyty, muuten sato käytettiin perheen tarpeisiin.

Metsä on yhtenä 5 km pitkänä sarkana peltojen jatkeena, tosin torpparien maat katkaisevat saran.

II luokan metsää on 122 ha ja III luokan 72 ha ja 5 ha joutomaata. Puutavaralla on hyvä menekki, kun vieressä on saha, joka ostaa kaikki tarjottavat puut. Hinnat ovat kovan tarjonnan vuoksi laskussa ja 7 tuuman rungosta maksetaan 17-20 mk.

Metsää hoidettiin neuvonlaadinnan suunnitelman mukaan. Harjoittelu vuonna metsää ei ollut vakuutettu, mutta aikaisemmin se oli vakuutettuna 500.000 mk arvosta.

Harjoittelu vuonna myytiin rungot 7 tuumaan saakka 140 ha alalta yhteensä 6.230 kpl 18 mk/kpl yhteensä siis 112.140 mk naapurissa olevalle Koskenkorvan sahalle.

Metsän eläimistö on vähentynyt runsaan metsästyksen vuoksi, etenkin oravat, joita olikin alkuvuonna runsaasti, kun käpyvuosi oli hyvä.

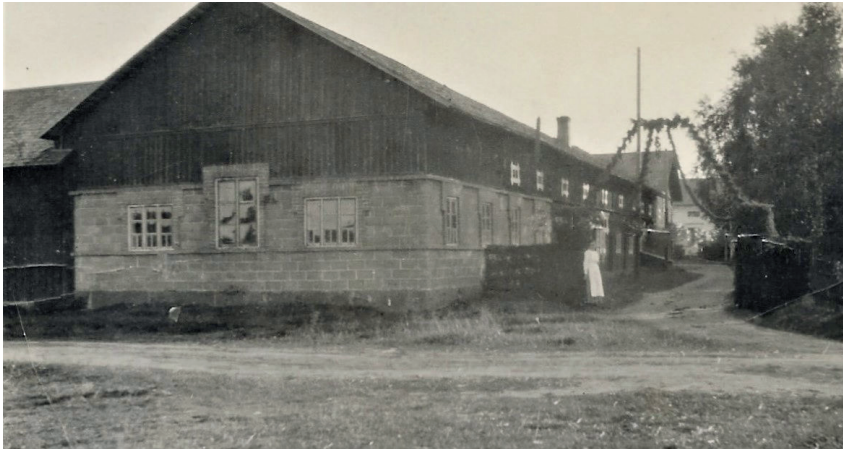
Saatu sato kg + myllystä	myyty	oma talous siemen	nauta karjalle	siat	hevoset	muuta
ruis 27.050	20.237	2.010		3.281		
syysvehnä 2.750	1.037	735				
kaura 58.840	15.050	4.670	16.931	3.853	3.725	760
ohra 5544	4.438	820		86		
peruna 34.000	4.750	112.850		6.163		
lanttu 4000		200				
turnipsi 104.500			56.014			
heinä 158.300	5.206	3.200	63.810		14.210	4.454
Aiv 40.550			17.174			

Kotieläinhoito / Nautakarja

Keskiluku: Ayrshire Sonni 1, Lehmiä 29,4, sonnimulleja 0,25, Hiehoja 13,75 muunnettuja nautaeläimiä kaikki yhteensä 40,2.

Maidontuotanto on tärkein tuotantohaara, mutta myös liha- ja vähemmässä määrin siitoseläin tuotantoa on harjoitettu.

Karjan uudistus tapahtuu kasvattamalla, aikaisemmin myös ostamalla vasikoita.

Myyty tai teurastettu: Lehmiä 4, nuoria sonneja 1, hiehoja 1, sonnivasikoita 5, lehmä vasikoita 5.

Navetta on suorakaiteen muotoinen 35 m pitkä ja 8.5 m leveä, hirsistä osittain sementtireikätilistä, pärekattoinen sisäkorkeus 2.3 m. Samassa yhteydessä karjakeittiö jossa 2 m³ vesisäiliö. Maituhuone erillinen ja vieressä myös juures- ja rehutilat.

Käytössä on poikittainen pöytäjärjestelmä, jossa 3 pitkää ja 2 lyhyttä ruokintapöytää, joihin voi sijoittaa kaikkiaan 45 lehmää ja hiehoa sekä 1 sonni karsina.

Seinän vierellä on 120 cm leveä pääkäytävä ja ruokintapöytien välissä käytävät. Parsi on 170 cm pituinen ja 10 cm käytävää korkeammalla, sen takana 30 cm levyinen 5 cm syvyinen virtsakouru, joiden päässä 4 kpl 1.3 m³ virtsakaivo. Sulkulaitteella varustetussa 120 cm levyisessä ruokintapöydässä on 25 cm ruokintakourut pinta on betonia. Lehmät kytketty pöytiin tavallisella ketjulla.

Vasikka karsinoita on 7 kpl. 3 kooltaan 2x1,6 m ja 4 kokoa 1,6x1,6. Katossa on lantarata, jota myöden myös juurikasvit ja AIV rehu tuodaan ruokintapöydille. Vesi saadaan sähköpumppulla.

Navetan työpäivä: Päivän työ alkaa kello 3.30 aamulla,

jolloin ensityöksi annetaan heinät, puhdistetaan parret lannasta, puhdistetaan lehmät lypsyä varten ja levitetään kuivikkeet. Maitoastiat tuodaan navettaan. Klo 4.30 aloitetaan aamulypsy alkaen suurempimaitoisista. Lypsyn jälkeen punnitaan maito ja viedään maituhuoneeseen. Klo 6.30 ruokinta järjestyksessä: väkirehut, juurikasvit, vesi, oljet. Lehmien syödessä viedään lanta ulos ja samanaikaisesti annetaan vasikoille toinen annos heiniä ja juotetaan. Rehulato puhdistetaan. Klo 7.30 Karjaväen aamiainen. 7.45 vedetään lanta kouruihin ja kuivitellaan lehmät ja vasikat harjataan. Klo 8.45 laastaan pöydät ja navetta puhdistetaan. Ovi, joka on ollut auki ilmanvaihtoa varten suljetaan, ellei se jo enemmän ole ollut tarpeen. 9.15 navetta suljetaan. 9.20 pestään maitoastiat ja maituhuone puhdistetaan.

Klo 11.30 aloittaan päivälypsy. Vasikat juotetaan. 12.45 navetta suljetaan. Klo 13.00 karjaväen ruokailu. 15.30 aloitetaan ruokinta samassa järjestyksessä kuin aamulla ja samanaikaisesti lanta viedään ulos. Lanta vedetään kouruihin ja kuivikkeet levitetään, vasikat juotetaan. Klo 17.00 pestään utareet ja puhdistetaan lypsyä varten. Klo 17.30 iltalypsy alkaen vähälypsyisistä. 18.30 annetaan oljet, vedetään lanta kouruihin. Lypsyastiat pestään. 18.45 karjaväen illallinen. 19.30 myöhälypsy alkaen vähälypsyisistä. Lanta vedetään kouruihin. Pöytä laastetaan. 20.00 iltatarkastus ja navetta suljetaan.

Juomavesi on ruosteista kaivovettä, jonka lämpötila on noin 8 astetta se lasketaan johdosta ruokintapöydän kouruin, kun rehut syöty ja pöytä puhdistettu.

Navetta pysyy lämpöisenä vuoden ympäri ja sitä säädellään ovien aukipidolla. Navetassa on sähkötuulettimet, mutta ne eivät pysy kunnossa, joten ovien aukipito ja poistoventtiilit säätelee ilmastointia.

Navetan valo tulee valoisaan aikaan navetan 18 ikkunasta, joiden pinta-ala on n. 15 m². Pimeään aikaan navetan valaiseen 4 25 kynttilän lamppua, joiden valo on riittävä.

Mitään vakavia sairauksia ei harjoitteluvuonna ole ollut. Poikimisen vaikeutta esiintyy ja 4 lehmällä on ollut utaretulehdus.

Heinät ovat navetan läheisyydessä ja ulkosarkojen heinät tuodaan talvella tarpeen mukaan. Tallirenki tuo oljet riiehestä rehulatoon samoin juurekset ja AIV rehun karjakeittiön vieressä olevaan varastoon muutaman päivän annoksina.

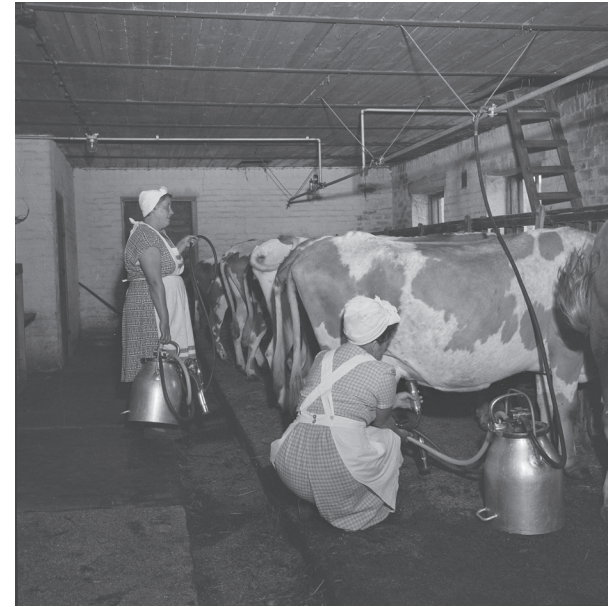
Rehuja ei ole silputtu kuin muutamalle heikkohampaiselle lehmälle, vaan ne tuodaan sellaisenaan ruokintapöydälle. Harjoitteluvuonna käytettiin ulkolaisista rehuista vain soijarouhetta,

Lypsykarjalle.																				
Kuukausi	Eläinten luku	Korsirehuja						Tuoreita rehuja			Väkirehuja									
		Apilaheinä	Kauran olki	Timoteiheinä			yhteensä	Turnipsi	A. V. rehu	Painorehu	Vihanta rehu	yhteensä	Soijarouhe	Kaurajauho	Vehnäberä	Kaurajauho		yhteensä	Laidunpöylien	Laskettu määrä
		kpl.	2,5 kg/1/4	4,0 kg/1/4	2,5-3,0 kg/1/4	kg	kg	r. y.	12,5 kg/1/4	10 kg/1/4	17 kg/1/4	kg	r. y.	kg	kg	kg	kg	kg	r. y.	luku
mmikuu	30	2418	3193	2883			543	2926	11226			756		124	2422	3		456		565
elmikuu	30	2400	2855	2335			2452	8000	2658			898		92	2013			2758		5202
joulukuu	29	2262	1983	2889			2359	6648	4976			906		92	2013			1779		5137
lokakuu	29	2262	1983	2889			2359	6648	4976			1029		124	2337			2083		5465
syyskuu	29	3155	1875	1860			2350	5540	5400	405		7010		138	2320	120		2087		5447
huhtikuu	29	2952	1779	2283			2387	3666	2640	4472		856		155	1364	7077		2206		5449
väliskuu	29	2952	1779	2283			876	450	580	531	1720	436		43	420	350		642	416	3264
maaliskuu	29																		899	6459
lokakuu	29											14500	1813					899	4353	6166
syyskuu	29											586						894	5604	6190
huhtikuu	30	2016	2556	1440			1925					1764		1017		244		909	262	994
maaliskuu	30	3390	3465	1675			2846	8725				922	26	7800		220		1577		5400
joulukuu	30	2646	3303	2646			2864	11199	744			979	69	2244		81		1467		5890
Yhteensä	29,4	21239	21409	19991			20777	54904	17098	571	76220	11254	728	15444	1427	550		15410	3320	20674
eskim. eläintä kohti	%	722,7	739,2	680,0			706,7	1867,4	581,6	184	557,2	382,8	24,8	542,3	48,5	18,7		524,1	114,5	203,2

Taulukossa on lehmille eri kuukausina annettu rehu kiloina ja rehuyksikköinä. Kerroin näyttää siis miten paljon rehuja tulee olla kiloissa, että se vastaisi yhden rehuyksikön tuotantovaikutusta. Apilaheinä 2,5 kg, timoteiheinä 2,5–3,0 kg, kauran olki 4,0 kg, turnipsi 12,5 kg, AIV, vihanta ja palkokasvit 9–10 kg, painorehu 10 kg, rehukaali 8-10 kg, Soijarouhe 0,9 kg, kaurajauhot 1,2 kg, kauraleseet 4 kg.

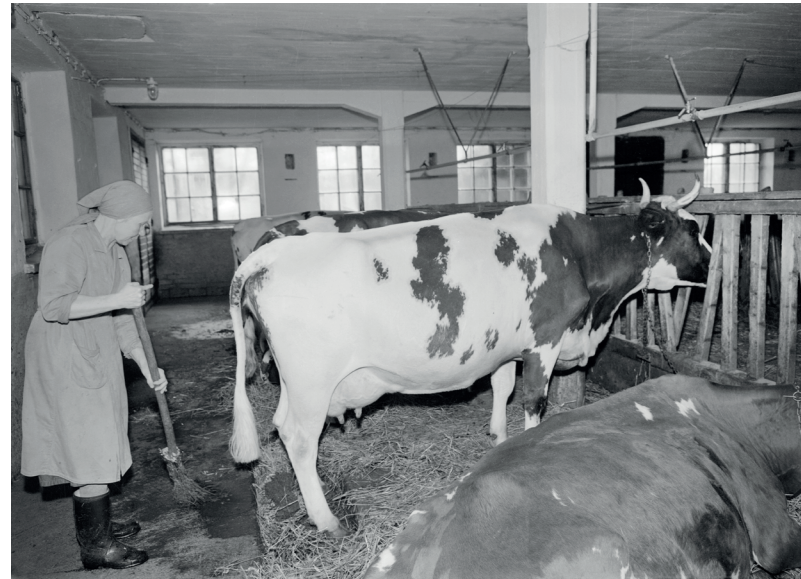

Työkuvia navetasta ei löytynyt, henkilökunnasta ja eläimistä on ulkokuvia monilla sivuilla. Nämä kuvat eivät ole Koskenkorvalta, mutta kertovat lukijalle työtavoista samoilta ajoilta kuin Aatto teki kirjaansa. Yllä lypsystä, joka tehtiin käsin sekä navetassa että laitumella tai Alajoella oltaessa. Lypsykone tuli sitten vasta myöhemmin. Maidon käsittelystä alla oikealla maidon siivilöinti tonkkaan. Siivilävanu taisikin olla yleisin ostoslistan nimike. Alhaalla vasemmalla karjantarkkailuun liittyvä mittalypsy, jonka tulokset näkyy taulukoissa ja joiden perusteella karjanjalostusta suoritettiin ja ruokinnan kannattavuutta seurattiin. Siitä aiheutui melkoisesti lisätöitä ja jäi siksi monilta tiloilta suorittamatta. Se oli kuitenkin kannattavan karjatalouden perusta, jota Koskenkorvalla aina haettiin.

Kävin läpi tuhansia Finna-tietokannan kuvia, mutta Koskenkorvan navetan tapaista navetan sisäkuvaa ei löytynyt. Vielä vähemmän kuvia talleista, kanaloista tai sikaloista 1930-luvulta oli saatavissa. Tässä kuitenkin muutama kuva navetoista, joissa oli parret poikkipäin ja ruokintapöydän mekanismi samanlainen. Sikalat olivat pienimuotoisia nykyaikaan nähden, mutta komeita pahnueita saatiin Koskenkorvaltakin myyntiin, joskin porsaan hinnan vaihdellessa sikatalouden kannattavuus oli heikko, kun perunatkin piti luovuttaa kansanhuollolle. Aivan Suomen 50-75 kanan kanalaa ei löytynyt, mutta tässä oleva kuva voisi olla aika lähellä sitä.

parempina aikoina on käytetty Hankkijan rehuseoksia.

Kuivikkeena käytetään riihellä silputtua rukiinolkia ja niiden loppuessa sahalta ilmaiseksi saatavaa sahajauhoa. Kuiviketta käytetään 120–150 kg päivässä ja se arvoksi lasketaan 10–12 mk. Sahajauhoja kuluin 1.5 m3 päivässä.

Vasikan emä nuolee puhtaaksi ja siirretään sitten kuiville oljille ja juotetaan 4–6 pv emän maidolla. Vasikat harjataan ja pestään samoin kuin lehmät. Maito annetaan 40 asteisena sen jälkeen, kun ei anneta enää lypsylämmintä täysmaitoa. Vasikoilla varotaan etenkin ripulia ja pidetään siksi vesipuhtaana ja karsina vedottomana ja heinät hyvinlaatuisina. Heiniä annetaan kolmessa erässä ja ensieran jälkeen väkirehu.

Laitumella vasikat saavat olla ensin ladossa yöt, mutta nuorikarja on siellä ympäri vuorokauden. Vasikkalaitumella ei ole juottopaikkaa, joten nuoremmille annetaan maitoa ja vanhemmille samaan aikaan vettä.

Eeva-Liisa juottaa karjharjoittelijan kanssa vasikoita vasikkalaitumella sahan vierellä.

Takana sahan toinen päärakennus, jonka tarkka rakennusaika ja purku jäivät selvittämättä

Laitumelle lehmät lasketaan kesäkuun alkupäivinä riippuen ruohon kasvusta. Lehmiä totutetaan siirtymiselle pitämällä navetan ikkunoita auki aluksi vähän aikaa ja sitten yötä päivää. Aluksi lehmät tuodaan yöksi navettaan, jolloin niille annetaan lisärehua.

Lypsy laidunaikaan tehdään kolme kertaa päivässä samoihin

aikoihin kuin talvella, tosin myöhälypsyä ei ole.

Syksyllä lehmät viedään ulkosaroille syömään odelmaa. Ne kootaan yöksi lautalatoon, mutta niille ei anneta lisärehua.

Lehmät ovat tässä Alajoella odelmaa syömässä

Lehmien puhtaana pidossa talvisin ensin pestään likaiset paikat lämpimällä vedellä harjaa käyttäen, puhtaana pysymistä edistää parsien puhtaanapito 5–6 kertaa päivässä. Ennen lypsyä puhdistetaan utareet lämpimällä vedellä rättiä käyttäen ja kuivataan. Kerran päivässä harjataan lehmät ja vasikat sukua käyttäen ja varovasti painaen.

Ohje: ensin harjataan oikea puoli päästä lähtien siten että ensin harjataan vain harjalla niskakuoppa, korvat, otsa, oikea poski, leuanalus, vasen poski, vasen puoli kaulaa ja oikea puoli kaulaa. Sitten etujalka sualla ja harjalla säältä lähtien. Tämän jälkeen harjataan keskiruumis kolmeen kertaan sään kohdalta lonkkaluihin asti. Mahanalus ja utareet harjalla edestä. Sitten takaruumis ristiluu edestakaisin, sitten lautanen, reisi kiertäen peräluun ja takajalka. Vasen puoli harjataan samaten ja lopuksi häntä. Viimeksi harjataan utare takaa. Harja pudistetaan neljä kertaa syöpäläisten leviämisen ehkäisemiseksi lisäksi nuorikarja ja vasikat harjataan eri harjoilla kuin lehmät.

Poikivan lehmän taakse tuodaan alustaksi korotettu lava ja olkia vähä ennen poikimista.

Tiineyskauden lopulla pyritään lehmä ehdyttämään vähintään 4 viikkoa ennen synnytystä rehua vähentämällä.

Talon Sonni kuuluu sonniyhdistykselle, mutta on talon hoidossa. Sonnin kohteluun kiinnitetään suurta huomiota, ettei siitä tulisi vihaista, mutta ei pidä hemmotellakaan. Jaloittelu tapahtui nuorena hyvin vapaasti tunkiolla ja sen läheisyydessä

Kreivi sonni jaloittelee tunkiolla ja takana näkyy lantarata, joka tekstissä mainitaan.

aidatussa tarhassa. Vanhempana sitä on talutettu silloin tällöin. Kesäisin laiduntaminen tapahtuu liekaamalla. Ruokinnalla on sen raameja kohennettu, mutta siitä ei saa tulla liian lihava ja syksyllä se vietiin kantakirjaan hyvin arvosanoin. 2 vuoden vanhana sitä ryhdyttiin rohkeammin käyttämään astutuksissa. Harjoittelu vuonna se astui 64 lehmää. Työhön sitä ei ole käytetty.

Maitolaituri, oikealta Kalevi, Eeva-Liisa, Sirkka ja seisomassa Könnin tytöt Tuttu ja Sirkka. 1935-37

Maidontuotannon tavoite on tuottaa ensiluokkaista maitoa, josta valmistettu voi parhaiten kilpailee vientimarkkinoilla ja josta myös paras hinta maksetaan.

Maidon laatu säilyi I luokassa marraskuun alkuun asti, jolloin

tapahtunut karjakon ja harjoittelijan vaihto aiheutti luokan tippumisen II luokkaan.

Laatuun vaikuttaa eläimien puhtaus, samoin noudattavat lypsäjät itsekkin tarpeellista puhtautta. Lypsetty maito kaadetaan navettakeittiössä siivilän läpi kuljetus astiaan ja nostetaan vesisaaviin jäähtymään, jossa vesi koko ajan vaihtuu. Lypsyn jälkeen tonkat viedään maitohuoneen vesialtaaseen, jossa jäähtymistä nopeutetaan sekoittamalla maitoa silloin tällöin. Lämpimänä aikana altaassa käytetään jäitä. Syksyisin kun jäät ovat loppuneet vaihdetaan vettä usein.

Ulkosaroilla maito jäähdytetään vesisaaveissa, joihin on kotoa tuotu jäitä. Laatua ylläpidetään pesemällä maitoastiat hyvin.

Maito myydään meijeriin, joka hakee maidot aamuisin. Vähitän myydään vain muutamalle vakinaiselle ostajalle.

Lanta otetaan talteen käyttämällä kuivikkeena silputtua syysviljan olkea. Virtsa kootaan navetan lattian alla oleviin säiliöihin, josta se ajetaan A-kierron pelloille. Sinne joutuu myös pesuvesiä, joten se on verraten laimeaa.

Lanta viedään savipohjaiseen lantalaan lantarataa pitkin kaksi kertaa päivässä. Lantarataa siirtämällä oikealta vasemmalle muodostetaan hyvin palava tasainen lantavarasto. Tallimies tassaa lannan päivittäin ja polkee sen lujaan. Lantalaan mahtuu n. 4 kuukauden lanta, jolloin sen paksuus on 1,5 m. Talven aikaan lantaa ajetaan ensiksi B-kierron pelloille ja tarvittaessa myös A-kierrolle.

Lannan hoidosta kuvia edellä sivulla 50.

Aaton laatimassa karjatalouden historiasta voi poimia karjan kehityksestä seuraavia lukuja. Karjan jalostuksesta on laajemmin kirjoitettu edellä.

Vuosi	lehmiä	maito/lehmä	rasvaa kg	rasva %
1906	24	2620	99,31	3,79
1912	29	2462	93,93	3,81
1925	30,7	2469	106	3,81
1926	30	2672	128,1	3,6
1930	29,8	3797	147,3	3,9

Sikala on ontosementtitiilestä muurattu ja nopsasementtitiilillä vuorattu pärekattoinen rakennus, jonka sisämitat ovat pituus 9 m ja leveys 8.5 m korkeus 2.5 m. Tallinpuoleisessa päässä on ovet vastakkaisilla sivuilla ja niiden välillä seinän vieressä oleva pääkäytävä. Tunkion puoleisesta ovesta tuodaan ruoka

sisään ja vastakkaisesta ovesta viedään lanta ulos. Keskellä sikalaa kulkee 1.2 m levyinen ruokintakäytävä, jonka molemmiin puolin ovat karsinat. Niitä on 3 kpl 3.5 x 2.5 m ja 4 kpl 3.5 x 1,85 suuruisia. Niiden ja käytävienkin lattiat ovat sementistä, ja seinän puolella karsinaa on korkeampi makuulava. Käytävän puolella on karsinoissa ovi ja sementtinen ruokintaruuhi (60x40 cm syvyys 25 cm.)

Karsinan aita on 50 cm korkeuteen sementtitiileistä ja 1.3 m korkeuteen puusta. Valaistuksena on 7 ikkunaa ja ilmastointi 6 tuuletusventtiilin kautta.

Työt sikalassa: klo 7.40 Puhdistetaan kaukalot sitten ensin ruokitaan porsaas ja sitten vanhat siat. 7.45 puhdistetaan karsinat, levitetään kuivikkeet ja käytävät lakaistaan. Pikku porsaiden kaukalot pestään. Klo 13.00 puhdistetaan kaukalot, tuodaan ruoka porsaille ja perunat jaetaan emakoille. 16.35 ruokinta samassa järjestyksessä kuin aamulla. 16.55 puhdistetaan karsinat, levitetään kuivikkeet ja laastaa käytävät. 16,55 suljetaan sikala. 20.55 iltatarkastus.

Talvella sikalaa pitää lämmittää etenkin silloin kun on porsaita. Kahdet ikkunat tarvitaan. Ilmanvaihtoa varten seinissä olevia 6:ta luukkua avataan tarpeen mukaan. (se miten sikalaa lämmitettiin ei tullut esille, katolle oli piippu)

Sikalan 7 ikkunaa 1x1 m antaa riittävän valon. Pimeällä valaistaan sähkölampulla, porsimiseen aikaan annetaan valon olla päällä koko yön.

Siat ovat olleet terveitä ja niiden leikkauksesta huolehtii isäntä.

Sikalan rehut valmistellaan karjakeittiössä, talon eteisessä

on tynnyri keittiöjätteille, joista karjanhoitaja ne tuo ja perunat haetaan kellarista päivittäin.

Jauhot jauhetaan, muita ruokia ei silputa eikä rehufosfaattia käytetä vaan sioille on annettu kesällä nostettuja mättäitä, joita sitten talven aikaan annetaan sekä emakoille että porsaille.

Kuivikkeina käytetään syysviljoista tehtyä silppua, jotka talvella tuodaan lämpenemään sikalaan ennen levitystä. Menekki 15–20 kg/pv

Myytävät porsaas vieroitetaan 2–3 viikon iässä ja omaan käyttöön otettavat 5–6 viikon iässä. Tänä aikana emakkoa hoidetaan erityisen hyvin. Lisärehua porsalle annetaan 1.5–2 viikon iästä eli maitoa, jossa mukana kokonaisia ohrajyviä ja myöhemmin kauravelliä.

Karju saa kesällä olla sikolaitumella vapaasti, mutta talvisin karsinassa, jossa saa liikuntaa vain astuessaan. Karju on niin suuri, että astuttaessa pitää käyttää telinettä. Karju astuu myös muiden emakojen, kuitenkin enintään kerran päivässä.

Emakon porsinnan lähestyessä parannetaan ruokintaa ja valvotaan tarkemmin, kun utareisiin tulee maitoa ja emakko alkaa tekemään ”pesää”. Yleensä valvotaan kaksi yötä ennen porsintaa ja päivälläkin tarkkaillaan. Porsimisen yhteydessä katkaistaan napanuora, porsas kuivataan ja laitetaan lämpimään koppaan, katkaistaan torahampaat ja laitetaan imemään, kun porsitus on päättynyt.

Siat saavat vihantarehua kesällä ja talvella lihotusaikana ruokaa annetaan 4 kertaa päivässä aina samoina aikoina, Kahtena viime viikkona saavat ne väkirehua, joka sisältää ruis-, kaura-, ohrajauhoja, joka aina annetaan sakeana vellinä niin paljon kun syövät n. 2-3 kg sekä kuorittua maitoa 5 kg.

Sikalan virtsa virtaa ulkopuolella olevaa säiliöön ja lanta otetaan talteen kuivikkeen kanssa ja viedään omaan tunkio-osaansa. Virtsakaivo tyhjätyään joka toinen viikko.

Porsaas on saatu hyvin kaupaksi aina Vähäkyröä myöten, mutta loppuvuodesta porsaista oli liikatarjontaa ja hinta laski. Lihaksi teurastetaan n. 20 sikaa vuodessa. Harjoitteluvuonna siirryttiin kasvattamaan Bacon tyyppistä sikaa, jotka myytiin Osuuskunta Itikalle.

Lampaita oli 2 pässiä, 17 uuhta ja 8 karitsaa.

Lampolan selostus: Lampolana käytetään vanhaa tallia, joka sijaitsee samassa rakennusryhmässä kuin navetta, ovi tunkion puolella. Se on hirsistä tehty 3 ikkunalla varustettu maapohjainen rakennus. Osa siitä on porsaiden hallussa, joten varsinai-

sen lampolaosuuden mitaksi tulee 5x8 m. Heinän syöttöä varten on vapaasti seisova heinähäkki.

Työt: Kello 7.30 annetaan heinät ja kuivitellaan lampola, jonka jälkeen annetaan juotava samoin karitsat juotetaan. Lampola tuuletetaan ja suljetaan. 12.30 juotetaan karitsat. Klo 15.30 ruokinta kuten aamulla. 16.35 juotetaan karitsat ja 16.40 lampola suljetaan.

Lämpö riittää talvellakin, vaikka ikkuna on auki. Valaistus on heikko ja sähkölamppua käytetään pimeinä aikoina. Sairauksia ei ole ollut mutta varkain tapahtuneen sukusiitoksen vuoksi karitsoja on kuollut.

Tallista tuodaan hevosilta syömättä jääneet heinät ja oljet haetaan rehuladosta.

Karitsat ovat muiden mukana koko ajan. Jos emä ei imetä, juotetaan karitsa navetassa lehmän maidolla. Pässikaritsoja ei kuohita ennen laidunkautta vaan ovat eri laitumella. Laitumella karitsat kasvavat emonsa kokoon.

Pässi on aikuisten lampaiden joukossa, joten hoituu astutus luonnon vaatimusten mukaan. Sen kuntoa pidetään yllä antamalla heinien ja kuorittuun maidon lisäksi kaurajauhoja kuiviltaan.

Lihotuslampaat ovat kesällä omalla laitumella ja saavat talvella parempia heiniä, kaurajauhoa ja kuorittua maitoa. Teuraspaino on ollut 20–30 kg.

Lampaat ja pässi keritään kolme kertaa vuodessa: maaliskuun, keskikesän ja sisään otton yhteydessä. Työn suorittaa ammattihenkilö ja villoja tuli keskimäärin 2.1 kg/ lammas ja se käytettiin kotitaloudessa kokonaan. Liha osaksi itse ja osaksi myytiin Itikalle.

Vanha sikala, lampola ja uusi kanala

Siipikarja on puhdasta ruskeaa Leghornia. Vuoden alussa 57 kanaa ja 2 kukkoa ja lopussa 50 kanaa ja 2 kukkoa.

Työt: klo 7 sytytetään valot, luodaan lanta ja annetaan puolet kauroista. Klo 9 annetaan kuivarehu ja juoma-astiat täytetään vedellä. Klo 13 annetaan maitoa, nauriit, kivennäisaineet ja osa kauroista. Klo 16 annetaan ape. Klo 18 sytytetään valot ja annetaan loput kauroista. Klo 20–21 sammutetaan valot.

Kesäisin saavat etsiä osa ravinnosta itse, talvella pidetään sisällä 6–8 asteen lämmössä. Talvella pidennetään kanojen työaika sähkövalolla 13–14 tuntiin.

Kanojen keskimuninta oli 18–29 munaa vuorokaudessa. (muna n. joka toiselta kanalta)

Vanhon kanojen liha käytetään omassa taloudessa. Munat myydään Koskenkorvan osuuskaupalle, joka on tilittänyt niistä 8–12 mk/kg. Omassa taloudessa on käytetty 35 kg ja myyty 196 kg

Tallin neljä ikkunaa, oikealla ruumenlato.

Hevosia vuonna 1930–31 Tammoja 4, ruunia 3, oriita 2. Uudistus tapahtuu kasvattamalla, mutta on tarpeen tullen ostetukin nuoria hevosia. Määrä on pysynyt samana koko vuoden.

Talli on suorakaiteen muotoinen 16 m pitkä ja 9 m leveä pärekattoinen hirsirakennus, jonka sisäkorkeus on 2.5 m. Talliin johtaa ovi tunkion puolelta ja toisesta ovesta päästään tallin päässä olevaan pieneen kuivike ja silppusuojaan. Tallin ikkunat kooltaan 1 x 0.5 m ovat 1,8 m korkeudella lattiasta ja niitä on 8 kpl. Lattia ja sen alla oleva 4 m³ virtsasäiliö ovat pinnalta silattua säästöbetonia. Pilttuut on 12 hevoselle ja lisäksi 2 karsinaa (3,5 x 3.0 m). Vesi saadaan käsipumpulla. Väkirehua varten on pieni säiliö. Heinät säilytetään tallin vintillä. Pilttuun leveys on

1.6 m, pituus 2.3 m, väliaita on 60 cm korkeudelle 12 cm vahvaa betonia ja siitä ylöspäin 80 cm korkuinen lauta-aita. Pilttuun oikeassa nurkassa on 40 cm läpimittainen ja 40 cm syvyinen jyvien sementtinen ruokintakaukalo, johon myös juomaveri kaadetaan. Ruokintapöydät ovat seinän vieressä pohja lattian tasolla ja 60 cm syvät ja 60 cm leveät ja säästöbetonista tehdyt. Pöytien ja karsinan kohdalla on luukut heinien pudottamista varten. Pilttuun pohja on säästöbetonia, mutta puulla päällystetty. Karsinoissa on puusta tehdyt heinähäkit, joiden pohja on 50 cm maasta. Sen vieressä on puinen ruokinta pönttö. Karsinan aita on umpinainen laudoista tehty.

Työt: Kello 5.30 ruokinta, jolloin ensiksi tehdään ape ja sitten

Paavo hoitaa hevosia, takana näkyy Ala-Koskenkorvan rakennukset. Aika n 1918-1922

annetaan heinät. Ruokinnan suorittaa tallimies marraskuusta kesään ja marraskuuhun asti talon omat pojat. 6.30 harjataan hevoset, tallimies vie lannan ulos ja lisää jauhoja appeeseen. 11.30 ruokinta samoin kuin aamulla. 12.00 lisätään jauhoja appeeseen. 17.30 lanta viedään ulos ja talli puhdistetaan, jonka jälkeen ruokinta samoin kuin edellä.

Tallin ilma vaihtuu oven kautta tarpeeksi ja ilma säilyy nyt hyvänä, kun hevosmäärä on poikkeuksellisen alhainen. Ikkunat ovat pienet ja korkealla etteivät häikäise hevosta, mutta saadaan riittävästi valoa ja pimeään aikaan käytetään sähkövaloa tarpeen mukaan.

Hevoset ovat olleet terveitä vain lievää pääntautia on esiintynyt kahdella hevosella. Keväällä yksi astui kavionsa naulaan ja sitä piti hoitaa eläinlääkärin toimesta.

Kaikki hevoset kengittää talon oma työmies, joka on sen tehnyt jo monet vuodet. Hän nostaa hevosen jalan jalkojensa väliin, pitää toisella kädellä kaviota ja toisella vuolee kavion ja asettaa kengän sekä naulaa sen.

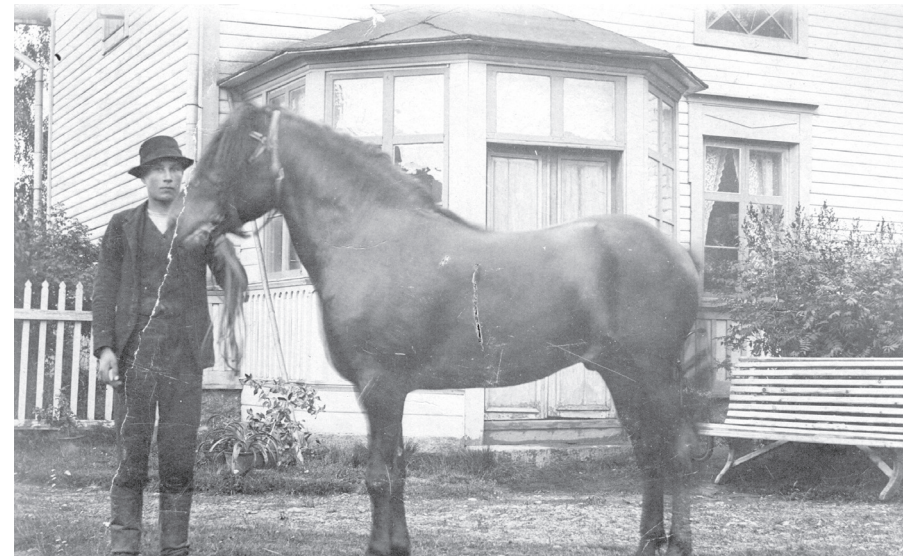
Appeen silppu tehdään koneellisesti riihessä kauraoljista ja tuodaan tallin silppuhuoneeseen, jonka kautta myös heinät viedään tallin ylisille, jonka varasto kestää 3–4 kk.

Kuivikkeina rukiin silputtuja olkia, jotka levitetään iltaisin (1 kopallinen) ja käytetään mieluusti myös sahajauhoja (½ kopallista) varsinkin jos se saadaan ilmaiseksi.

Aamuharjauksessa käytetään sukkaa ja harjaa, myös kaula, niska, harjanalus ja rinta, vatsanalus ja jalat tulee harjata. Kun hevonen tulee talliin hikisenä, peitetään se loimella vilustumisen ehkäisemiseksi. Kylminä aikoina peitetään hevoset loimella, joka on kiinni katossa. Korkeintaan 2 tammaa astutetaan vuosittain, joten varsoja on 1–2 vuosittain, mutta harjoittelu-vuonna ei ollut yhtään.

Hevosten neljä ruoka-aikaa ovat: aamulla 1,5 t, päivällä 1,5 t illalla 2,5–3 tuntia ja sitten koko yö.

Lanta viedään kottikärryillä lantalaan ja poljetaan tiiviiksi. Koko vuoden virtsa mahtuu lattian alla olevaan säiliöön, josta se viedään pellolle.

Hevosia hoiti tallirenki marraskuusta laidunkauteen ja talon pojat kesäaikaan. Upeasti hoidettu hevonen ja ehkä Matti Saarakkala?

Eläinten hyvä hoito korostuu Aaton työkirjassa ja siihen osallistuvat kaikki. Hyvän hoidon takeena oli myös laaja yhteistyö Karjanhoitokoulun kanssa, josta tulleet harjoittelijat auttoivat etenkin lypsykarjan hyvässä hoidossa. Harjoittelijat ja karjakko ovat usein kuvissa mukana esittelemässä eläimiä ja näitä kuvia on lisää kirjan lopussa. Alhaalla olevat kuvat eivät ole Koskenkorvalta. Lehmien vienti Alajoella odelmaa syömään on ollut melkoinen matka sekä lehmille että saattajille, matkaa oli 9 km. Aatto kuvaili peltojen äestystä eri kasveille ja eri lohkoille ja tässä alla on pari kuvaa samalta aikakaudelta helpottamaan lukijaa saamaan kuvaa miten työläs vaihe sekin oli.

TYÖSUHTEET

Työväkeä saadaan helposti, sillä paikkakunnalla on paljon pientilallisia/ entisiä torppareita, joiden pojat pestautuvat mielellään rengiksi ja muutakin työväkeä on verrattain runsaasti.

Työväki on ammattitaitoista eikä ainakaan harjoitteluvuonna ollut turhan tarkka työajasta.

Näihin aikoihin ja vähän aikaisemminkin oli laajaa keskustelua työajan pituudesta ja haluttiin päästä työaikalain mukaisiin aikoihin. Silloin lisätöistä ja joustoista piti maksaa erilaisia lisiä, jotka tänäpäivänä voisivat hoitua yrityskohtaisilla sopimuksilla, kuten edellä olevasta Aaton kommentista ilmenee.

Monissa kohdin huomataan että talon oma väki ja työväki ovat kuin samaa perhettä kuten nämä kissat!

Isäntäväkeä: Miehiä 2 (Mauno ja Paavo)
 Naisia 2 (Inkeri ja Suoma)
 Harjoittelija: 1 (Aatto)

Vuosipalkollisia:

Miehiä 5 : livari ja Matti Saarakkala, Sameli Mattila, Reino Saarakkala, Jussi Niemelä

Naisia 5 : Karjakko: Esteri Ahola, karjaharjoittelijat: Saima Lampinen, Aili Alanen, Lempi Kivelä, Suoma Kulmala talousapulainen.

Myllyllä: Myllärit Eemeli Somu ja Arvo Koskela

Ulkotöissä on työpäivän pituus kesällä 9.5 tuntia, samoin keväällä ja syksyllä, talvella 9 tuntia.

Työajat ulkotöissä; Kesällä 7–11.30 ja 13–18.00, talvella 7–11.30 ja 13–17.30.

Kotieläinhoidossa: Talviruokintakaudella 3.30–8.00, 8.30–10.30, 11.30–13.00, 15.30–19.00 ja 19.30–20.00. Tästä tulee työaikaa 12 tuntia, joten varmaan jonkinlaista vuorottelua oli käytössä?

Työn laatu	Miehet pv	naiset pv	hevos pv	traktori
Kevät muokkaus	67		40	2,5
kevät lannoitus	48		30	
kevät kylvö	31		11	
kasvien hoito	53	12	19	
kesanto	56		71	
sadonkorjuu	577	48	262	
puinti, puhdistus	129		5	3,75
syysmuokkaus, kyntö	81		160	1
Talviset maan parannukset	207		214	
tuotteiden kuljetukset	312		274	
Kasvitarhatyöt		84		
Hevosten hoito	103		19	
nautakarjan hoito	188	1105	152	
sianhoito	23	232	11	
Muut kotieläimet		83		
rakennusten ja kaluston kunnossapito	266		16	
kotitarvepuiden haku, metsätyöt	229		54	
uudis- ja perusparannustyöt	70		12	
YHTEENSÄ	2.510	2.310	1.341	7,25

Havaintoja työsuoritteista:

Kesannon kyntö 5,9 aaria tunnissa.
Nurmen kyntö 4,7 a/t
Äestys mullistaja 19 a/t
Äestys jousiäes 21 a/t
Heinän niitto koneella 31 a/t
Heinän haravointi 62 a/t
Seipäille pano 18 seivästä tunnissa/ mies

Palkkataulukko (1.000 mk on nykyrahassa 400 euroa)

Työntekijä	rahassa	luonnossa	yhteensä
livari Saarakkala	4.550	5.500	10.050
Matti Saarakkala tallimies	3.750	3.780	7.530
Sameli Mattila	4.050	4.600	8.650
Reino Saarakkala	2.520	3.850	6.370
Jussi Niemelä	2.520	3.850	6.370
Esteri Ahola karjakko	5.100	2.850	7.950
Saima Lampinen karjajarjoit.	2.000	2.850	4.850
Aili Alanen karjajarjoittelija	2.000	2.850	4.850
Lempi Kivelä karjajarjoit.	2.000	2.850	4.850
Suoma Kulmala talousapul.	2.550	2.850	5.400
Aatto Koskenkorva	2.000	3.850	5.850
Maatalous yhteensä	33.040	39.680	72.720
Mylläri Eemeli Suomu	11.045	2.525	13.570
Mylläri Arvo Koskela	11.045	2.525	13.570
KOKO TILA YHTEENSÄ	55.130	44.730	99.860

Miespäivän hinta keskimäärin 25 mk 61 p.
Naispäivän hinta keskimäärin 16 mk 17 p.
Tilapäisen työväen palkkaus: Miehet kesällä talon ruuassa 15 mk/ pv Talvella 10 mk/pv.
Naispäivä kesällä 11-12 mk.
Alaikäisen päivä 6 mk kesällä ja 4 mk talvella.
Urakkatyötä on käytetty soveltaen kaurojen ajoon ja puintiin ulkosaroilta samoin heinien ajoon.
Juurikasvit harvennettiin urakalla.

Palkkakustannukset tilalla yhteensä:

Isäntäväen arvioitu työpalkka	35.000 mk
Vakinaisen työväen palkka	99.860 mk
Tilapäisen työväen palkat	2.736 mk
Urakkapalkat	1.079 mk
KAIKKI YHTEENSÄ	138.675 mk (55.000 euroa)

Tähän mennessä olet voinut lukea vuosittaisista työsuoritteista kylän naisväen, arvatenkin enemmän nuorten tyttöjen saavutuksia naurismaalla. Tässä kuvassa 20-luvulta, jonka sain Koskelan suvulta voisi arvailla ketä siinä on mukana. Maria Koskela on kolmas oikealta. Koskelan perheestä on erillinen osa toisaalla, mutta Arvo Koskela oli arvostettu ja hyvin palkattu mylläri kuten palkkalistalta ilmenee.

Kuvaus rakennuksista:

Karjasuojat on sijoitettu neliön muotoon ja niiden keskellä on lantatunkio. Neliön eteläisellä sivulla ovat talli ja sikala, pohjoisella sivulla navetta ja läntisellä sivulla lampola sekä ruokatavara- ja jauhoavarastot, sauna ja käymälä. Itäisellä sivulla on rehu ja kuivikesuoja. Läntistä sivua vastaan kohtisuorassa siivessä

on ajokaluvaja sekä puutyö- ja korjaushuone. Erillisessä rakennuksessa ovat halkovaja, paja, vilja-aitta, kanala, kellarit ja 2 kalustovajaa. Puimahuoneet ja kuivausrähi ovat erillään ja kartanosta 100 m päässä.

Päärakennus on 1-kerroksinen hirsistä rakennettu ja vuorattu ponttilaudoituksella. Sen ja talousrakennusten väliin jää suuri piha. Rakennus on 48 vuotta vanha ja on verrattain hyvässä kunnossa.

Navetta rakennettiin alun perin hirrestä, mutta karjan kasvaessa tehtiin ontosementtitiilistä jatkoa. Puuosa on vuorattu sisäältä ponttilaudalla ja tiiliosa sementtitiilillä. Puuosan laudoitus on verrattain laho, johtuen usein suoritetuista pesuista. Katto on

myös heikko, mutta hirsiseinät ja lattiat ovat hyvät. Ikä 40 vuotta. Sementtitiilinen osa on hyvässä kunnossa ja ikä 18 vuotta.

Talli on erittäin hyvässä kunnossa, kun ilma on kuiva niin puu kestää hyvin. Ikä 40 vuotta?

Pitäisi olla 17 vuotta, 12 hevosen talli rakennettu 1914.

Sementtitiilinen sikala on myös hyvässä kunnossa, sillä se on ainoastaan 12 vuotta vanha. Puuosat tulee kuitenkin uusia muutaman vuoden kuluttua.

Lampolan ilma on kostea ja seinät jotensakin lahot, mutta kestänevät vielä 10 vuotta. Ikä 40 vuotta.

Kanala on hirsinen, sisäältä vuorattu lämmitettävä rakennus, joka on samanikäinen kuin muutkin rakennukset, vaikka ei ole-

kaan käytetty samaan tarkoitukseen koko aikaa. Se on vielä hyvässä kunnossa.

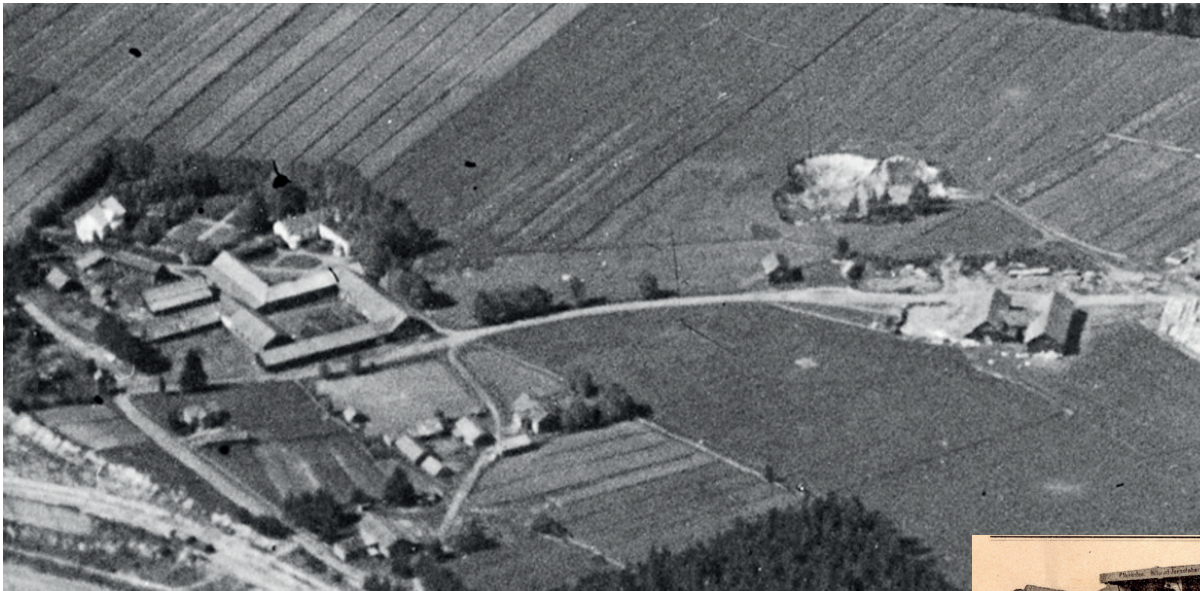
Edellä oli kuva kanalasta, mutta se on ollut monessa paikassa jopa navetan yhteydessä. Lampola oli ainakin jonkin aikaa paikassa, jossa myöhemmin oli Maunon talli ja nyt on kylpylä.

Ajokaluvaajat, aitta ja paja ovat saman ikäisiä ja hyvässä kunnossa.

Aitta on hirsinen ja käsittää kaikkiaan 8 suurempaa ja 3 pienempää laaria, niin että suurikin sato voidaan sinne varastoida.

Kuivausriihi on tehty laudoista ja varustettu 50 hl Tähkä kuivaajalla. Puimahuone on 2-osainen, toinen puimatonta ja toinen olkia varten ja laudoista tehty. Molemmat hyvässä kunnossa ja 12–14 vuotta vanhoja.

Edellinen riihi palaa 1911, joten tästä voisi laskea, että uusi tehtiin n. 1917. Tällöin ilman riihtä olisi oltu jopa 5-6 vuotta, joka tuntuu oudolta ja vilja on varmaan puitu uudella puimakoneella heinäladossa ja oljet aumattu ulos?

Harjoitteluvuonna ei rakennuksia tarvinnut laajemmin kunnostaa, muulloin tarpeen mukaan.

Kalusto

Tilan koneisto on verrattain monipuolinen johtuen pääasiassa siitä, että Juho Kuhna harrasti aikoinaan uudistuksia ja parannuksia ja hankki tilalle koneitakin runsaasti.

Peltoviljelykalusto:

Aurat Fiskarsin kahden hevosen auroja, kaksi viimeisintä no: 10. Pyöriviä äkeitä on Pikku Mullistaja, Mullistaja ja Hyvä-äes, joista ensiksi mainittu ovat varhempia ja jälkimmäinen uusi erään Ylistaron sepän konstruoima lapiorullaäes. Traktori äkeinä käytetään kahta Hankmo no 3. Muista äkeistä ovat tärkeimmät Deering jousiäes ja satapiikkiäes. Jyräämiseen käytetään uutta gambridge jyrää. Ladat ovat kotitekoisia.

Viljan kylvöä varten on 2-riviinkylvökonetta, joista toinen on vanha 13 vantainen Drott ja toinen uusi 13 vantainen McGormick kumpikin varustettu tavallisella amerikkalaisella vantaalla. Heinänsiemen kylvetään hajasiemen kylvökoneella ja juurikasvit 1-rivisellä Planet J:n kylvökoneella. Juurikkaiden hoitoon on harat.

Niittokoneina on kaksi kahden hevosen Deeringeä, joista toinen uudennainen. Leikkuukoneita on myös 2, itseluovuttava ja itsesitova Massey Harris, mutta ainoastaan ensiksi mainittua on viime aikoina käytetty. Silloin kun itsesitovaa käytettiin, vedettiin sitä tavallisesti traktorilla. Hevosharavia on 2 joista toinen itse luovuttava Deering ja heinän pöyhijä McGormick. Perunanostokone.

Puimakone on tanskalainen Hilleröd, ke-laleveys 900 mm, varustettu kuljetuspyörillä ja lajittelijalla ja olkielevaattorilla, joka on Turun rautateollisuus Oy valmistama ja vie oljet latoon.

Vilja puhdistetaan Joutusaviskalla ja kotitekoisella lajittelijalla. Voimakoneena on tilalla traktori ja sähkömoottori.

Traktori on vanhempimallinen Fordson, joka kykenee viemään 2-siipistä auraa tai

Mal. A.	Voiman- mittaus	Sylinterin leveys	Koneen pituus	Koneen korkeus	Hihnapyörän		Valmistus- tunnissa noin	Patentti puhdistuspalk.		Patentti ja 1 lk.
					läpim.	kierr. minut.		Paino noin	Hinta	Paino noin
3-4	44	em.	noin	noin	em.	n.	1300	14 à 20 hl.	1450 kg.	
4-5	52	"	"	"	"	"	"	16 à 24 "	1550 "	1680 kg.
5-6	64	"	"	"	"	"	"	20 à 28 "	1600 "	1750 "
6-7	80	"	"	"	"	"	"	22 à 30 "	1700 "	1900 "
7-8	96	"	"	"	"	"	"	24 à 32 "	1800 "	2000 "

kahta Hankmo 3 äestä. Aura on hienosiipinen Oliver, joka kuohkeuttaa sängen hyvin muttei sovellu nurmikyntöön. Traktoria käytetään myös puimakoneen pyörittämiseen, jolloin se vaatii eri hoitajan, koska siinä ei ole säätäjää.

Sähkömoottori on 15 hevosvoimainen Strömbergin valmistama. Sähköverkko on puintiaikaan niin kuormittunut, ettei puintamisesta tahdo tulla mitään. Navetan vesi nostetaan 1 hv Sihi pumpulla.

Koneista pidetään hyvää huolta ja huolletaan niin että kestävät käyttökauden rasitteet. Käytön jälkeen koneet puhdistetaan ja rasvataan. Silloin tällöin myös ammattimies tarkistaa traktorin.

Ajokalusto on kokonaan yhden hevosen kalustoa: Elokärri, lantarattaat, keikkolava, parireki talvella kaikkeen siirtoon ja vielä erikseen savireki.

Tuotteiden hintavaihtelut 1930-31

tuotteet	korkein	alin	keskihinta	nyky euroissa
ruis yli 70 kg/hl	2,40	1,75	1,85	0,69
ohra	1,50	1,35	1,40	0,52
kaura yli 50 kg	1,30	0,90	1,10	0,41
Heinä	0,50	0,35	0,42	0,16
Kevät viljan olki	0,15	0,05	0,10	0,04

Maito vähittäin			1,25	0,47
Maito meijeri			0,80?	0,38
peruna	0,50	0,30	0,40	0,15
timotein siemen	7,50	6,00	6,50	2,43
apilan siemen	25	20	22	8,23
Siitoslehmä	1900	1500		673
Siitosvasikka	200	150	175	75
Teuraslehmä	1600	750		600
Teurasmullikka	825	350		300
porsaat 2-4 viikko	125	60	100	47
Bacon sika elop. kg	6,40	5	5,95	2,22
Kalkkisalpietari			1,80	0,67
Superfosfaatti			0,68	0,25
Thomasfosfaattia			0,50	0,19
Kalисуola 40 %			1,35	0,50
Soija	1,86	1,57	1,71	0,64
vehnäleseet	1,36	1,30	1,32	0,49
rehusuola			1,55	0,58
AIV liuos			1,90	0,71
Petroli litra	1,80	1,28		0,67
Traktorin öljy kg	7,10	6,00	6,20	2,65

Arvio tilan varallisuudesta /pääomasuhteista

Omaisuusryhmä/laji	mittayksikkö	luku	yksikkö	yht.	ryhmä yht.
Varasto ruis	kg	1.530	1,85	2.830	
kaura	kg	14.030	1,00	14.030	
Heinä	kg	64.000	0,40	25.600	
Kaikki muut yht.				16.620	59.080,00
Kuljetuskalusto Traktori	kpl	1		8.000	
sähkömoottori	kpl	1		3.000	
ajorattaat ja -reet	kpl	7	450	3.150	
työrattaat	kpl	12	420	5.040	
työreet	kpl	14	350	4.900	
Valjaat	kpl	10	250	2.500	26.590,00

Peltokalusto aurat	kpl	5	1750	8.750	
äkeet	kpl	14	310	4.340	
muut	kpl	3	530	1.590	
kylvökoneet	kpl	4	1.250	.5000	
kasvien hoito	kpl	2	670	1.340	
Niitto- ja leikkuu- koneet	kpl	4	1.600	6.400	
haravat ja pöy- hiät	kpl	3	810	2.430	
perunanostoko- ne	kpl	1	1.000	1.000	
puimakone	kpl	1	7.000	7.000	
lajittelu, olki liet- so ym.				2.300	
käsityökalut yht.				1.059	41.209,00
Kotieläin kalus- to ym.	yht.				60.22,00
Viljankuivaaja	kpl	1	2.500	2.500	25.00,00
Työväen asunto	kpl	1	1.750	1.750	1.750,00
Eläimet Tam- moja	kpl	4	3.500	14.000	
Ruunia	kpl	3	3.000	9.000	
Nuoria hevosia	kpl	2	1.500	3.000	
sonneja	kpl	1	3.000	3.000	
lehmiä	kpl	30	2.000	60.000	
hiehoja	kpl	17	1.000	17.000	
vasikoita	kpl	6	300	1.800	
siitoskarju	kpl	1	1.000	1.000	

emakkoja	kpl	6	800	4.800	
nuoria sikoja 3-6 kk	kpl	31	250	7.750	
Lampaita	kpl	14	120	1.680	
Kanoja	kpl	40	6	240	123.270,00
Rakennukset asunnot	kpl	4	29.000	116.000	
navetta	kpl	1	25.000	25.000	
sikala	kpl	1	10.000	10.000	
talli	kpl	1	15.000	15.000	
Puima- ja kui- vauslait.	kpl	2	35.000	70.000	
lampola	kpl	1	5.000	5.000	
kanala	kpl	1	1.000	1.000	
kalustovaja	kpl	1	3.000	3.000	
ladot	kpl	15	1.200	18.000	
muut varastot yht.	kpl	5		20.550	415.500,00
mylly	kpl	1	350.000	350.000	350.000,00
Muut raken- nukset sähkö ja vesijohdot				14.900	14.900,00
Metsä arvopuut ym.				38.000	38.000,00
Maaomaisuus pellot	ha	113	6.000	660.000	
metsä	ha	197	750	147.750	
muut yht.				3.500	811.250,00
YHTEENSÄ					1.890.071,00

Ilmari muisteli 1968 Ilmajoki-lehteä varten isäänsä seuraavasti:

"Alustalaisina oli toistakymmentä torppaa. Erottamattomana osana Koskenkorvan tilaan kuului osuus Pukaran koskeen sekä Koskenkorvan myllylaitokseen. Työvoiman tarve oli suuri. Hevosia oli tallissa toistakymmentä. Vuodeksi pestattuja "renkejä" istui tuvan pöytään syömään vellikellon soidessa kymmenkunta. Kesäaikana tarvittiin työvoimaa heinänteko- ja elonkorjuuajoina paljon, jota saatiin larvasta. Sitä tarvittiin jo perunanistutuksen aikaan sekä naurismaan perkauksessa jo ennen heinäntekoa.

Isämme oli aamulla henkilökohtaisesti pane-massa työt matkahan. Jokainen tiesi tarkalleen mihin tehtävään joutui. Töiden päätyttyä oli työ-kärnyt ja reet samoin kuin hevosvaljaat laitettava niille määrätyille paikoille. Työkalut oli pidettävä kunnossa. Mikään ei saanut "retaata". Hevosia oli hyvin kohdeltava ja pidettävä niistä huoli.

Kesäaikana oli lauantaicin piha ja takapiha sekä tiet siivottava ja haravoitava. Lauantaicau-nasta päästyä oli varsinkin kesäisin jo sunnuntai rauhan tuntua, kun paikat olivat kunnossa. Sun-nuntaicin kerääntyä koko talonväki puutarhaan suureen lehtimajaan päiväkahville, jossa pöytänä oli käytöstä poistettu myllynkivi sekä istuimena ja pehmikkeenä larvasta tuodut kanervamättäät."

Tässäkään muistelussa ei leipätehdasta mainita lain-kaan ja renkien määrä oli yläkanttiin, eikä karjatalouden henkilöistä tai tupapiioista ole mainintaa. Kokonais-määrä kokoaikaisista oli lähellä oikeaa, mylläreineen 12-14 kpl. Olisi ollut avartavaa, jos olisi säilynyt myös Paavon tai Maunon muisteluita, niistä olisi varmaan saa-nut enemmän todelliseen arkeen liittyviä tietoja. Ilmari katseli asioita aika lailla eri vinkkelistä, etäämpää. Niistä saatiin kuitenkin suodatettuna todella paljon lisää tietoja tarinaan.

Juho katselee pyhäamuksi siivottua pihaa ja kaikki ovat paikallaan. Ovet oikealta: Varasto kalustolle, lisää koneita oli katosalustalla ja sit-ten ovi miesten vessaan ja viereisestä ovesta heitettiin keittiöjätteet kompostoitumaan, sitten Juhon selän takana naisten vessan ovi. Mo-lemmat vessat olivat toisessa kerroksessa ja istuinreikiä kummassa-kin 6 ja naisten vessan perällä kaksi matalampaa lasten istuinta. Pu-dotuskorkeus oli reipas 3 m, joten kakkakasat eivät olleet aivan lähellä haisemassa.

Miehet ja naiset istuivat selät vastakkain vain lautaseinä välissä, joten ruokailun jälkeen, kun oli arvatenkin "täysistunto" niin herjaa heitet-tiin ja pierut paukuivat ja "meetoo" ei ollut kaukana?

Sitten on saunan ovi, jossa oma kaivo ja pesutila edessä ja takana aitokiukaalla varustettu sauna, josta ikkuna tunkiolle. Saunaan mahtui ainakin 6-7 hlö kerralla.

Seuraava ovi on tässä vaiheessa lampolan tai kanalan ovi ja myöhem-min Mauno teki tähän oman tallin, kun talo jaettiin ja ison tallin hirret vietiin Paavon talolle.

Pellon käyttö:	ha	%	sato/ha kg
Täysikesanto	13,27 ha	11,86 %	
Syysvilja	11,60 ha	10,21 %	1.295 kg /ha
Kevätvilja	21,74 ha	19,15 %	1.205 kg/ha
Juurikasvit	1,85 ha	1,64 %	38.100 kg/ha
Rehukaali	1,01 ha	0,88 %	
Peruna	1,20 ha	1,06 %	
Nurmena	35,82 ha	31,53 %	2.650 kg/ha
Laitumena	22,18 ha	19,54 %	
Puolikesanto 2.00 ha ja vuokrattu pois 3.50 ha.			

Satomäärät ovat laskeneet, kun huonojen aikojen vuoksi apulantojen käytöstä lähes luovuttiin juuri vuonna 1930.

Puimakonetta käytettiin 12.5 pv.

Maitomäärän ja laadun kehityksestä oli taulukko edellä.

Aaton vuosi jakautui seuraaviin töihin yksikkönä pv:

Sunnuntai ja juhlapäivät 63, vapaapäivät 17 töissä siis 285 pv.

Josta peltotöissä keväällä: 58 pv

Sadonkorjuu ja syystyöt: 91 pv

Kotieläinten hoito: 120, josta eniten navetalla 90 pv.

Muut työt: 16 pv.

Lopussa oli vielä kirjattuja yksilötietoja:

Maata 114.1 ha, josta 3.5 ha on tiilisaloissa (3,07 %). Peltoista Juhon raivaamia 41 ha.

46 lehmän navetta puusta ja kivistä. Tehty 1890 ja uusittu 1912. 12 hevosen talli puusta ja sementistä 1914 sekä 75 kanan kanala puusta 1920.

Tässä tallin rakennusaika oikein, mutta sikala taas puuttuu, ja sen valmistumisvuodeksi arvelen 1919-20. Lampola puuttuu ja se on varmaankin ollut aika monessa paikassa eri aikoina?

Tähän päättyy Aaton työkirjan tiivistelmä vuodelta 1931. Tästä lukija saa paljon tietoa miten töitä tehtiin ja kirjeistä sitten saatiin tietoa muusta elämästä.

Vaikka olisi ajatellut, että tästä olisi saanut hyvää ja varmaa tietoa tilan vaiheista jäi tästäkin muutamia asioita ilman selvitystä.

Itsekin vastaavanlaisen kirjan laatineena harjoitteluvuodelta 1971 Peräisen tilalta Riihosta voin hyvin ymmärtää, että tietojen tenttaaminen talon väeltä ei ole se kaikkein helpoin tehtävä raskaan työpäivän jälkeen.

Katri kirjoittaa Pyhtäältä 21.1.1932

Kiitetään lahjoista ja todetaan, että "vaatimaton joulukuusi on muisto vain ja aika kuluu, kun kirjasto on lähellä."

Katri pyytää Suomea taloutta hoitamaan ainakin 3-4 viikoksi ja arvelee, että vaatimattomasti eläen selvittää, vaikka palkkaa on laskettu 10 %. Toivoo, että Suomi toisi puolukoita mukanaan.

"Ja on ihme, että ne ovat niinkin järjestyneet (tilan taloushuolet) niin voittamattomilta kuin ne tuntuivatkin, mutta kun asioissa on MIES peräsimessä niin siinä ei auta, kun vuortenkin täytyy väistyä. Kaikkein arvokkaimmat muistot täytyy luovuttaa olihan sentään yksi könniläinen saanut jäädä taloon, mutta pitkä on elon tie, ettei tiedä, vaikka saisi ne joskus takaisin, asiat voi niinkin kiertyä. Ja hyvä näinkin."

Tästä lauseesta voisi päätellä, että irtaimen huutokauppa oli joulukuussa ja kellot on myyty. Ja olisiko Mauno tässä vaiheessa ostanut takaisin neliviisarisen seinäkellon, kun oli itse Helsingissä huutokaupan aikaan. Ja sitten 1933 huutokaupan kellot ovat olleet joitain muita kelloja.

Ja kuinka hyvin Katrin ennuste toteutuikaan. Nyt on talo taas täynnä könnikelloja!

29.1.1932 annettiin suostumus Rautatiehallitukselle myydyin 34.350 m2 määräalan erottamisoikeuden vakuudeksi hakea kiinnitys tilaan 3:58.

Muistikirjassa on tässä vaiheessa teksti, jossa laaditaan valtakirja perinnönjakoon Juho Kuhnän kuolinpesästä siltä osin kuin siitä erotetaan Ilmari Koskenkorvan osuus pesästä, johon tuen Ilmarin konkurssista. Ajaksi oli kaavailtu 20.2.1932 klo 14.00. Maunon oli saatava kaikilta henkilökohtainen valtakirja tai osakkaan tultava itse paikalle. Tuomari Talvitie hoitaa Maurin osuuden, joka oli sotaväessä.

Tätä jakokirjaa ei ole löytynyt kansallisarkistosta, joten sen tarkempaa sisältöä ei voida esittää, mutta siinä kuolinpesä saa Ilmarin osuuden Pukaran myllypalstasta ja Koskenkorvan tilasta ja arvoksi tulee 40.000 mk, jonka edestä otetaan lainaa hoidettavaksi konkurssipesästä.

Osittainen perinnönjako 20.2.1932, jossa kuolinpesälle luovutettu Ilmari Koskenkorvan osuus 1/14 entisestä Pukaran palstatilasta 40.000 mk hintaan.

(tarkoittaa Myllypalstaa ja Koskenkorvan tilaa ei Ilmarin omistamaa tilaa Pukaran tilaa, jossa ns. kivitalo ja myös Leipätehdas on omalla tilalla.)

Perinnönjaossa Pukaran myllyn osuutena mainitaan Juhon osuus (4/7) 160.000 mk (koko mylly 280.000 mk) ja pesän arvoon lisätään 40.000 mk Ilmarin osuutta. Ja molempien yhteisarvoksi merkataan tasan 1 milj. markkaa.

25.1.Tuomari Talvitielle maksetaan tästä asiakirjasta 300 mk. ja 11.2 lisää 100 mk ja 21.2 uskotut miehet I Koivisto ja O. Antila kummallekin 50 mk. Asiakirjaa ei löytynyt mistään arkistosta.

Aatto kirjoittaa kotiväelle 4.2.1932

Kertoo olevan perillä, vaikkei ole ehtinyt asiaa vielä tiedottamaan ennen kuin on jotain varmaa. Aatto oli poistettu yliopiston kirjoista, kun Holman Reino oli unohtanut ilmoittaa ja vasta nyt varmistui, että on osakunnan kirjoilla ja asunto asia on kunnossa: vanha paikka Holmalla Kannon Aarnen kanssa.

Käydään läpi kustannuksia, asunto 520 mk /kk kahdelta, ruokaan 10–11 mk /pv. Aamulla teetä ja vahvasti leipää ja kaurapuuro ja päivällä syömme vahvasti valkonauhassa. Kahvilla ei tule käytyä. Aatto laskee, että rahat riittää ensi kuulle ja arvelee saavansa lisää järjestetyksi Helsingistä käsin. ”Toivoo on”.

Hampaat olivat huonossa kunnossa ja rahanmenoa tiedossa ja vatsa oireilee, jota hoidetaan hedelmäsuolalla.

Aatto oli soitellut Katrille ja tiesi Suomen olevan menossa sinne ja aikoi itsekkin mennä hyötymään siskojen vieraanvaraisuudesta.

Aatto kertoi käyneensä Kerolla: ”eikä siellä kanneta kaunaa ketään vastaan.” (*Liittyy Ala-Pirilän talon vuokrasopimukseen ja talon myyntiin*)

Eero on edelleenkin lentokonetehtaalla. ”Lentokonetehtaalla tapahtuneet rötökset Lahdensuo on peittänyt peljäten liian korkeiden henkilöiden paljastusta, ettei niistä kehtaa kertoakaan. Olen kuullut sitä kahdeltakin taholta ja varmoista lähteistä, niin ettei sovi epäilläkään. No niin perästä kuuluu, sanoi torventekijä.”

Täti (Hanna Kero, äiti-Eliina sisar) johti edelleen Valkonauha ruokalaa ”neiti von Hertzenin asiantuntemattoman valvonnan alla ja toivoo saavansa koko homman omiin käsiinsä. ” Aatto arveli, että se tietäisi ruuan hinnan alennusta.

Osoite Liisankatu 18 D 33. Jälkikirjoituksessa vielä Aatto toteaa: ”Lähetäkää kirjeessä tekohampaani, joka on kaappini alahyllyllä isän kamarissa.”

Näille ajoille osunee Katrin kirje, josta osa oli hukassa.

Harmitellaan, kun joku aina keskeyttää kirjeen kirjoittamista. Laskiaisena oli oltu Kotkassa ja ostettu ulsteri, kun alusta vuoden on rahaa. Aili oli korjannut talvitakkia ja mustapuku oli korjautettu Koti-lieden ohjeen mukaan. Tätä lehteä muutenkin ylistettiin ”lohduttajana ja kannustuksen tuojana”.

”Kunhan jaksaisitte olla rohkeina ja terveinä yhä vaan niin paljon kuin sitä on teiltä jo vaadittukin. Aina vaan sama tulevaisuuteen luottava ote, vaikka sitten meitä vietäisiin tulen läpi. Kun ratkaisun hetki tulee olkaamme lujia uskaltaen sittenkin olla pää pystyssä siten kulkea voittoon, eikä antaa masennuksen ja alakuloisuuden viedä ja painaa maantasalle. Olkaamme siis kaikesta huolimatta iloisia terveytemme tähden, ettei hermomme petä kesken kaiken. Tahtoisin niin hartaasti teitä jokaista nostaa ja lohduttaa, sillä jokaisella meillä on oma taakkaamme ja lisäksi vielä yhteinen kannettavana, mutta miten avuttomaksi lohduttajaksi itsensä tuntee silloin kuin tahtois parhaansa tuoda esille. Suurella myötätunnolla seuraan teidän askareitanne siellä ja ihailen teidän uhrautuvaisuuttanne ja sitkeyttänne. Te olette kaikki arkielämän sankareita!

Ette uuvu ja jätä kesken silloinkaan, kun siltä tuntuu, että kaikki olisi menetetty. Kaikesta huolimatta koetetaan tarrautua kiinni siihen vanhaan tuttuun lauseeseen, joka siellä kotona ennen muinoin riippui seinällä taulussa. ”Viel’ uusi päivä kaikki muuttaa voi” ja uskotaan sen toteutumiseen niin kuin se on isänmaankin kohdalla kerran tapahtunut!”

Vointi on ollut hyvä ja harjoittelijasta on ollut apua. Joulukuoli mennyt hyvin, kun Aatto oli ollut Pyhtäällä ja nyt Katrilla oli kova koti-ikävä. Ja toive oli, että joku tulisi Katria pian katsomaan.

Mauri kirjoittaa Kauhavalta 8.2.1932 Maunolle

”H.V. Kiitos kirjeestä ja sen sisällyksestä. Laitan sen heti postiin. (*joku allekirjoitettavaksi tullut pesän hoitoon liittyvä asiakirja*).

Olen tässä viettänyt laiskan päiviä paripäivää. Venähytin selkäni lauantaina hallilla, kun nostettiin lentokonetta.

Se Santahaminaan meno jää sitten mun osalta ainakin toistaiseksi. Sinne on tietysti pyrkijöitä paljon ja täältäkin menee sinne 6 mekaanikko-oppilasta, jotka ovat suorittaneet asevelvollisuuden. Se vaihtoehto tässä vielä on, että jään tänne oppilaaksi, kun asevelvollisuus on suoritettu.

Minä tulen nyt kesäksi lomalle ja sitten syksyllä tulen takaisin...”

Mauri ylennetään korpraaliksi 16.2.1932

Helsingin osakepankki Kurikka kirjoittaa 8.2.1932

"Kirjeenne johdosta koskeva Smk 63.000.- lainaa on pääkonttorimme määrännyt, että laina pitää vaatia kokonaan maksettavaksi. Sen johdosta pyydämme Teitä siis heti ensi tilaisuudessa järjestämään laina maksetuksi, tai muussa tapauksessa olemme pakotetut ryhtymään ulosottoon. Kunnioittaen "

Asioiden vyöry alkaa tästä irtisanomisesta kiihtyä ja hoito vaikeutuu nopeasti.

Tämä laina oli otettu heti Juhon kuoleman jälkeen Liittopankki osakeyhtiöltä 5.7.1928. Ottaja on Kuolinpesä / Ingrid Kuhna ja takaaajina kaikki täysi-ikäiset lapset myös Aili ja Väinö Mella, joka takaus oli kuin kivi kengässä Väinön suhteessa koskenkorvalaisiin, kuten Aili Mellan osuudesta selviää.

Lainan korko vaihteli 10 -11 $\frac{3}{4}$ % välillä ja se siirrettiin Helsingin Osakepankille 30.6.1931.

Irtisanomiskirje ratkaistiin siten, että myönnettiin uusi laina 60.000 mk, jolla maksettiin laina pois, siis lyhennystä 3.000 mk ja korkoja 4.577,50 mk ja lainalle annettiin kiinnitys.

Vuonna 1928 Liittopankkiin yhdistettiin vuonna 1917 perustettu Etelä-Suomen Pankki Oy, jonka rasitteena olivat Hella Wuolijoen omistamalle Aunuksen Puuliike O.Y:lle myönnetyt luotot, joista tuli tappiota.

Pelastuakseen Liittopankki sulautui vuonna 1931 osaksi Helsingin Osakepankkia (HOP).

Muistikirja 31/12-31 – 26/2 -31 2 kk aika

Myllystä saatiin: Arvo Koskela 1.650 ja Eemil Suomu 1.500 = 3.150 mk.

Talouteen 545 mk, emäntä 1.890, Mauno 232, Paavo 150, Mauri 340 (sotaväki), Aatto 650 (opiskelu), Suoma 67 ja Sirkka 30 mk yhteensä 2.194 mk eli 1.097 mk/ kk (413 €/kk)

Vaatteita kirjattiin Maunolle lakki ja paitakangas 109 mk, Ailin hamekangas 30. Sirkkan vakuutusmaksu oli 803 mk ja Ailin kurssimaksu 15 mk. Pojille ostettiin tupakkaa 10 mk ja vieraille 8 mk (perinnönjako), Suomalle matkalle Pyhtäälle 250 mk (katso Katrin kirje).

Otto Könnin seppeli 673,30 mk ja 5 hlö automatka Katilaan 53 mk. Puhelinmaksuja oli 64 mk. Seinäjoen reissuja, perinnönjako ja vekseleiden hoito matkoja oli 9 kpl hinta haarukka 19-25 mk/ kerta. Vaasaan matka 70 mk, jossa neuvottelu tuomarin kanssa 40 mk. Soijasäkki maksoi 110 ja 150 mk.

Kirjanpito oli tällä jaksolla erityisen tarkkaan ja perheelle jaettu rahaa 7-8 mk erissä ja esim.: nauloja 1 mk, pesimiä 4 mk, tultitikkuja 5.50 mk, vanua 2-laatu 24 mk ja 500 kpl hevosnauloja 20 mk jne.

Soranottoalueen laajentamista varten tehtävän pakko-
lunastuksen maanmittaustoimitus pidettiin 18.5.1932 klo 8.35 Koskenkorvan asemalla. Kartta oli edellä.

Arkistossa ollut kirje otsikolla Tasavallan Presidentille
Isänmaallisesti tuntevain kansalaisten mieli on masentunut ja järkytetty siitä, että kommunistivastaisen kansaliikkeen johtavia miehiä jatkuvasti ennen oikeuden käyntiä pidetään vankilassa. Kun tämä pidättäminen tapahtuu tasavallan suojelulain nojalla sen tähden, että he muka ovat valtakunnan ja yhteiskunnan rauhalle vaarallisia, niin tiedämme vakuuttaa, että heidän kaikkien ajatuskuva ja toimiensa tarkoituksena on ollut ja on yhteiskuntaelämän ja valtiomme vakiinnuttaminen ja lujittaminen kaikkia toimia vastaan, jota kansamme elämää jäytävät. Siksi emme saata heidän jatkuvassa pidätettynä pitämisessä olla näkemättä puoluehengen vaikuttavaa mieltä, joka mitä syvimmin katkeroittaa laajoja ja vakavia kasankerroksia.

Tuntien Teidät, korkeasti kunnioitettu Presidentti, koetellun isänmaallisen mielenlaatuunne, uskallamme toivoa Teidän vaikutusvallallanne pyytävän järjestää tämä asia niin, että katkeruus ei pääse pysyväisesti patoutumaan mieliin, joiden koeteltu kansalaiskunto joka hetki imee voimia niiden miesten muistosta, jotka lepäävät sanakarikumpujen alla. Rohkenemme samalla vakuuttaa, että pyyntöömme maakunnassamme yhtyvät kaikki muut paitsi sokean puoluehengen villitsemät.

Aatto kirjoittaa hätäntyneesti Helsingistä 2.3.1932

Rakas veli!

"Käänny puoleesi suuren epätietoisuuden vallassa sillä täällä Helsingissä ei tiedä mihin uskoa, kun kaikki tiedot mitä lehtien ja sähkösanomien muodossa saa ovat sensuurin läpikäymiä. Ei tiedä oikein mitä tehdä ja mihin uskoa. Puhutaan yleisesti, että osa suojeluskuntia on mobilisoitu Lapuan liikettä vastaan tai ei ole määrännyt kantaansa. Riihimäelle kokoontui Lapuan miehiä vankasti ja Ukko-Pekka julistautunut diktaattoriksi, mutta ei tiedetä kenenkä puolesta ja ketä vastaan. Tällaisia ja muita huhuja liikkuu, joiden todenperäisyyttä ei voi todeta. Sen takia pyytäisin sinua pikaisemmin vastaamaan, jos vain voit ja ehdit,

että pääsisi jonkunlaiseen selvyyteen ja voisi tehdä ratkaisunsa esim. sellaisessa tapauksessa, että saisi määräyksen astua suojeluskunnan mukaan. Mikä on Etelä-Pohjanmaan väen kanta ja sinun ynnä muiden sikäläisten. Vastaa paluupostissa vanhalla osoitteella, jos tämä ei tule sensuroiduksi ja paperikoriin heitetynsi. Aatto”

Kirjeen lopussa on lyijykynällä teksti: ”kirjoita vapaasti, kun panet vain etunimesi”

Taustaa Aaton huolille:

Lapuanliike sai alkunsa Lapualta, jossa Kosola asui. Maunon ja Kosolan kohtalot kohtasivat jo Lapuan yhteiskoulussa ja Vilppulan rintamalla.

Liikkeen taustalla olivat vuoden 1918 sisällissodan arvet

ja suojeluskuntataustaisten voittajien pettymys maltilliseen parlamentaariseen demokratiaan. Samaan aikaan vasemmisto ja kommunistit olivat aktivoituneet politiikassa. Punaista uhkaa todellisenä pitänyt oikeisto järjestäytyi anti-kommunismien ympärille.

Liikkeen asiaa ajettiin

muun muassa kansalaiskokouksilla, kansalaislähetystöillä, valtuuskunnilla, erilaisilla joukkovoiman osoituksilla ja kirjelmillä. Sen tunnetuin toimintatapa olivat kuitenkin muilutukset eli kommunistien ja muiden vasemmistolaisten sekä liian maltillisiksi koettujen porvarillisten poliitikkojen väkivaltaiset sieppaukset ja kyyditykset.

Monet lapuanliikkeen vaatimuksista toteutuivat. Kesällä

1930 kommunistien lehdet lakkautettiin, kommunistiset kansanedustajat vangittiin ja Suomeen muodostettiin liikkeen sanelema hallitus. Syksyllä 1930 lapuanliikkeen painostuksen alla valittu uusi eduskunta hyväksyi niin sanotut kommunistilait, joilla kiellettiin kaikki kommunistien toiminta.

Lapuanliikkeen kannatus hiipui, kun sen ensisijaiset tavoitteet oli saavutettu. Liikkeen ydinryhmä jatkoi kuitenkin toimintaansa ja radikalisoitui. Lopulta liikkeen tavoitteeksi muodostui kaiken vasemmistolaisen toiminnan kieltäminen ja voimaan perustuva oikeistolainen diktatuuri. Lapuanliikkeen viimeiseksi voimannäytöksi jäi Mäntsälän kapinaksi kutsuttu aseellinen vallankaappausyritys talvella 1932.

Suomalaisten maltillinen enemmistö hylkäsi lapuanliikkeen sen siirryttyä käyttämään avointa väkivaltaa ja terroria, sekä niiden luoman pelon ilmapiirin vuoksi. Lopulta liike tukahdutettiin samoilla poliittisen ääriliikehännän hillitsemiseksi luoduilla mekanismeilla, joita se itse oli ajanut kommunismin kitkemiseksi. Lapuanliike kiellettiin ja lakkautettiin toukokuussa 1932. Sen ideologiseksi perilliseksi perustettu Isänmaallinen kansanliike (IKL) ei koskaan noussut yhtä voimakkaaksi kansanliikkeeksi.

Myös veljekset jättivät varhain Lapuan liikkeen ja liittyivät IKL:n riveihin, ja Aatto oli myös Akateemisen karjalaseuran jäsenenä, josta hänen kirjeissään kerrotaan.

Katri kirjoittaa Kotkasta 29.3.1932

”Rakas Mauno! On tietysti tullut niin perusteellisesti vietettyä juhlat, että kirjoittaminen on jäänyt. Täytyy kuitenkin lähettää nämä vekselit, jos olisi kiireellisiä.

Meillä on ollut oikein mukavaa, on ollut oikein kodintunne minullekin. Kiitos siitä suurenmoisesta paketista, sehän toi, jos mitä hyvää ja elämistä pitkäksi ajaksi. Ensi viikon alussa Aatto lähtee Helsinkiin, ei voi olla kauemmin. Terv. sisaresi Kaisu.”

KOP vekseli lyhennys 300.- ja korko. Myyty Osuuskaupalle pehkulato 2.000 mk ja lyhennetty velkaa osuuskauppaan 1.000 mk.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 11.4.1932

Rakas veli!

”Kiitos viimeisestä kirjeestäsi ja harjoittelukirjasta. Kuten huomasit olin siinä esiintynyt arvostelevana useissa kohdin – agr. Jääskeläisen kehoituksesta, sitä ei tarvitse vakavalta kannal-

ta ottaa. Hän nim. kehotti ottamaan maanviljelystaloudestakin laudaturin, jonka takia olisi hyvä ottaa niitakin asioita huomioon harj. kirjassa ja varsinkin arvostelevalta kannalta.”

Hakemallakaan en löytänyt todellista kritiikkiä kuin kohdassa koneet, jossa moitittiin, että Juho Kuhna oli kokeellisena ja edistyksellisenä viljelijänä hankkinut kaikenlaisia koneita ja konekanta oli suuri.

Aatto oli ilmoittautunut Viipurin maatalousnäyttelyyn töihin, kun sai vapaan matkan ja ylöspidon. Västin Reinokin on paikalla.

Aatto lupasi hankkia tasamuuntajalampun, kun saa mallin ja numeron hintahaarukka 100-150 mk. Aatto pyysi hankkimaan riihimäkeläisiä panoksia kaliiberi 7,82 -84 tai 7.84 -86 100 kpl suojeluskunta-ammuntoihin, vaikka ei oltu varmoja päästäänkö edustusjoukkueeseen. Osakunta tuki panosten ostoa.

Aatolle lähti paketti 13.4 maksu 6,20 mk.

Katri kirjoittaa Sirkalle 12.4.1932

”Sirkka pieni!

Kiitos sinulle monista kirjeistäsi, joita mielihyvällä otan vastaan, kun osaat niin hauskaasti kirjoittaa pikku asioitasi.”

Katri kertoo Pyhtään koululaisten arjesta märillä koulupoluilla ja kyselee, onko Sirkka pysynyt terveenä ja jalat kuivana.

Sitten kerrotaan kevään etenemisestä ja tulevasta Vapusta ja muistutetaan, että Vappu aamuna pitää mennä Eevaa herättämään ”sillä siitä, joka jaksaa aikaisin nousta vappuaamuna tulee koko kesäksi virkku.”

Katri muisteli, kun oli ollut Sirkan tutkintoa seuraamassa ja Sirkka oli niin useasti vastannut oikein ja toivottiin, että tänäkin keväänä ehdittäisiin mukaan.

Katri kertoo, että Suoma on kylässä ja Aattokin oli ollut ja tuntui kuin olisi ollut aivan kotona. Suoma oli tuntenut tarvetta palata kotiaskareisiin ja Katrin vointikin oli jo parempi.

Katri kiittelee paketeista ja muistamisesta ja kehuu Sirkkaa, kun pitää niin hyvää huolta Eeva-Liisasta ja Kalevista. Terveisin Kaisa-sisko.

Maurin kirje Kauhavalta Maunolle 27.4.1932

”Veli Hyvä! Morjens taas pitkästä aikaa ja kiitos viimeisestä”

Mauri valittelee, ettei tule kirjoitettua, ellei ole asiaa, joten suoraan asiaan, joka oli, että voisi hyvinkin päästä pois, jos saisi todistuksen, että kotitalalla tarvitaan kylvötoihin.

”Jos joltain tunnetulta henkilöltä nyt jonkinlaisen saisit hankituksi, niin varmuudella voisin sanoa, että siinä helluntain havinoissa pääsisin sillisen kanssa pois.”

Sitten ongelmana oli, että joukkueen pyykistä oli kadonnut aluspaita ja housut ja ne pitää maksaa yhteensä 53,10 mk. ”Voitko lähettää sen samassa kirjeessä, kun sen todistuksen ja laittaisitko satasen.”

Korpraalinahan minä täällä vielä häääärän, ainakin toistaiseksi. Jos hyvin sattuu niin ehkä toukokuun 16 pv päästään alikersantiksi.

Olisihan se sekin jo jotain, jos pääsisi sinne asti.”

Mauri oli jo hakenut työpaikkaa, mutta vielä ei päässyt, mutta jättää paperit sisään ja varmaankin jo syksyllä pääsee, kun on niin hyvä todistus.

”Saisi siinä 1.400 mk kuukaudessa ja sehän on jo aika hyvä raha. Mistäpä sitä muualtakaan saa, ei siviilihommissa ainkaan.” *Mylläri 1100, rengit 800, karjakko 650 mk/kk!*

Kauhavalla oli rustattu kaikenlaista Vapputunnelmaa aliupseerikasinolle, jossa on Vappuna Karnevaalit ja Mauri oli pitkästä aikaa rummun takana.

”Hauskaa vappua vain kaikille ja hyvät voinnit. t. Mauri

Aatto kirjoittaa 6.5.1932 Maunolle

Hyvä veli!

Suunnitelmat olivat muuttuneet eikä Aatto päässyt Tuomikylän koeasemalle harjoittelemaan, vaan hänet sijoitettiin Piikkiön asemalle lähelle Turkua. ”Menen sinne kuun puolivälissä ja viivyn kuukauden ja sitten menen Katrin luokse ja sieltä Viipuriin ja sieltä Mustialaan.” Kesäasu olisi saatava mukaan ja liiat ta-

Aaton paketti saapuu Piikkiön asemalle

varat lähetettiin kotiin.

Vaateluettelo: Sininen arkitakki ja liivi, harmaat pussihousut, lätsälakkini, isän lapikkaat, villasukkia 4-5 paria, työpaitoja 4-5 kpl, alushousuja valkoisia 1-2 paria ja jos on pari yöpaitaa, pari pyyheliinaa, 2 lakanaa, liinasukkiani, nenäliinoja, filtti, villapaita

ja lopuksi kesäpukuni. ”Toimitettuna Piikkiön asemalle perjantaiski!”

Mauri oli tulossa komennukselle hakemaan jotain koneen osia. Aatto lupasi opastaa.

Aatolle lähti paketti 10.5 rahti 26 mk ja toinen 18.5. Aaton vaatteitten rahti 14.50.

Aatto jatkaa hätäisesti kortilla Helsinki 11.5.1932

Tavarat eivät lähteneetkään ajoissa, joten tavarat tulee toimittaa laatikossa Piikkiön asemalle. Yöpaidat ja muutakin Aatto pesettää Helsingissä, joten riittää kun listan mukaan toimittaa tavaraa. Osoitteeksi riittää Piikkiö koeasema.

Jauhatustuloksia 7.5. Lankilankosken jauhomylly 4 säk. 138 kg jauhoja 86 kg. Ylistaro Matti Yli-Rauhala 3 säkk. 150 kg 88 kg jauhoja. Teuva livari Rita-Kauppila 2 säkk. 42 kg 28 kg jauhoja.

Mauri ylennetään alikersantiksi 16.5.1932 ja asevelvollisuus päättyy 25.5.1932 kesto 13 kk. jonka aikana suoritti myös apumekaanikko-kurssin.

Aatto on päässyt Piikkiöön ja kirjoittaa 26.5.1932

Rakas kotoväki
Kerrottiin missä ollaan ”Lounais-Suomen kasvinviljelys- ja puutarhakoeasemalla” Mauno oli kysellyt Lautapihdin karttaa, mutta Aatto uskoi sen jo löytyneen hänen salkustaan.

Oli tehty 10 tunnin päiviä ja kun sadepäivinä tehtiin vain 9 tuntia, niin nyt kirittiin kiinni tekemällä 10.5 tunnin päiviä.

Asema on syrjässä eikä missään voi käydä, mutta aika kuluu lukien, keskustellen ja korttia pelaten. Koeasema oli uusi ja vanhalla viljelyalueella, ruokamultaakin on 30 cm.

28 pv jatketaan kirjettä. Oli oltu Turussa katsomassa Nurmen ja Virtasen juoksua. Kannatti katsoa, vaikka ilma oli vähän kylmä ja Nurmen juoksu aluksi kankean oloista. ”Molempien

meno oli kyllä niin joustavaa, että sitä oli nautinto katsella.”

Aaton terveys oli ollut oikein hyvä ja hedelmäsuola piti vatsan kunnossa.

Kevät oli ollut kylmä ja kylvöt yli 2 viikkoa myöhässä. Ensin oli istutettu 250 omenapuuta ja 300 mustaviinimarjapensasta.

Kyseltiin kuulumisia eikä edes Vaasa-lehteä tai Hesaria ollut nähty hetkeen, mutta parin viikon päästä tavataan:

”Näkemiin Aatto - Piikkiön koeasema.

Mauno istuu edessä toinen oikealta ja Ilmari seisoo takana toinen oikealta.

Koskenkorvan lotat vierailee näytelmän kanssa Seinäjoella 27.5.1932

Kyrönmaa lehti kirjoittaa: ” Koskenkorvan lotat vieraili täällä viime sunnuntaina, esittäen karjalaisaiheisen kansannäytelmän ”Hopearisti”. Esitys sujui kohtalaisesti. Mauno Koskenkorva

isäntänä oli ehkä parhain, hieman liian suuri muutos hänessäkin näkyi pyhävaatteisiin siirtyessään siitä raihnaisuudesta, jota arkitouhuissa alleviivasi. Ilmari Koskenkorvan rikas talonisäntä harrasti enemmän kävelyä näyttämöllä ollessaan kuin mitä hänenlaisensa päällikölle olisi kuulunut. Muuten itse tyyppi oli uskottava. Laina Luoman emäntä oli kotioloissaan luonteva ja Selma Rengon tytär samoin. Kappaleen esitystä laimensi luonnollisesti vähälukuinen yleisö. Vauhtia olisi vallankin arjen kohtauksissa saanut olla enemmän.

Yleensä pitäisi naapurikuntalaisten päättää kerta kaikkiaan pysyä Seinäjoelta poissa kaikenlaisine vierailuiltaimeen. Pitkäaikainen kokemus osottaa, että sellaiset eivät täällä saa kannatusta, vaikka hyviä olisivat.”

Muistikirjan merkintöjä 3.3. -10.6. 1932

Suojeluskunnan Ryhmä Koskenkorvan muodostivat: Alikers. Mauno Koskenkorva, tykkimiehet Rantama Jussi, Ranto Frans ja Koskenkorva Paavo. Poissa oli: Jaakko Ranto, Yrjö Ranto, Jaakko Latva-Ranto, Sulo Koivuluoma, E. Kalliokoski.

Myllyn tuloutus oli 5.000 mk

Talouteen 860.-, Mauri 206.-, Paavo 133.-, Mauno 120.-, Suoma 60.-, Emäntä 20.-, Katri 16.- yhteensä 1415 mk 470 mk/kk (180 €/kk).

Lisäksi oli mm seuraavia kirjauksia: Maurille sotaväkeen 40 ja 100 mk, Emännälle Seinäjoen reissua varten 50 mk ja suumällejä 10 mk. Maunolle lakki 38.- ja pusero 40.-,

Paavolle lakki 40 ja poikien pukukankaan tamppaus Seinäjoella 36 mk, mutta Paavon ja Maunon puserokangas 79,50.-, sekä Suomalle kengät 65 mk.

Eläinlääkäri leikkasi kaksi varsaa 235 mk. Seinäjoen matkan budjetti 20 tai 26 mk. Puhelinmaksuja 181.10 mk.

Perinnönjako 17.5.1928 kuolleen Juho Kuhnan jälkeen laaditaan 1.8.1932

Osapuolina leski Ingrid Kuhna ja Juho Kuhnan 8 lasta. Ilmarin osuus oli jo erotettu osittaisessa perinnönjaossa liittyen Ilmarin ja leipätehtaan konkurssiin.

Koskenkorvan tilan 3:58 arvo perukirjassa 800.000 mk, johon lisätään perukirjassa erikseen arvioitu Pukaran palstatila, joka on myöhemmin (10.10.1923) yhdistetty päätilaan lisää 4/7 osaa arvosta (Juhon osuus) 160.000.- Sen lisäksi lisätään Ilmarin osuus, joka on tullut kuolinpesän osuuteen osittaisessa jaossa 20.2.1932 40.000 mk, joten Koskenkorvan tilan arvo on jaossa 1.000.000 mk.

Sitten todetaan, että Elina-äidin jälkeen Aili, Suoma, Katri, Mauno, Paavo, Ilmari ja Aatto saivat kukin myllystä 1/14 osan. Aili ja Väinö Mella ovat myyneet Juholle osuutensa 27.1.1927, joten sen osuus sisältyy Juhon osuuteen.

Koskenkorvan tilan arvon vähennyksenä merkitään valtiolle myydyn sora-alueen osalta 85.500 mk, joten Koskenkorvan tilan arvoksi jää 914.500 mk.

Lautapihdin 4:65 arvoksi merkitään 90.000 mk, Kahrakuusen 4:36 25.000 mk ja Saliinin tilan 2:64 arvoksi tulee 40.000 mk, eli kaikki samoja arvoja kuin perukirjassa.

Vain Salinin tilaan Inkerillä on naimaoikeus.

Irtaimiston arvoksi todettiin perukirjassa 421.821,75 mk, johon lisätään saatava Sofia Kivistöltä 2.000 mk.

Vähennykseksi merkitään, että kaikki perukirjassa mainitut osakkeet ovat arvottomia paitsi EP:n puhelimen osake eli vähennystä 211.466 mk. Ne oli myyty ja siis pois jaosta.

Tämä on hämmästyttävä merkintä, kun Tiilitehtaan osakkeet, jotka oli perukirjassa 125.000 mk on myyty 250.000 markalla ja Sahan osakkeet, jotka merkittiin 20.000 mk hintaan on myyty 48.000 markalla ja muistakin on saatu korvauksia, joskin jotkut ovat rauenneet arvottomina. Jyllinkosken osakkeista saatiin 12.150 mk.

Kaikki perukirjan saatavat on maksettu tai käyneet arvottomiksi eli 37.855,75 mk.

Muu irtain on vähentynyt perukirjan jälkeen 47.011 mk:lla (huutokaupassa myydyt kellot ym.), joten irtaimen arvo jakohetkellä on 127.489 mk. (vain 30 % pesän irtaimistosta on enää jäljellä!)

Velat jakohetkellä:

Kiinteistöön kohdistuvia velkoja korkoineen	1.182.996,13 mk
Irtaimistoon kohdistuvia velkoja korkoineen	166.777,35 mk
yhteensä	1.349.773,48 mk

Perukirjan määrästä 1.355.369,07 velat ovat vain vähän lyhentyneet, osakkeiden myynti on vähentänyt velkaa vain vähän ja sitä on myös otettu lisää ja tullut takauksien / konkurssien kautta.

Koskenkorvan tilasta 8 lasta saa kukin 0.0447 manttaalia ja 114.312,50 mk osuuden eli yhteensä tilan koko arvo vähennysten ja muutosten jälkeen 914.500 mk

Lautapihdistä saavat samoin kaikki 0,0082 manttaalia ja 11.250 mk osuuden = 90.000 mk

Kahrakuusesta samoin 0.0035 manttaalia ja 3.125 mk osuuden = 25.000 mk.

Salinista Inkeri saa 0,0002 manttaalia ja 20.000 mk ja samat lapset (ei Ilmari) kukin 0,000025 manttaalia ja 2.500 mk. = 40.000 mk.

Irtaimen jako:

Jako toimitettiin siten, että ensin annettiin leskelle irtaimesta omaisuudesta etuosa ja loppu pantiin aluksi kahteen saman arvoiseen osaan, joka arvottiin lesken ja perillisten kesken. Toinen puoli pantiin edelleen kahdeksaan samanarvoiseen osaan ja arvottiin perillisten kesken, jolloin kukin saivat seuraavasti: *(jotain poimintoja hyvin yksityiskohtaisesta luettelosta, jotka tarkemmin mainittu perukirjassa, joka on edellisessä luvussa.)*

Neljässä vuodessa oli tietenkin tapahtunut muutoksia hiehojen, vasikoiden ja muiden eläinten määrissä ja nimissä.

Inkerille etuosana 1/20 osaa ja naimaosana puolet lopusta: Talon irtaimistosta valtaosa (poikkeuksia mainittu lasten kohdalla), Lehmistä 15 nimettyä lehmää, hiehoja 4+2, 2 vasikkaa, emakkoa ja 1 karju. 6 lammasta 5 hevosta ja varsa Köpi.

Maatalouskoneista traktori, sähkömoottori ja sadonkorjuukoneiden pääosa, sementtivalimon muotit ja myllyn irtaimiston.

3 kultasormusta, kultakello, ½ tusinaa hopeisia teelusikoita, teelasin jalka ja pokaali. Arvoksi saatiin yhteensä 66.929 mk.

Aili sai: Lehmä Riemu ja hieho Valmu sekä Lotta hevonen. Koneista perunannostokone ja ajokalustoa ja pienkalustoa. Kaksi Hopeista liemikauhaa 2 uushopeaista lusikkaa puhelin-kamarin kaappi, seinäkello.

Suomalle: Puhelinkone ja 2 lamppua, lehmistä Neito ja Sävel hiehoista Sota ja Uhma vasikka, yksi emakko ja 1 lammas.

Koneista haravakone, ajokaluja, suitsia ym., vaikka ei tullut hevosta, heinäseipäitä 125 kpl. Hopeinen ruokalusikka ja kerma-astia.

Katrille: Sänky ja petivaatteita, liinoja, taulu (jäljennös) Rukko ja Rassi lehmät, Tarina hieho ja Juusee hevonen. Koneista haravakone, mullistaja, rekiä, linjaalirattaat (keltaiset). Hopeinen ruokalusikka ja sokerilusikka, hopeapäinen keppi.

Maunolle: Ilmapuntari, poikain huoneen kalustoa, 4 tuolia, viltti ½ tusinaa lakanoita. Lehmistä Silpo, Perho ja Sievä, hieho Tupukka. Koneista kylvökone McGormick, rekijä, talikkoja, länkiä, aisoja vaikkei hevosta. Sileä kultasormus, hopeinen ruokalusikka.

Paavolle: Poikain huoneen kalustoa, 2 patjaa, ½ tusinaa lakanoita. Lehmistä Siro, Pilvi ja Säde ja Hieho Tuttu. Kylvökone Dratt, heinänpöyhin, kärryjä, linjaalirattaat, silat, aisoja. Hopeinen ruokalusikka ja sokeriastia.

Aatolle: Puhelinkamarin ikkunaverhot, herätyskello, poikainhuoneen kalustoa, ½ tusinaa lakanaa, 2 sikaa ja hevosista Poku. Kalustosta niittokone reki ja kärryjä, siloja ja länkiä, satapiikkiäes, maitoastioita 2. Sinettisormus, hopeinen ruokalusikka.

Maurille: Poikain huoneen karvalankamatto, 2 olkipatjaa. Lehmistä Ippa, Nanna ja Runo sekä hieho Tuuli. Koneista niittokone, reki, vesikärry, länkiä, mäkivöitä, piilukirves. Hopeinen ruokalusikka ja hopeakannu.

Sirkalle: Pesukaappi, ikkunaverhot, herätyskello, ½ tusinaa lakanoita, makuuhuoneen kalustoa. Lehmistä Rouva ja Ruija, hiehoista Touhu ja hevosista Ruskia, 5 lammasta. Kärryjä, rekiä, itsesitova leikkuukone, linjaalirattaat, maitoastia. Sileä kulta sormus, hopeinen partaveitsi, kirjoitusteline ja kirjevaaka.

Kaikkien lasten laskennallinen osuus oli siis 7.570 mk, jolloin koko irtaimisto 127.489 oli jaettu.

Velat jaettiin siten, että Inkeri vastaa ½ Salinin tilan velasta 21.439,50 mk ja puolet irtaimen omaisuuden velasta eli 83.388,70 mk.

Lapset (8) vastaavat tasan kaikesta muusta eli 155.618,00 mk velasta kukin, yhteensä 1.144.945,28 mk. Jako-osuus omaisuudesta oli 138.757 mk, joten perittiin vain velkaa!

Aili oli saanut neljänä eri suorituksena 1920-24 19.000 mk, mutta tässä jaossa tätä ei huomioida, joten ovat tulleet maksetuksi isän eläessä? Aatolle arvottu osuus vaikuttaa ilman lehmii muita pienemmältä?

Tuomari Talvitielle maksettiin 26/9 tästä jaosta 767 mk.

Matti Saarakkalalle sattuu työtapaturma 9.8.1932

Osakeyhtiö Maakiinteistöpankki lähettää kirjeen 30.8.1932.

Maanviljelijä J. Kunnan perikunta K:ttä Mauno Koskenkorva Ilmajoki, Koskenkorva

"Lainahakemuksenne johdosta ilmoitamme, että velkanne suuren määrän vuoksi ei Maakiinteistöpankista voida myöntää Teille lainaa, koska laina myönnetään vain siinä tapauksessa, että sillä voidaan saada kaikki velkanne vakautettua.

Kuitenkin näyttäisi olevan lainoitusmahdollisuuksia olemassa siinä tapauksessa, että myllylaitos lohkaistaisiin eri palstaksi ja Kansallis-Osake-Pankin laina siirrettäisiin siihen, niin kuin aikaisemmassa kirjeessänne olette maininnut. Ilmoittanette mihin tuloksiin k.o. asiassa olette tulleet. Kunnioittaen pankin puolesta Lauri Sipilä"

Mahtoiko tämä olla sama Sipilä, joka oli ollut tutkimassa konttorin perustamista 5 vuotta aikaisemmin?

Sammolle ilmoitettu 15.9. Matti Saarakkalan palkka edut: 18/8 -20/9 -31 ja 19/10- 18/8 -32 saanut rahassa 3.010 ja luonnossa 1.560 = 4.570.-

Kuitenkin vielä 13.4.1933 Sampo palaa asiaan, kun on vielä epäselvää, saiko Matti vapaan ruuan myös sunnuntaina vai vain työpäivinä ja mikä oli Matin palkka, kun hän työskenteli päivätyöläisenä. Vastausta toivotaan pikaisesti, että voitaisiin maksaa etukäteissuoritus.

22.9.1932 Rautatiehallitus vuokraa pienet alueet sora-alueen reunalta, jossa vielä rakennuksia, jotka saavat jäädä ja vuokraa niistä pitää maksaa 100 mk/v. Sopimus voidaan purkaa 3 kk kuluessa irtisanomisesta ja rakennukset pitää siirtää pois. Kartta alueesta oli edellä.

Tämä pykälä tuli esiin, kun VR myi sora-alueen Alkolle. Lopuksi VR ajoi montun perällä olleen Heinosen Armaksen mökin alla olleet sorat kasoiksi aseman alueelle valtavalla kiireellä heti, kun Armaksen mökki oli palanut ja sopimuksesta huolimatta Armas ei ollut suostunut mökkiään jättämään.

Muistikirjasta 22/6-27/ 9 1932 3kk jakso

Myllystä 8.500 mk, Talouteen 948, Emäntä 10, Mauno 207, Paavo 115, Aatto 220, Mauri 435, Suoma 23. Yhteensä 1958 652 mk/ kk (250 €/kk)

Muita merkintöjä: Vuokraa (Kivitalosta?) maksoivat F. Huhta-

mäki (150.-) ja R. Karjanmaa (100.-) Erkkola maksaa edelleen kutomakoneesta nyt 400 mk.

Maunon vakuutusmaksu 106,50 ja pojat Paavo ja Mauno käyvät hammaslääkärillä 100 ,. ja 124 mk. Mikkilässä on ollut hää, lahja 60 mk.

Aikaisemmin seurattiin naulojen ostoja ja tässä 3 kk jaksolla ostettiin 14 kg nauloja ja hinta oli kohonnut 4,50/kg. Kovasti muuta rakennusmateriaalia ei hankittu paisti muutaman kerran rautalankaa ja rautaa 9 mk/kg.

Myllyn asiakkaista kirjattiin: Luultavasti maantaisin Mauno oli paikalla kun vehnää jauhettiin ja kirjasi seuraavaa (nimi, paikkakunta, säkkien määrä, alkupaino kg ja jauhoja kg) Juho Jokinen, Orismala 3 / 145 / 96, Toivo Frondi Tervajoki, 2 / 80 / 52, Jussi Talvitie Lapua, 4 / 156 / 100, Ville Yli-Härsilä Lapua 3 / 102 / 76. Matti Koski Orismala, 3/ 100 / 66 , Niilo Jokinen Ylistaro 3/ 100 / 72, E. Muotio Teuva, 2 / 72 / 48, A Kyntäjä Ylistaro Suvantola 4 / 144 / 93. Jaakko Mäkelä Tervajoki Vähäkyrö Taipoila 4 / 154 / 106, E. Hirvelä Ylistaro, 3 / 155 / 94, A. Björklund Orsimala 3 / 101 / 68, Matti Ulvinen Lapua 3 / 190 / 126. Juho Kauppala Orismala 9 / 322 / 206 , Teuvan Kunnalliskoti 5 / 173 / 112, Jaakko Kahelin Orismala 2 / 73 / 44. Antti Virrankoski Kauhava 4 / 146 / 94, Yrjö Mantere Lapua 3 / 139 / 90, lisäksi Aita Ylistaro 2 / 81 / 64.

Mainosteksti:” Koskenkorvan mylly Koskenkorvalla jauhetaan Vehnää, ruista, ohraa ja kauraa. Valmistetaan ohra ja kauraa ryynejä. Vehnää jauhetaan joka maanantai tarvittaessa myös tiistaisin.”

Aatto kirjoittaa Helsingistä 20.10. 1932

Toteaa ettei tule kirjoitettua, ellei ole asiaa ja kyselee juurikkaiden kellariin saantia ja kertoo sateista ja siitä, että vihdoinkin sai kämppäkaverin Jalasjärven Kannon talosta.

Asiana oli, että Aatto aikoo liittyä suojeluskuntaan, kun se Akateemisen Karjalaseuran puolelta on laitettu pakolliseksi. Oli jo ilmoittanut Mäntykoskelle, että ottaa siirron Helsinkiin, mutta päättääkin liittyä Ilmajoen suojeluskuntaan, ettei tarvitse varusteita siirrellä.

Junalla pitäisi lähettää sarkapuku väineen ja lakkeineen ja ”jos sopii niin päällystakki samaan pakettiin, ja mustat kenkäni, ettei tarvitse puolikengissä kulkea.”

Hanna oli pyytänyt laskun perästä 10 kg ohrankryynejä ja Aatolle voi laittaa korppuja, jos sattuu olemaan.

Irtaimiston arvosta Maakiinteistöpankki teettää arvion 17.11.1932

Irtaimiston arvoksi tulee laskelmassa 128.513 mk, mutta arviomies P.A. Pohjola antaa pankille arvionsa summaksi 140.000 mk per 2.3.1933, jotka vaaditaan vakuudeksi:

laji	kpl	á	yht.
Lehmät	25	1500	37500
Hiehot	6	800	4800
Vasikat	6	300	1800
Siat emakot	5	600	3000
Siat karjut	1	500	500
Lampaat	12	100	1200
Kanat	50	10	500
Hevoset	6	3000	18000
Varsat	2	1500	3000
Traktori koneineen	1	8000	8000
15 hv sähkömoottori	1	4000	4000
Puimakone Hilleröd	1	5000	5000
Silppukone	1	2000	2000
2 viskuriä	2	400	800
Lajittelija	1	200	200
Kylvökone McGormick	1	2500	2500
Niittokoneita	2	1200	2400
Elonleikkuuk. itsesitova	1	1200	1200
Elonleikkuuk. itseluovuttava	1	1500	1500
Haravakoneita	2	500	1000
Gambridge jyrä	1	500	500
Hara, Kejsaren	1	1000	1000
Heinän pöyhijä	1	800	800
Perunannostokone	1	1500	1500
Apulannan kylvökone	1/2	1000	500
Oja-aura	1/2	1000	500
Heinänsiemenkylvökone	1	300	300
Auroja	4	300	1200
Hankmo	1	500	500
Hyvä-äes	1	400	400

Mullistaja	2	300	600
Jousiäes12-piikkinen	2	350	700
Tasausäkeitä 2-hevoson	3	150	450
Rikkaruohoäes	1	50	50
Multausaatroja	5	25	50
Lata	1	25	25
Työkärrynpyöriä	9	300	2700
Elolavoja	9	40	360
Lantalavoja	9	40	360
Virtsakärry	1	100	100
Häkkikärryjä	2	400	800
Linjaalirattaat	3	500	1500
Parireki lavoineen	8	400	3200
työrekiä	3	100	300
Kivirekiä	3	150	450
Savirekiä	8	50	400
Kirkkorekiä	3	200	600
Työsiloja	8	150	1200
Ajelusiloja	3	150	450
Ränkiä	10	30	300
Suitsia	10	25	250
Luokkia	10	10	100
Mäkivöitä	10	40	400
kottikärryt	1	50	50
köysiä	6	10	60
Työkaluja: Ojalapioita	5	20	100
Lapioita	6	15	90
Talikkoja	8	10	80
Rautakankia	4	20	80
Viikatteita	6	15	90
Käsiharavia	10	5	50
Hankoja	5	6	30
Nauriskuokkia	5	3	18
Kuokkia	5	8	40
Kirveitä	6	15	90
Piilukirves	1	50	50
Sahoja	3	10	30

Höyläpenkkejä	2	50	100
Höyliä	3	10	30
Maidonkuljetusastioita	10	50	500
lypsysankoja	6	5	30
heinäseipäitä	3000	0,5	1500
YHTEENSÄ			128.513

Pohjolan palkkio 200 mk, Vilho Pirilä 50 mk ja Mikko Reinikka 40 mk.

Juho Perämäki Härmästä antaa palautetta jauhoista 7.12.1932

Kosken Korvan Mylly Ilmajoki

Mikä merkillinen on tapahtunut siälä myllys myllärille, kun nämä jauhot on aivan pilalla... ei tuu welliä ja nisuaki leippasin, niin se on, kun verileipä. Näittä Saan raja nisuja on käyty messukyläs, ja ne on niinku nisujauhot on, En minä tyry tähän täytyt tämä asia koriata ei nämä oo, kun sikain jauhoja.

Siinä on tullu varman myllärille joku vahinko, onko puhdistus taki lijan kuumilla kivillä käyttänyt. Me vaarimma tämän ja nämät asiat korjattavaksi. Kunnioittaen Juho Perämäki."

Kirjattu tarkasti kirjeen mukaisena. Tästä löytyy kirjaus Mau-non vihosta: Juho Perämäki Härmä Kauppila 4 säkkiä 147 kg tuli 56 kg rahdin kanssa 46 mk. Edellä manituista jauhatuksista suhdeluvuksi tuodut jyvät/saadut jauhot tuli 1.3 -1.7 ja tässä se oli 2.6 joten saattoi olla enemmän jyvissä vikaa kuin jauhatuksessa?

Tässä välissä muistikirjaa on useamman sivun mittainen kirjoitus tykistön laskutason käytöstä ja tulenjohtoon komentojen merkitsemisestä ja suunnan ottamisesta tulenjohtopaikalla yms. Joten suojeluskunnan harjoitukset jatkuvat.

Näistä vihkosten muistiinpanoista ja harjoituskutsuista, joita arkistosta löytyi useita, tulee hyvin esille se mille perustui Suomen selviytyminen talvisodasta. Suojeluskunta- ja Lotta-organisaatiot kouluttivat miehiä ja naisia koko ajan hyvin järjestelmällisesti ja toimintaan osallistuttiin hyvin laajasti ja uskollisesti arkiset toimet ohittaen.

Puolustusvoimat huolehti varusmiesten koulutuksesta, mutta kertausharjoitukset olivat Suojeluskunnan harteilla. Myös varusteita hankittiin omin varoin ja keräyksin merkittävät määrät.

Tätä ei tahdota enää muistaa, kun talvisodan ihmeestä puhutaan.

I Sk.-alue.
=====

(ILMAJOEN SUOJELUSKUNTA)

1.3	klo 18-20	Kunnallistalossa upseeriharjoitus.
2.3	" 13-18	Kunnallistalossa allians.-kylä- ja ryhmäpääliköiden neuvottelutalousoisuus. Varustus: sk.-puku, suukset ja vuoden 1931 kilpailukäsitys.
3.3	" 19-21	Herralan ja Västilän kouluilla rad.ryhm.harjoitus.
5-6.3	" 11-18	Keskusampumaradalla poikaosaston harjoituspäivät.
5-6.3		Tyrväällä SK.-järjestön mestaruuskilpailut.
6.3	" 12-17	Kalliolassa I alueen hiihtomestaruuskilpailut, 20 km.murtomaahiihto, 10 km. ampumahiihto (uusien sääntöjen mukaan) ja 10 km.murtomaahiihto alle 17 vuotiaaille. Johtaa, värikki P a a s i.
8.3	" 10-18	Honkalassa kos.3 kaikille ryhmille talviharjoituspäivä. Varustus: sk.-puku, kiv. ja hiihtovälineet. Johtaa, aluepäälikkö.
9.3	" 19-21	Herralan ja Västilän kouluilla rad.ryhm.harjoitus.
10.3	" 15-18	Kos.1-12 kaikille ryhmille harjoitusohjelman n:o 1 mukaan jvharjoitus suksilla. Johtavat kyläpääliköt, määrätten harjoituksiin otettavan varustuksen.
11.3	" 18-21	Herralan koululla Vos.harjoitus.Joht.sk.-ups. S y r j ä.
9-22.3		Seinäjoella lääk.miester peruskoulutuskursssi.
10-13.3		- " - aluepäälikköiden neuvottelupäivät. 12-13 päivä varattu vapaehtoisia upseereja varten, jotka ilmoittavat osamotostaan aluepäälikölle 8.3.32.
13.3	" 12-15	Keskusampumaradalla AK.N:o 1/I kiv.koul. 300 m. 15 lauk. ampumakäskyn N:o 9 l.31 mukaan. Johtaa, sk.-väkipeli M a n s i k k a.
14.3	" 15-18	Honkalassa patteriharjoitus kos.3 kaikille ryhmille. Johtaa, sk.-kers.I a t v a-k o k e o.
15.3	" 15-18	Kunnallistalolla patteriharjoitus kos.4-7 kaikille ryhmille. Johtaa, aluepäälikkö.
16.3	" 10-18	M.S.talolla kos.8 kaikille ryhmille talviharjoituspäivä. Varustus: sk.-puku, kiv. ja hiihtovälineet. Johtaa, aluepäälikkö.
17.3	" 15-18	Pkivälässä patteriharjoitus kos.11 kaikille ryhmille. Johtaa, sk.-väkip. P i i r t o.
22.3	" 10-18	Kalliolassa kos.10 kaikille ryhmille talviharjoituspäivä. Varustus sama kuin kos.8. Johtaa, aluepäälikkö.
28.3.	" 12-15	Keskusampumaradalla AK.N:o 2/I 150 m.kiv.kenttä 10 lauk. Johtaa, sk.-ups. P e t t i n e n. (Ampumakäskyn n:o 3.31 mukaan.)

**Hevostenottolautakunta ilmoittaa 19.12.1932, että talos-
ta otetaan**

A-luokan vetohevoseksi vuonna 1921 syntynyt Poku niminen väriltään musta ruuna ja vuonna 1922 syntynyt Lotta niminen väriltään t. rautias tamma. Kunnallislautakunnan puolesta A.

Lauronen (leima)

Poku tuli jaossa Inkerille ja Lotta Ailille, mutta ovat yhtä karjaa edelleen kuten varmaan lehmätkin. Todellisuudessa irtaimen jako jäi vain koti-irtaimeen, jos sitäkään todella jaettiin ja jos jaettiin niin vain joltain osin?

Mihin toimintaan ja koska nämä hevoset otettiin ei selvinnyt.

Maksettu korkoa Säästöpankkiin 19/12 489 mk, Alavuden Sp 966 mk, vekseli Kop 200 mk ja korko. ja toinen 21/12 lyhen, 200 mk ja korko. Maksettu Penttilä-Ilkalle takausta 1.000 mk. Myllyn ilmoitus 55 mk. Jaakko Niemelä 8 pv ja O. Koskela 7 pv myllyllä á 25 mk.

Lunastettu vekseli Säästöpankista 600 mk. Lyhen. KOP 200 mk ja korko 51.05.

Muistikirjassa 28/9–23/12 1932 3 kk

Myllystä Eemeli Suomu 4.900, A Koskela 7.600 yhteensä 12.500 mk.

Talous 1.180, Emäntä 173, Mauno 385, Paavo 179, Mauri 318, Suoma 213 (113 mk merkinnällä pienkarja) ja Aili 24 mk yhteensä 2.472 mk eli 824 mk/kk (310 €/kk) menot olivat hyvin vaatimattomat.

Muita kirjauksia: Maurille päällystakki 340 ja huivi 25, vanha takki myytiin Reino Saarakkalalle 65 mk:lla. Suomalle ja emännälle tanttukangas 50 mk ja Suomen puvun teko 100 mk. Maunon puvun väriäys 110 ja hammaslääkäriin 95 mk.

Ajoja Seinäjoelle 5 kpl / 3 kk ja yksi matka 14/12 Katilaan 52 mk ja kukat lisäksi Hannukselalle 27 mk. Katrille oli lähetetty tavaraa rahti maksu 28 mk. Joululahjoja omalle väelle ja harju-reille 272 mk.

Mauri oli ollut sähköasennuskurssilla 100 mk. Lottien jäsenmaksuja 25 mk ja raittiusseura 8 mk ja Suoma lottien tapaamiseen 100 mk budjetilla. Naulat 4,50 mk/kg ja uusi säkki 4 mk.

Kuolinpesä joutui maksamaan 1931 Eetu Hopiavuoren konkurssiin 150.000 mk lainojen takaaajina ja muitakin maksuja: 29.12.1932. pesä tilittää osinkoja, eli omaisuutta on myyty ja velkojat saavat siitä osuutensa:

Maunon hakemuksesta saadaan 1.709,70 ja 1.070,30 mk sekä Ilmajoen Säästöpankin hakemana 246 ja 154 mk.

Alavuden Säästöpankin (150.000) saatavasta saadaan 18.032,78 ja 11.288,80 eli tämän viimeisen maksun lopullinen tappiosumma oli 120.678 mk ja muuta kautta tuli vielä muuta, jotka eivät kaikki selvinneet.

Lainanhoitoja 1932:

KOP vekseli 2.1.-32 hoidettu. ja tehty vekseli KOP 15.000 mk per 5.3.32 siitä vanhaan vekseliin 1.055,20 ja rahaa saatu 13.498,49

Maksettu Penttilä-Ilkalle Ilmarin takausta 14.500 mk 5.1. 32 Lyhenn, KOP vekseliä 200 mk ja korko 110,30 = 310,30

KOP vekseli lyhen. 200 .- korko 216,25 per 11.4.32 7.000 mk.

Maksettu Bertil Blanbergin takausta rahassa 2.500 mk sekä vekselillä, joka lankeaa 24.4. 32 3.600 mk. Matkakuluja Kristiinanaan.

Hopiavuoren vekselit: 10/3 3.700 mk KOP, 20/3 1.500 Säästöpankki, 29/3 800 KOP ja 11/4 7.000.- KOP yhteensä 13.000 mk

Maakuntapankin vekseli per 29.2 800 mk , lyhennys 300 ja korko 10.-. 2.2. maakuntapankin vekseli lyhen. 200 ja korko per 2/3 3.000 mk.

8.2 lyhennetty vekseli maakuntapankkiin 400 ja korko 79,20, ja Seinäjoella käynti 24 mk

KOP vekseli 13.2 lyhennys 200.- ja korko 79,40 per 13.5. 2.400 mk.

Maksettu KOP lainan korko 2.302,85 mk pääoma 41.000 mk, Vuoriselle maksettu leipätehtaan lyhennystä 500 mk.

Maksettu 1.4. Henkivakuutusyhtiö Suomelle korkoa 23.077,58 mk, lyhennetty KOP vekseli 500 mk + korot.

Vekselin hoito 6.3.32 KOP lyhennys 500 ja korko 195.-. Osuuskaupan velkaan lyhennys 200 korko 140 per 8/6 9.000 mk. Vekselin hoito 10/3 KOP lyhennys 300 ja korko. Lyhennetty vekseliä KOP 18/3 400 mk ja korko 227,60. Säästöpankin vekseli lyhennys 300 ja korko 27.-, KOP vekseli 300 ja korko 73,10. Vekselin hoito KOP 2.3.32 lyhennys 400 ja korko 90.-.

Helsingin pankkiin 22.3.32 lyhennystä 3.000 mk korkoa 4.497,50 ja kiinnityskuluja 80.- Talvitielle asianajokuluja 449,50. (Ilmarin konkurssipesä)

Maksettiin korkoa Ilmajoen säästöpankkiin 5.166,65 eli jokseenkin juuri maitotilin verran!! Hopiavuoren lainoihin valtaosa. Maksettiin B. Blombergin vekselin johdosta 23.4. lyhennystä ja korkoa 1.080.-

Maksettu Ilmarin talon takauksesta (Juho Antilan laina) johduttavia velan korkoja (Mauno ja Paavo) KOP:lle 1.354 mk.

KOP vekseli 7.6.1932 300 mk lyhennys korko 180 mk = 480.- Osuuskaupan vekseli 8.6 lyhennys 200 korko 116.- ja vielä 15.6 KOP vekseli 200 lyhenn. korko 231.-

Alavuden Sp korko 27.6 1.085 ja postimaksu 9.- Myyty ruista 575 kg á 2,25 = 1.293,75. Säästöpankin vekseli lyhen. 200 ja korko, Kop vekseli lyhen. 200 ja korko.

Pukaran talon korko 29.6.-32 1.250.- (Mauno ja Paavo) Liittyy Pukaran talon ostokuvioon Ilmarin pakkohuutokaupasta. Leipätehtaan osuudessa lisää.

Maksettu Harjun Osk. velkaa 30.6. 754.- ja Lyhen. KOP vekseli 200 mk ja korko 16,15 = 216,15. Hyvin pieni vekseli ehkä vain 700–800 mk / 3 kk miksi uusittiin? Lyhennetty KOP vekseliä 2.000 mk ja korko.

Vekseli KOP 4.7. lyhen. 500 ja korko 513,35 = 1.013,25, sekä hypoteekkilainan korko 2.550.- Vekseli KOP 7.7. lyhen. 200 ja korko. ja toinen 13.7 lyhen. 200 ja korko

Lyhennetty vekseliä 25.7. Kristiinan Edvin Långborgille 300 mk ja korot = 360.- per 24.10. 2300 mk.

KOP vekseli 15/8 lyhen. 200 ja korko 58,70 = 258,70 ja seuraava päivä Ilmajoen Sp lyhen. 200 ja korko 73,50 mk

KOP vekseli lyhen. 29.8. 200.- ja korko 152,45 0 352,95, lunastettu tunniste KOP 300.- eli vekseli uusittiin tekemällä uusi vekseli!

Vekseli KOP lyhen. 2/9 200 ja korko 63,45 = 263,45. Ostettu 50 ltr petrolia á 1,60 = 80.- Myyty kotoa ruista 124 kg á 1,90 = 235,60. Myyty myllystä ruista 724 kg á 2,05 = 1490,65.

Vekseli KOP lyhen. 6/9 300 ja korko 312,40 = 612,40. Vekseli osuuskauppaan lyhen. 8/9 300.- ja korko 110 = 410 mk. Myllystä ruista 10/9 291 kg á 2,15 = 625,65. Vekseli KOP lyhen. 12/9 200.- ja korko 83,95 = 283,95

Vekseli KOP lyhen. 17/9 200.- ja korko 207,75 = 407,78 ja toinen 20/9 lyhen. 200 ja korko 192,60 = 392,60. Lyhen. vekseli KOP 200.- ja korko 15,60 = 215,60 toinen lyhenn. 200 ja korko 55 = 255. (Tosi pieniä 600–1.000 mk vekseleitä?)

Lunastettu vekseli KOP 300 mk.

Lyhennetty vekseli KOP 7/10 300 mk ja korko 193,56 = 493,56. Lyhennetty KOP vekseli 200 ja korko.

Maksettu 14/10 Korkoa KOP 15.000 mk lyhennetty vekseli 200 mk ja korko 163,35. Maksettu korkoa Ilmajoen Sp 4.444,60

Edvin Långvikille Kristiinaan 24/10 lyhennetty vekseliä 500 ja korko 40, per 24/1 33 1.800 mk Lähetyskulut 4,90 mk.

Maksettu korkoa 11/11 Säästöpankille 2.905 mk Lyhennetty vekseli KOP 200 ja korko 52,55. Sofia Kivistö maksanut torpan hintaa 2.000 mk sekä korkoa 160 mk.

Maksettu velkaa osuuskaupalle 400 mk. Lyhennetty Säästöpankin vekseli 500 mk ja korko 57,50.-

Maksettu korkoa Suomelle 30/11 6.104,95 mk + postimaksu 8 mk. Lyhen. vekseli KOP 200 mk ja korko 57,50. Lyhennetty vekseli KOP 200 ja korko 144 mk.

Maksettu 19/11 Pukaran talon korkoa 1.500 mk.

KOP vekseli 300 mk lyhen. ja korkoa 45 mk. Vekseli KOP 12/12 lyhen 200 ja korko 73,70

Tänä vuonna vekselikierre pahenee ja uusittavat vekselit ovat yhä pienempiä summiltaan, joka kuvaa, että talous on todella kireä ja pankit eivät tahdo enää antaa lainaa.

Työntekijöitä ja palkkoja 1932:

Vuoden 1931 palkkailmoitus Sammolle 7.1.32: Myllytyöläisiä 4, työpäiviä 546 ja palkkaa yhteensä 17.472.- (32 mk/ pv)

Viljo Perämäki ollut töissä 1931 Lautapihdissä ja Porrassne-valla 25 pv á 18 mk = 470, niittokoneen vuokra 25.-, 4 lyhdettä olkia 2.- = 497 mk, vähennetään laitumen vuokra 600 mk.

Arvi Viinamäki 3 pv myllyllä á 25 mk = 75 mk.

Maksettiin propsintekopalkkoja 13 p/kpl Jaakko Salo 1.150 kpl, H. Karjanmaa 2.300 kpl, lisäksi Kvist 1.473 kpl, livari Saarakkala 1.145 kpl, Matti Saarakkala 2.878 kpl.

Myyty Koskenkorvan sahalle 157,26 m³ propsia 6919,50 mk (kuorinta siis maksoi 1.164,85 mk eli 18 %)

Heinäkuun palkkoja: Naurismaan perkaus S. Mattila 5.023 m á 1,5 p = 75,50. Sofia Saarakkala 5.074 m 76,50 mk.

Työsuorituksia: Sofia Saarakkala leikannut ruista 59 jalkaa 1/25 = 73,75, Mauri Koskela leikannut 24 jalkaa 1/25 = 30.- Sofia Saarakkala pyykillä 2 pv á 10.-

Työsuoritteita: Kustaa Koski ollut 17 pv á 12 mk. Onni Koskela myllyssä 4 pv á 25 mk. J. Niemelä myllyssä 2 pv á 25 mk. Yrjö Niemelä talon töissä 2 pv á 8 mk. Sanna Leppioja heinässä 13 pv, pyykillä 8 pv á 10 mk = 210 mk. Ottanut ruista useaan otteeseen jäännös rahassa 70 mk. Sameli Syrjälä luonut 120 syltä ojaa larvassa á 40 p = 48 mk. Sanna Leppioja leikannut 37 jalkaa ruista á 1,25 mk = 46,25, otti ½ hl ruista jäi velkaa 34 mk. lisäksi Santaharju 110 syltä ojaa á 40 p ja 60 syltä 's 50 p = 74 mk. Yrjö Niemelälle ollut 20 pv töissä á 8 mk. (onko nuori poika?)

10.10 Maksettu harjoittelijoiden lisäpalkkaa Korven koululle 500 mk (jäi maksamatta vielä 400 mk) Maksettu 12.12 loppu osuus 400 mk. Jaakko Niemelä myllyssä 10 pv á 25 mk, Onni Koskela 2 pv á 25 mk.

Palkkakirjanpidosta:

Matti Saarakkala 1.11. -1.5 225 mk/kk + 2 hl ruista ja ohraa ja pieksusaappaat. Kesäkausi 225 mk /kk. Tapaturma sattunut palkka 1.11 -31 – 20/8 -32 2175 mk ja 17/10 – 20/11 200 mk ja tapaturmavakuutuksesta 795,85 mk

Jussi Niemelä 1.11 -1.5 150 mk + paulapieksut, maksettiin rahaa 835 mk ja 65 mk pieksut, kirjoihin merkataan 900 mk. Kesäkausi 270 mk/kk.

Reino Saarakkala 1.11 -1.5 150 mk/kk + pieksut, maksettiin 6 kk 900 mk ja pieksut 35 mk. kirjoihin merkataan 900 mk. Kesäkausi 270 mk/kk.

livari Saarakkala 1.11–1.5 1.600 mk, 3 hl ruista ja ohraa ja kuorma heinää. Luonnossa 201 mk kirjoihin merkataan 1425 mk. Kesäkausi 350 mk/kk 3 hl ruista ja ohraa, pieksut, laidunta ja pyörtäno heinää. Palkka 2.100 mk rahana 1.974 mk ja luonnossa 126 mk.

Sameli Mattila 1.11–1.5 230 mk/kk 1 hl ruista ja ohraa ja pieksuvärkit (nahkaa) palkka 1.380 josta luonnossa 170 mk. Kesäkausi 1.5 -1.11 325 mk /kk + pieksut ja 10 kg ohraryyniä ja 1 hl ruista. Kirjataan palkka 6 kk 1.950 mk kirjataan luonnossa 225 mk ja rahana 1725 mk.

Karjako Tyyne Södergård 325 mk/kk 3.900 mk/v .

Harjoittelijat Saima Sivula. Siviä Rantapuska, Bertta Honkala 1.200 mk, josta kirjattu 1.000 mk kullekin (loppu koululle)

Hintatietoja 1932:

Viety kotoa ruista 9.1. 496 kg á 2,40 mk = 1.190,40

Rauha Karjanmaa maksaa vuokraa 100 mk.

Myyty kaksi mullikkaa J. Hietikolle 950 mk. Ruista 173 kg á 2,35 ja 182 kg kauraa á 1,10 mk.

Myyty herra Mäkiselle lehmät Pulma ja Pula = 3.400 mk. Kantakirjamaksut 329 mk. Myyty kotoa Harjulle (osuuskauppaan) 2.927 kg kauraa á 1,10 = 3.219,70 mk.

J. Valli maksoi vuokraa 200 mk (tammikuu) KOP vekseli lyhen. 300 ja korko per 18.4.32 5.300 mk.

Radiolupa 100 mk. Luutia 16 paria 20 mk.

Myyty ruista 4.2 984 kg á 2.20 = 2.194,80 ostettu maissia 1.600 kg á 1,40 = 2.240.-

13.2 Myyty lehmä Keijukka O. Rekolalle Oulunkylä 1.800 mk. Sähkömaksut talo 2.071 mk ja mylly 812 mk. Honkasalolta akkumalaattori 140 ja anodipattereita 10 kpl á 4.50 mk

Sianliha 6.50 → 11.75 mk/kg, Ohra 1,55 mk, Kaura 1,10 → 1,35 mk, Ruis 1,90 → 2,30 mk/kg (hl-paino 68) Nauta 4 mk/kg,

AIV-liuos 1,80 mk /l. Timotei 8 mk /kg ja porsas 80.-

Maakiinteistöpankin ja Suomiyhtiöiden lainojen ½ vuosi erään 32.000 mk tulee käyttää liki 6 kk maitotili, 3.368 kg sianlihaa, 15.300 kg ruista tai 27.000 kg kauraa tai 400 porsasta.

Maksettu myllynkivi 2.200 mk, 3.3 kg pikiöljyä syöpäläisiä vastaan.

Myyty kauraja 5.3.32 2.863 kg á 1,05 3.006,45 mk.

Myyty Koskenkorvan sahalle 22.3.32 3.640 kiintoa tukkeja kantohinta á 20,75 = 10.010 mk. Puista oli yksitellen kirjattu mittaustulos,

Palovakuutuksen maksu 23/3 1.966 mk, myyty porsaita 3 kpl á 100.-. 2-8.4 myyty 9 porsasta 900 mk.

Huhtikuussa ostettiin J. Antilalta kahteen otteeseen yhteensä 11 kuormaa kuivikeolkia á 15 mk. Myytiin lehmät Muisto ja Anja Itikalle 1.500 mk.

8.4.32 maksettu myllynkivitehtaalle myllyn kivi 1.619,60, lyhenn. vekseli KOP 300 k ja korko 94,40 ja toinen 11.4 400 mk ja korko. lisäksi Kvist kuorinut propsia 735 kpl á 13 p yht. 95,55 mk. 12.4 Lyhennettiin KOP vekseli 300 mk + korko 147,35.

Tupilalta vuokrasta 27/6: Sivusta vedettävä sänky vaatteineen, kaappi, ompelukone, pöytäkaappi tuvasta.

Saatu jauhatuksista 1/1–30/6 658.- ja myyty ohraa 1 hl 96.-.

Jyllinkosken sähkön lasku 2/8–32, Mylly 618.- Talo 1.839,50 mk

Myllyn tapaturmavakuutus 15/7–32 710 mk. Myyty ohraa myllystä 258 kg á 1,60 = 412,80.

Myyty sianporsaita 18/8 3 kpl Pojanluomalle á 100 mk = 300.- ja toisaalle myös 100.- Itikalle myytiin 25.8 8 sikaa yhteispaino 472 kg á 6.60 .- =3115,20. 26.8. lisää porsaita 2 kpl á 100.-

Kosti Könni maksanut maidosta 250 mk. Myyty vaaka 24/8 osuuskaupalle 500 mk ja maksettu velkaa samalle.

Maksettu kunnan veroja 1931 Mylly 2.939,50 ja talo 2.947,05 myönnettävästä elinkorosta.

Myllyn jauhatuksista syyskuussa: Matti Koski Orismala 2 säk. 57 kg jauhoja 28 kg. E. Rinta-Holkko Ylistaro 4 / 149 / 104, Lenni Harjunpää Karijoki Myrkky 2 /72 / 43, Jaakko Esala Ylistaro 4 / 122 / 77, Lankilan kosken huopatehdas Lapua 2/ 61 / 37. Jauhatus palkkio 0.30 /kg rahti Karijoelle 6.50 mk. Myllystä ohria 660 kg á 1,50 = 990.-

Myyty sian porsas 80 mk ja lisäksi Hannukselalle 2 kpl á 75 mk (hinnat tosi pieniä – sukulaiskauppoja ja lisäksi takasi poi- kien lainaa). Ostettu myllyyn nisusihti kangasta 3 mtr 465 mk.

Myyty myllystä 27/9 Ruista 245 kg á 2,45 ja 84 kg ohrajau- hoja 2,70 = 226,80

Vuosittainen vuokra rautatiehallitukselle mökeistä 100 mk. Myyty Laihialle 5 kpl sianporsasta á 80 .- = 400 mk. 1 hl ohraa 95 mk. Myyty vehnää 89 kg `2,80 = 249,20. Navetan muuripata ja korjaukset 1.048 mk ja Kannostolle myllyn korjausta 170 mk.

Myyty Saarenpäälle kaksi juottovasikkaa á 450 mk = 900.-

Myyty 13/10 ruista 6868 kg á 2.25 = 15.455 mk. Timotein sie- mentä 537,5 kg á 8 mk = 4.300 mk. (todella iso erä siementä!!)

Timotein siementä osuuskauppaan myyty 61,8 kg á 8 mk. Rauha Karjanmaa maksanut vuokraa 100 mk.

Omaisuusvero 26/10 483,60 Kauraa 111 kg á 1,25 = 137,50. Ruista ½ hl 78 mk. Maalitarpeita lattian maalaukseen 4/11 3 kg maaliöljyä, 5 kg keltamultaa ja 1 kg punamultaa = 50.50 mk. Myyty kauraa 8139 kg á 1,20 .- vanhaa kauraa 126 kg á 90 p.

Osuuskaupalta jauhatuus palkkioita 18/11 -32 10.215 kg á 8 p = 807,20 mk, ostettu myllyyn remmiä 15 m 6120 mk ja paragon kuitteja 75 mk.

Jaakko Peuralta 28,5 paria luutia 45 mk

Luutia ostettiin paljon sillä navetalla ym. niitä on varmasti kulunut melkoista vauhtia harjoittelijoiden käsissä. Luudan hinta oli 80 p eli samassa ajassa piti kaivaa 2 syltä (3,6 m) ojaa kuin teki yhden luudan – kumpiko- han oli helpompaa?

Myity Itikalle 3 lehmää 28/11 Nanna, Ovela, Päivä 2.435 mk. T. Huhtamäki maksoi vuokransa 3/12 syyskuulta ja osan loka- kuuta 200 mk.

Myyty myllystä 5/12 10 hl 657 kg ohraa 1,55 mk/kg (oli hy- vän painoista ohraa)

K. Viinamäki leikannut 29 jalkaa ruista á 1,20.- Saatu jau- hatusmaksuja osuuskaupalta 710 mk vekseli osuuskauppaan lyhen 500 ja korko 100.-

Myyty 8 sikaa Itikalle 636 kg 6,59 kg = 4134.- ja hieho 600 mk.

Kassakirjasta yhteenvetona vuodesta 1932:

Tulot ja menot 319.105 mk.

Mylly tuloutti 19.969 mk, Maito tili meijeristä 58.181 mk, tin- kimaito 260 mk, lihan- ja eläinten myynti 11.263, sianlihasta ja porsaista 22.222 mk, vilja, heinä, peruna 79.834 mk. Menot karjatalouteen 7.197 mk ja peltoon 1.624 mk. Korjaukset 8.804 mk.

Sementtituotteiden valmistus loppui, Erkkola maksoi kutoma- konetta 2.200 mk ja kivitallasta saatiin vuokria 3.450 mk. Mui-

ta tuloja kirjattiin 100.715 mk, jossa 91.875 mk hiekka-alueen myyntiä ja muilta osin torppien lunastusmaksuja ja korkoja.

Hopiavuoren konkurssipesän kautta tullut talo myytiin 30.000 mk:lla ja lainoja lyhennettiin vastaavasti, samoin Koskisen konkurssipesän jako-osalla 11.000 mk tehtiin samoin. Eetun konkurssista tulee maksettavaksi vekseleitä 15.900 mk edestä. Aikaisemmin oli Ilmajoen Säästöpankkiin otettu Hopiavuoren vastuita 148.000 mk ja Alavuden Säästöpankkiin 220.000 mk edestä. Säästöpankin luotot tulee pois Lautapihdin ja Kahra-kuusen myynneistä (peltoa 35 ha) ja Alavuden laina on osa Maakiinteistöpankin lainaa, joka tulee pois vasta Myllyn myynnin yhteydessä, joten todella kalliit olivat nämä nimet Hopiavuoren takauksissa.

Lisäksi otettiin hoidettavaksi Leipätehtaan/ Ilmarin vekseleitä 35.860 mk ja Ilmarin takauksina maksettiin 4.300 mk. Lisäksi nostettiin velkaa 5.500 mk. (Leipätehtaan konkurssin todellinen rasitus tilalle selviää Leipätehtaan osuudesta)

Hiekka-alueiden ja Seinäjoen talon myynnillä ja jako-osilla maksettiin siis velkaa yli 130.000 mk, mutta konkurssipesien kautta tuli lisää liki 60.000 mk, joten tilanne helpottui vain vähän.

Peltotuotteiden myynti ylettyi liki karjatalouden tasolle ja huomionarvoista on menojen todella vaatimaton taso, myös palkanmaksut väheni, eli peltojen ja karjankin kohdalla tulosta haettiin todella kiivaasti, kun tilanne oli todellakin tänä vuonna aivan veitsen terällä ja sora-alueen myynti tuli todellakin viimeisellä hetkellä.

1932 Kuu- kausi	maitotili yhteen- sä	voi /kurri ottojen jälkeen
tammikuu	6.120,00	5.300,75
helmikuu	5.880,05	5.487,35
maaliskuu	4.777,50	4.519,15
huhtikuu	5.159,00	5.015,05
toukokuu	5.406,00	5.105,20
kesäkuu	5.097,00	4.289,95
heinäkuu	5.708,00	5.304,05
elokuu	5.406,00	5.352,30
syyskuu	4.374,00	4.156,25
lokakuu	4.243,00	4.023,70
marraskuu	3.400,00	3.039,20
joulukuu	4.239,15	3.835,00

Luvuissa näkyy kausivaihtelu, mutta myös tiukkuus väkirehuissa alkaa näkyä. Myös voimäärät ovat kovin pienet, eli ruokataloudessakin pitää säästää. Juurikaan kurrin ottoja ei luvuis-
sa näy.

Maakiinteistöpankki kirjoittaa 5.1.1933

Pankki oli käsitellyt lainahakemuksen ja toteaa, etteivät nykyiset ohjeet mahdollista tilan rahoittamista kuin 600.000 mk saakka. Uusi laki on työn alla ja pyydettiin palaamaan asiaan, kun istuntokausi 16.1 alkaa. Hallituksen esitys velkaisten maatilojen velkajärjestelystä oli jo olemassa, eduskunnan käsittelyä odotellaan.

Aatto kirjoittaa 31.1. 1933 Helsingistä

Kirjeessä, jonka loppu on hukassa, käsitellään lähinnä radiota. Surkutellaan sen nopeaa rikkoutumista ja pohditaan eri syitä. Ensin olisi ampeerimittarilla tutkittava onko lamput ehjiä ja onko patterissa virtaa. Sitten siirrytään selittämään muita vaihtoehtoja ja mukana on piirroksia, miten mittauksia tulisi tehdä.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 2.2.1933

On merkkipäivä ja Aatto täyttää 28 v "Hoh hoh ikämies tässä alkaa olla ennen kuin pääsee leipään kiinni."

Aatto oli etsinyt uutta boksia yhdessä lapualaisen pojan kanssa, jonka aikaisempi huonekaveri Vihtori Kosolan poika oli vielä maalla. Oli löytynyt hyvä vaihtoehto, jossa oli mukana alkovi, jossa verho, jonka takana saattoi nukkua, vaikka kaveri teki töitä yötä myöden. Muut mukavuudet oli paitsi puhelin. Aatto lupasi paneutua lukuihin voimakkaasti, jos vain "terveys ja hermot kestää."

Sitten hoidettiin taas perusteellisesti radioasiaa, uusi tasamuuntaja oli tilattu 102 mk netto. Rengon radiosta piti mennä mittaamaan hehkujännite, että olisi sitten oikea. Oli piirros, miten mittaus tehdään volttimittarin 6 voltin mittausalueella.

Kun luki tätä ohjetta jäi aikamoinen epäily, ettei radiota kyllä osattu mitata oikein, saati saatiinko se kuntoon. (Huutokaupan alla asiaan taas palattiin.)

"Tämä juttu mutkaistuu näin ollen, mutta elä pelästy, selviät kyllä siitä! Hyvää onnea kokeiluille! Uusi osoite Kristianinkatu 9 d 65 (ei siis 63)"

Maanantai 13.2. klo 5 ip. koululla sikatalousvaliokunnan kokous.

E. Erkkola maksanut kutomakoneesta loput 1.400 mk (kokonaishinta 5.500 mk) eli konetta maksettiin 18 kk. Samalle ajalle on maksettu kutomatöistä Erkkolalle 305 mk.

Ulosottomiehen päätös 22.2.1933

Mauno ja Paavo oli haastettu takaaajina maksamaan Koskenkorvan Leipätehtaan velkoja 23.404,75 mk ja 25.817,95 mk laskuista Pohjanmaan Kauppiaille ja Vaasan Tukkukauppa oy:lle.

"Kun mainittujen takaaajien omaisuus on huomattu olevan niin suurista summista kiinnitettyä, että näitä päätöksiä vastaan ei ulosmittaustoimituksessa olisi saatu tulosta, niin sen vuoksi olen maanviljelijöiden Mauno ja Paavo Koskenkorvan ehdotuksesta suostunut kertakaikkisena suorituksena ottamaan vastaan saamisien suorituksena neljätuhatta (4.000.-) markkaa, jolla summalla kuitaan saatavani lopullisesti suoritetuksi."

Sampo yhtiöt kyselevät lisätietoja 23.2.1933 Matti Saarakkalan tapaturmasta. On ilmoitettu, että hän sai rahapalkkaa 3.010 mk ja luonnossa 1.560 mk ja näistä olisi saatava tarkempi kuvaus sekä lisäksi tieto miksi Matti ei ole ollut työssä 20.9 -19.10 1931.

Kun ajattelee aikaa, johon nämä kyselyt tulevat, kun on todellakin ollut muutakin ajateltavaa, niin tuskastuminen tulee vieläkin. Eikö sitä korvausta nyt todella pystytä laskemaan sen mukaan mitä on jo ilmoitettu kahteen kertaan.

Vihtori Niemi kirjoittaa Kauhavalta 28.2.1933

"**K H** Lähetin teille 382 kg kuroja, bruttopaino ja sain takaa si 290 kg bruttopaino, joten vajeus on 92 kg, miten tämä asia on? Jos ei säkkeihin mahtunut, olisitte ostanut minun lukuuni pari tyhjää säkkiä ja minä jauhatusmaksussa olisin net samalla maksanut.

Sillä oli nimenomaan puhe, että rahti on rahassa ei jyvissä ja rahtia määräsitte 12 p kaurakilosta eli noin 45 mk, joten sinne jääneen tavarán arvoksi jää se sitte ryyniä tai kuoria 50 p kilosta, pyydän selitystänne. Kunnioittaen J. Niemi."

Aatto kirjoittaa Helsingistä 2.4.1933

Aatolla oli huono omatunto, kun niin harvoin tulee kirjoiteltua. Pääsiäiseksi oltiin menossa Pyhtäälle, jossa aikoi viettää lopun lukukautta.

Kirje keskeytyi, kun Aatto kävi Kerolla kuuntelemassa radiosta J. L:n konsertin, kun konserttilippuihin ei ole varaa. Aaton

huonekaveri Aarne Kanto ei ollut saanut rahoitusta kuntoon ja "saratteli" kohtalooan pitkässä kirjeessä.

Kerolta ja Antilaiselta lähetettiin terveisiä ja asunto oli sanottu irti, kun ei toista maksajaa ollut. Kotoa ei ollut kuultu mitään eikä Vaasa-lehteä nähty, murehti etteihän Väinö (Mella) vain joudu kärsimään meidän takiamme.

"No pitäkäähän nyt siellä hurtti huumori päällä ja antakaa hevosen surra, jolla on suureet pää! J.K. Käykää nyt katsomassa Masaa usein ja viekää minulta terveisiä oikeen Porvoon mitalla! Aatto"

Katri kirjoittaa Sirkalle 12.5.1933

Rakkaat kotolaiset!

Katri valittelee, ettei tule vastatuksi ja kiittelee runsaasta ruokapaketista ja toteaa, että Aatto oli vain pari viikkoa ja tulee uudestaan, kuinka nyt tentit menee ja rahat riittää.

"Aatto on niin vaatimaton, että jaksaa odottaa ruokaa kello yhteen johon aamupäivän konttorivuoro kestää ja pystyy itsekin hommaamaan."

Kevään tuloa kerrataan ja kuinka sitten liha vaihtuu kalaan, jonka ystävä Katrasta on tullut. Kesäloma on tulossa heinäkuussa, kun harjoittelija tulee ja Katri suunnittelee kotiin tuloa.

"Joka tapauksessa kai saan sentään lapsuudenkodin vielä nähdä koskemattomana! Niin ratkaisu on tapahtunut, kiirastulen hetki lähestyy, joka meidän on vielä kestävä. Ehkä se ei olekaan niin kauhistuttava, ettemme vielä senkin läpi jaksaa kulkea toivovana ja nöyränä. Taipuvana, mutta ei taittuvana. Onkohan meitä jo kolme vuotta tähän

kasvatettu ja terästetty. Olemme kai kypsät katkeroitumatta se kestävä. Ja sitten alkaa uusi aika uusi ajanjakso.

Ja mitä on tällä uudella ajanjaksolla meille annettavana. Se on vielä tietymättömissä, mutta uskokaamme että se on hyvän Isän kädessä ja silloin saamme olla varmat, että meni asiat niin

tai näin, ne ovat järjestetyt meidän ajallista ja ijankaikkista onneamme silmällä pitäen. Ja koska olemme syvästi kiintyneitä kotiimme ja siihen maahan, jossa olemme syntyneet ja kasvanneet ja uskollisesti palkkaa kysymättä hoitaneet kukin leiviskäänsä – niin palkka tulee korkeimman Isännän kädestä.

Sillä eiköhän se niin ole, että meillä on hyvin pieni mahdollisuus voittaa Siinä asiassa eduksemme, ellei Korkeimman sormi ole ohjaamassa asioita. Minulla on vahva usko ja uskallus, että niin on. Ja siksi on mieleni kirkas ja toivossa elävä. On kuin olisi jännitys lauennut ja alkamassa olisi huolista vapaampi ja onnellisempi elämä meille jokaiselle.

Sulatusuunissahan me olemme olleet ja eiköhän me ole sitä vanhaa ihmistämme saaneet siellä vähän silatuksi. Niin että loppujen lopuksi kaikki kääntyy meille hyväksi, kun emme vaan menetä toivoamme.

Joko peltotöihin on ruvettu? Olkaa edelleen kestäviä älkääkää lannistuko, vaikka onkin epätietoista kuka sadon korjaa. Sillä minkä teet, sen edestäs löydät, sanoo sananlasku. Edelleenkin työtä, työn itsensä vuoksi, työn iloa tuntien, yhtä uskollisesti ja urhoollisesti kuin tähänkin asti! Sato on taaskin mahtajan kädestä, älkäämme siitä huolehtiko. Ja puutarhakin yhtä kauniina kuin ennenkin iloksi silmälle ja ylpeydeksi vaalijoilleen.

Ja jokaiselle toivon kantavat siivet selkään !! (vähän huumoriakin) Ja koska on äitien päivänkin, niin lähetän talon äideille, vaalijoille, luottajille lämpimän onnitteluni ja tervehdykseni sekä kiitokseni! Voikaa kultaisesi jokainen! Kaisa

Oletko Suoma Sohvi muistanut äidin hautaa kukilla? Lähetän vähän myöhemmin kukkia haudoille, nyt on liian myöhäistä sitä enää käyttää. Onneksi Sohvi.

Aatto kirjoittaa Pyhtäältä 15.5.1933

”Rakas äiti !

Sydämelliset onnitteluni äitien päivän johdosta, vaikka se tulee kin vähän jälkeen juhlan. Tulin lauantai illalla tänne Pyhtääl-

le Kaisun hupulaaseksi ja samalla vaivooksiksi ja olen täällä niin kauvan, kun pidetähän. Eihän täällä tietenkään kovin kauvan voi viipyä Kaisun köyhän pussin kustannuksella varsinkin, kun sielläkin ehkä tarvittaisiin apuväkeä, mikäli minusta paljon apua hoituu.

Kuinka siellä nyt on asiat luistanu? Onko vielä mitään parempaa tietoa tulevista toimenpiteistä vain siirtyvätkö sadon korjuun jälkeen? Kylvötyöt on sielläkin vissiin täydessä käynnissä kuten täälläkin. Mitenkä siellä on syysviljat talven kestäneet, tuossa naapurinkin pellolla on paljon keltaisia pläiskä.

Lukuni ovat sujuneet kohtalaisen hyvin niin että kun vain saisi rahaa opintojen päättämiseen, niin ehkä sitä sitten leipämaakin jostain löytyisi. Aijon tulla Jämsän kautta kotiin ja tiedustella sieltä rahansaantimahdollisuuksia. Täällä pääseekin autolla Lahteen ja sieltä taasen laivalla edelleen Jämsään, niin ettei suuria kierroksiakaan tule. Vilppulassa voin käydä Oksalan likkoja tapaamassa. Hän kävi vapuntienoissa Helsingissä ja haastoi kovaa tulemaan, lupasipa noutaa autolla asemalta. Kai minä siinä kesäkuun alkupäivinä jo ehdin kotia, vaikka kyläpaikkoja tulee montakin, ellei satu jostain hommaa saamaan.

Lähetin liiat tavarat sinne Helsingistä niin että tiedätte hakea asemalta. Monet terveiset ja hyvät voinnit. Aatto ”

*Kuten edellä jo arvelin, Aatto kutsuu Inkeriä äidiksi samoin tietenkin Mauri ja Sirkka, muut enemmän emännäksi, mutta Aattohan oli kaikkein nuorimpana eniten tekemisissä ja Maurin kanssa yhdessä Inkerin helmoissa. Äidille kirjoitettiin myös vapaammin murteella kuin Maunolle, jolle ehkä haluttiin olla tiukan asiallisia. Myöhemmin ilmenee, että myös Sirkka ja Aatto olivat läheiset – ”Aatto on äärestä kultainen.” Inkerin roolia kasvat-
tajana kuvaa myös edellä jo mainittu Ilmarin kommentti vanhemmalla iällä:
”Voisiko oma äiti olla parempi.”*

Muistikirjan merkintöjä vuoden 1933 alusta huhtikuun loppuun saakka:

Merkinnällä Talouteen oli 1.207 mk, Maurille 620 mk, Emäntä 165, Paavo 207.-, Mauno 172, ja Suoma 60 mk. Yhteensä 2431 mk, 607 mk/kk (240 euroa/kk)

Mylly tulouttanut 4.200 mk.

Lisäksi löytyi seuraavia mainintoja: Jauhatusmaksuja joulukuussa 1.035 mk ja 739 mk Harjun ja Huissin Osuuskaupat. Hopiavuoren konkurssista saatiin osinkoja 1.070,30 mk.

Tupakkaa vieraille ostettiin neljä kertaa yhteensä 57.50 mk.

Oliko vieraiden määrä kasvanut vai joku perheestä verottanut varastoja?

Pojille laitettiin housuja 235 mk:lla ja emäntä ja Sirkka tekivät matkan Liminkaan 400 mk ja Sirkan henkivakuutusmaksua maksettiin 809 mk.

Suutari Mikko Harju kävi korjaamassa kenkiä 108 mk ja Räättäli Arvo Hakoniemi teki housut 220 mk.

Maurille EK. Kurssille 45 mk. Matkakustannukset olivat Seinäjoki 24 mk, Lapualle 42 mk, Vaasa 92 mk.

Mauno käynyt asioilla Helsingissä, Jämsässä ja Pyhtäällä 750 mk Paavon kello korjattiin 25 mk ja Maunon lääkäreissu Seinäjoelle ja apteekki 96 mk.

Myllyn tontin lohkominen laitetaan vireille 9.6.1933 tosin Aaton nimi puuttui valtakirjasta. Myllyn myynti tulossa osaksi velkatilanteen ratkaisua. Joko jakamalla velkaa ja vakuuksia tai myymällä mylly jossain vaiheessa. Myynti tapahtuu vasta 10 vuotta myöhemmin.

Kansallinen Kokoomuspuolue lähettää kirjeen 21.6.1933
Tulevan heinäkuun 1 ja 3 päivä toimitetaan eduskuntavaalit.
”Kykeneekö kansamme nyt luomaan itselleen eduskunnan, joka täyttää valkoisen Suomen asettamat velvoitukset. Kommunismine puolue on meillä tosin lainvastaisena lakkautettu, mutta kuitenkin harjoitetaan maassamme voimakasta kommunistista maanalaista kiihotusta, jonka pesäkkeetkin pitäisi saada hävitetyksi. Ja sosiaalidemokraattinen puolue kansainvälisine ohjelmineen ja internatsionaaleineen on sekin vahingollinen maamme ja kansamme tulevaisuudelle.”

”Kansallisen kokoomuspuolueen Keskustoimiston tietoon on saatettu, että Te parhaillaan suoritettavassa vaalitaistelussa olette tarmokkaasti työskennelleet puolueemme hyväksi. Tästä toiminnasta kiitämme, lausuen samalla toivomuksen, että näinä jäljellä olevinakin vaalivalmennuspäivinä teette kaiken voitavanne puolueemme ja isänmaamme yhteiseksi hyväksi. Kunniottaen Paavo Virkkunen Tuure Junnila.”

Ehkä ei täälläkään jaksettu muiden murheiden lomassa toimia, koska Sos.dem. puolue koki vaalivoiton ja Kokoomus yhdessä vaaliliitossa IKL:n kanssa sai saman verran tappiota. Loppuvuodesta vaaleissa valittu Isänmaallisen kansanliikkeen edustaja lisäksi Nikkola ja tämän kirjeen allekirjoittaja Paavo Virkkunen kävivät puhumassa Koskenkorvan perheen kodin säilymisen puolesta sen sijaan hyvin menestyksellisesti. Kiitos siitä!

Sampolle ilmoitettu tapaturmavak. palkkasummat 1932 vuodelta.

Mylly 4 vakuutettua, työpäivien lukumäärä 558
rahapalkkaa 17.240 mk. 31 mk/pv. Luonnossa ei mitään.

		rahassa	luonnossa	yht.
Talonväki				
Renkiä aikuisia	3	10.400	6.300	16.700
Renkiä omaväki.	2	4.100	3.800	7.900
Karjakko	1	3.000	2.100	5.100
Tilapäiset	4	1.050	420	1.470
Harjoittelijat	3	3.000	6.300	9.600
				40.770 mk

Mauri hyväksytään hoitamaan lentokonemekaanikon tointa mekaanikko-oppilaana 1.7.1933.

Metsäpalo 12.7.1933.

Laurilan ja Kalliokosken kytövalkeasta Heininevan rinteestä alkanut tulipalo levisi nopeasti 1,5 km levyiseksi ja 6 km pituiseksi valkeaksi, joka tuhosi useita latoja, torpparien satoa ja pellot paloivat hiekkaa ja kiveä myöten aivan piloille. Metsää tuhoutui Piirtolan, Rannon taloista ja Havuselan virkatalon kohdalla valtionmetsää ja Koskenkorvan tilan osalta n. 20–30 ha. Kaikki oli hakattava pois ja metsä uudistettiin kylvämällä. Metsä oli vakuutettu, mutta korvauksista ei löytynyt merkintää?

Pilettejä Paavo Nurmen tilaisuuteen 40 mk 23/7. Paikalla oli 2.500 muutaakin Paavon ihailijaa ja Paavo juoksi lupauksia antavasti, eli ei ole vielä kunto kadonnut.

ca 1/2 tunnissa.
PAAVO NURMI ILMAJOELLA.
Ilmajoen Kisailijain kansallisia kilpailuja eilen illalla oli saapunut seuraamaan kaikkiaan n. 2,500 henkeä. Väkeä oli saapunut naapuripitäjistäkin pyörillä ja kuorma-autoilla, joita oli kunnallistalon piha tupaten täynnä. Syynä yleisömenestykseen oli Paavo Nurmen osallistuminen 3,000 metrin juoksuun.
Sää oli erinomainen ja rata hyvässä kunnossa. Tuloksena tästä nähtiinkin kaksi uutta piiriennätystä. Toisen juoksi Kuortaneen K. Pekuri 3000 metrillä ja toisen Seinäjoen Urheilijain joukkue 4X100 metrin viestissä saavuttaen niinkin hyvän ajan kuin 44,8. Wasaman äsken saavuttama piiriennätys painui unheon. Seinäjoki on saanut hyvän lisän Valto Järvestä, joka juoksi 100 metriä kauniisti.
Korkeudessa isännöivät Peräsa-

Kansallispankista saatu heinän- ja elonkorjuun rahoja
22/7 1.000 mk ja 4/8 1.500 mk.

Rahat olivat pankeissa tiukassa ja sadonkorjuun onnistuminen järjestettiin palkkarahojen tiukalla kontrollilla, josta myöhemmin tilitykset. Eli tilan hoito oli vahvasti velkojen valvonnassa, jota Katri kirjeessä edellä tarkoitti.

Koskenkorvan Mms naisosaston palkintoja elokuussa 1933: Leipomotuotteista Inkeri Kuhna 100 mk arvosta hopeaa lahjoittanut Ilmajoen Osuuskassa.

Katri kirjoittaa Pyhtäältä 9.8.1933

Rakkaat omaiset! Kiitos nyt vaan kaikesta hyvästä huolenpidostanne laiskan päiviä viettäessäni. Tunnen itseni taas virkeäksi ja voimakkaaksi, että voisin vaikka "vuoria siirtää!" Apulaiseni lähtikin heti lomalle. Hän oli väsähtänyt kuukauden urakastaan. Onhan siinä kiinni ja nuorten miesten täytyy niin liikkuu ja sen täytyy tapahtua tässäkin työssä yöllä. Eihän sitä nuorillakaan voimilla kauaa kestä. Maija kirjoitti tulevansa ensi maanantaina tänne. Kunhan nyt viihtyisi hetken aikaa, vaikka sitä seuraa onkin hänellä vähänpuoleisesti täällä.

Mitenkä olette heinätyöt saaneet sujumaan siellä, kun on vaan satanut ja satanut, ainakin täällä. Ilmat ovat huolestuttaneet minuakin. Sitä ripeämmin aurinkoisina päivinä teillä heinät seipäille ja latoon sujahtavat, että paljon mahdollista, ovat kaikki jo suoritettutkin ja turhaa mun huoleni. Marjojen parissa kuluu meidän aikamme täällä. Hyvä sato tulee täälläkin niistä. Joko olette alkaneet poimia, niissä onkin aika noukkiminen, kun niitä on niin viljalti.

Kauraa aloittavat täällä leikkaamaan ja se on pian tehty, sillä se on niin vaivaista. Täällä ei ole satanut heinäkuullakaan. Niin että kyllä se kotiseutu on aina se "koosenin maa" kaiken puolesta.

Kuules Suoma, pistähän nyt mulle piimänsiementä kirjeellä. Hilja oppii niin sille piimälle tai pääsi sen makuun, että heti rupeesi minulta sitä kättämään. Hän on ylistänyt pohjanmaata maasta taivaaseen, niin että minunkin jalustani on kohonnut muutamalla tuumalla. Ja lähettää teille kaikille lämpimät terveisensä. Niin eihän täällä ihmeellisiä kertomisia nyt ole. Jääkää siis terveeksi ja vaan samaa ahkeruutta, yritteliäisyyttä ja lujuuutta, jota osoititte omaavanne, toivotan teille jatkuvasti. Rakkain terveisin kaikille Kaisa.

Retkikunta kiertää Ilmajoella useissa taloissa 25-26.8:

"Hyvin miellyttäväksi muodostui käyntimme Juho Kuhnan

perikunnan omistamassa Koskenkorvan kartanossa, jossa ystävällinen isäntäväki osoitti meille kaikkea kohteliaisuutta. Talossa on kaunis puutarha, jonka antimiakin saimme maistaa istuessamme kauniissa hauskasti kalustetussa salissa. Könni tiesi kertoa, että talo on seudun musiikkielämän keskus. Siitä lienee juorunnut salissa oleva Toivo Kuulan rintakuvakin. Muuten talo on pitäjän vauraimpia. Pinta-ala on 325 ha, josta viljeltyä kokonaista 115 ha. Talossa pidetään kolmisenkymmentä lehmää."

Ryhmän oppaana saattoi olla esim.

Kosti Könni tai Alli Könni ja tuo maininta seudun vauraimmasta talosta on varmasti Könnin tarinaa eikä Inkerin tai Maunon sanomaa, kun tilan pakko-huutokauppailmoitukseen on kuukausi.

Vakuutusneuvosto lähettää kirjeen 17.8.1933 koskien Matti Saarakkalalle tapahtunutta työtapaturmaa. Vahinko on sattunut 9.8.1932 J. Kuhnan perikunnan työssä.

Myönnettiin lisäeläke 3.200 mk vuodessa 75 % työkyvyttömyyden mukaan ja 6.400 suuruisen todellisen vuosityöansion perusteella.

Mauri kirjoittaa Aatolle 22.8.1933 Santahaminasta:

Kertoo, että täällä sitä nyt ollaan, jonka paikan hyvin tunnet. Jalkaväen harjoitukset oli vähän ottaneet päähän, mutta tentti oppilaana ja rintaman edessä esitys oli tuottanut täyden kympin. Johtajaopin tentit ovat juuri olleet, mutta arvosanaa ei vielä tiedossa. Ensin oli kaikki sotilaalliset aineet ja vasta sitten teknilliset.

Aattoa odotettiin käymään ja tenttejä oli edessä: "V.K.O, rikoslaki, sotaväen järjestyssääntö, kenttäohjesääntö ja paljon muuta."

Mauri toivoi, ettei Aaton tarvitsisi heittää opintoja kesken ja kyseä, onko puhuttu mummalle lainasta? Murehdiin,

että pitäisi antaa takaisin Aaton kapsäkki, koska omille tavaroille pitäisi hankkia oma, mutta rahavarat ovat vähissä eikä ole edes saatavilla viestintä kirjallisuutta, jota tarvittaisiin kun "Meillä on täällä nimittäin täydellinen viestikoulutus myös ohjelmassa, mutta ei sen alan kirjallisuutta."

Lopuksi Mauri pyytää, että Aatto antaisi äidille kirjeen" jonka olen hänelle osoittanut."

Muistikirjan merkintöjä 28/6 - 2/9 1933

Myllystä 3.700 mk

Talouteen 1.090, Emäntä 300 (matka Kristiinaan), Mauno 230 (paita 60.-) Paavo 185 (paita ja henkselit 80.-) Aatto 208, Mauri 600 (armeijaan meno) Suoma 20.- Yhteensä 2.633 mk eli 1.316 mk/kk (510 €/kk)

Muita huomioita: 29/6 Maunon asiointimatka Hesaan 460 ja Vaasaan Onkilahden pajalle 90 mk, Seinäjoen reissut 3x25 mk. Tuomarin neuvo 25 mk ja maarekisterimaksu 105 ja arviomiehille 150 + 86 mk.

Tarkastusyhdistysmaksu 29 x 5 = 145 mk (aikaisemmin 3.50 / lehmä) Väkkärikellon korjaus 20 mk.

Maurille tehty paitoja ja sukkia Kauhavalle 100 mk edestä. Mielenkiintoinen merkintä oli myös: 30/6 käyty Kruununviskaalin puheilla Kauhavalla 18 mk. Nyt oli hammaslääkärivuorossa Aatto 200 mk.

Nauloja meni vain 3 kg eikä Soijaa ole hankittu vuoteen, fosfaattia kuitenkin.

Myllyn ilmoitukset: Ilmajoki-lehti 30 mk/kerta, Ilkka 150, Vaasa 250 mk myllynnumero.

HISSA, LONKIUOMA.

Koskenkorvan Mylly	Omist. Velj. Koskenkorva.
Os. Koskenkorva. Puh.	Suorittaa vehnän, kauran, rukiin ja ohran jauhatusta sekä kaura- ja ohraryynien valmistusta tunnetusti hyvin.
Rautateitse lähetetty vilja toimitetaan myllylle ja takaisin korvauksetta.	Maakunnan vanhimpänä vehnävalssimyllynä voimme pitkäaikaiseen kokemukseen perustuen taata työn ensiluokkaisen laadun. Vehnänjauhatusta suoritetaan joka maanantai, tiistai, keskiviikko ja torstai.

Maakiinteistöpankki lähettää kirjeen 7.9.1933

Maanviljelijä Mauno Koskenkorva, Koskenkorva, Ilmajoki Ilmoitamme, että johtokuntamme eilen kokouksessaan on ottanut J. Kuhnan perikunnan lainahakemuksen käsiteltäväksi, mutta hyljännyt sen, koska perikunnalla on velkoja liian paljon tarjoamiinsa kiinnitysvakuuksiin nähden.

Viittaamme oheiseen kiertokirjeeseemme, minkä mukaan kehotamme Teitä toimimaan, mikäli haluatte käyttää hyväksenne siinä mainittua menettelyä.

Liitteenä oleva kiertokirje:

"Kesäkuun 2 päivänä 1933 annetun lisäyksen mukaan lakiin eräiden maatalouden velkain vakauttamisesta on maanviljelijällä, jonka lainahakemuksen Osakeyhtiö Maakiinteistöpankki on hänen liian suurien velkojensa takia hyljännyt, mahdollisuus

pyytää asianomaiselta kruununvuodilta, että hänen tilansa ulosmitattaisiin ja myytäisiin pakkohuutokaupalla hänen velkojensa maksuksi, jollei se jo ole jostain velasta ulosmitattu. Kruununvoudille on jätettävä kirjallinen anomus ja Osakeyhtiö Maakiinteistöpankin todistus siitä, että maanviljelijä on hakenut lainaa pankista ja että hakemus on edellä mainitusta syystä hyljätty. Tällä tavoin toimitetussa pakkohuutokaupassa on Osakeyhtiö Maakiinteistöpankillä oikeus ostaa, tai 20 päivän kuluessa sen jälkeen lunastaa tila luovutettavaksi takaisin velalliselle tai hänen läheiselle sukulaiselleen tai joko kokonaan tai osittain asutustarkoituksiin, jos lunastamisen yleiset edellytykset muutoin ovat olemassa. Pankki ei kuitenkaan voi käyttää lunastusoikeutta, milloin huutokaupan hinta pankin johtokunnan vahvistamaan arvioon nähden nousee liian korkeaksi. Pankin antamalla lainalla maksetaan ne velat, jotka huutokauppahinnasta ovat suoritettavat. Jos tila luovutetaan takaisin entiselle omistajalle, ei sitä tai sen vuotuista tuottoa ennen vuoden 1937 päättymistä saa ulosmitata tai muuten käyttää velkojen maksuun, joihin huutokauppahinta ei riittänyt ja jotka siis ovat syntyneet ennen huutokaupan tapahtumista.

Sen joka aikoo yllä mainitulla tavalla käyttää omistamansa tilan velkojensa maksuksi, on edellä mainittua todistusta pankilta pyydettävä ja arviomääräystä, jollei arvokirjaa jo ole pankille lähetetty.”

Katri kirjoittaa ehkä näihin aikoihin Sirkalle:

Sirkka kulta! Tässähän nämät lupaamani päällyskengät nyt tulevat. Mutta en tiedä oletko sinä kovin pettynyt näitten suhteen. Ei nimittäin tahdo saada niin suurta numeroa tyttöjen päällyskenkää sopivaa, kun sinä käytät vielä matalaa kenkää. Mutta nämät ovat ainakin kestävätkä koulussa pitää. Sitten kun olet kansakoulun lopettanut ja muutat koulua ja tulet isoksi tytöksi ostetaan sitten korkeakantaisella korolla ja vetoketjulla. Nämähän saa niin pian koulussa jalkaan ja pois. Jos niin on, ettet näitä voi pitää lähetä sitten takaisin niin koetetaan vielä vaihtaa sopivammaksi. Sen takia nämä ovat niin kauvan viipyneet, kun ovat Kotkasta edestakaisin lähetelleet, mutta sopivampia ei ole löytynyt. Toivotaan nyt, että nämät tekevät sinun mielesi iloiseksi ja koulumatkat keveäksi juosta. Sinun jalkasi, jotka ovat niin kylmälle arat varmasti pysyvät lämpiminä näissä. Kirjoita nyt, jos ne sopivat.

Kiitos muuten kirjeestäsi. Reipasta ja iloista mieltä sinulle toivottaa Kaisa-sisko.

Sano toisillekin lämpimiä terveisiä ja hyviä voimisia. Anna Kaleville tämä karamellipussi ja pidä itse toinen, mutta jaa kuitenkin kaikille osansa siitä.

Ilmarin pakkohuutokaupassa asuintalo, jota kutsuttiin kivitalloksi, oli siirtynyt Juho Antilan omistukseen, jossa kuviossa myös pojat olivat mukana, siihen liittyvää Pukaran lainaa maksettiin Antilalle. Asia ei tullut täysin selväksi, kun Ilmarin pakkohuutokaupan velkojainluetteloa, pakkohuutokauppa yms. asiakirjoja ei löytynyt kansallisarkistosta, kun varatuomari Talvitien asiakirjat ovat ”kadonneet?”.

Muistikirjassa ja tileissä ilmenevät vuokratulot tulevat tästä ”kivitallosta” ja myös Ilmajoella olevasta Salinin talosta, jonka KOP ostaa pakkohuutokaupassa.

Vaasa lehdessä ja muissakin oli 21.9.1933 Pakkahuutokauppakuulutus:

Ajaksi oli määrätty 20.10 klo 14. Ilmoituksessa luetellaan kaikki tilat ja manttaalit myös Salinin tila, josta oli edellä jo huutokaupan tuloskin vuodelta 1928, mutta se ei toteutunut.

Saamisena mainitaan Matti Penttilä-Illkan saatava, jonka suorittamiseksi huutokauppa pidetään. Pinta-aloina kerrotaan: Koskenkorva 55.13 ha peltoa ja 1.21 ha viljelykelpoista, ja 253,31 ha metsää ja joutomaata 0.12 ha. Kahran tila 5.59 ha peltoa, lautapihti 23.7 ha peltoa ja 0.76 ha metsää, Salinin tila lisämaineen 900 m2.

Rakennuksista mainitaan hyvässä kunnossa oleva päärakennus 11 huonetta, kolme muuta asuinrakennusta, joista vain yksi 5 huonetta käsittävä on valmis. Kunnossa olevat laajat ulkorakennukset ja vesimylly, jossa 3 kiviparia, ryynikoneet sekä vehnävalssi. Salinin tilalla kerrotaan oleva tiilestä rakennettu 4 huoneen asunto ja hyvät ulkorakennukset.

Ilmoituksen allekirjoittaa Kauhajoella 19.9. kruununvouti Alfr. Leskinen.

Kuulutus.

Julkisella, Koskenkorvan talossa perjantaina, tulevan lokakuun 20 päivänä kello 14 toimitettavalla

pakkohuutokaupalla,

myydään, ellei laillista estettä väliin tule, maanviljelijä Juho Kuhnän kuolinpesän omistama Koskenkorvan nim. 0,3404 mantt. osuus RN:o 3^a Koskenkorvan taloa N:o 3, Ilmajoen pitäjän Kokkolän kylässä, ja sen kansassa yhäviljelyksessä oleva Kahran nim. 0,0218 mantt. tila RN:o 4^a Jussilan taloa N:o 4, saman pitäjän Paalunkylässä, Lautapihti-nim. 0,0659 mantt. tila RN:o 4^a Korven taloa N:o 4, saman pitäjän Peuralan kylässä, Lisälä-nim. 0,0001 mantt. tila RN:o 2^a ja Salinin nim. 0,0005 mantt. tila RN:o 2^a, molemmat Kokon taloa N:o 2, saman pitäjän kirkonkylässä, talokas Matti Penttilä-Illkan saatavan suorittamiseksi. Koskenkorvan talo käsittää 55,13 ha viljeltyä, 1,21 ha vilj.kelp., 235,31 ha metsä- ja 0,12 ha joutomaata, Kahran tila 5,59 ha viljeltyä maata, Lautapihdin tila 23,7 ha viljeltyä ja 0,76 ha metsämaata, Lisälän tila 0,02 ha viljeltyä ja Salinin tila 0,07 ha viljeltyä maata. Koskenkorvan tilalla on hyvässä kunnossa olevat 11 huonetta sisältävä asuinrakennus, kolme muuta asuinrakennusta, joista vain yksi 5 huonetta sisältävä on valmis, ja tilavat, täysin kunnossa olevat ulko- ja sisähuonakennukset sekä Pukaran eli Koskenkorvan koskeessa sijaitseva myllylaitos, jossa on 3 kiviparia, ohran ja kauran ryynikone sekä vehnävalssi. Salinin tilalla on 4 huonetta sisältävä, tiilestä tehty asuinrakennus. Tilat ovat noin 1 km. päässä Koskenkorvan asemalta, paitsi Salinin tila, joka sijaitsee n. ½ km. Ilmajoen asemalta. Maat ovat hyvälaatuisia ja -kuntoisia.

Samalla huomautetaan, että saatava tai oikeus, josta U. L. 5 luvun mukaan on erityinen ilmoitus tehtävä, on ilmoitettava allekirjoittaneelle viimeistään kello 13 pidettävässä velkojain keskustelussa.

Kauhajoella, Ilmajoen kihlakunnan kruununvoudin virkahuoneessa, syyskuun 19 päivänä 1933.

11441 Alfr. Leskinen.

Kutsu

Ilmajoen Maatalousnäyttelyyn

elokuun 26 ja 27 p:nä 1933.

Ilmajoella on pidetty useita maataloudellisia näyttelyitä aikaisemmin. On ollut koko maanviljelysseuran aluetta käsittäviä maatalousnäyttelyitä sekä paikallisia joitain erikoisia maatalouden eri haaroja edustavia, kuten karja-, käsityö- y.m. näyttelyitä, mutta Ilmajoen pitäjän omaa koko maataloutta esittävää näyttelyä ei ole toimeenpantu.

Laajemman alueen maatalousnäyttelyissä voidaan saada kuva koko näyttelyalueen kehitystasosta, mutta ei mitään yhtenäistä kuvaa eri pitäjistä, vaan selviää se vasta niin sanotuissa pitäjännäyttelyissä niin oma- kuin vieraspitäjäläisille.

Ilmajoen maataloudelliset yhdistykset ja seurat ovat nyt päättäneet järjestää ensi kesänä täällä maatalousnäyttelyn, joka tulee esittämään yksinomaan Ilmajoen pitäjän maataloudellisia saavutuksia. Siihen onkin jo aika, sillä onhan täällä takana jo 130-vuotinen maamiesseuratyö ja pitäjällä vanha historiansa.

Pula-aika on kunnassamme, niinkuin muuallakin, jossain määrin viime vuosina jarruttanut maanviljelyksen ja sen sivuelinkeinojen kehitystä ja luottamusta niihin. Mutta toivomme, että tällaisena lamakautena paikallinen maatalousnäyttely nähtävyyksineen, puheineen ja esitelmineen, jotka osoittavat nykyistä taloudellista suuntaa, virkistävät näyttelyssä kävijää, antaen uutta uskoa, luottamusta ja innostusta maatalouteen.

Allamainitut Ilmajoen maataloudelliset yhdistykset ja seurat kutsuvat kunnioittaen kaikkia Ilmajoen kunnan alueella työskenteleviä maatalouden ja sen sivuelinkeinojen harjoittajia, maatalouskerholaisia, liikkeitä, osuuskuntia, yhdistyksiä ja kouluja osallistumaan

Mauno valitaan Ilmajoen maatalousnäyttelyn 26-27.8 palkintotuomariksi, jalostetut tuotteet ja tarvikkeet.

26.8.33 ostettu liput maatalousnäyttelyyn koko väelle 250 mk.

Toimitettu maitoa näyttelyyn 150 kg á 1,25 = 190.- Myllyn paikkamaksu näyttelyyn 20 mk.

Jos vuoden 1926 näyttely jäi väliin Juhon kiireiden ja kärjistyneen velkatilanteen vuoksi, oltiin nyt taas mukana vaikka tilanne oli todella kriittinen ja se selvittääkö siitä ollenkaan oli vielä ai- van pimennossa.

ILMAJOEN MAATALOUSNÄYTTELYYN,

joka pidetään lauantaina ja sunnuntaina elokuun 26 ja 27 p:nä Ilmajoen Kunnallistalon kentällä.

Samoin kutsutaan kunnan ulkopuolelta maataloudellisiin erikoisyhdistyksiä, maanviljelyskoneiden, työvälineiden ja maataloudellisten tarvikkeiden valmistajia ja myyjiä näyttelyyn osallistumaan.

Myöskin kutsutaan kaikkia kansalaisia, niin kuntam- alueelta kuin sen ulkopuoleltakin, tutustumaan näyttelyyn Ilmajoen maanviljelykseen ja sen sivuelinkeinojen nykyiseen tasoon.

Ilmajoella tammikuun 30 p:nä 1933.

Ilmajoen maamiesseura.

Keskikunnan maamiesseura ja sen naisosasto.

Koskenkorvan maamiesseura ja naisosasto.

Tuomi—Pojanluoman maamiesseura ja naisosasto.

Huussin maamiesseura.

Könni—Kiikerin maamiesseura.

Munakan maamiesseura.

Koskenkorvan pienviljelijäyhdistys.

Nopankylän pienviljelijäyhdistys.

Hevosystävähdistys.

Metsänhoitoyhdistys.

Kotitalousvaliokunta.

Maatalouskerhovaliokunta.

NÄYTTELYTOIMIKUNNAT JA TOIMIHENKILÖT.

Näyttelytoimikunta.

Kalle Uotila, maanviljelijä, puheenjohtaja

Eeva Vohlonen, agronomi, sihteeri.

Oiva Jääskeläinen, agronomi, yliairot.

Syysruis: 2 palk. V. Mattila, syysruis, 3 palk. A. Lauronen, Härmänruis, Kalle Uotila, syysruis, Isakki Uitto, syysruis, Sameli Salonen, syysruis.

Ohra: 1 palk. Salomon Ranta, Vega ohra, 2 palk. Ero Mäki-Kahma, Vega, S. Piirto, Vega, Yrjö Ranta, Vega, Oiva Ilkka, maat ohra, Eino Lempola, Vega, J. F. Jussila, Vega, Arvo Niemistö, Olin ohra, 3 palk. Kalle Uotila, maat ohra, V. Rinta-Mattila, Vega, Jaakko Talvitie, Kulta ohra, Niilo Hakola, Vega, A. Lauronen, Olin ohra, Jussi Niemelä, Vega, Salomon Rasku, Vega, Oiva Jääskeläinen, Vega, Kalle Uotila, Vega, A. Lauronen, Vega, Jaakko Kivistö, Kulta ohra.

Kaura: 1 palk. Salomon Latvala, Kultasade, 2 palk. Kalle Uotila, Orion II, A. Lauronen, Kytö, Veli Koskenkorva, Kultasade II, Matti Kivisaari, Esa, 3 palk. Antti Siitaloppi, Kytö, V. Mattila, Voitto.

Herneet: 2 palk. Jaakko Hakola, Torstai, Jaakko Kivistö, ruskea maat, Jaakko Kivistö, valk. maat, 3 palk. Jaakko Talvitie, maat, Niilo Hakola, torstai.

Puna-apila: 2 palk. Jaakko Ojala, Timotei: 2 palk. Arvo Niemistö ja Valle Posso.

Nurminata: 2 palk. M. Koskenkorva.

Niittynurmikka: 3 palk. M. Koskenkorva.

Koiranruoho: 2 palk. M. Koskenkorva.

Turnipsi: 3 palk. Unto Rajala.

Pellava: 2 palk. Sameli Salonen.

SOK:n lahjapalk. A. Lauroselle, Jyl-linkosken Sähkö Oy:n lahjapalk. Velj. Koskenkorvalle, E.-P. Maanviljelysseuran palk. Kalle Uotilalle, Ilmajoen Osuuskaupan palk. Arvo Niemistölle, Pojanluoman Osuuskassan palk. V. Mattilalle, Ilmajoen Maantuote Oy:n palk. Jaakko Kivistölle, Maanviljelysneuvomon palk. Jaakko Vilppulalle, Sa-

Kolme muuta asuinrakennusta ovat varmaankin Puutarhatalo ja Paavon talo ja myllytupa. Salinin tontti ja talo mainitaan erikseen. Ilmarin talo ei ollut tässä huutokaupassa vaan sitä myytiin erikseen. Myllypalstaa ei ole vielä erotettu vaan myydään päätilan yhteydessä.

Aatto laittaa kortin 29.9.1933 Helsingistä

Rakas kotoväki. Asunnot olivat lujassa, viisipäivää oli etsitty, mutta vuokrat eivät olleet kohonneet. Mauria oli tavattu ja ”vaikka tykkääkin vähästä huonoa hyvän kurin takia, meneehän se vuosi sentään aina jotenkuten. Käski kiittää paketista.”

Kerolla oli asuttu etsintäaika ja uusi osoite Mariankatu 18 B 25 löytyi ja puh. no 29926.

Kansanedustaja ja Maunon ja Paavon vapaussodan aseveli lisäksi Nikkola kirjoittaa Helsingistä 24.10.1933 Maunolle.

”Veli Hyvä. Otan osaa sinun raskaisiin päiviisi, joita olet ollut pakotettu nyt näkemään ja elämään. Meidän hyvä suhteemme

pakotti mun kirjoittamaan sinulle juuri nyt, sillä silloin kun ihmisellä on raskainta, silloin hän tarvitsee ystäviensä ja sellaisia ystäviä, jotka ottavat osaa kuorman kantamiseen.

Tahdon sinua vielä rohkaista, puhuin tänään Tri Virkkusen kanssa. Me molemmat olemme sinun käytettävissäsi. Heti kun huutokauppapöytäkirjat saapuvat Maakiinteistöpankkiin, olemme vakuutettuja, että asiat voidaan järjestää. Jos tulet niitä asioita järjestämään mun osoitteeni Pohjoisrannantie k. 23 Hospis huone 619. Olen ensi perjantaihin asti täällä, sitten on viikon loma, jos tällä ajalla tarvitset apua voit kääntyä Tri Virk-

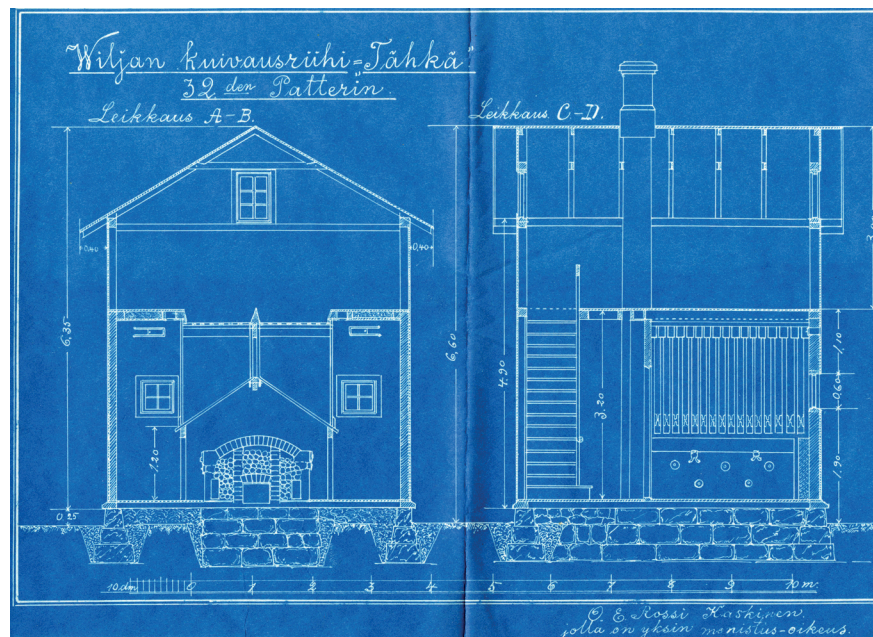
kusen puoleen, hän tekee kyllä kaikkensa, että teidän kotinne saataisiin säilymään teillä.

Tiedän kyllä, että sinulla on rohkeutta ja tarmoa, mutta sitenkin kuorma joskus tuntuu liika raskaalta, mutta pilvisen ja sateisen päivän perästä tulee kaunis päivä ja niin tulee nytkin.

Paljon terveisiä koko talon väelle lisäksi Nikkola.”

Oy Tähkä Ab kirjoittaa Kaskisista 3.10.1933 uuden kuivurin asennuksesta kirjeen, jossa kerrotaan mitä voisi purkaa valmiiksi ennen neuvontakäyntiä, sillä piirustus on sekava ja vaikea selittää. Neuvontakäynti on ilmainen.

Joten kaiken keskellä oli myös korjattava ja valmistauduttava jatka-

maan.

Koskenkorvan tilan sadonkorjuuselvitys saneerauksen ja huutokaupan pohjaksi:

Ilmajoen kihlakunnan kruununvoudilta saatujen varojen käyttö Koskenkorvan talon sadon korjuukustannusten peittämiseksi:

Saanto: 22.7.	Saatu rahaa KOP:stä	1.000.-
4.8.	Saatu rahaa KOP:stä	1500.-
31.10	Saatu rahaa KOP:stä	3.555.-
28.9.	Myyty 2 porsasta Paavo Koskelle	200.-
5.10	Myyty 8 porsasta Matti Laksolle Laihialle	792.-
8.10	Myyty 1 porsas Juho Kalliomäelle	100.-

yhteensä Smk

7.147.-

Anto:			
Leikattu urakalla 1.256 jalkaa ruista			1.689,25
Maksettu palkkoja päivätyöläisille:			
Jaska Saarakkala	16 päivää	á 12.-	190.-
Mauri Koskela	69 pv	á 12.-	828.-
Onni Koskela	65 pv	á 12.-	780.-
Matti Niemelä	26 pv	á 10.-	260.-
Sanna Leppioja	24 pv	á 10.-	240.-
Helvi Koski	75 pv	á 5.-	375.-
Sylvi Saarakkala	10pv	á 5.-	50.-
			2.723.-
Maksettu 20.10 -33 valvotut maksamattomat palkat:			
Reino Saarakkala		160.-	
Jussi Niemelä		165.-	
livari Saarakkala		185.-	
Sameli Mattila		160.-	
Sanni Honkaharju		785.-	
Anni Lehtonen		300.-	
Helvi Brandt		500.-	
Helmi Bergbacka		400.-	
3 harjoittelijan lisäpalkka		900.-	
			3.555.-
Yhteensä			7.967,25
Vakinaiselle työväelle:			
livari Saarakkala	4 kuukautta	á 300.-	1.200.-
Sameli Mattila	samoin		1.200.-
Reino Saarakkala	samoin	á 270.-	1.080.-
Jussi Niemelä	samoin	á 270.-	1.080.-
Rukiin leikkuun erittely yhteensä 1459 jalkaa:			
Kotona: jalkaa			
Kaappo Viinamäki	49	á 1/25	61,25
Alma Viinamäki	67	á 1/25	83,50
Alma Viinamäki	27	á 1/50	40,50
Seelmi Mattila	88	á 1/25	110.-
Seelmi Mattila	12	á 1/50	18.-
Sameli Syrjälä	129	á 1/25	161,25
Hilma Koski	75	á 1/25	93,75
Hilma Koski	17	á 1/50	25,50
Salmon Jokinen	94	á 1/25	117,50
Maria Koskela	35	á 1/25	43,75
Maria Koskela	7	á 1/50	10,50
Sanna Leppioja	103	á 1/25	128,75
Salmon Syrjälä	77	á 1/25	98.-
Toivo Kuusisto	68	á 1/25	85.-
	848 jalkaa		1.077,25

Porrasnevalla:			
Erkki ja Martta Rantanen	78	á 1/50	117.-
livari Kuru	74	á 1/50	111.-
Sisarukset Laulaja	49	á 1/50	73,50
Sisarukset Rantamäki	117	á 1/50	175,50
Viljo Perämäki	90	á 1/50	135.-
	408		612.-
Omaväki leikannut	203		

Sirkka saa nimipäiväonnittelut 16.10.1933

Lähtetäjä on toinen Sirkka, joka kertoo partioretkestä ja saamastaan nimipäivälahjasta: karamellilaatikosta ja pussillisesta omenoita. Samassa kirjeessä otsikolla Rakas Dagny! terveisiä lähettää Elisabet-täti omasta puolesta ja "miljoona terveistä Orvokille"

Sitten kirjeessä on otsikko Rakas Adele! Jonka allekirjoittaa Kirsti ja kehuu Sirkan käsialaa ja kysyy "Onko sinun mielestäsi ikävää , kun teillä on vaikeaa?"

Sirkka lähettää vielä terveisiä Eeva-Liisalle ja Kaleville ja lopuksi Tuttu toivoo "Onnea, onnea, onnea vaan, punainen tupa ja perunamaa.

Varmaakin kirje tulee Kosti Könnin perheeltä. Dagny ja Adele ovat varmaan tyttöjen mielikuvitushenkilöitä, joka varmistuu muista kirjeistä, joita myöhemmin lisää, ja lapsetkin tietää, että on vaikeat ajat!

Näiltä ajoilta on Sirkan arkistossa säilynyt myös ainekirjoitus näytelmästä Kadonnut aarre, jossa henkilöinä Kuningas Töyhötö, Prinsessa Kultakenkä, Prinssi Hännystakki, Kuninkaan airut, Paimenpoika, Prinssin hovipoika. Tarina kertoo kuinka se saa prinsessan, joka löytää aarteen ja paimenpoikahan sen löytää monien vaiheiden jälkeen. Hieno kirjoitus.

J. Kuhnan perikunnan kiinnelainat ja niistä maksetut korko per 20.10.1933

Tilaan Koskenkorva	3:58		
Lainan antaja	eräpv.		summa
KOP hypoteekkiosasto	31.12.32		49.373,45
Henkivakuutusyhtiö Suomi	1.10.32		537.235,43
Helsingin Osakepankki	14.10.32		60.000,00
Kansallisosakepankki	11.8.32		260.000,00
Tilaan Lautapihti			
Ilmajoen Säästöpankki	15.12.32		100.000,00
Ilmajoen Säästöpankki	15.10.32		50.000,00

Tilaan Kahrakuusi		
Ilmajoen Säästöpankki	15.11.32	40.000,00
Kivitalo (Saliini)		
Kansallisosakepankki	13.3.32	41.000,00
		1.137.608,83

Kiinnittämättömät lainat ja takaukset:

Edellä mainitut vekselit yhteensä		78.200,00
Alavuden Säästöpankki	13.6.33	24.000,00
Ilmajoen Säästöpankki		2.000,00
Ilmajoen Säästöpankki		6.000,00
Muut vastuut:		
Verot	12.000,00	
Rautatiehallitus	10.000,00	
M. Penttilä Ilkka	2.000,00	
Elina Vuorinen	32.000,00	196.200,00
Lainaa yhteensä		1.333,808,83
Maksamattomat korot		70.000,00
Maksamattomat palkat 30.10		3.555,00
KAIKKI YHTEENSÄ		1.407.3634,83

Juho Perämäen räkninki 10.10.1933

Tehnyt töitä 28,5 pv á 18 mk = 513, 160 jalkaa ruista á 1/50 240.- koneen vuokraa 10.- = 763. Laitumien vuokrat 600 mk Jäännös maksettu 10.10. 163 mk.

Huutokaupan pitopäivä maiden osalta oli 20.10.1933

Aatto kirjoittaa kortin 23.10.1933

Oli tullut osoitteeseen virhe ei Vuorikatu vaan Vironkatu ja paketti ja kirje olivat seikkailleet, mutta osattiin etsiä, kun Mauno oli soittanut.

Kämpäkaveri Aarne ei ollut tullut vielä, joten Aatto tarjoaa majoitusta Maunolle, jos pitää tulla hoitamaan asioita.

Osoite on siis Vironkatu 8 B 25 ja numero 29926

Mauno kirjoittaa Helsingistä 26.10.1933 Paavolle

"Rakkaat kotolaiset!

Kirjoitan jotain kaikessa kiireessä. Huomenna asiamme vasta lopullisesti ratkeaa. Onhan siinä neuvoteltu jo moneen kertaan. Lisäselvitysten hankkimiseksi velkain syntymisestä, myllystä ym. siirrettiin asia huomiseen! Huomenna menevät Virkkunen ja Nikkola persoonallisesti puolestamme puhumaan, joten hyvät toiveet sentään ovat asian ratkeamiseksi hyväk-

semme. Lautapihti ja Kahrakuusi jäävät ulkopuolelle. Nämä ovat arveluita – todennäköisiä kuitenkin, joten on paras pitää omana tietonaan toistaiseksi, kunnes lopullinen tulos on selvil-

lä. Toivoo on siis, joten älkää nyt turhia murehtiko vaikken lopullisesta vielä voi sanoa-kaan.

Katri on myös täällä, täytyi lähteä sen hammassäryn takia. Hän on käynyt lääkärillä tänään ja huomenna sanotaan, jos pitää leikattavaksi, joka näyttää todennäköiseltä. Toivottavasti ei sentään ole vakavaa. Kuitenkin viipyy aika kauan ennen kuin parane.

Mauri on myös käymässä iltaisin kaupungissa, joten meitä on täällä koolla puoli sukukuntaa. Meinasin soittaa kotiin, mutta ei tässä ole joutanut, kun herroja pitää aina odotella. Onko siitä karjakoasiasta kuulunut mitään? Kirjoittakaa nyt tänne, jos ei ole mitään toiveita, koitan täältäpäin sitten soittaa Lahteen. Viivyn nähtävästi vielä pari päivää, sillä siinä näkyy olevan monta mutkaa ja lisäksi niillä on niin kiire, ettei ne päivässä yhtä asiaa saa selväksi. Lisäksi Katri pyysi jäämään siksi, kunnes hänet leikataan – jos niin käy en tiedä saattako selvää, mutta koettakaa ja kirjoittakaa sieltä. Monet terveiset meiltä kaikilta. Mauno asun-

pakkohuutokauppa Ilmajoen. Maanviljelijä Juho Kuhnman kuolinpesän omist. Koskenkorva-niminen 0.3404 mantt. osuus R. N:o 3as Koskenkorvan taloa N:o 3, Ilmajoen pitäjän Kokkolan kylässä, ja sen kanssa yhdysviljelyksessä olevat Kahra-nim. 0.0218 mantt. tila R.N:o 4as Jussilan taloa N:o 4, saman pitäjän Palon kylässä, Lautapihti-nim. 0.0659 mantt. tila R.N:o 4as Korven taloa N:o 4, saman pitäjän Peuralan kylässä, Lisälä-nim. 0.0001 mantt. tila R.N:o 2as ja Salini-nim. 0.0005 mantt. tila R.N:o 2as molemmat Koken taloa N:o 2, saman pitäjän kirkonkylässä, myytiin pakkohuutokaupalla t.k. 20 p:nä talokas Matti Penttilä-Ilkan saatavan suorittamiseksi. Koskenkorvan talo käsittää 55.13 ha viljeltyä, 1.21 ha vilj.-kelp., 235.31 ha metsä- ja 0.12 ha joutomaata, Kahran tila 5.59 ha viljeltyä maata, Lautapihtin tila 23.72 ha viljeltyä ja 0.76 ha metsämaata, Lisälän tila 0.02 ha viljeltyä ja Salinin tila 0.07 ha viljeltyä maata. Koskenkorvan tilalla on m.m. 11 huonetta sisältävä asuinrakennus sekä Pukuran eli Koskenkorvan koskessa sijaitseva myllylaitos, jossa on 3 kiviparia, ohran- ja kauranryynikone sekä vehnävalssi. Salinin tilalla on 4 huonetta sisältävä tiilestä tehty asuinrakennus. Tilat ovat n. 1 km:n päässä Koskenkorvan asemalta, paitsi Salinin tila, joka sijaitsee noin ½ km. Ilmajoen asemalta. Maat ovat hyvälaatuisia ja -kuntoisia. Koskenkorvan tilan huusi pankinjohtaja I. Koivisto perustettavan yhtymän lukuun Smk:n 878,000:— hinnasta. Lautapihtin tilan Ilmajoen Säästöpankki Smk:n 161,000:— hinnasta, Kahran tilan niinikään Ilmajoen Säästöpankki Smk:n 43,000:— hinnasta sekä Salinin ja Lisälän tilat pakkohuutokaupalla t.k. 20 p:nä.

to Vironkatu 8 B 25"

Tämän reissun kustannukset olivat 525 mk.

Näihin aikoihin ajoittunee Katrin kirje Helsingistä tiistaina:

"Rakkaat kotoiset! Olen siis täällä H:gissä, kirurgilla kävin, mutta sanoivat ettei voi antaa kahta hoitotapaa yhtä aikaa, että on paras jatkaa radiumilla. Olin tänään D:laitoksella, tohtori tarkasti sen ja sanoi, että se on hyvin edistynyt, mutta viikon päästä vasta voidaan antaa uutta. Harmittaa vähän, kun täytyy olla täällä kokonaisen viikon, luulen että menen välillä Pyhtäälle."

"Siis ei ole sudenpentu vielä häkissään varmassa tallessa, koska täytyy antaa lisää."

Uusi karjakkoehdokas Aino Yli-Kaatiala kirjoittaa 27.10.1933

Karjanhoitokoulun johtaja Eeva Vohlanen on toimittanut minut tilallenne karjakoksi kuten tiedätte. Tulen ensi maanantaina siis 30 pv sillä junalla, joka lähtee Alavudelta siinä puoli kahden vaiheilla, eiköhän se ole siellä sitten 4 ajoissa, pyytäisin että tulisitte asemalle vastaan.

Aatto kirjoittaa 1.11.1933 Maunolle

"Veli hyvä. Olette kai odotelleet siellä tietoja Kaisusta ja olleet levottomia, kun mitään ei ole kuulunut. En ole tiedottanut mitään, kun ei ole ollut varmaa koska Kaisu joutuu leikkaukseen.

Tutkimuksissa on selvinnyt, että Kaisun poskessa oleva kasvannainen on sittenkin ollut syöpä, mutta ei ole luultavasti kovin pitkälle kehittynyt, koska se vielä voidaan leikata. Leikkaus tulee tapahtumaan ensi perjantaina ja sen tulee suorittamaan professori Palmen."

Aatto kertoo, että Emil Tiitinen, joka on samassa sairaalassa töissä, oli kertonut, että hän on paras mahdollinen leikkaaja, mutta leikkaus saattaa olla hyvin vaarallinen. Leikattava on, sillä vain röntgenhoidolla seuraa kituva kuolema.

"Valmista nyt harkintasi mukaan kotoväkeä vaikeammankin tilanteen varalle, ettei leikkaus onnistuisi. Uskotaan nyt tässäkin asiassa korkeimman johtoon, että asiat parhaimmin päin järjestyvät. JK Huomenna prof. Palmen vasta tutkii Katrin ja päättää mitä tekee."

Isakki Hannuksela lähettää Seinäjoelta kirjeen 2.11.1933

"Hyvä Mauno. Olin eilen käymässä pankinjohtaja Koiviston luona ja keskustelimme siitä talon velka-asiasta. Minä esitin talon myymistä nyt pian meidän takaajain toimesta. Koivisto myöntyi siihen ja sanoi, että kyllä se sopii tehdä. Hannukselan Jussi on

ollut aina sitä mieltä ja luulen ettei sitä vastaan ole kukaan. Meidän täytyy myydä se useammassa palassa ainakin kahdessa, enemmän se nousee mitä pienemmissä osissa myydään. Ei suinkaan sen pääarakennuksen mukana tarvitse olla niin suurta alaa. Sen huutokaupan sopii panna toimeen hyvinkin pian. Ja pyydän sinua kirjeellä ilmoittamaan asiasta, kun Antilan kanssa tuumitte.

Onnittelen sen teidän talonasian menestymisestä Helsingissä, saatte ainakin helpomman koron. Terveisiä teille I. Hannuksela"

Tässä saatetaan puhua Pukaran tilan uudelleen myynnistä, laina oli Kopista ja Koivisto oli sen johtaja ja Antilan kanssa oli tuumattava asiaa.

Katri kirjoittaa torstaina (7- ja 8.11) Kirurgisessa

Monet sydämelliset kiitokset rohkaisuista ja voimaa antavista kirjeistänne. Kyllähän täällä tarvitsee tukea. Varsinkin illat ovat niin tuskalliset, tuo tauti saa silloin oikein elefantin suuruuden ja särky yltyy yön mittaan. Saanhan kuitenkin unilääkettä kaksi kertaa yössä. Vaihtelua on kuitenkin tuonut hammasklinikalla käynti, joskin ne ovat rasittaneet, että tänä iltana tuntuu olevan jonkun verran kuumetta.

Huomenna pitäisi leikattavan, kun sain tänään hampaini klinikalta. Ylhäälle tehtiin uudet valaen päälle musta lisäke kautsua. Se on ollut tarkka tehtävä, että se on viipynyt. Kuinka lääkärit sen sitten hyväksyvät, siitä riippuu huomina leikkaus. Prof. Kalima tulee luultavasti leikkaamaan. Paras kai mitä voi ajatella. Hyvähän täällä on olla, 22 sairasta samassa salissa. Yöllä on itkua ja valitusta, että herää vähän usein.

On niin mieli valoisa ja kirkas ajatellessa kotia. Tuntuu ihan tänne asti, että siellä on toinen henki, joka vallitsee, usko ja luottamus tulevaisuuteen.

Korkein siunatkoon teidät ja työnne. Uskon itseni Rakkauden käsivarsille, siinä on valoisaa. En pelkää Sinun suojassas – luulen olevani rohkea.

Älkää olko huolissanne. Kaikki käy hyvin niin kuin käy. Hänen haltuunsa sulkekaamme itsemme ja toisemme. Lämpimin terveisin kaikille Katri.

Kiitos shekistä se oli erinomaiseen tarpeeseen. Ailille en ole kirjoittanut mitään tästä. Ajattelin että hänellä on taakkaa tarpeeksi jo, suree vaan tarpeettomasti. Muistanut olen häntä kuitenkin.

Lääkärit kävivät ja esitys listalle tuli klo 7 illalla.

Pankki lähettää kirjeen 8.11.1933 koskien palovakuutuksia.

Pankki on pyytänyt Suomen Maalaisten Paloapuyhdistystä suorittamaan arvion ja suorittamaan palovakuuttamisen täydestä arvosta, jonka maksun pankki ensin maksaa, mutta jos lunastuksen jälkeen tila luovutetaan takaisin, on maksut maksettava pankille. Irtaimiston vakuuttamisesta tilaa kehoitetaan toimimaan kuten aikaisemminkin, mutta vakuutus siirrettäisiin Maalaisten Paloapuyhdistykselle.

Vakuutusten siirrosta on ilmoitettu nykyiselle kiinnitystenhaltijalle Henkivakuutusyhtiö Suomelle, joka on sen hyväksynyt.

Sonnyhdistyksen kokous 8.11.33 Havuselassa. Päätettiin myydä Koskenkorvan talossa pidetty sonni Kreivi teuraaksi, kun astuminen ei tahdo onnistua ja sonni on äkeä ja vaikea käsitellä.

Aatto kirjoittaa 9.11.1933

Kertoo ettei ole kirjoittanut, kun ei ole uutisia. Katri on käynyt hammasklinikalla, jossa on tehty uudet hampaat. Hampaat maksoivat 350 mk.

Leikkaus tehdään huomenna aamupäivällä ja se on siis vaarallinen leikkaus, mutta jos kaikki saadaan pois niin ei ole pelkoa uusinnasta.

Aatto kertoo, että Katri on ihmeen rauhallinen ja luottavainen ja saa varmaan siitä voimia.

Katrin luona ovat käyneet mm. Antilan Kaisu, Kerot, Insinööri Kiikan ensimmäinen rouva.

Aatto lupaa soittaa heti, kun leikkaus on ohi.

Aaton seuraava kirje tulee 13.11.1933

Rakkaat kotolaiset! "Olette varmaankin siellä hyvin huolestuneita Katrin terveydentilasta, kun ette itse ole tilaisuudessa omin silmin sitä toteamaan.

Mitään varmaa näin lyhyellä toipumisella ei voida vielä sanoa, mutta tohtorit kuitenkin uskovat parantumiseen."

Kuumetta oli vähän ollut ja pulssi välillä 120. Leikkaushaavat on ommeltu kiinni ja Aatto arveli, ettei pahoja arpia jäisi.

Katri on edelleen rauhallinen eikä valita, vaikka on liemi- ja velliruokinnalla. Myös puhuminen edistyy koko ajan.

"Kyllä poski näytti lauantaina ja vielä eilenkin niin ilkeältä, niin että rupesin voimaan pahoin, olin vähällä pyörtyä. Samanlaisen vaikutuksen se näytti tehneen Mauriinkin eilen."

Yleiskunto on parantunut, kun oli saanut nukutuksi hyvin.

Katri oli edelleen yhteishuoneessa, vaikka oli todettu, että toipuminen olisi yksityishuoneessa parempaa.

Aatto oli kirjoittanut Ailille Katrin pyynnöstä. Aatto lupasi kirjoittaa, kun kuuluu uutta ja kehotti kirjoittamaan Katrille osoitteella Kirurginen sairaala 7 osasto Helsinki. Mutta pyysi: "älkää kertoko mitään mahdollisesta uusiintumisesta, ehkä niin on parempi."

Pankki lähettää kirjeen 15.11.1933

Kirjeenne 4.11.1933 johdosta ilmoitamme, että Teillä on oikeus tehdä metsänne myyntiä koskeva sopimus alustavasti, mutta pankin johtokunta päättää siitä ja metsävarat on käytettävä kauppahinnan lyhentämiseen.

Aaton kirje 19.11 Helsingistä

Kiitettiin kirjeestä Kaisalle ja kerrotaan, että hän voi jo ihan hyvin. Lämpö ja pulssi lähes normaali. Vanupussia vaihdetaan suussa vielä, mutta ulkoa haavat ovat parantuneet, paitsi kaulassa on vielä side.

Hammasproteesi oli jouduttu poistamaan, kun ei ollut sopiva, joten sitä pitää vielä parannella. Ei oltu varmoja jatketaanko röntgen tai radiumhoitoja, mutta ei vielä joulukuussa päästä töihin.

Tuuraajan saaminen oli murheista suurin ja värvättiin jo Suoma Pyhtäälle avuksi, ellei tarkastaja löydä sopivaa tuuraajaa. Hilja Virtanen oli käynyt katsomassa ja Aatto kertoo "Hän on yhtä huolestunut Kaisun terveydestä kuin mekin."

Aaton kirje Helsingistä 25.11.1933

"Kaisu (Katri) pyysi kiittämään kirjeistä ja kukista ja sanoi olevansa kovin onnellinen, kun te niin häntä muistitte. Minäkin saan kiittää kirjeestä. Maunon kirje tuli eilen ja tänään tuli toinen paksumpi.

Kaisu on tervehtynyt kovasti sen jälkeen, kun viimeksi kirjoitin. Kuume ja pulssi on jo normaalissa ja haavakin näyttää parantuneen hyvin. Leikkaaja, tohtori Seilo on kuulemma kovin tyytyväinen, kun haava on parantunut ilman että rupeaa märkimään."

"Arpi tulee luultavasti näkymään, mutta ei luullakseni kovin selvästi: Kaulaan, jossa tehtiin leikkaus valtimon esille saamiseksi ja tukkimiseksi välttääkseen liiallista verenvuotoa tulee nähtävästi jäämään pahempi arpi."

Pois pääsyä arvellaan ja tuttavien on kovasti käynyt Katria katso-
massa. Virkkuset ovat lähettäneet kukkia ja tohtorinna on lu-
vannut tulla käymään.

Aatto oli hoitanut Katrille tarkastajan kanssa lisää virkalomaa
ja Katri voi tulla toipumaan kotiin, jolle matkalle Aatto arvelee
saattajan olevan tarpeen.

Sitten mietitään radion ongelmia ja kytkentöjä sekä putkien
vaihtoja ja varaosien hintoja.

**Pankki ilmoittaa 29.11.1933 että pankin valtakirjalla huu-
tokaupassa toimii** ostajana agronomi P. Pohjola.

Ostettu 30.11 -33 A. Myllyniemeltä lajittelija Thriump 750
mk.

Muistikirjan merkintöjä 4.9. – 30.11.1933

Talouteen 1.760, Aatto 210.-, Paavo, 125.-, Mauno 110.-, Suo-
ma 181.-, Emäntä 220.-, Mauri 50.- yhteensä 2.656 mk eli n.
885 mk/kk (350 euroa/kk)

Mylly tulouttaa peräti 13.450 mk.

Menoista poimittuja: Käynnit Seinäjoella 25 .-, Vaasa 75.-,
Kauhajoki 32 mk. Aatolle tehtiin puku 200 mk. Harjurien huo-
neen uunia korjattiin 173 mk, Sirkalle kengät 90 mk ja Aaton
talvitakkia korjattiin 91.-, Ailille ostettiin talvitakki 350 mk, tupak-
kia vieraille 10 ja Maunolle henkselit 16 mk.

Traktoria oli käytetty Myllyssä, josta laskutettiin käyttökuluja
useita kertoja.

**Iisakki Nikkola pyytää 1.12 Maunoa osallistumaan rint-
mamiesten tilaisuuteen** Seinäjoen Yhteistalolla 3.12.1933.

Aatto kirjoittaa Helsingistä 3.12.1933

Rakas kotoväki

"Täällä Helsingissä eletään nykyään pikkujoulun merkeissä.
Valkonauhan ruokalassa oli nyt päivällisen aikana oikein pik-
kujoulun tuntua, kun kuudessa ja pöydillä paloivat kynttilät ja
oikeat joululaulut antoivat tuollaisen aineellisen pohjan tunnel-
malle. Pikkujoulu pukkia olisi tiedossa, mutta eivät ne oikein
tahdo vetää puoleensa."

Ajan kulumista ihmetellään, kun taas on jouluku.

"Tuntuu oikein ihmeelliseltä, että Katri on ollut jo toista kuu-
kautta sairaalassa, sillä tuntuu siltä, kun aikaa olisi kulunut
vasta pari viikkoa. Näyttää siltä, että hän joutuu olemaan lähes

joulukuun saakka, sillä vaikka leikkaus onnistuikin kestää noin pa-
hassa paikassa olevan haavan paraneminen kauvemmin kuin
olisi luullutkaan."

Katrin voimat olivat vähissä eikä juuri vielä liikuttu, mutta vai-
vat ja kivut hellittävät päivä päivältä. Sijainen oli löytynyt posti-
toimistoon, mutta arveltiin voiko Katri vielä vuoden alussa ottaa
virkaa takaisin.

"Viime palkastaan Katri maksoi apulaistensa palkat, niin ettei
hän saanut kouraan kuin vaivaiset 100 mk. Raha-apu olisi siis
tarpeen. Sairaalamaksulla ei ole kiire."

Kuitenkin 700 mk tarvittiin, kun ei tiedetty paljonko hampai-
den laitto maksaa. Toivottiin, että jos ei kaikkea voi lähettää niin
edes vähän kerralla ja Katri yrittää lainata Hiljalta.

Aatto oli muutaman kerran vienyt Katrille kahvia ja arveli sen
olevan hyvä merkki, kun kahvi alkaa maistua.

Sitten Aatto murehtii tulevaa huutokauppaa ja sitä miten yk-
sityiset tulevat kilpailemaan tavaroista. Sitten murehdittiin ve-
den loppumista joessa nyt, kun myllyn tuottoa eniten tarvitaan.
Ja vielä lopuksi kysyttiin, saatiinko radio Aaton ohjeilla kuntoon.

*Tässä kirjeessä erityisesti kalahtaa korvaan se, ettei Katri meinaa
saada virkavapaata toimestaan ja joutuu omasta palkastaan maksamaan
sijaisen palkan. Tuota on tämän päivän sosiaaliturvaa nauttivan vaikea
ymmärtää.*

Katrille lähetetty rahaa sairaalaan 5.12. 1.200 mk.

**Aatto kirjoittaa pitkän kirjeen 7.12. juuri ennen irtaimen
pakkohuutokauppaa**, joka kirjeen leiman mukaan saapuu
Koskenkorvalle vasta 9.12.

Kiitettiin kirjeestä ja shekistä, joka tuli perille. Ensin Aatto ker-
too akateemisen Karjala-seuran itsenäisyysjuhlasta, joka oli ol-
lut ensikertaa avoin. Aatetta esiteltiin näin suuremmalle joukolle
ja "Heimolan suuri Sali oli ääriä myöten täynnä seuraamassa
innostavaa ja rakentavaa ohjelmaa:"

Sitten puhutaan Katrin sairaalareissusta, joka jatkuu pitem-
pään kuin arveltiin. "Lääkärin puheiden mukaan tapahtuu pa-
raneminen ihmeellisen hyvin. Ainoastaan yhdestä kohtaa on
haava enää auki ja kun se menee kiinni, ruvetaan kitalakea
laittamaan kuntoon. Yleistila on paljon parempi kuin ennen kun
syöminen käy paremmin kuin heti leikkauksen jälkeen."

"Kylläpä ne ihmiset ovat kovin rahanhimoisia, kun jo käyvät
kyselemässä. Onko asia niin etteivät he tiedä maakiinteistöpan-

kin väliin tulosta vai ovatko ne vain niin itsekkäitä, etteivät ajattele ollenkaan asioita toisen kannalta. Täytyisi olla niin röyhkeä, että sanoisi heille suoraan mitä ajattelee sellaisesta, mutta meikäläisestä ei ole sellaiseen. On teillä siellä olemista taas huomenna, kun kaikki tavarat otetaan erikseen arvosteltaviksi ja haukuttaviksi.”

”Minä arvaan kuitenkin, ettei ole hauskaa olla siellä kaiken kansan silmätikkuna. Sinne tulee tietenkin taas paljon uteliasta yleisöä, joka haluaa vahingoniloisena nähdä kuinka ” Isoon-koskenkorvan” väkeä nöyryytetään.”

Sitten käsitellään radioasiaa ja todetaan, että vanha on malli ja akkumalaattori ja laturi pitää uusia. Korjausta neuvottiin ja johtojen tinausta. Mietitään kannattaako tehdä itse vain ostaa uusi: entisiä kolmiputkisia vastaavat maksaa 2–2.500 mk ja ne, jotka vastaavat 4-5 putkisia maksaa 3 -3.800 mk.

Sitten Aatto käy hyvin perusteellisesti läpi eri koneiden hyviä ja huonoja puolia, viritystarkkuutta ja vaihtoputkien hintoja. Sitten radion huutamiseksi huutokaupasta Aatto antaa seuraavat ohjeet:

”1. Jos nousee hinta n. 500 mk voi sen huutaa ja tehdä siihen korjauksia

2. 500–700 mk hintaa voi vielä ostaa, mutta korjaukset ovat jo niin ja näin.

3. Jos hinta nousee 1.000 mk ei Aaton mielestä kannata ostaa vaan hankkia sitten myöhemmin uusi.

Terveisiä Katrilta ja minulta. Otan hengessä osaa Teidän kärsimyksiinne huomenna. Aatto.”

Kirje ei ehtinyt huutokauppaan ja siinä Renko huusi radion 100 mk hintaan ja se vuokrattiin muiden mukana takaisin, joten korjattava oli.

Huutokauppailmoitus 30.11.1933 Vaasa lehdessä ja 2.12.1933 Ilkka lehdessä:

Ilmajoella Koskenkorvan talossa, joka on Koskenkorvan asemalta noin 1 km päässä, perjantaina 8.12.1933 pidettävällä ja klo 10 alkavalla Pakkokuutokaupalla, myydään ellei laillista estettä satu: Kansallis-Osake-Pankin ym. velkojien saatavien suorittamiseksi...

Toisaalla konelistat ja tulos, uutisena tässä oli, että tilan karja on 13.10.1932 julistettu luomistaudin saastuttamaksi, joka ei

Ilmajoella **Koskenkorvan** talossa, joka on **Koskenkorvan** asemalta n. 1 km. päässä, perjantaina 8. 12. 33 pidettävällä ja klo 10 alkavalla

pakkokuutokaupalla

myydään, ellei laillista estettä satu, Kansallis-Osake-Pankin y.m. velkojien saatavien suorittamiseksi ulosmitattu tal. Juho Kuhna-vainajan kuolinpesälle kuuluva irtain omaisuus, josta mainittakoon:

29 lehmää, 6 hiehoa, 5 vasikkaa, 6 hevosta, 3 varsahevosta (joista kaksi 3 v. ja yksi 2 v. vanhoja), 5 emakkoa, karju, 9 lammasta, Fordson-traktori auroineen ja äkeineen, 15 hevosvoim sähkömoottori, Hille-rod puimakone, silppumylly, viskuri, 2 leikkuukonetta, 2 niittokonetta, 2 haravakonetta, heinänpöyhijäkone, kylvökone, perunanostokone, kesä- ja talviajokaluja, maataloustyökaluja, hevosvaljaita, heiniä syysviljoja ym., sekä sisäirtaimistoa, kuten salinkalusto y.m. huonekaluja, tauluja, puhelin johtoineen ja oikeuksineen, taloustavaroita y.m.

Talon karja on 13. 10. 32 julistettu luomistaudin saastuttamaksi.

Huudot ovat paikalla käteisellä maksettavat.

Ilmajoella, marrask. 30 p. 1933.

S. G. Koskimies.

7271 Nimismies.

varmasti edistänyt eläin kauppaa. Myöhemmin ilmenee, että tämä tieto unohtuu läänin eläinlääkärin tiedostoihin, josta myöhemmin.

Huutokauppaa varten tehtiin inventaari heinistä, josta selvisi seuraavaa:

Lautapihti: Riihimaan lato, lautapää (6.5x7x0.9 m) hyvätekoista lauhaa 2.000 kg. Hirsipää (6.5 x8.20x 1,1 m) hyvätekoista lauhaa pikkasen timoteita joukossa 3.200 kg. Karjalan lato ylinen pää (5.6 x7.5x1,05 m) hyvätekoista timoteita 2.400 kg. Alinen pää (6x8x81,20 m) hyvätekoista timoteita 3.072 kg.

Perämäenlato ylinen pää 6,1x8x1,8 m) huonotekoista lauhaa 5.200 kg, alinen pää (6,1x8.4x1,3 m) huonotekoista lauhaa 3.900 kg.

Alajoki: Lautalato (17x6.5x2m) timoteita, vähä lauhaa 12.500 kg. Lautajoki: Hirsipää (6.6x6.5x2,2 m) timoteita 5.600 kg. Lautapää (7x7,50x1,8 m) 5.600 kg.

Kotona Larvassa: 1. pesä (6,5x5,4x1,5 m) apilaa , 2:n pesä (5x5,4x1,8 m) apilaa , 3:s pesä (5x5,4x1,8 m) sänki apilaa , Ruisoraan luona 1:n pesä (5,7x5x,1,45 m) sekaheinää ,

2:n pesä (5x5,2x 1,55 m) apilaista sekaheinää 7.800 kg, 3:s pesä 5x5,2x1,55 m) apilasekaheinää 5.400 kg. Toinen lato 1:n pesä (5x5x1,5 m) apilaa , 2:n pesä (5x5,6x1,65 m) apilaa , 3:s pesä (5x5,6x 1,5 m) apilaa 7.550 kg.

Kihlakunnan oikeuden päätös 22.9.1933 Ilmajoen Säästöpankki haki Inkeriä ja lapsia vastaan 42.800 mk lainasaatavaa

4.6.1928 (jonka ottamisesta Juhon kuoleman jälkeen on edellä maininta)

Annettiin asiasta yksipuolinen tuomio. Asiakirjaan on tehty myöhemmin seuraava merkintä:

20.10. ja 8.12.1933 toimitetuissa pakkohuutokaupoissa J. Kuhnan perikunnan omaisuudesta ei tätä päätöstä vastaan kertynyt mitään.

Mukana oli lyijykynällä tehty laskelma ulosottomieheltä, johon tuo lausunto perustui:

Lautapihdin kauppahinta 161.000 mk, Kahrakuusi 43.000 mk (yht. 204.000 mk). Säästöpankin kiinnevelat 106.450, 53.267 ja 42.708 yhteensä 202.425 ja tuosta lopusta maksettiin palkkoja ja kuluja, joten muihin velkoihin ei kertynyt. Tässä oli sekä tilan että Hopiavuoren velkoja.

Toinen päätös samalta päivältä koskee 2.000 mk vekseliä ja siinä sama toteamus, ettei tälle päätökselle kertynyt pakkohuutokaupoista mitään.

Irtaimen omaisuuden pakkohuutokauppa 8.12.1933

Poimintoja huutokauppahinnoista ja (vertaus irtaimiston arviokirjaan): Tähdellä * merkityt huusi arviontekijä P.A. Pohjola pankin lukuun, tilalle takaisin myytäväksi.

Kone	toteutuneet hinnat	arviokirja
Elokärkyt	146-308 mk	(340) *
Parireki	50-302 mk	(400)

Kivireki	11-13 mk	(150)
Jousiäes	122 mk	(350)
Hankmo	155 mk	(500)
Mullistaja	107-131 mk	(300)
Heinän pöyhijä	330 mk	(800)
Niittokone	1.200 mk	(1.200) *
Kylvökone	1.935 mk	(2.500) *
Tr+äkeet ja aurat	3.110 mk	(8.000)*
Lehmät ja hiehot	605-1025 mk	(1.500) * Kahdeksan

myytiin 600-1.115 mk hintaan ulos.

Hevosista vain Lotta myytiin lisäksi Auralalle 4.630 mk hintaan. (Lotta oli mukana myös armeijan varauksessa?)

9 lammasta	305 mk	(900) *
Muut hevoset	815-4.400 mk	(3.000) *
Moottori 15 hv	210 mk	(4.000) *
Lajittelija	303 mk	(200)
Heiniä	35-52 p /kg	

Rehuja ostettiin pankin lukuun, puidut viljat menivät kauppa-
liikkeille ja puimattomat kaurat ulkosaroilla myytiin ulos.

Koti-irtaimistoa osti veljesten lukuun osuuskaupanjohtaja V.M. Renko, lista ostetuista on olemassa. Kun verrataan perukirjaan, on paljon koti-irtaimistoa myyty pois jo aikaisemmassa irtaimen huutokaupassa 1931, joita on vaikea jäljittää, kun huutokaupassa esim. huudettiin salinkalusto 610 mk (perukirjassa kaikki salin irtaimisto ilmoitettiin 4.700 mk, sisälsi pianon, jota ei enää ole tässä vaiheessa) valkoinen kalusto myytiin 50 mk (perukirjassa 500 mk)

Huutokaupassa myytiin Kello (ei könninkello) 310 mk (ruokasalin), kellotuvassa 110 mk ostajana oli V.M. Renko.

Tarina kertoo, että yksi Könniläinen eli Salomonin seinäkello oli myyty ulkopuolelle ja Mauno olisi onnistunut ostamaan joltain kellosepältä koneiston takaisin, mutta kaappi oli myyty eteenpäin. Mutta tapahtuiko tämä episodi jo 1931 ja minne tämä tuvan repeteeri ja moniviisarin ruokasalin kello menivät, ei ole tiedossa ja melko varmasti voi sanoa, että 5-viisari-
nen on myyty jo 1931, todennäköisesti myös muut.

Kaikki huudot yhteensä laskettiin 180.586,78 mk.

Arviokirjaan nähdessä koneet myytiin melkein puoleen hintaan ulos, tosin myös pankille huudetut saatiin arviokirjaa halvemmalla. Koneet arvioitiin 128.000 mk, joten huutokaupan tulokseen tuli paljon lisää koti-irtaimistosta ja etenkin rehuista, että noinkin paljon saatiin kasaan.

Ilmetyttää, miten tila pärjäsi rehujen suhteen jatkossa vai oliko niin, että pankin huutamat rehut sitten myytiin takaisin tilalle?

Aatto kirjoittaa Helsingistä 18.12.1933

Aatto oli odotellut tietoa Katrin poispääsystä, että voitaisiin yhdessä matkustaa. Katri oli tuuminut, että sitten lähtisi, kun saa hampaat suuhun ja posken tuen, että sitten voisi opetella kotona puhumaan ennen kuin menee töihin.

Jos hammasklinikalla ei ole ketään töissä, tulemme kotiin ja sen yhden vuotavan kohdan voi Koskiniemikin siellä hoitaa. ”Tohtorit ovat hyvin tyytyväisiä. Viime aikoina on hänelle annettu jälkihoitoa röntgensäteillä, tänään viimeisen kerran.

Katri on ollut jo ylhäällä, mutta ei hän kovin kauvan jaksa kävellä. Tuo vuotavan paikan epäiltiin olevan uusiutuvaa syöpää, mutta tutkimus osoitti olettamuksen vääräksi. Jos se olisi ollut syöpää, olisi tehty uusi, vaikkakin pienempi leikkaus, mutta onneksi päästiin vähemmällä.”

Aatto lupasi kuitenkin tulla viimeistään lauantaiamuna ja Maurikin tulee. Antilan Kaisu oli haastanut Katria jouluksi heille, mutta Katri ei ”viittäisi lähteä toisten vaivaksi.”

”Kirjoitan heti, jos Katri ei pääse kotiin jouluksi, niin voitte lähettää hänelle paketin jotain hyvää.”

Lopuksi vielä toivottiin, että Suoma kirjoittaisi ja että kerrotaisiin tarkemmin, miten huutokaupassa meni.

Päiväämätön kirje Arv. Neiti Katri Koskenkorva!

”Pyytäisin hyväntahtoisesti ensi tilassa saada vastaukset seuraaviin kysymyksiini, koskien Teidän Yliopiston Hammasklinikalla saamianne irtohampaita 11.11.1933

Onko irtohampaita voinut käyttää? Ovatko ne löystyneet? Painavat- tai hankaavatko ne limakalvoa? Onko puhe selvää? Onko syöminen hankalaa? Tunkeutuuko ruokaa syödessä nenäonteloon?

Oletteko käyttänyt hammaslääkäreitä ja mitä irtohampaille silloin on tehty?

Laitoksen puolesta hammaslääkäri Åke Johansson vt. assistentti. Osoite Yliopiston odontologian laitos, Helsinki Fabianinkatu 24.

Joululahjoja miehille ja naisille 21.12 204 mk, tapaturmavakuutusmaksut mylly 756 mk, talo 555 mk = 1.311 mk.

Uuden Sonnin sukutaulu: Varjo A 7115 syntynyt 18/9 1930. Emä Varpu (s.25/10 23) 7086 A, Isä Hienopoika (s.15/10 24) A 4098. Emänemä Vilukki 3722 A, Emänisä Mahtava A 2862, Isänemä Hieno 4162 A ja Isänisä Gray II A 2284, eli ”hän” oli jo Englannista.

Sirkka saa kirjeitä 23.12.33

Lähtettäjänä on Sirkka (Könni) ja kirjeessä on jälleen arvoitukselliset ”Rakas Dagny” ja Detty” ja terveisiä lähettää Elisabet ja Kirre-ystäväsi ja Tuttu.

Puhuttiin koulun joulujuhlasta ja rooleista näytelmissä ”ollako vai eikö olla”. Oli kiinalaisiksi puettuja ja tonttuleikkejä. Uutena villityksenä oli salakirjeet, joita kahden kesken vaihdettiin. Todistuksen keskiarvo oli 8.46.

Ilkka lehti kertoo 29.12.1933 otsikolla Suuri tilojen ja myllylaitoksen pakkohuutokauppa Ilmajoella:

Lehtileike oli edellä.

”Uutinen kertoo samat tilatiedot pinta-aloineen ja manttaaleineen ja lopuksi lyhyesti: Koskenkorvan tilan huusi pankinjohtaja I. Koivisto perustettavan yhtymän lukuun 878.000 mk hinnalla, Lautapihdin tilan Ilmajoen Säästöpankki 161.000 mk hintaan, sama osti myös Kahran tilan 43.000 mk hintaan ja Salinin tilan taas I. Koivisto 25.000 mk hintaan.

Nykyeuroissa hinnat olisivat olleet 341.500 euroa, 62.600 euroa ja 16.700 euroa ja Salinin tila 9.700 euroa.

Koskenkorvan tilan arvon oikeellisuutta ei voida arvioida, mutta Lautapihti ja Kahra menivät tavanomaisella hinnalla ehkä siksi, että pankilla oli niihin riittävästi kiinnityksiä. Se, millä hinnalla pankki myi ne eteenpäin, ei selvinnyt.

Salinin tilasta olisi saatu vuonna 1928 16.600 euroa, joten sen voidaan katsoa menneen melkoiseen alihintaan, kuten pakkohuutokauppoissa usein käy.

Saneerausmenettely ei koskenut Säästöpankin ostamia eikä Salinin tilaa, joka helpotti velkatilannetta, mutta viljelystä poistui 35 ha maata.

Koskenkorvan Sonniyhdistys r.y. 1933

Esimiehenä Juho Antila, sonninhoitaja Mauno Koskenkorva perustettu 8.5.29 ja rekisteröity 18.1.30. Pääsymaksu 10 mk/lehmä. Jäsenten lehmäluku 79, sonni Kreivi Aate A 6204 ostettu 8.5. -29 2.500 mk ja Varjo A 7115 16.12.-33 4.000 mk. Avustusta saatu 2.500 mk sonni vakuutettu 4.000 mk. Hoitokustannus 2.300 mk. Kreivi poistettu ja Andreas 23.11.1933. Astutusmaksu 30 mk, ei jäsen 50 mk. Jäsenten lehmiä astutettu 60 kpl, ei jäseniä 2 kpl. Eloon otettuja vasikoita 24, tarkastusyhdistykseen kuuluu jäsenistä 5, kahdella koelypsyt ilman tarkastusyhdistystä. Tuloja vuodessa 3.236,20 mk menoja 3.156 mk.

Meijeritileistä oli tallella seuraavat merkinnät: 23/1. 4.250,40; 22/7. 6.032,05; 22/8. 5.837,15; 21/9. 5.018,65; 21/10. 5.135,10; 20/12 4.707,45 mk.

Lainanhoitoja 1933:

Uusitaan KOP vekseli 4/1 2.550.- lyhennys 200 mk+ korko 478,25.

J. Kuhnan perikunnan erääntyneet vekselit 20.10.1933

Kansallispankki: 1.7 18.800, 16.7 5.900, 13.7. 2.400, 23.7. 4.300, 17.8. 1.500, 28.8. 5.200, 6.9. 11.700, 6.9. 1.700, 8.9. 5.200, 13.9. 2.500, 17.9. 7.400, 23.9. 6.800, 26.9. 1.500, yhteensä 74.900.-

24.7. 1.300 mk I. Johansson Kristiina ja 16.8. 2.000 mk.

Ilmajoen Säästöpankki.Vekselit yhteensä 78.200.-

Maksettu korkoa Alavuden säästöpankki 90 mk + postimaksu 10.-

Työntekijöitä ja palkkoja 1933:

Työsuorituksia: Matti Saarakkala kai-voi ojaa 75 syltä á 50 p = 37 mk. Selma Mattila nauriin perkaus 30.- Sofia Saarakkala nauriinperkaus 3.500 m á 2 p = 70.- Jaakko Saarakkala annettu rahaa 22/7 70 mk, tuli töihin 19/7 -33 saamatta metsävahtia 30 mk (2 päivää), rahaa 50 mk 29/7-33. Mauri Koskela rahaa 25/7 50.- tuli töihin 19/7-33 rahaa 2/8 20.- rahaa 5/8 100.- Onni Koskela rahaa 28/7 70.- tuli töihin 21/7-33 4/8 rahaa 80.-

Sameli Syrjälälle 4/8 ½ hl ruista leikkoon päälle. Jaska Saarakkala 16 pv heinätoissa á 12 mk = 190.- Hilta Mäky-nen pyykillä 2 pv á 10.- Sylvi Saarakkala 5 pv töissä á 7.- = 35 mk.

Ruista leikattu Sanna Leppioja 54 jal-kaa + Kivistön luona 15. Selma Mattila 34 jalkaa 1/25 ja 12 jalkaa 1/50, Salmon Syrjälä 77,5 jalkaa 1/25 = 98. Toivo Kuu-sisto 68 jalkaa +a 1/25 = 85.-.

Mylläreille taas heiniä: Arvo Koskela 1 kuorma 8/8 350 kg, E. Suomulle 1 kuor-

ma 8/8 350 kg. Hilma Koskelle 11/8 50 mk leikkuuta vasten.

Sanna Leppiojan kanssa tehty tili 16.8 saakka. Ollut töissä 15,5 pv á 10.- = 155 mk, Leikannut ruista 113 jalkaa 1,25 = 141,35 yhteensä 296,25 Ottanut 1 hl ruista 155.-, 7 kg ruis-jauhoja 16.-, 5 ltr maitoa 5,25 .-, ½ hl perunoita 18.- = 194,25 Maksetaan rahassa 102 mk.

Saimi Saarakkala 2 pv pyykillä 20 mk, 4 päivää muissa töis-sä á 5 .- yht. 40 mk. Sylvi Saarakkala töissä 6 pv = 40 mk.

Palkkakirjanpidosta:

Sameli Mattila talvikausi 225 mk/kk ja hehto ruista ja puolitoista ohraa. Kirjataan rahana 1.170 ja luonnossa 180 mk. Kesä-kausi 300 mk/kk 1 hl ruista ja puolitoista ohraa, perunoota. Kruununvoutimaksu 160 mk, luonnossa 220 mk kirjataan 1420 mk.

Jussi Niemelä talvikausi 150 mk/kk ja pieksupohjat. Maksettiin 900 mk. Kesäkausi 270 mk/kk, palkka 1.620 mk kruununvouti 165 mk kirjataan 1.455 mk.

Reino Saarakkala talvikau-si 150 mk/kk ja pieksupohjat. Maksettiin 765 rahaa ja 145 mk luonnossa. Kesäkausi 270 mk/kk. Maksettiin 6x280 mk 1.680 mk kirjataan 1.520 mk, kruununvouti 160 mk.

Iivari Saarakkala talvikausi 1.400 mk ja 3 hl ruista ja oh-raa, kuorma heinää, lehmä vasikka. Maksetaan 1.400 mk rahana. Kesäkausi 300 mk / kk rahaa ja 3 hl ruista ja oh-raa, laidun Pyörtänä heinää ja perunaa. Maksettiin 1.800 mk kruununvouti 185 mk luonnos-sa 165 mk kirjataan 1.450 mk.

Matti Saarakkala talvikausi 50 mk/ viikko alkaen 20.11.32.

Maksettiin 22 viikkoa 1100 mk.

Harjoittelijat Anni Lehtonen 1200 mk kruununvouti 300 mk, Helvi Brandt 1200 mk kruununvouti 500 mk, Helmi Bergbacka 1200 mk kruununvouti 400 mk lisäksi lääkärikäynti ihonhoitoon 50 mk.

Karjakko Sanni Honkaharju 300 mk/kk 3.600 mk, kruununvouti 785 mk. Helvi Koski 150 mk/kk, Matti Niemelä 5/ -7/10 26 pv 260 mk.

Mauri Koskela 19/7 töihin 12 mk/pv maksettiin 69 pv, Onni Koskela 21/7 -33 töihin 12 mk/pv maksettiin 65 pv.

Hintatietoja 1933:

Heinä 36 pv /kg, Ohra 1,70 mk, Ruis 1,90 → 2.20 mk, peruna 60 p/kg, vasikka 8 mk, nauta 4,25 mk, sika 7 mk/ kg.

Bensalitra 3,70, petroli 1,75 pv.

28.1.1933 myyty myllystä ruista 233 kg á 2.10 489,30 mk.

14.3.1933 myyty heiniä 10.547 kg á 36 p osuuskaupalle

Myllyssä on korjauksia ja Onkilahden konepaja tarjoaa 10.7.1933

Turpiinia varten säätösektori 350.-, hammastanko 175.-, pieni hammaspyörä 75 .-, johtopyörän luukku 250 /kpl, luukun keskuspultit.

Sopivat siis turpiiniin, jonka numero kannessa on no1/2 tai 1.

Myllyn ilmoitus Ajan Suunta lehdessä maksoi 100 mk. Ilmoitus oli 28.6 ja lasku tuli 7.7 ja maksettiin 10.7. Sama ilmoitus myös Vaasassa.

Porsaan hinta taas heinäkuussa 100.- /kpl

Saarakkalan tuvan vuokraa rautatiehallitukselle 100.-

Tämän merkinnän perusteella Saarakkalat (tai osa heistä) asui hiekkakuopan reunalla, jonka minä muistan Armas Heinosen asuntona ja on edellä olleen kartan oikeassa reunassa.

Aitalankaa 4 kg á 3.70 = 14.90, kalkkia 225 kg á 45 p= 101,75, 15 kg valokkia á 5.- = 75 mk. Ostettu heinäsuolaa 498 kg á 35 p = 174,30

Käytetty traktoria myllyllä käyttökulut osuuskauppaan 430,65 mk

Karjakko (?) Anni Lehtoselle lääkäri 31.7. 50 mk. Ida Könni maksanut maitoa 200 mk

Petrolia 18.8 traktoriin 55.5 kg á 1,95 = 108,75 ja bensiiniä traktoriin 4 ltr á 2.32 = 9.25 (nykyrahassa 0.88 €) Myyty ruista 370 kg á 2 mk, ostettu Härmän ruista 300 kg á 2.50 mk. Lisää 21/8 kotoa myyty ruista 647 kg á 1,96 ja ostettu Härmän ruista 460 kg á 2,40 = 1.104.- (uusittu siemen?)

Myyty myllystä 12.4 hl ruista 964 kg á 1,90 1.831,60. Maksettu myllykivi Lennart Holmberg oy:lle 1.657,50 mk.

Ohra 1.30 -> 2 mk/kilo, ruis 2.10 /kg, sähkölasku 1.1-15.5. 1356,15. Superfosfaatti 42 mk /säkki, kali 30 mk/säkki Osuuskaupalle jauhettu 731 mk edestä maissia, ohraa, ruista. Sianliha 6.60 /kg.

Seppä Kannosto laskuttaa 24.9.33 myllyn korjauksia 1.393 mk, palkkaa maksatetaan osin rukiina 1.5 hl yht. 235 mk. Maksetaan 25.9 kivitalon vakuutusmaksu 87.50.

Myllystä myydään 3.10.33 865 kg ruista á 1,90 1.643,50 ja 868 kg ohraa á 1,70 1.475,60

5.10.33 myydään Laihialla M. Laksolle 8 porsasta á 100 mk 800 mk ja kyyti 8 mk.

Myllyyn 14/12 uusi kivi 1.696,50 ja laakeri 185 mk. toinen kivi 10/1 500 mk.

Myyty Helmi lehmä 600 mk. Myydään 23.12. 33 sonni Humu-Poika 1.000 mk Juho Välikkilälle.

KOSKENKORVAN MYLLYN TALOUSTIETOJA 1928 – 1933

Laadittu varmaankin Myllyn myyntiä tai lainan saantia varten

Nimike	1928	1929	1930	1931	1932	1933 10 kk
Rahatulot	52395	48218	48640	45615	56744	50457
Rukiista	21460	23850	26595	24700	21280	13720
Ohrista	7800	9975	11970	14094	11880	6500
Kaurasta	20300	25740	24435	21890	22285	9990
Tulot yhteensä	100955	107783	111640	106299	112189	80667
Menot						
Palkat	27400	28100	28450	27710	29100	18500
Käyttökustannukset	14132	17903	12970	12633	11480	13758
kuoletukset	9707	8556	8633	8176	7695	7000
verot	3326	2388	2175	2611	2375	
Menot yhteensä	54565	56939	59512	51130	50651	39258
TULOS	46390	50844	59512	51130	61536	40409

Veroihin meni tuloista vain 4-5 %.

Viljan hinnan vaihtelu

Laji / hinta mk / hl	1928	1929	1930	1930	1932	1933
Ruis	165	150	135	130	140	140
Ohra	120	95	90	87	90	100
Kaura	70	55	45	45	45	45

Samoihin aikoihin Aatto Koskenkorva selvittelee myllyn kehittämistä ja kirjeestä (osa säilynyt) ilmenee mm seuraavaa:

”... säädöt jokaisen erän jälkeen tai automaattiseksi ostamalla onkilahdesta tarvittavat osat kuten esim. Jalasjärven Jylisessä on tehty.

NKS kärkileikkaajassa ei ole KML koneessa olevaa hihnan kiristäjää, mutta vakuutti mylläri, ettei se tee mitään haittaa. Hammasrattaat eivät ole suojatut, mutta voi siihen suojan helposti laittaa, jos tahtoo. Hintahan on tietenkin meillä ratkaiseva tekijä.

KML no 2 maksaa siis vuoden maksuajalla 21.630 + 9 kk korko ja NKS no 2 tullee n. 19.500 + rahti ja tämä kahden vuoden maksuajalla, joten NKS on hiukan halvempi.

KML koneista on käytännössä mm. Oy Pärusfors AB Dagsmärkin pitäjä 14 km Kristiinasta. Sihti ja kärkileikkaaja n. 2 viikkoa ollut käynnissä. Veljekset Tuomisen. Punkalaidun, käynnissä toista vuotta. NKS vanha malli kärkileik. ja KML kärkileik. ei vielä käynnissä.

NKS koneita kärkileikkurilla: uusi Huvilan Saha, Virrat, Sihdolla ehkä uusi, Koiviston myllyssä vanha, Ylistaron sähköl. vanha. Mattsonin Myllyssä Kokkolassa on uudet laitokset ja pitäisi olla hyvät. Nessler kehotti käymään siellä.

Kun vertasi meidän jauhojamme ja Tikkurilan uusilla koneilla saatua, täytyy sanoa, että suuri on ero. Näillä uusilla koneilla saa mm. paljon enemmän karkeata ja puolikarkeaa kuin meidän koneillamme. Meidän karkea jauhomme on samaa kuin uusissa graham, joten puhdasta karkeaa ei saada ollenkaan.

Nessler luuli, että meidän valsseilla saa ehkä hyvää tavaraa, kun saadaan uusi sihti, siitä huolimatta, että valssit ovat kai ruisvalssit kuten hän muisteli. Vehnävalssit saavat olla kork. 30 cm ja meidän muisti hän olevan 35 cm läpimitaltaan. Uudestaan rihlaamalla niistä saa hyvät, mutta ei ollut varma onko se tarpeellista. Rihlaus maksaa Kangasalla 200

mk valssilta.

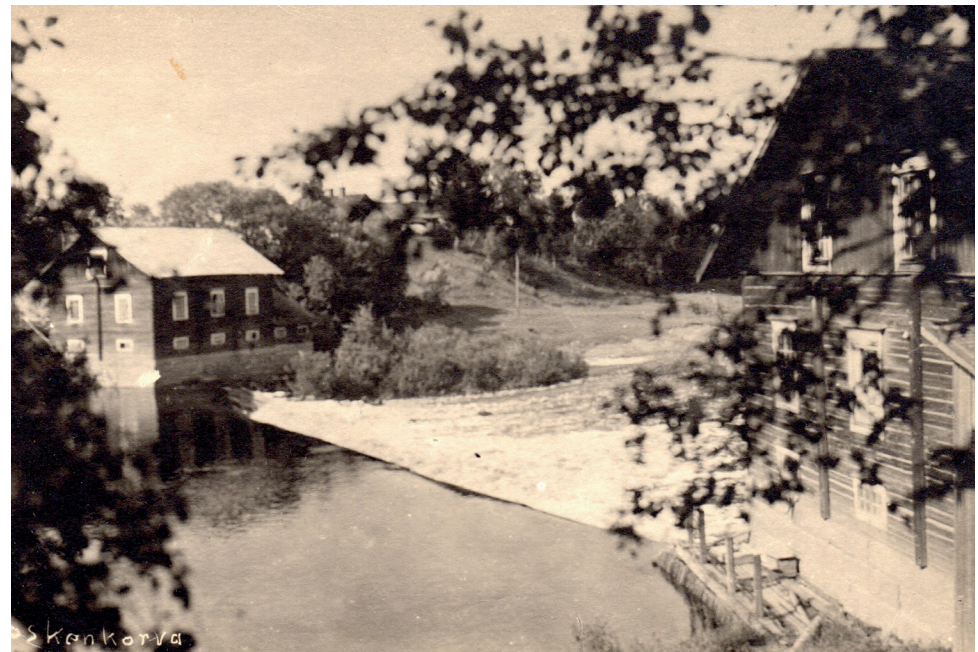
Suomen myllykivitehtaan mies sanoi käyvänsä piakkoin jo tällä viikolla Kauhajoella ja Kristiinassa ja lupasi käyvä sieltä tulestaan, tai ainakin soittaa. Minä puolestani kääntäisin hänet takaisin vilpillisen kilpailun vuoksi. Hän nim. näytti Harjun todistusta ja kun kysyin, eikä uudessa NKS:ssä ole ehkä tehty parannuksia, sanoi hän, ettei hän ainakaan ole sellaista konetta nähnyt. Voi olla, ettei ole nähnyt, mutta varmasti tiesi parannuksista.”

Aaton selvityksen laittaa postiin Kannon poika, kun Aatolle tuli kiire Järvenpäähän. Kannon opiskelu keskeytyy rahapulaan, mutta on Aaton hautajaisissa kuten myöhemmin kerrotaan.

Lopuksi

Huutokauppojen loppuselvittely ja myös myllyn vaatima remontti ja sen murheet tulevat sitten seuraavassa jaksossa, silloin perikuntavaihe päättyy ja veljekset Koskenkorva jatkaa tilan pitoa, vaikka alkuvaihe ei todellakaan mene niin kuin oli saneeraushakemuksessa ja pankin lupauksissa kuvattu.

Mutta ensin oma kokonaisuus Ailin elämästä.

Tätä jaksoa kuvaa Aaton agronomiharjoittelu, jota näihin aikoihin moitittiin siitä, ettei harjoittelu ollut tarpeeksi käytännöllistä. Aaton kohdalla se sitä varmasti oli. Koskenkorvallakin salaojitettiin, mutta siitä ei ole kuvaa, joten tässä agronomi harjoittelijat käytännön töissä samoihin aikoihin Mustialassa.

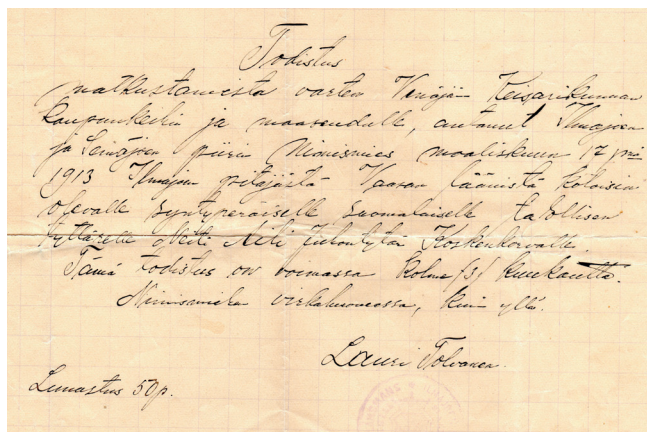
AILI MELLAN TARINA

9.10.1890 - 7.12.1950

Tämä osuus kertoo erityisesti Ailista runsaan kirjeenvaihdon kautta. Osaa tarinasta on koko perheen aika janalla.

17.9.1909 Aili saa kortin Helsinkiin Kapteeninkadulle

jossa häntä pyydetään lähettämään postiennakolla kukka sipuleita.

Dokumentti vuodelta 1913 jolloin Aili saa kulkuluvan Keisarilta. Aili otti nimen Koskenkorva käyttöön virallisesti jo 1909.

Aili lähettää kortin Katriille 24.11.1913 Hämeenlinnasta. Onnittelujen lisäksi Aili lupaa lähettää luvatus kankaan keski- viikkona. Lämpimät terveiset teille kaikille.

Aili 23 v ja Katri 17 v.

Fredrika Wetterhoff perusti vuonna 1885 Hämeenlinnaan nuorille tytöille tarkoitetun käsityökoulun. Aluksi koulu toimi Hämeenlinnan rouvasväenyhdistyksen vuokralaisena, sen jälkeen mm. laamanni Wetterhoffin talossa Pikkutorin varrella. Työkoulua varten vuokrattiin vuonna 1890 silloisen Panimokadun varrelta Vanajaveden rannalta 1860-luvulla rakennettu kaksikerroksinen tiilitalo. Kolme vuotta myöhemmin Fredrika Wetterhoff osti tämän talon koulun pysyväksi toimipaikaksi.

Aili saa kortin tuntemattomalta 10.6.1915, jossa jo maininta: "Opettajatar Neti Aili Koskenkorva Koskenkorva as".

Tampereelta kirjoittaa joku Aili Koskenkorvalle Jämsän kansanopistolle 8.3.1916

Kerrotaan matkasta Jämsästä Tampereelle: junat oli ollut myöhässä Vilppulassa ja kerrottiin, että paljon nuoria poikia tuli

kohti Tamperetta ja että matkaeväät olivat menneet hyvin kau-paksi.

"Jämsän kristillinen kansanopisto sijaitsee Jämsän keskustaajamassa. Opisto on pääasiassa nuorille tarkoitettu yleissivistävää aikuiskoulutusta antava sisäoppilaitos. Opiston koulutus perustuu vanhoillislestadiolaisen herätysliikkeen kristillisiin arvoihin. Opiston omien tavoitteiden mukaan «koulutuksessa painottuvat arvokasvatus, omaehtoinen oppiminen, vastuullisuus, yhteisöllisyys ja osallisuus ja sen uskontokasvatus ja -opetus pohjaavat Raamattuun ja evankelisluterilaiseen tunnustukseen».

Aili saa kortin 12.3.1917

K. Opettajatar Aili Koskenkorva, Kuusankoski Kymi

Istun Lappeenrannassa puolipimeässä huoneessa, kun rullakaihdin on epäkun-nossa, etten saa sitä auki ja kirjoittelen aikani kuluk-si kaikille näitä kuvakortte-ja. Onko se teidän Kaisukin siellä? Paljon terveisiä vaan teille molemmille! Kevääm-mällä me ehkä tulemme sin-ne näyttämään Hall Laienen "Kristitty" Otto

Kyseessä voisi olla Otto Könni ja tittelin perusteella Aili oli käsityön opettajana.

Katri menee pian postioppiin Vaasaan, mutta olisi toki voinut olla täälläkin ja kun Suoma on juuri tähän aikaan Reitkallin puutarhakoulussa olivat kaikki likat poissa kotoa ja pian alkoi poikien sotareissu. Voi Juho-isä parkaa!

Aili kirjoittaa Kuusankoski 9.5.1918

Rakas Mauno veli!

Oletko saanut jo korttini? Kirjoitin heti kun sain sinulta - Kuinka voitte siellä? Mitä teette, koska pääsette kotiin? Mitä teiltä puut-tuu sieltä? Onko sukkia, paitoja, nenäliinoja ym. Kirjoita nyt, jos vois sinulle hommata. Saako teille lähettää pakettia, jos täältä saisi jotain hyvää, vaikka leipoisin vähän. Etkö pääse käymään täällä. Voisin minä ehkä käydä siellä mutta ei taida liikenne olla

vielä säännöllinen. Olisi mukavaa, jos pääsisit tänne hetkeksi lepäämään. Meillä on hyvää tilaa. Koeta nyt, jos suinkin ja il-moita sitten koska tulet, että tiedän. (tämä kirje on myös vuoden 1918 kohdalla)

Ketä ilmajokisia siellä on. Tuo mukaasi yksi tai pari jos pää-sevät. Kirjoita nyt tosiaan mitä tarvitsette, niin koetan hommata.

Jos et pääse tänne niin tulen kyllä sinne käymään, eiköhän siellä jossain asuntoa saisi niin kauaksi.

Me olemme täällä vähän kiinni punasenristin hommissa,

mutta pian laitan itseni va-paaksi, että saan ruveta matkavalmistuksiin. Kou-lua ei ole ollut koko aikana. Olemme saboteeranneet ja siksi meidän piti pistää itsemme punaseen ristiin, kun punaset rupesivat mei-tä ahdistelemaan. Palkkaa emme ole myöskään saa-neet koko aikana, mutta toi-meempa on tultu sentään, ehkä saamme ennen kuin lähdemme, en varmaan tie-dä, kun asiat ovat niin hir-veän sekaisin täällä. Täällä tehdään puhdistusta paras-ta aikaa. Ankaraa komentoa tämä uusi meininki, vaikka kylläkin ovat sen ansain-neetkin. Monenlaista kur-juutta siitä taitaa seurata. Kuka arvasi joulun aikana mitä kevääseen mennessä

on läpikäyty.

Olisi niin hauska tavata. Kirjoita nyt pian. Tiedätkö kotoa mi-tään. En ole saanut sieltä vielä mitään ja onko koti säilynyt eheänä. Onko siellä ruokaa vielä kylliksi. Täällä on jo hyvin tiuk-kaa muutamilla. Voi nyt oikein hyvin.

Kirjoita nyt oikein pian mulle Voi hyvin ja paljon sydämellisiä terveisiä sinulle ja kaikille ilmajokisille.

Jumalan siunausta teille toivotan. Aili

Asiasta enemmän edellisessä luvussa ja vuoden 1918 tapahtumien koh-dalla.

Seppo Aalto: *Kapina tehtaalla* (2018) kertoo; ”Voikkaan, Kymintehtaan ja Kuusankosken tehtaat, kolme silloisen Suomen suurimman yrityksen, Kymi-yhtiön, paperitehdasta, muodostivat Euroopan suurimman paperiteollisuuden keskittymän vuonna 1918. Silloin vielä littiin ja Valkealaan kuulunut Kuusankoski oli myös monessa suhteessa Suomen luokkajakaantunein paikkakunta. Tehtaitten herrasväki oli pienenä vähemmistönä, joka eli aivan eri maailmassa, kun tehtaitten työväki. Ei siis ihme, että paikkakunta on jäänyt historiaan yhtenä sekä punaisen että valkoisen terrorin kauhistuttavimpana pesäkkeenä.”

Lakkoja rikkoessaan tehtaan johto toi rikkuriväkeä Pohjanmaalta ja saattaa olla, että tätä kautta Aili olisi tullut paikkakunnalle käsityön opettajattareksi ehkä herrasväelle?

”Punaisten armeija oli suuri 1.500 miestä ja 200 naista ja murhia tehtiin paljon, yhdestä joukkohaudasta löydettiin 60 ruumista, joita oli kidutettu. Tehtaiden punaiset eivät yleensä halunneet osallistua veritekoihin, vaan useimmat niistä olivat kotkalaisten tai helsinkiläisten ”lentävien” suorittamia.

Valkoisten kosto oli kova. Verenhimoisimpia eivät suinkaan olleet valkoisen armeijan joukot, vaan paikalliset Kymintehtaan toimihenkilöt ja heidän paikalliset tukijansa.”

Ailin kirje siis kertoi asiasta lyhyesti totuuden, hieno dokumentti!

Aili oli opiskellut Jämsässä ja Hämeenlinnassa, joten Aili opetti täällä käsitöitä (K. Opettajatar). Kirje kertoi, ettei opetusta ole ollut koko kapinan aikana.

Se missä Aili tutustui nuoreen, komeaan bisnesmieheen, joka matkusteli maaherrojen ja kunnanlääkäreiden kanssa ja lahjoitti 5.000 mk yliopistolle, ei selvinnyt. Ehkä Jämsän kansanopisto-aikaan.

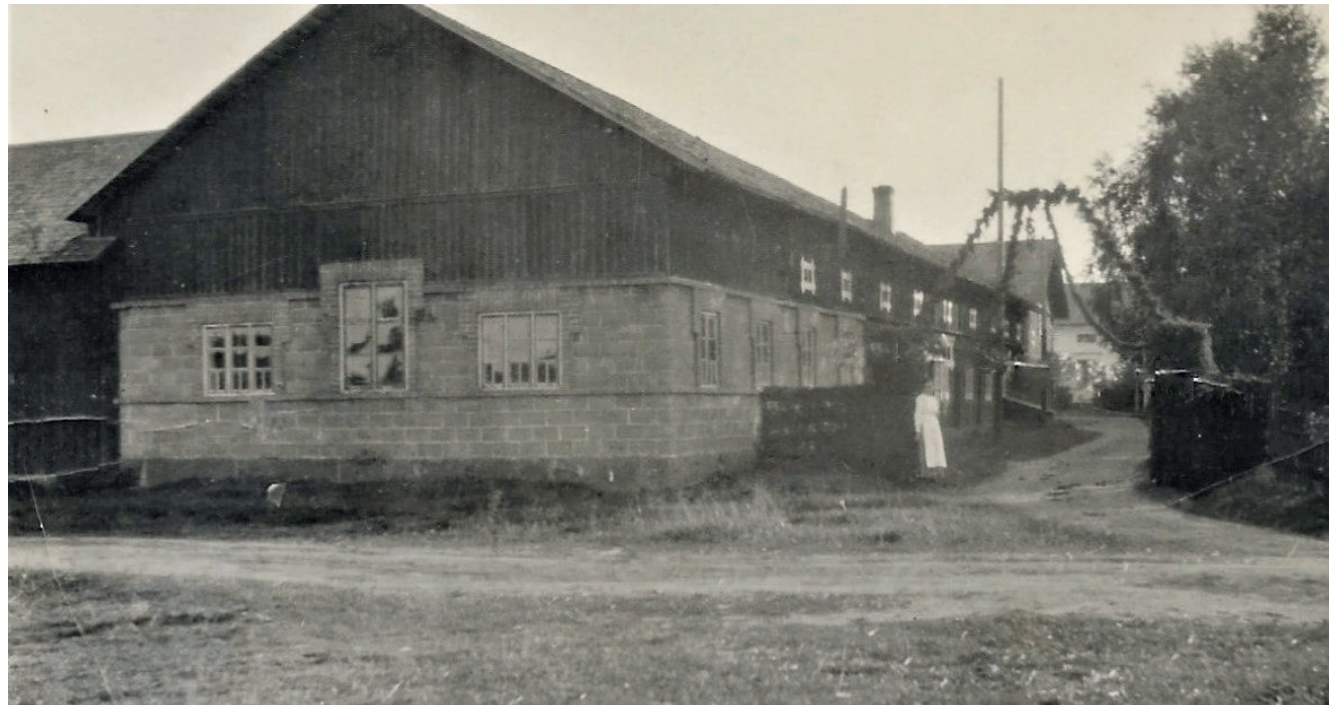
Sotavälikirjeiden mukaan Aili on vielä 25.2.1920 Kuusankoskella, jonne Paavo ja Mauno suunnittelevat matkaa ja Väinökin on siellä. Kihloihin oli menty jouluna 1919. Jämsään muutettiin vasta häiden 28.8. jälkeen.

Ailin ja Väinön häät Koskenkorvalla 28.8.1920

1919 Jämsään vietiin myötäjäisinä 1914 syntyneet lehmät Velamo ja Veskuna, joiden äidit olivat kantakirjan lehmät Ostikki Ay 5310B ja Oma ja isänä Ilpo. Hyvää ainesta Mellan navettaan.

Häiden odottelusta ja kihlajaisista oli ajatuksia ja tietoja poikien kirjeissä armeija-aikana, jotka olivat edellä.

Kaikkia kovasti kiinnosti tuleva sulhanen ja kuten elämässä yleensäkin kaikki oli tässä vaiheessa vielä hyvin.

Tässä kuvassa Aili on hääportin vierellä, myös Trahteerin häissä oli hääportti vähän lähempänä pihaa. Navetan laajennus sementtitiilillä valmistui 1912-13.

Ailin ja Väinön häistä on tätä kirjan kohtaa taitettaessa kulunut tasan 102 vuotta. Näistä ja Ilmarin ja Kaisun häistä on kuvia, mutta ei Juhon ja Inkerin, Maurin, Sirkan, Paavon eikä Maunonkaan häistä. Vain virallinen kuva löytyy.

Talossa pidettiin siis vain Ailin, Maurin ja Sirkan häät ja sitten Trahteerinaikaan niitä oli useita kymmeniä.

Vieressä on kuva häähypyistä ja Ailista ja Väinöstä häiden aikaan ja yhteiskuva talon parvekkeella, eli häyyö vietettiin tyttöjen huoneessa.

Seuraavalla sivulla on häistä otettu ryhmäkuva. Toinen ryhmäkuva on talon tarinassa toisaalla.

Ryhmäkuvasta löytyy Juho, Inkeri, Aili ja Väinö, Hedvig Ala-Pirilä, Suoma, Salomon Ala-Pirilä, Katri. Aivan oikealla Otto Könni ja hän takanaan ehkä Mauno, jos sai lomaa edes sisaren häihin. Ylhäällä keskellä asepuvussa Paavo, joka sai ns. Vapaussodan 2 kk loman tähän väliin. Hopiavuoren, Ala-Pirilän, Västin ja Havuselan väkeä voi tunnistaa joitain epävarmasti mm. Juho Antila. Alhaalla lapsirivissä keskellä Mauri ja myös kasvattityttö Aili Knut, muita en tunnistanut.

2.3.1921 Jämsässä

Kiitellään vierailusta Koskenkorvalla ja kotimatka meni koko hyvin, vaikka Mäntässä käveltiin 2 km ja Jämsässä lakiolla 3 km. Loputkin kelit ovat menneet.

Kysellään kuulumisia enosta Pirilästä ja myös Kuhnalan asioista. ”Kyllä se nyt on niin ikävää sen Eeron kanssa, että mikähän siitäkin lopuksi tulee.”

Väinökin kiittää puolestaan ja pyytää, että ajoissa ilmoitetaan, jos tulette, että saadaan ajettua rukiit ja heinät jäätä pitkin.

Aili murehtii, ettei Väinö ehdi syödä, kun pitää rakennuksia alulle panna.

Mellassa 26.3.1921

Rakas kotoväki.

Kiitti kirjeestä ja ihmetteli että: ” se eno nyt niin äkkiä kuoli. (Elina Kuhnän veli Juho Ala-Pirilä kuolee 21.3.1921) Minne Hanna ja Köpikin nyt joutuu?”

Kustaa (Köpi) Kero oli Hedvig ja Jaakko Ala-Pirilän 10:n lapsen Johanna/Hannan mies, jotka vuokrasivat tilaa ja kuoleman jälkeen tila myydään, josta tarinaa toisaalla.

”On se nyt aivan liikaa, että aivan ilman noin paljon heiniä meille annoitte.”

Heinien tuonti Vilppulasta oli huonon kelin vuoksi hankalaa eikä vaunussa ollut nahkasäkkiä, mutta arveltiin sen tulevan, kun ehtii.

Hautajaisiin ei huonon kelin vuoksi päästä.

Jämsässä 21.3.1922

Tunnustan saaneeni isältäni Maanviljelijä Juho Kuhnalta kymmenentuhatta (10.000.-) suomen markkaa (5.000 euroa), joka täten vakuutetaan Väinö Mella Aili Mella

Samassa paperissa lyijykynällä Aili Mellalle annettu Smk 3.000 mk syyskuussa 1920.

17.10.1923

Rakas isä ja kotoväki

Aili kyselee kuulumisia elokuun putoamisonnettomuuden jälkeen: ”Kuinka isän terveyden laita nykyään on? Joko olette yhtään ylhäällä olleet? Pakottaako selkää aina vaan. Mahtaa-kohan siitä parantumisesta tulla oikein sillistä, jos ette mene Helsinkiin johonkin parannuksille.”

Aili arvelee, että sairastaminen ottaa koville, kun ei ole aikaisemmin tarvinnut rotua ja perustelee parhaaseen hoitoon ha-

keutumista ja neuvoa kysymään tohtorien Tiitisen ja Lukkarin neuvoja.

Peltotoista kysellään ja arvellaan jo Koskenkorvalla kaiken olevan korjuussa, mutta Mellassa ollaan kaurariihellä ja huonot ilmat estää kauran ajoa sisään, mutta perunaa tuli paljon enemmän kuin edellisenä vuotena.

”Lämmintä se kyllä on tuo ilma. Yökylmiäkään ei ole ollut pitkään aikaan. Pidettiinkö siellä Viinamäessä häitä. Nuoripari näkyi eilen illalla tulevan tänne.”

”Koska siellä Västilässä ne juhlat on, että tietää edes onnitelut lähettää?”

17.12.1923

Rakas isä!

”Ainako vaan isän selkää tahtoo pakotella. Ompa se sitten ikävää, kun ei se unenlahja teillä muutenkaan ole niin kovin hyvä”

Aili neuvoi menemään kylpylaitokseen ja myös Väinön selkää on kipeä ja flunssaakin vähän mutta on ollut jokseenkin jalkeilla.

Mauno oli ollut kylässä ja yhdessä oli oltu jossain juhlassa ja kovasti tuli Mauno toimeen Väinön kanssa. Matka oli ollut vaikea, kun kelit niin huonot, että autot olivat juuttuneet.

Aili miettii kannattaako nuoria lehmiä tuoda Koskenkorvalta, mutta mistä niitä parempiakaan ostaa ja ehdotti että Mauno tilaisi vaunun ja lehmät saataisiin tänne jo ennen joulua. ”Onhan sitä kylmänlainen keli, mutta eiköhän ne vaunussa tarkene, kun laittaa loimen selkään. Vilppulasta meinataan ne rekeen istuttaa ja peitellä hyvästi niin kyllä ne pian täällä ovat.”

14.2.1924

Rakas isä

Aili kiittää kirjeistä ja valittaa, ettei ole kirjoitellut. On hommattu ”tuon herrani” nimipäiviä.

Aili valittelee selkää ja on ollut heikkona ja kertoo lääkärin todenneen, ettei välttämättä leikata vaan niitä hoidetaan yhtä paljon röntgensäteillä.

Syövästä puhutaan ja mietitään mennäänkö Tampereelle vai Helsinkiin. Väinö arvelee, ettei Tampereella talvella kylmissä talloissa sellainen pärjää, joka on lämpöön tottunut.

”Nyt meillekin sitten tulee sähkö, ensi syksynä tai kesällä laitetaan kuntoon!”

Väinö myy höyrykoneen pois ja Aili ihastelee valoa ja voimaa. Sitten Aili murehtii sukulaistilojen kohtaloita:

”Vain niin Västilän pojat alkaisivat pienentämään. Kuka niiltä

Aili kodissaan vanhassa Mellassa? Uudesta Mellasta puhutaan vasta myöhemmin. Kirjeistä ei voi arvata kuka Ailin kanssa on kuvassa, mutta karjakkoa tarvittiin Mellassakin koko ajan.

myllyn osti? Kyllä sekin pesä olisi pitänyt jo aikaa jakaa, huonoksi se on mennyt sitten enovainajan kuoleman (1912).

Mikähän siellä Hopiavuoressakin tulee eteen. Tottahan se pesä ne velat vastaa, ettei siinä sivulliset joudu vahinkoon. Mikähän sen Köpin kanssa oikein auttaa. Kyllä se sen pesän put-saa vallan hienosti niin Sandraalta kuin muiltakin."

Västilä myy myllynä ja talon kunto heikennyt Fredrik Västin kuoltua. Ollipa nuo arvelut Hopiavuoren arvosta olleet oikeat. Konkurssiin on vielä matkaa, mutta nyt jo vaikeudet näkyvissä ja velat ehtii vielä paisua. Aili epäilee, että Ala-Pirilää vuokraavat Kustaa ja Hanna Kero putsaavat pesää varoista - mutta millä tavalla?

Lopuksi vielä oma osuus: Inkeri Hyvä!

Ei ollut tullut ajalliseksi kirjoittaa, mutta "nyt kun jäi tähän isän kirjeeseen tilaa."

Lupasi toimittaa kankaan, joka kudotaan lähiviikkoina. Kyselee, että onko "Hessan kehräämää lankaa, kun oli niin hyvää,

kutoja kehui sitä kovasti." Myös muista kutomisista puhutaan kuten koneilla kudotuista sukista ja osuus-kaupan loppuväreistä, kun niillä saa niin tasaasta väriä.

18.4.1924 Jämsä

Rakas isä ja Kotiväki!

"Hauskaa pääsiäistä nyt ensiksi koko perheelle."

Aili kiittää kirjeistä ja korteista ja kertoo voivansa nyt ihan hyvin, mutta väsyttää. Oli saanut vanhan kurkkutaudin ja maannut 6 pv. Tohtori oli käynyt kaksi kertaa puhkaisemassa paiseet kurkusta. Olo oli hoikka, "eikä lonkkia yhtään ja niin pois päin."

Tohtori Castren oli tuntenut Ailin junassa, vaikka oli ollut "aika tuulessa" ja lähetti terveisiä ja "muisti että kävitte kesällä häntä katsomassa."

Toinen sairaus oli hoidettu Helsingissä ja kalliiksi oli tullut – ei selvinnyt mikä (syöpä?).

Aili murehtii isän kipeää selkää ja murehti teiden kuntoa ja myöhäistä kevättä.

Kertoi että monilla karjoilla on rehut jo kuitissa, mutta Mellassa riittää ja arveli, että eiköhän riitä kotonakin.

Ilmajoki 24.8.1924

Täten tunnustan saaneeni isältäni Juho Kuhnalta Smk 5.000.- Aili Mella.

12.10. 1924 Jämsässä

"Rakas isä ja kotiväki. Terveisiä vihdoinkin täältäpäin."

Ailia hävetti, kun ei ole kirjoitellut ja kiitteli kirjeistä. Kaikki karja on sisällä ja kynnöt aivan loppusuoralla.

Taloon oli hankittu vesipumppu ja aluksi oli tullut liian pieni "Sihi" pumppu. Kaikkineen vesijohto ja pumppu maksoi 5.150 mk. (tähän Juho antoi rahat)

"Saadaan hävittää yksi hevonen pois, kun ei tarvi koko ajan ajaa vettä."

Maunolle kerrottiin tiedoksi, että 19 kiloon saatiin Aini-lehmä herumaan eli hyvän lehmän saimme ja hyvä on Agrakin. Muutenkin oli kotoa autettu vesijohdon kanssa ja muutenkin.

"Joko Ilmari on leipätehtaan isäntä. Tottahan se kovasti mukava homma on Ilmarille, nyt kun se pahin alku on jo kestäetty."

Väinö sairasti ja kyseli poikia kylään, josta kuvat myöhemmin.

Kiitollisuudella tunnustan saaneeni isältäni Juho Kuhnalta Smk 1.000.- Jämsässä 27 p. joulukuuta 1924. Aili Mella

Aili lähettää kortin Jämsästä 23.9.1925 Juho Kuhnalle.
Rakas Kotoväki. Monet terveiset täältä, kuinka siellä voidaan ja kuinka työt ovat edenneet.

"Sateet ovat tehneet kiusaa täällä tällä viikolla. Eipä siitä meidän tulosta tahdo kokoontua valmista. Kesä on mennyt siinä meinaamisessa, mutta eipä sitä sellaista välipäätä vaan ole löytynyt. Olisi kyllä tultu tässä syyskuun alkupuolella, mutta täällä oli isot arpajaiset 13 pv ja siinä sitä sitten oli hommaa, ettei päästy lähtemään. Olipa nyt sitten ruma tai kaunis ilma, niin ensi viikon lopulla koitamme tulla, ehkä teilläkin on jo silloin paremmin aikaa. Terveisin Aili ja Väinö

Aili ja Väinö myyvät 27.5.1927 Juholle osuutensa Pukaran myllyyn 20.000 mk hinnasta.(6.500 nykyeuroa) Muut lapset eivät saaneet tätäkään osuutta isän perintönä.

Jämsä 5.6.1928

Rakas kotoväki!

Kiitos vaan kirjeestä. Oli tuossa pullossa niin vähän mustetta, että täytyi turvautua lyijykynään. Onhan niissä asioissa selvittämistä tarpeeksi asti ja kyllä se niin outoa varmaan on, kun ei ole keltä kysyä neuvoa. Onhan se hyvä, että nämä pankkiasiat voi edes järjestellä tällä tavalla, ettei tarvitse vieraitten nimiä käydä pyytelemässä.

Onko mitä lähiaikoina muualla, että tiedetään postissa joka päivä käydä, joskus unohtavat ottaa meidän postin.

Eihän meillä vielä muuta kylvössä ole kuin kaura ja vihan-tarehu ja osa ohrasta. Ei ole vielä ehtinyt ja täällä on ollut niin kuivaa ja kylmää, että ihan on jäätyä tahtonut. Täällä ei ollut helluntaina ollenkaan satanut niin kuin siellä satoi. Nyt täälläkin alkoi sataa ja näyttää aina väliin pirahuttelevan lisää. Saisi tulla oikein lämmin ja kaunis ilma, että ruohotkin kasvaisi. Olisihan se ihana asia, kun tulisi edes jonkinlainen vuosi nyt teillekin alkajaisiksi.

Mistäs se Anni (Eero Kuhnän puoliso) nyt sellaisen rahaläjän

löytäisi, että hän rakennuksen (Saliinin kiinteistö tuli perikunnalle Eeron konkurssissa) ostaisi. Kyllä siihen korot kummin-kin pitäisi tulla. Kylläpä siinä on jo muutenkin tullut vahinkoa. Väinö vaan luuli, ettei sitä saa myydyksi ilman holhouslautakunnan lupaa, kun on kaksi alaikäistä. Onhan sekin hyvä asia, kun saa sen pois niskastaan. Mahtaakohan sillä (Anni) olla vielä se kutomakone. Eikös sekin ole yhden 8-9000 mk kapine. Saishan silläkin yhden reiän tukkoon.

Mainos : "Persson'in ruotsalaiset kutomakoneet.

Näillä kutomakoneilla, jotka edukseen melkoisesti eroavat kaikista muista, saattaa valmistaa ikkunaverhoja, stramaljeja, filttejä, pleedeja, antimakasseja, liinoja, mattoja, huonekalukangasta, miesten ja naisten liivejä, yötakkeja, alushousuja, hameita, ryijyjä, sukkia, damaskeja, kintaita, lakkeja, päällysvaatteita, kappoja, poikain ja tyttöjen pukuja, shaaleja, teatteriviittoja, kiikkutuolin mattoja, pellintupsuja, nyörejä, ripsuja, pitsiä ym.

Koneet, jotka ovat valmistetut parhaista ruotsalaisista aineksista, ovat yksinkertaisia, helposti hoidet-

tavia, siroja ja tarvitsevat vain hiukkasen enemmän tilaa kuin tavallisesti perheompelukoneet sekä ovat varmistetut itsekseen toimivalla laskukoneella, joka malliliuskojen avulla suuressa määrässä helpottaa erilaisten esineiden valmistuksen oppimisen sekä niiden kuosituksen. Koneen ostajille annetaan sekä minun koulussani Helsingissä että asiamiesten luona maaseudulla maksutonta opetusta koneiden käyttämisessä eri esineitä valmistettaessa.

Alituinen varasto koneita, jotka myydään sekä kontantti-kaupalla että vähittäin maksulla kuukausittain kuin myös joukko koneella valmistettuja töitä on aina nähtävissä."

Perukirjassa kone mainitaan 6.000 mk arvoiseksi ja se myydään J. Erkkolalle, joka maksaa sitä vähittäin pitkän ajan.

Myös Anni kirjoittaa tästä kirjeessään ja lupaa sitä tuoda takaisin ennen konkurssia.

Perssonin kutomakoneita

Kultamitalilla palkittuja Tukholman näyttelyssä, parhaita kaupassa löytyviä kutomakoneita, laskemislaitoksella ja **kuosikortilla** varustettuja, kuin myös **Atlaksen** halpoja ruotsalaisia kutomakoneita myydään halvasta hinnasta 250: — Smkasta alkaen sekä käteistä rahaa että **kuukautisia lyhenysmaksuja** vastaan.

Haarakauppa: Turussa, Aurinkatu 12. Telef. 289.
Korkeavuorenkatu 30, Helsingissä. Telefooni 12 98.

Th. Neovius.
Pääasiamies Suomessa Perssonin ja Atlaksen kutomakoneita varten.

Kirjeissä puhutaan vierailuista enemmän vasta, kun Koskenkorvan ongelmat alkavat vaatia selityksiä ja silloin usein Mauno kävi asioita selvittämässä. Tallella olevat kuvat ovat kuitenkin ajalta, jolloin Juho oli vielä mukana ja nämä kuvat ovat varmaankin samalta käyniltä.

Rakennus on siis ns. vanha Mella kun uuteen Mellaan ollaan siirtymässä vasta 1935. Myöhemmin oleva kuva Mellan päärakennuksesta on niin samanlainen tässä näkyvän kuvan kanssa, että siinä oleva vuosiluku on varmaankin väärä ja siinäkin on ns. vanhan Mellan päärakennus.

Tässä on vielä hymy herkässä ja kuten kirjeissä todetaan, tulivat veljekset hyvin toimeen Väinön kanssa.

Kun Juhon perunkirjoituksessa Väinö ryhtyi perintöön (ei luopunut Ailin osuudesta), asioiden hoito vaati jatkuvasti myös Väinön nimen niin eri valtakirjoihin kuin takauksiinkin.

Kirjeissä tulee ilmi Väinön pelko omasta omaisuudestaan ja uhattiin itsemurhalla ja haukuttiin koskenkorvalaisia mustalaisiksi.

Ailikin toteaa, että jos Väinö menettää hänen, täysin ulkopuolisen, vuoksi talonsa niin miten hänen käy?

Onhan se Hyvä, että Aatto tulee aina terveemmäksi. Mitenkäs Katrin laita on. Onko hän jo käynyt lääkärissä. Kyllä Katrin pitää hoitaa itsensä terveeksi. Koitappas nyt muistaa se. Me olemme voineet poistiehensä, yskää vaan on vähän molemmilla. Tulkaahan nyt todesti käymään täällä sieltä. Kirjoittakaa sitten taas asioista ja voinnistanne siellä. Parhainta vointia koko perheelle ja rakkaat terveiset jokaiselle Pukaraan kanssa! Aililta

Löytyikö niitä lusikoita perästäkään, vai menivätkö ne sen tien sittenkin. Jopa oli hävitön paikka sekin.

Hopealusikoita oli vähän perukirjassa ja jaossa, joten jotakin niille oli tehty ennen Juhon kuolemaa, mitä – se ei selvinnyt.

14.2.1929 Mellassa

Rakkaat sisarukset:

Pahoitellaan ettei ole kirjoitettu ja kysellään kuulumisia.

”Väinö on meillä sairastellut influenssan oikein sängyssä monta päivää. Minäkin olen yskällä muttei naisväet ehdi paljon sairastaa. Mulla on taas miehiä enemmänkin passattavana, kun on tuo verotuslautakunta ja lannan ajajia ym. On meillä toki 9 lehmääkin ja lypsävät pois tiehensä nuo pienetkin lehmät.”

Suoma oli kutonut Ailille matot ja nyt Aili ei ehdi kutoa Suomalalle niin lupaa maksaa, jos joku kutoo ja pyytää sitten: ”Onko-han siellä harjulla vielä niitä vahakankaisia hyllypapereita joka 41 cm leveä+ reuna voisitte lähettää jälkivaatimuksella Jyväskylässä ei ollut.”

Kovat oli pakkaset ja koskenkorvalaisia pyydettiin vierailulle: ”Kyllähän tänne autolla pääsee, muuta kuin tulee vaan vähän lystäilemään.”

20.6.1929 Mellassa

Rakas kotiväki!

”Mitenkähän sen asian voisi hoitaa, kun me ei millään sopisi molemmin lähteä. Täällä on senkin seitsemän asiaa pronollaan ja Väinö juuri tuli Turusta kotiin, joten se senkään takia sopisi lähteä.”

Saimi Tiitinen ja Aili Mella

Vakituinen kotimies oli mennyt Hesaan eikä Aili saanut mistään apua. Moittii ettei Katrikaan tule käymään ja epäilee, että virka on noussut päähän.

Ongelmia aiheutti velkakirjojen (shekkiluoton) takauksen allekirjoitukset ja muutkin Juhon kuoleman jälkeiset toimet, jonka vuoksi olisi pitänyt ehtiä käymään eikä kaikkia voinut hoitaa postitse.

”Pitäisikö niitä asioita saada teillekin paremmalle hollille järjestettyä, että pääsisitte alkuun. Voikaapa sitten oikein hyvin ja hauskaa juhannusta teille kaikille toivottaa Aili.

Aili oli sitten yksin allekirjoittamassa 27.6.

Jämsänkoski 9.2.1930

Kortti on osoitettu Katrille R. Kotiväki!

Kiitetään kirjeestä ja mojitetaan itseä, kun on laiska kirjoittamaan.

”Olipa se ikävä uutinen, josta kirjoitit. Setäkin oli vasta määrensä päähän päässyt ja niin vähän aikaa ennätti olla kotipitäjäänsä esipappina. Kukapa olisi kesällä uskonut, että minäkin viimeisen kerran hänet tässä elämässä tapasin.”

Juhon kasvinkumppani Johannes Lauronen kuolee 7.2.1930, heistä on oma tarina.

Ailin jalka oli parantunut vaikka 5–6 kk oli onnuttu. Työttömyys ahdisti Jämsänkoskea, kun iso tehdas lomautti ja ”nyt pitäisi kaikkia auttaa.

Terveisin rakkain kaikille. Aili”

Aili kirjoittaa Jämsänkoskelta 14.4. 1930

Vaikka ei ole ollut juuri talvea ollenkaan tuli pitkä ”rospuutto.”

Aili valittaa, että maidon hinta laskee aina vain, kohta kai pitää maksaa, jos joku sen hakee. Voin hinnan laskun hän arvelee olevan päättymässä.

Jämsänkoski 6-10-30

Pienelle ruutupaperi lapulle raapustettu lyijykynällä.

R.V Kiitos kirjeestä. Eihän tosiaan tahdo tulla kirjoitettua. Pistän vaan muutaman sanan. Asiakirja tuli kyllä tänne, mutta Väinö ei ole kotona. Olen sitä joka paikasta tiedustellut enkä mistään löydä. Joten se jää tämä lähettämättä, niin ikävää kuin se minusta onkin.

Kai sen huomenna vielä ehtii. Pistän sisään kirjoitettuna tai expressinä, että varmasti tulee. Kirjoitan vaan tämän, että et ole hädissäsi ja osaat järjestää menosi. Väinö voi tulla sinne tällä viikolla. Minä tulen sitten toisen kerran. Emme voi molemmat yhtä aikaa lähteä. Huomenna paremmin. Syd terveisin kaikille Aili”

Jämsänkoski 25.2.1931

Aili tuntuu hermostuneelta ja lupaa että kirje tulee huomenna ja tuskailee edelleen sen kanssa, kun pitää saada Väinön nimi oman lisäksi.

Nyt murehdi-taan Hopiavuoren tilannetta.

”Olisihan se enokin jo aika-naan saanut muuttaa sen rahaksi, ettei olisi yrittävät oikeat ihmiset joutuneet kärsimään.”

Terveinä on oltu, ei juuri influenssaakaan ja kotona luvattiin tulla käymään keväällä. ”Aina minä teitä muistan joka aamu ja ilta ja koitan pyytää apua ylhäältä teille, jotka siellä uurastatte.”

Huono aika näkyy Jämsänkoskella, metsätöitä ei ole ja paperitehtaat on ahtaalla, josta tulee työttömyyttä ja heikkoa ky-syntää.

26.2.1931 Jämsänkoski

Aili palauttaa jonkun paperin ja toteaa ettei Väinö siihen nimeä pistänyt. Väinö pelkää, että myös hänen tilansa menee mukana ja ettei Koskenkorvan tilan vakuudet vastaa velkoja.

” Eihän se mitään olisi, jos tässä olisi vaan minun osani kysymyksessä ja se mitä minä olen saanut, mutta hän otti siitä selkoa ja sanovat niin, että ellei kiinnitykset vastaa arvoa niin loppu otetaan siltä, jolla on, kun Väinön nimi on kerran niissä papereissa.”

Tässä oli varmaan kyse Lautapihdin ja Kahrakuusen pakkohuutokau-pasta, jota Säästöpankki ajoi, mutta joka peruuntui. Maunon vastauskirje oli edellä.

Väinön nimi tarvittiin joka paperiin, kun vanhan avioliitto-lain mukaan Ailin edusmiehenä oli Väinö ja sen vuoksi kaikissa toimissa oli oltava jokaisen pe-sän osakkaan allekirjoitus ja siis sekä Ailin että Väinön nimi. Taka-us oli sitten eri asia kuin suostumuksen antaminen kiin-nityksen hakemiseen tai esim. osakkeiden myyntiin.

”Väinö pelkää, että hän minun vieraan ihmisen tähden menettäisi koko kotinsa ja isän pe-rintönsä ja kamala paik-kahan se olisi, että minä saisin sellaisen vastuun ottaa päälleni.”

Aili toivoo, että Mauno tulisi selittämään asiaa Väinölle.

Mauno käy 14-17.3

25.5.1931 Jämsänkoski

Rakas kotoväki

”Kiitokset kirjeestä! Eipä se ollut mikään ilosanoma. Kyllä se kova onni pitää seurata, kun ei niistä takausten maksuista ol-lenkaan selviä.”

Isä Juhon takauksia on alkanut tulla esiin ja nyt aiheena 40.000 mk laina, jonka Penttilä-Ilkka oli sanonut ylös.

Takauspaperiin oli pyydetty Aili nimeä, mutta kun Väinö ei ollut kotona niin, Aili ei kirjoittanut eikä kertonut asiasta Väinölle uskoen asian hoituvan.

Nyt arveltiin Ilmarin tontin ja tehtaan arvoa ja mihin hintaan se menisi tällaisena aikana ” onhan niitä tuhansin mennyt pilkkahintaan näinä aikoina.”

Aili toteaa: ”Se vaan on hirveä paikka, jos se päätilakin menee mukana.” Aili lupasi, että jompikumpi tulee pian käymään. ”Löytyy sitä aina maailmassa jokaisella tilaisuutta leipään ja ehkä paljon vähemmällä työllä ja surulla ja murheella kuin nyt!”

Selviytymiseen vielä uskotaan ja toivotaan että ” Antakoon korkein voimia meille kaikille tänä raskaana aikana. Syd. terveisin Aili ”

27.11.1931 Jämsässä

Aili kirjoittaa pitkästä aikaa, vaikka kotoa onkin tullut kirjeitä.

”Olihan se nyt ikävä paikka se Ilmarin ja Hopiavuoren konkurssit, kun tuollaiseen kiipeiliin jouduttiin niissä.”

Ankea aika koskettaa, kun ei ole menekkiä, kaikki on halpaa eikä saa saataviaan, kun on tuota työttömyyttä.

Väinö on hermostunut kotoasioista, kun jatkuvasti käy haastemies. ”Ei se pannut nimeään siihen irtaimistokauppakirjaan, jonka Talvitie lähetti. (Hopiavuoren irtaimistokauppa)

Sitten meitä haastettiin jostain kauraryyni laitteista helmi-kuun 29:pv vastaamaan. Väinö sattui olemaan käräjillä ja poliisi haastoi sen siellä, kun kruununvouti kuuli sen, niin se oli kiusannut ja irvistellyt, että kun sinun talosi vielä siinä samassa menee, että hänellä on taas tuomio tullut tänään, mutta emme tiedä mistä se vielä on. Väinö oli niin hermostunut ja sanoi, että hän ei kumminkaan pistä nimeään siihen alle mikä sieltä tulee taas. Meiltä menee luotto ihan kuittiin, kun aina vaan on tuomio toisen perään, onko siinä paras jättää konkurssi anomus tai mitä tehdä.”

”Kun olis joku, joka osaisi sen hietapaikan myydä edullisesti, että siitä jotain tulisi apua. Kyllähän te siinä olisitte menneet ilman näitä konkursseja. Koittakaa nyt jotain selvää tehdä pian siinä. Olipahan sitten päin kuinka hyvään. Kyllä minä tiedän, että te yritätte, mutta mahdottomalle ei mitään saa. Unettomia

öitä tässä saa viettää, kun täytyy peljätä, jos Väinö joutuu maksamaan, että sekin vielä joutuu pois talostaan minun tähteni. En tiedä minkälaisia kohaloita tässä on edessä, kun Jumala vaan antaisi terveyttä ja työn mahdollisuutta kaikille meille.

Väinö ei sen tähden pannut nimeään siihen irtaimistokauppakirjaan, sanoi että siinä voi olla linna reissu edessä, jos syytetään konkurssirikoksesta, jos niinkin kävisi, mutta ehkä hyvinkin menee, että pääsee vapaasti myymään.

Jämsänkoski 2/12 1931 Väinö Mella

”Tänä aamuna kävin nimismiehellä, kun oli vähän asioita. Hän siinä sivumennen huomautti, että hänelle on tullut ulosottomääräys meidän omaisuudesta. Mutta siinä kun oli ihmisiä niin paljon, että en voinut paremmin kysyä ja enkä kehdannut heidän aikana sitä tehdä, vaan sen verran hän huomautti, että minun omaisuuteni ehkä ei riittäisikään siihen ulosmittaukseen.

Onko Teillä siellä tarkoitus, että syöstä meidät maantielle kävelemään, kun ette aikaisemmin ilmoittaneet asiasta, että olisin saanut ottaa haltijavelkakirjan näillä käräjillä turvakseni. Nyt on viimeinen käräjäpäivä, joten siksi on mahdotonta enää. Toiseksi te tahdotte vielä maksaa joitakin saamamiehiänne eroon kuten senkin Talvitien lähettämän kauppakirjan (pala kirjeestä puuttuu), joka ei vastaa velkoja...

...Viime kesänä, kun kävit täällä, jolloin myös kävin nimismie-

hellä asioitani puhumassa ja hän lupasi tulla minun kanssani sinne selvittämään asioita, mutta silloinkin panit vastaan. Nimismies siitä minulle juuri tänään huomautti, että asia olisi ehkä silloin ollut vielä paremmin autettavissa. Selvittääkää ne asianna ja mitään ei makseta etukäteen ja olisi kai paras tehdä selvä ja jättää asiat kulkemaan laillista tietä. Täällä kun käy kruununvouti ja nimismies siksi monta kertaa, että rupeaa jo harmittamaan ja näin ollen mun luotto kaikki tyystin pois. terveisin V.M”

J:koski 10/ II -32 (Väinö kirjoittaa)

”Terve Mieheen!

Tässä lähetän tulemaan tämän tiedonannon, joka on huomenna käsiteltävänä Ilmarin konkurssi-asiassa. Tällä paperilla te voitte toimia aivan täydellisesti, sillä en minä mitään muuta valtakirjaa anna. Tuomari Kauno (?) juuri soitti tänne ja sanoi Sinun kirjoittaneen myös sinne. Puhelimessa hän kosketteli sitä Helsingin pankin asiassa olevaa nimen laittoa. Siinä puhellessaan hän sanoi olevan sen vähän vaarallista. Kauno sanoi, että pitäisi nähdä se perunkirjoitus kirja, ennen kuin siihen nimensä pistää. Jos olet niin hyvä ja lähettäisit tulemaan tänne sen perunkirjoituskirjan, niin minä menisin niitten kanssa Kaunon luo ja keskusteltaisiin, kun hänkin näkisi ne.

Minä nimittäin olen omia asioitani järjestellyt vähän, kun meinasin myydä pelosta taloni viime viikolla, mutta nuo naapurit estivät sen tulemalla väliin. Asiani saadessa kuten lupasin kunnia sanallani, että en pistä nimeni sinne tai tänne. Mutta jos asia on sellainen, kun lähetät perukirjat, että saadaan nähdä ne, niin asia riippuu aivan niistä.

Kuinka olette jaksaneet. Me olemme sentään voineet aika tavalla. Piirilääkäri täällä oli Väinön päivänä kahvilla. Hyvää vointia vaan teille kaikille. Aili ja Väinö”

Jämsänkoski 16.4.1933

Rakas kotiväki!

Kiitetään kirjeestä ja valitetaan ettei ole ehditty kirjoittaa. ”Mahtaakohan ne siinä Vuorisen asiassa alkaa meitä ahdistamaan. Kyllähän olisi ikävä paikka. Väinö kyllä kävi Kaunon puheilla, mutta se vaan sanoi, että riippuu aivan siitä alkaako ne meitä painostamaan. Se vaan sanoo, että ei hän välitä mistään, jos talon nurkkakivet alkaa heilumaan niin hän ampuu kuulan kalloonsa, ei hän ole sitä näkemässä.”

Aili oli kirjoittanut KOP:n Virkkuselle, mutta ei ole saanut toi-

vottua vastausta. Virkkunen oli kertonut puhuneensa meidän puolesta jo aikaisemmin omasta aloitteestaan. ”Siinä varmassa uskossa minä kumminkin olen, että kyllä ne teille siitä kodin järjestää, sillä eihän sen nuhteettomampia miehiä missään ole kuin te olette.”

Sitten kysellään huutokaupan päivää ja toivotaan tietoja. ”Antakoon meille kaikille Korkein voimaa tämän kaiken kestämään. Syd. terveisin Aili”

Virkkusen vastaus Ailille

Helsinki, Korkeavuorenkatu 10 A 3.4.1933

”Rouva Aili Mella, Jämsänkoski

Olen vastaanottanut kirjeenne, jossa ilmaisette levottomuutenne Koskenkorvan tilaryhmytyksen kohtalosta ja pyydätte minua puhuttelevaan asianomaisiin pankkiherroja. Olen sen jo aikaisemmin omasta aloitteestani tehnytkin, kun minulla on ollut se käsitys, että kotitila olisi säilytettävissä suvun hallussa. Asiasta on ollut puhe sekä pankinjohtaja Rustaniuksen kanssa Seinäjoella, että Koiviston kanssa Ilmajoen. Molempien kanssa keskusteltuani olen saanut sen käsityksen, että pankki ei suunnittele mitään pakkotoimenpiteitä, vaan antaa poikien hoitaa asioita, kun sillä on luottamusta heihin. Nimenomaan on sanottu, että mylly on sellainen tulolähde, jonka avulla asiat vähitellen järjestyvät. Olen siis saanut sen käsityksen, että mitään ainakaan välitöntä vaaraa ei ole olemassa sukutilan menettämisestä. Jos saan tilaisuutta, puhun asiasta johtaja Honkajuuren kanssa, jonka silloin tällöin tapaan. Mutta erityisesti tässä asiassa minun lienee vaikeata mennä hänen puheilleen. Arvelen kuitenkin, että saan tilaisuutta muun yhteydessä ottaa Koskenkorvan puheeksi. Kumminkin olen sitä mieltä, että tämä keskustelu nykyisissä oloissa on jotenkin tarpeeton, sillä pankilla on myötemielisyyttä sukukuntaa kohtaan eikä tahdo vaikeuttaa sen ponnistuksia saada sekavat asiat vähitellen selvitettyiksi. Tästä käsityksestäni johtuu, että en katsoisi Teidän miehene takaussitoumuksensa, jos sellainen on tehty, tätä nykyä aiheuttavan toimenpiteitä. Kunnioittavin tervehdyksin Paavo Virkkunen.”

Pakkohuutokauppaan on 6 kk, että sellaista luottoa oli pankilla!

Jämsänkoski 24.6.1933

”Rakas kotoväki !

Monet kiitokset teille hyvistä kirjeistänne! Olinhan minä sillä matkalla kokonaiset 6 päivää. Olihan se minulle suureksi vir-

kistykseksi, vaikka en voinutkaan olla levollinen oikein. Oli niin kuin aavistus mikä ryöppy täällä oli odottamassa. Tänne oli tullut se Helsingin pankin velkakirja uloshaettavaksi. Siitä talosta sitä kyllä pyydetään pakkohuutokaupan kautta, mutta meidän oli se tunnustettava maksettavaksi, että ne voisivat sen ilman muuta täältä ulosmitata, elleivät sieltä mitään saa. Ne alkavat pelätä täällä, kun asiat ei tahdo pysyä noiden virkamiesten kielen takana. Väinö oli niin vihoissaan, kun hän minun tähteni joutuu valehtelemaan tuolle Einar Ti-aisellekin, kun hän oli kysynyt, että mitä sieltä pohjoisesta kuuluu, niin hänen täytyi suoraan valehdella, että eihän ole mitään sieltä kuullut, eikähän siellä kaikki hyvin mene. Tämä Tiainen on Väinöä takaamassa yhdessä 10.000 mk kassakreditiivissä ja se on uusittava näin juhannuksen jälkeen. En tiedä mistä siihenkin sitten nimen ottaa, ellei hän siihen nimeään pistä. Nämä ovat kaikki minun syytäni. Onhan tässä kuormaa eikä ole mitään puolta minulla muuta, kun kuunnella kiltisti, kun toinen haukkuu. Ei hän nyt toistaiseksi ole kiinni käynyt minuun, mutta sekin on tietysti vaan ajan kysymys.

Mun on jo ennemmin pitänyt kirjoittaa tästä, mutta eihän sitä tahdo saada aikaan. Mahtavatko sieltä tulla nyt perään ne kaikki kiinnitykset tätä samaa tietä? Johan tässä ollaan sitten aivan hukassa.

Aina saa olla sydänsyrjällä koska taas on haastemies talossa. Minä tunnen itseni kans syylliseksi näihin asioihin, kun minäkin olen Väinöä tahtonut nimeään kirjoittamaan.

Minä äsken puhuin hänelle, että oltaisiin silloin perunkirjoituksessa eritty pois, että älä aivan minuakaan syytä, mutta sieltä tuli sellainen ryöppy, ettei paremmasta lukua. Minun syytäni tämä on koko onnettomuus, jos joudumme pois talostamme mi-

nun tähteni.

Nyt nuo ihmiset ovat kaikki minun puolellani, mutta kun nämä asiat tulevat tiedoksi, niin tietysti silloin tuulikin kääntyy. Kaikki tuon huonon elämänsä, mitä hän puolittain myöntää minullekin, hän panee näiden asiain syyksi. Kuinka hän on niin paljon niis-

tä kärsinyt ja eikä hän pidä enää millään väliä, eikä hän ole muuta voinut tuskissaan, kun elää huonoa elämää.

Minä äsken pyysin, että hän menisi Kaunon puheille, mutta hän vaan sanoi, että mitä sillä on väliä antaa mennä puhtaaksi sellaisten mustalaisten takia, kun te kaikki koko suku olette. Ei sitä ymmärrä mitä tekisi, kun tuo kuivuuskin vaivaa, että onko tässä vielä katovuosi edessä? Juurikasveista ei tule kerrassaan mitään. Kun nyt edes pian sataisi, niin ehkä asia olisi vielä autettavissa. Kaikella tavalla meitä syntisiä ihmisparkoja koetellaan. Onko mitään tietoa koska huu-

tokauppa on ja kuinka kauvan siinä sitten menee ennen kuin kaikki on selvää?

Jumala armossaan auttakoon meitä kaikkia, että te saisitte siihen kodin jäämään itsellenne ja me saisimme pitää tämän. Meidän rahallinen asemamme ei kestä niin suurta leikkausta kuin 60.000 mk:aa on. Niitä asioita pakkaa vaan tulemaan vaikka kuinka yrittäisi. Ei häntä ymmärrä mitä tässä meidänkin asiassa tekisi. Minun oli niin ikävä kotiin, kun olin siellä Kaisun (Katriin) luona. En ole vielä kumminkaan kysynyt siihen, että pois lähtisin ja saanhan minä muutenkin potkut, jos Väinö vahinkoon tulee. Ei minulla ole muuta nousua, kun kärsiä vaikka minä tiedän, että se melkein joka yö on sen kanssa, milloin ruis-

Väinö hoiti tilan lisäksi monia edustuksia ja vieraina olivat niin maaherrat kun kunnanlääkärit. Tämä kahvitus lienee Väinön synttäreiltä joista kirjeissä kerrotaan.

pellon ojissa, milloin meidän puutarhassa. Kyllä kai ne meidän makuukammarissakin olivat olleet yhden yön lopun, kun poissa olin.

Se siinä vaan on ilkeintä, kun ihmiset ihmettelevät kuinka minä kehtaan olla tässä, vaikka mies tällä tavalla elää. Eihän ne tiedä mitkä asiat minua pitävät tekemästä selvää. Ehkä siitä joskus joku selvä tulee. Minusta on vaan niin surullista, kun Väinö menettää kaiken maineensa sellaisen naisen takia. Kiitos sinulle Mauno, että voit kirjoittaa niin kauniisti meille, vaikka taakkaa on sinulla ja kaikilla tarpeeksi asti. Mitäpä te niille voitte vaikka ne kaikki uloshaut tulevat tämän kautta. Kun vaan jaksaisi kestää kaikki. Ja ne ovat sitten täysin tunnustettuja velkoja, kun niihin sen kirjoittaa mitä haastemies sanelee.

Sitä se Väinö aina hokee, että hän ampuu itsensä ja käki kukkui meidän navetan katolla tänä keväänä. Sitäkin vielä saa pelätä. Eihän tuota tiedä mitä sitä on vielä edessä ennen kuin kesä on kaikki. Eihän tämä mikään hauska kirje ole, mutta kellepä sitä sitten kirjoittaisin. Älkää olko siitä huonosta asiasta tietääksenne, siitä on mulle vaan lisää ikävyyttä, jos hän haistaa, että olen sinne kirjoittanut.

Voikaa hyvin! Elämän uskoa ja elämän toivoa toivotan teille. Joka päivä minä polvillani rukoilen teidän kotinne ja oman kotini ja mieheni edestä. En tiedä kuuleeko Jumala meidän rukouksiamme. Saa siitä kumminkin rauhaa sielulleen, kunnes tuska tulee taas liian suureksi.

Terveisiä rakkaita teille kaikille Aililta”

Pakkohuutokaupan eteneminen ja muut siihen liittyvät asiat tulevat tarkemmin esille päätarinan aikajanalla.

Jämsänkoski 13.9.1933

”Rakas Aatto!

Kiitos kirjeestäsi! Kyllä sinä saat minun nimeni ja minun osani, ei sitä tarvitse takaisin maksaa. Kumpi Jumala antaisi Sinulle siunauksensa, että jaksaisit ponnistella loppuun asti ja saisit sitten paikan mistä leipäsi hankkisit.

Olisi niin paljon kirjoittamista, kun sydän on niin täysi. Olen niin hartaasti rukoillut Teidän puolestanne ja meidän kotimme puolesta. Kumpi Jumala olisi armollinen, ettei teidän tarvitsisi kotoanne lähteä. Olipa se nyt ikävää, ettei se Maakiinteistöpankki voinut auttaa. Mitä varten kaikki nämä vastoinkäymiset tulevat. Kaipa ne ovat meille ojennukseksi. Minulla on vaan sellainen usko, että eivät ne voi ajaa niin kunnollisia ihmisiä kodis-

taan maantielle. Rukoilkaamme sitä kaikki!

Minulla on niin monen laista ikävyyttä. Ei tahdo aina jaksaa olla niin höyli ja nauravainen jokaiselle. Olen niin väsynyt ja hermostunut kun Väinö viettää sellaista huonoa elämää, mutta eihän minulla ole mitään puhumista, joka olen sellaisesta ja sellaisesta kodista kotoisin.

Saara on jo kauvan aikaa ollut niin hermostunut ja kaipa sitä joskus tulee vähän oltua vähäpuheinen. Tuota toista tyttöä se on aina nälvinyt ja tänään se kiroi ja hyppi minulle ja sitten kanteli Väinölle minun pahuuttani. No minussa tietysti kaikki syy on. Sehän on selvä. Se lähti pois sitten ja Väinö käski minunkin, joka olen niin ja niin hävitön ja kiukkuinen. Minä sanoin, että kyllä kun vaan rahat saan käteeni, että kaipa se parasta lienee, että alkaa tästä katsella paikkoja itselleen. Kun saisi rukouksesta voimaa ristinsä kantamiseen. Eihän tämä elämä pitkä ole ja surun, ja murheenlaakso se on meille jokaiselle.

Voikaa oikein hyvin siellä ja eläkää terveenä. Rakkaita terveisiä kaikille Aililta.”

Kirje tai paperilappunen ilman päiväystä

Rakas kotiväki!

Sain Aaton kuitin tänään Kaisalta (Katri). Jos se nyt taas olisi minun asiani, niin nyt se jo tulisi sinulle, mutta kun siinä nyt taas tarvitaan sitä toista. Ole nyt rauhallinen. Kyllä koetan huomena sen hommata sinulle. On se ikävää, kun ei aikaihminen saa omista rahoistaan edes määrätä. Väinö tekee minulle kiusaa, kun sopii ja tietää, että se minun mieleni pahoittaa. Minä olen sen piika-asian tähden saanut niin paljon kärsiä, ja kaikki on minun syytani niin hänen huono elämänsä, kun kaikki muukin.

Rakkaat terveiset kaikille.

Jämsänkoski 8.1.1934

”Rakas kotiväki

Hyvää ja menestyvää uutta vuotta teille kaikille! Kiitoksia vaan kirjeestä Kaisulle ja kutsusta, mutta tulematta se taas jää, vaikka mieleni olisi kovin tehnyt. Olisi ollut taas pitkästä aikaa niin paljon puhuttavaa, ei siihen Väinö sanallakaan kajonnut, että mene sinä tai muuta sellaista, niin en minäkään viitsi kovin kerjätä. Ehkä sitä vielä tulee sellaista aikaa, että saa niin paljon aikaa, että tulee lähdettyä. On se kyllä näin alusta vuotta vähän sellaista, ettei sitä rahaa tahdo löytyä kylläksi välttämättömiinkään menoihin, joko sitten huvitteluun. Eihän sitä tiedä kuinka hyvää aikaa tässä vielä tulee.

Väinöllä on vähän meininki myydä tämä päätalo ja rakentaa sinne Koskelle uusi tykkänään. 350.000 mk Väinö tästä pyytää, 325.000 jo ostaja lupasi, saa sitten nähdä tuleeko kauppaa. Tehköön kuinka itse haluaa. Ne korot tahtoo niellä koko tulon ja tuo vieras väki on niin ikävä pitää tässä tehtaan laidassa, kun ne hyvät palkat ja 8 tunnin päivä on aina silmäin edessä.

En tiedä sitten mihin päin se elämä järjestyy. Siellä olisi kyllä aika hyvä laidun metsässä, ettei peltoja syöttää tarvitsisi ennen kuin äpäreiden aikana ja maito menisi kotoa kaupaksi. Siinä on niitä pikku asuntoja lähellä ja uusia tulee. Kyllä teollisuudessa jo ainakin näyttää olevan nousuaika, mitä Jämsänkosken hommia katselee. Siellä rakennetaan vain uutta ja uutta ja väki lisääntyy, että ollappa heittää se Koskenkorva tähän kosken ja meidän välille niin ei taitaisi meijeriä tarvita. Älkää viitsikö kellek-

kään puhua tästä myymähommasta, jos ei mitään tulisikaan ja Väinö olisi pian vihainen, jos tietäisi, että olen siitä puhunut.

Kyllähän se uusikin aika lailla maksamaan tulisi, mutta ehkä siitä sentään jäisi vähän pankkiin ja vaikka ne tulotkin pienemmät olisivat eihän tarvitsisi aina ajatella niitä korkoja.

Meillä on nyt Ruovedeltä karjakko ei hullumpi ihminen, hyvän luontoinen ja hoitaa lehmät oikein hyvin. Eihän ne tulokset nyt niin kehuttavia ole, kun ei ole juurikasvia, mutta täytyy sekin ihme nähdä. 20.5 kiloon on yksi lehmä päässyt, mutta 18 kg on toiset topannut jopa 15 kg. Soijaa on ostettu 3 säkkiä kuukau-

deksi. Meillä on nyt 12 lehmää ja 2 hiehoa ja sonni. 7 lehmää on jo kantanut. Meillä on nyt 30 tinkiä 75 litraa menee päivittäin plus kotikulutus ja vasikat.

Tähän samaan sopii jatkaa sen asian. Väinö on aina puhunut siitä kirjoittamisesta, mutta eihän siitä ole tahtonut tulla mitään. Meille tuli nim. vähänlaisesti pahoja, joten pitäisi vähän ostaa lisää.

Tuli niitä kyllä paljon enemmän, kun viime vuonna, mutta on nyt syksystä syötetty pahoja enemmän, että heinät piisaisi. Väinö pyytää kysyä, että mistähän sieltä saisi ostaa 3.000 kg pahoja ja sitten 1.000 kg heiniä, että tulisi koko vaunu-lasti. Kyllähän teillä isännillä on hommaa, mutta viitsitkö Mauno joskus pistää muutaman sanan, että tietäisi sitten muualta hommata. Täältä ei kyllä saa, kun oli niin kovin kuivaa.

Olen tässä saarnannut näitä omia asioitani. Kuinka Kaisa voi? Oletko jo

voimistunut oikein terveeksi? Joko saat kyllä hyvin puhutuksi. Kyllä sitä varmaan kaikki hyväksi selkiää ja tulet entistä terveemmäksi. Kun ei siellä nyt olisi kovin mahdolltomasti työtä vastassa, että jaksaisit päästä alkuun. *Pyhtään postissa.*

Minä olin kanssa taas ennen joulua vanhaan malliin oikein ankarassa angiinassa. Olen niin väsynyt, ettei edes joulukirjeitä tai mitään teille saanut. Se vie niin voimat, kun on viikon syömättä ja melkein nukkumattakin. Tiitisen Anja on jo parempi, mutta tuskimpa kouluun kykenee. Setä kai hakee Mikkeiliin ja varmaan myös pääsee sinne. Ei hän tykkää olla täällä.

Aili on 8 vasemmalta takana ja vieressä Väinö vähän parempi hattu päässä. Kuvan takana kerrotaan tässä olevan Mellan kauranniittoväkeä. Aili toteaa, että uusi koti on mäen takana, tarkemmin paikka ei selviä toisestakaan kuvasta.

Saa sitten nähdä onko Savossa hyvä olla. Huomenna tulevat jo koululaisetkin. Onkin ollut oikein rauha maassa, kun ovat olleet poissa. Ne ovat niin vilkkaita tyttöjä onhan niistä seuraakin, jos on vaivaakin. Eipä sitten muuta, kun hyvät voinnit jokaiselle, erittäin Kaisulle! Sydämelliset terveiset koko perheelle! Aili ja Väinö ”

Jämsänkoski 2.3.1934

Rakas kotiväki!

Lähetää terveisiä ja kertoo saaneensa Hanna tädiltä ikäviä uutisia. (*Tämä kirje on toisaalla tässä kirjassa*). Myös Aili oli saanut Katrin kirjeistä toisenlaisen kuvan tilanteesta. Aili arveli, ettei voisi kirjoittaa neiti Virtaselle, kun Katri tuntee postileiman ja käsialan, mutta arvelee, että hänelle olisi jotain kautta saatava asia tiedoksi, kertomatta vielä kaikkea Kattrille.

”Kotia varmasti kaikki kuolla tahtoisi, kun sellainen vielä Jumalan armosta on.” Katri oli kirjoittanut samoin, että tulee ensi kesänä käymässä Jämsässä ja menee sitten kotiin ”kun sellainen nyt on”.

Aili kertoo saavansa voimaa oman surunsa kantamiseen, kun ei koskaan tiedä koska viimeinen sairaus tulee ja ihmettelee: ”Kaisu oli niin terve ja eloinen ja hyvinvoivan näköinen, ettei minkäänlaisen sairauden olisi luullut häneen ottavan.”

Aili arvelee, että kotoväki tuntee paremmin neiti Virtasen ja voisi olla yhteydessä, jos hän pyrkisi vaikuttamaan siihen, että Katri tulisi kotiin ja Seinäjoen sairaalaan.

Omat voinnit olivat olleet hyvät, vähä yskää ja sellaista. ”Tiitisen Anja on aina vaan sairaana, eikä taida tervettä tullakaan. Menen sunnuntaina katsomaan heitä.”

Hyvän voinnin toivotukset ja kirjeessä lähetettiin Suomalle rahaa sukista.

Jämsänkoski 13.9.1934 (Kuukausi epävarma voi olla 8)

”Rakas kotiväki!

Lähetän nämät Katrin valtakirjat. (*perunkirjoitus ja jako*) Tulivat eilen, joten en enää eilen saanut niitä lähtemään. Lähetän viemään postiin tämän suoraan, ehkä sitten on aamulla siellä.

Eihän siihen Väinö meinannut nimeään panna, vaikka sanoin että kyllä se kaikki menee niihin sairaalalaskuihin ym., mutta kirjoittihan se kumminkin, muka että hän taas joutuu siihen ”kinettiin” mutta eihän tässä nyt pitäisi kovin suurta kinettiä olla. No nämät ovat niitä meidän välisiämme asioita, mutta pahottaahan sillä mielensä tuollaisella joutavalla. Ilma on käynyt

vähän kylmemmäksi, mutta kuivaa on muuten. Hyvät voinnit ja parhaat terveiset teille kaikille. Aililta”

Jämsänkoski 11/12 1934

Rakas kotoväki!

Kiitetään Maunoa kirjeestä ja valitellaan kun ei ehdi vastata. Salovuori herastuomari oli tuonut haasteen ja piti heti kirjoittaa. ” Oli kumminkin onni, ettei Väinö ollut kotona, joten pääsin vähemmällä harmilla. Kun en ole vielä puhunut hänelle mitään koko asiasta. Siinä ei nim. tarvittu kuin minun nimeni. Väinö ei ole käynyt nyt kotona, kun ne tekevät taas uutta talon pohjaa tuonne orivuoreen, mutta minä omasta puolestani sanon, että mielihyvin suostun, kun tämä asia näin hyvin luonnisti. Minun piti siitä kirjoittaa, että jos se olisi niin kuin velkakirjalla järjestetty, niin olisin minä kans maksanut korkoa ja lyhennystä aina sitä sen verran saa ”persskatuksi” kun rahoja käsittelee, ellei muuten niin pistän Väinön nimen siihen ja kai se nyt omansakin kirjoittaa, luulisi kumminkin. Hyvin olet tämän asian hommannut, mutta onhan sulla aina harmia näistä asioista. Ehkäpä nyt pääset rauhaan, kun tämä tulee valmiiksi.”

Tässä järjesteltiin Ilmomaen laina-asiaa kuntoon, josta toisaalla.

Muuten meni poistiehensä ja talossa oli uusi sisäkkö, joka on priuska ja helpottaa töitä ja lehmätkin lypsää hyvin ja navetta ja lehmät ovat puhtaita. Miehiä on töissä 3 ja kauroja ajetaan suolta riihittäväksi, mutta sade kiusaa.

”Karjakko lähtee viemään assistenttia niin laitan tämän kirjeen niiden mukaan. Rakkaat terveiset kiireessä koko sakille!

Ps Tiitisen setää on kuulutettu 3 kertaa Fannin kanssa – sillä lailla! Aili”

J.koski 30.8.1935

Rakas kotiväki.

Terveisiä vaan täältä kaiken kiireen keskeltä. Asumme jo täällä uudessa rakennuksessa. Alkaa vähitellen tulla kuntoon. Navettaa katetaan ja sisustetaan kovalla touhulla. Ei ole tässä aikaa montaa sanaa kriivata, mutta kun on ne Elsan häät pyhänä, Kuinka niiden lahjojen kanssa on. Jos sopii niin ottakaa meitäkin mukaan. Kun saan maitorahoja niin toimitan sitten. Täällä on sellainen rulianssi joka tavalla, ettei tahdo itseään seasta löytää ja illalla on aina niin väsyksissä, ettei jaksa kirjoittaa. Koetan ensi viikolla saada kirjeen äntiin teille.

Kauniit ilmat tuli sitten lopuksi, kyllä olikin ikävät ilmat. Olemme sentään voineet oikein hyvin. Jalkoja vaan tuppaa reumatis-

mi kolottamaan. Sanokaa paljon kaikille terveisiä. Västilään ja tutuille. Voikaa oikein hyvin syd. terveisin Aili ja Väinö

Uudessa Mellassa 14.10.1935

Rakas sisko!

Tuhannet kiitokset kauniista lahjasta. Olin niin hämmästynyt, kun muistit. En täällä kenellekäkään hiiskunut, että niin vanha jo olen, vaikka näkeehän sen naamastakin. Kovasti laitettiin sisäik-kunoita sinä päivänä kiinni. Omenat olivat paljon parempia kuin meillä täällä Mellassa kasvoi. Olen niitä mielihyvin itse syönyt ja toisille tarjonnut. Ihmettelevät, että kasvaako siellä näin hy-
viä omenoita. Kyl-
lä minä olin sitten
niin mielissäni siitä
matosta. Meillä on
tuossa salin tapai-
sessa uusi kalus-
to. 2 matalaa ruo-
kasalin kaappia,
pöytä, 2 nojatuolia,
4 oikeaa tuolia ja
sitten 2 kokonaan
pehmustettua no-
jatuolia sekä tu-
pakkapöytä. Niis-
sä on tuollainen
ruskea päällinen ja
se sopii niin hyvin
tuon toisen noja-
tuolin päälle. Pitää
hommata toiseen
samantapainen ei
sitten niin päällinen kulu. Istun ja ihailen sitä aina välitöikseni.

On tämä kirjoittaminen mennyt taas näin myöhään, vaikka aina olet kyllä mielessäni. Tule rakas sisko katsomaan tätä meidän uutta taloamme.

Ehkä joskus sadekin lakkaa, kyllä se on kumminkin täällä tehnyt kiusaa. Nyt on ensimmäinen kaunis päivä pitkästä aikaa. Meidänkin saadaan kaurat sisälle.

Nyt meillä on 8 lehmää. 11 tuonne navettaan mahtuu, mutta emme kai ota täksi talveksi enempää, ettei tarvitse ostaa rehuja. Tämä on taas vähän niin kuin uudesta alkaisi koko elämän. Kyllä tästä hyvä tulee, kun vaan Jumala terveyttä ja voimia an-

*Uuden Mellan seutua. Tarkasti talon paikkaa ei kir-
jeiden perusteella voida määrittää.*

taa eteenpäin pyrkimään. 2 hevosta meillä on, kanala pitäisi laittaa ensi kesänä, entiset kanat on pistetty poskeen.

Tiitisen Maijakin meni sedän jälkiä. Sulhanen on Jämsän lehden toimittaja ehkä 10 vuotta vanhempi Maijaa. Koko lailla Arvi Järventauksen näköinen, eikä suinkaan Maijasta pitempi.

Setä on sitten eri kelju, kun se aina sitä tätivainaata haukkuu kaikille vieraille ihmisille. Väinökin oikein moitti sitä, kun se oli tälle Maijan sulhasellekin koko primproiskan taas selvittänyt. Olihan siinä nyt kyllä syytäkin kotitarpeiksi, mutta antaisi sen nyt jo olla rauhassa.

Minäkin siinä sivussa sitten ehkä olen kohta samanlainen kuin se tati oli minulle. Siellä Katrin hautajaisissa setä kuului Pöyrylle puhuvan perinnöllisyydestä. Ilmeisesti on perinyt kaikki äidiltään, vaikka sedän omassa suvussa on kyllä hunsvottia kotitarpeiksi.

Karjakko mulla on. Olen sitten pitänyt siivoojaa jne. on paljon mukavampaa, kun ei ole kohta toistensa päälle kantelemassa. Entä Elsan lahja? Paljonko olen siitä maksussa? Että saa lähettää. Koetan kirjoittaa paremmin pian. Ehkä tästäkin sotkusta selvän saa. Alkaa jo vähän helpottaa töiden suhteen. Satoja kiitoksia, voikaa kultaisesti koko sakki! Syd. terveisin Aili ja Väinö

Uudessa Mellassa 10.3.1936

Taas oli Mauno kirjoittanut ja vas-
taamisesta ei meinaa tulla mitään.

Väinö oli yskällä ja lepäillyt kesän vaivojen jälkeen ja pari vajaa pitäisi vielä rakentaa ja vesijohto vetää, joten parin kesän jälkeen alkaa olla valmis.

"Meille kävi vaan niin hullusti, että meidän karjakkomme lähti Helsinkiin sellaisille asioille, kun ne nykyään menevät, kun asiat ovat hullusti. Pelasi vähän nolosti ja joutuu tiilenpäitä lukemaan. Meillä on sitten ollut siitä asti yhden työmiehen emäntä, joidenka asunto on aivan tuossa navetan alapuolella. Ei ole saatu sopivaa, vaikka oli lehdessäkin ilmoitus."

"On tämä niin juhlallinen paikka, että tulkaa nyt katsomaan,

eikö nyt olisi piakkoin aikaa ennen kuin tulee kovin huonot autokelit.”

Sitten puhutaan mumman hautajaisista (Hegvig Sofia Ala-Pirilä kuoli 3.3. Västilässä) ja pesänjaosta, jonne Aili ei ehdi osallistua ja kyselee kun sen Elsan lahjarahakin on vielä maksamatta ja nyt tämä mumman sepele. Kuoreen laitettiin valokuvia ja 30 mk rahaa, kun ei nyt ollut kotona enempää.

Jämsänkoski 3/2 1941

Rakas kotiväki!

Hyvää vuoden jatkoa! Kuinkas sinne nyt kuu-luu? Kovat pakkaset kai niin kuin täälläkin, että rehuja menee oikein kovasti silloin kun niitä vähänlaisesti on. Oletteko pysyneet terveinä? Lentsua ja yskää täällä on kovasti liikkeellä. Olemme sentään toiset olleet tavallisessa voinnissa, Väinö tässä oli jonkun päivän sairaana aika tavalla. Lääkärikin kävi. On täällä sentään tehtaot käynnissä ja rautatien työ kanssa Jämsän puolella, että ei sentään suurempaa työttömyyttäkään ole. Olishan se hyvä, kun tästä kunnialla kesään päästäisiin ja rauhassa olla saataisiin.

Minulla oli sellaista asiaa, että Väinö käski kirjoittamaan, että hän tulee sinne käymään tällä viikolla siinä keskiviikontorstain maissa. Hänellä on kunnan puolesta jotain rehuasioita ja hänen kanssaan tulee liikennöitsijä Mäki. Olisitteko ottaneet ne hoi-viinne yöksi jne. Onhan siitä vaivaa, kun se iltajuna tulee niin myöhään, että silloin on jo nukkuma-aika. Väinö soittaa sitten paremmin kumpanako päivänä ne tulevat. Onhan siitä teille vai-vaa kesken arkipäiviä, mutta ovathan ne vaan tavallisia talon-poikaisia miehiä.

Väinö Mella 50 vuotta.

Onko siellä edes niin paljon lunta, että talviajot ovat sujuneet hyvin. Täällä on hyvin vähän lunta, mutta on niitä metsäojia sentään koetettu tehdä niin kuin muitakin talvitöitä. Päiväkin alkaa sentään pidentyä, on jo vähän kevään tuntua ilmassa.

Eipä sitten muuta, kun hyvät voinnit jokaiselle sekä parhaat terveisemme koko perheelle. Aili.

Jämsänkoski 27.2. 42

Rakas kotiväki!

Kiitettiin kirjeistä Maunoa, Suoma ja Paavoa, olivat muistaneet. Paavo oli kertonut, että Maunolla on vapautus vuoteen 43 asti ja toivoi, ettei sen jälkeenkään joutuisi enää sotaan.

Kevääntuloa jo uumoiltiin ja kovaa tuulta ihmeteltiin. Pakkastakin on ollut ja perunoita varjeltu paleltumasta. Perunoista on täällä jo kova puute.

Karjalle ei ole kovin rehua, eikä sieltä paljon tulekaan ”vaikka se maidon hinta onkin aika korkea, mutta kun täälläkin nuo yhtiöt maksavat 4 mk heinäkilosta ja kauraista aina sen mukaan, niin ei niitä paljon karjanläpi voi laittaa. Ei meidän nyt tarvitse sellua ostaa tänä vuonna, el-

lei kovin pitkä kevät tule, mutta muuten se ruokinta on sellaista kuivaa, ettei siitä paljon maitoa tule.”

Väinö oli ollut keuhkokuumeessa sairaalassa 10 pv, kuume yli 40. ”Toipuminen oli heikkoa ja hevosella vietiin ja haettiin toimesta, kun ei sielläkään toimeen tultu ilman johtajaa.” (mikä oli Väinön toimi?)

Sodasta aina selvitään kotona, kun ei rintamalle joudu, heikkoihin olosuhteisiin. Toivottiin, että luoja antaisi hyvän vuoden, että huoltotilanne helpottuisi. Tehdaspaikkakunnilla tilanne on aina nopeasti heikompi.

Suoma toivotettiin tervetulleeksi.

Jämsänkoski 22/6 1942

Rakas kotiväki!

Väinöä oli muistettu kukalla ja kuva luvattiin lähettää muistoksi. (edellisellä sivulla) Juhlat oli viivytännyt ohran ja perunan maahan saantia, (syntymäpäivä oli 21.5) ja puutarhatyöt kaikki tekemättä, jotta ei tahdo ehtiä kirjoittamaan. Rukiit ja kaura sekä vehnä näyttää hyvältä, mutta ei heinä, vaikka on ollut kosteutta. Usko hyvään vuoteen oli kuitenkin vahva. Väinö oli ollut Hämeenlinnassa maaherran syntymäpäivillä "herrat herroissa visiteeraa" siellä oli ollut rukiit ja heinät heikkoja. Laidun on sentään jonkinlainen ja maidon tulo on lisääntynyt aika paljon.

Sitten luetellaan Väinön lahjoja; kunnalta hopeiset kynttilän jalat, seurakunnalta Hitlerin "taisteluni" myös Mannerheimin patsas. Oli paikalla isännöitsijää, konttoripäällikköä, kruununvoutia, kirkkoherraa ym. rouvineen ja vielä lipastokellon ja hopeapäisen kepin, kauniin kirjoitustelineen, vieraskirjaa, lakikirjaa ja suojeluskunnan mitali ja 35 kukkapuskaa, kahtena iltana kumpanakin 50 vierasta "joka paikka täynnä, sopi sentään kaikki istumaan."

Kahvia tarjottiin (jossa ruista suurin osa) ja 3-sortin pikkuleipää, kakkua, teetä ja voileipiä.

Sitten kysytään kuulumiset ja arvelaan, että työt ovat sujuneet hyvin, kun isännät ovat kaikki kotona.

"Hyvää Juhannusta ja vuoden tuloa toivottaa Aili ja Väinö

Aili lähettää joulukortin 21.12.42

Kysellään kuulumisia ja valitellaan kun ei ehdi kirjoittaa ja ihmetellään uutta talven tuloa ja runsasta lumentuloa. Väinö oli sairastellut astmaa ja käynyt Helsingissä ollessaan lääkärissäkin eikä toki ole poissa töistä ollut, mutta on niin krätyynen. Terv. Väinö ja Aili

Väinöllä oli jokin asioimisto samaan tapaan kuin Ilmarilla, joka hoiti monia asioita ja tuttavuuksia riitti ja reissuja Helsinkiin ja muualle. Aili oli kotona.

Moi 18. V 43 (poikkeava aloitus Aililta)

"Suoma hyvä! Kiitokset kirjeestä ja suo anteeksi, kun en ole aikaisemmin kirjoittanut ja maksanut velkaani, mutta tiedäthän sinä jo ennestään tuon minun aikaansaamattomuuteni."

Aili yrittää vaihtaa monoja vielä suurempiin ennen kuin toimittaa ne. Lähetetään 380 mk, josta Maunolle 280 mk. Kyselään Suomen vointia ja kauanko oli matkoilla.

"Vieläkö Sirkka on Tampereella, kuinka pitkäaikainen kurssi se on oikein?" Arvellaan kevään tuloa ja toivotaan lämmintä kesää, jotta kaikille riittäisi syömistä. Lähetettiin terveisiä Kosken Lisalle ja kaikille terveiset.

Jämsänkoski 23/6 1943

Rakas kotiväki!

Onpa siitä taas aikoja vierähtänyt, kun on tullut kirjoitelluksi. Aina se mielessä on niin kuin koko perhekunta, mutta tahtoo se sanomalehti tulla otettua käteen silloin kun on aikaa.

Aatolle kovasti kiitosta kirjeestä, Suomalle samoin. Kuinka se herra asutusneuvos nyt jaksaa, joko voimat alkavat palata? Onko lomaa vielä pitkältä. Minä puhun nyt asiani ensiksi. Eikö Aaton sopisi tulla nyt mennessään meidän kautta, eihän tämä olisi kovin suuri poikkeama, onhan siitä vissiin 20 vuotta kun olet täällä käynyt. Maanantaina, Keskiviikkona ja lauantaina auto lähtee 11.50 Vilppulasta. Pikajunalla on kai paras tulla, että samaan autoon pääsee, jos on paljon sotilaita. Paiskaa kortilla tai soita 8 jälkeen illalla olen sisällä tai sitten 10-1 välillä. Olisi mukava, jos tulisit.

Miten teillä siellä on vuoden alku? Oliko hyvä rukiin hedelmöimisen aika? Heiniä ainakin näyttää tulevan ja rukiin hedelmän aika oli oikein hyvä, mutta nyt sitten on

15.000 ha uutta peltoa

saataneen raivatuksi maanhankintatiloilla kuluvan vuoden aikana

— Ainakin 15.000 ha peltoa saataneen tänäkin vuonna raivatuksi maanhankintatiloilla, kertoo agr. A. Koskenkorva Maatalousseurojen keskusliiton asutusvaliokunnanasta. Vuonna 1949 valmistui näet peltoa 15.800 ha ja viimekin vuonna 15.100 ha, vaikka viime syksynä valitsi epäedullinen raivauskausi sääsuhteiden takia. Hakkuita on tulla vaa raivauskautta ajatellen suoritettu kuluvan talven aikana 8.000—9.000 ha.

— Kaikkiaan on maanhankintatiloilla mhlain toimeenpanosta lähtien raivattu viime vuoden loppuun mennessä 51.000 ha peltoa. Yksistään kylmillä tiloilla on tänä aikana raivattu yhteensä 30.400 ha peltoa. Viime vuoden aikana kylmillä tiloilla valmistui peltoa yli 9.000 ha. Kylmiä tiloja on kaikkiaan muodostettu lähes 11.300, ja raivauksia on tähän mennessä suoritettu noin 10.000 tilalla.

— Viime vuoden aikana raivattiin Pohjois-Karjalan maanviljelysseuran asutustoimikunnan alueella eniten eli yhteensä 2.303 ha. Toisella sijalla oli Kuopion maanviljelysseuran asutustoimikunta, jonka alueella valmistui 1.828 ha peltoa. Keski-Suomen maanviljelysseuran asutustoimikunnan alueella valmistui 1.327 ha, Oulun läänin maanviljelysseuran asutustoimikunnan

maanhankintatiloilla 1.008 ha. Muiden asutustoimikuntien viimevuotiset raivaustulokset jäivät kunkin kohdalta alle 1.000 ha.

— Viime vuonna valmiiksi raivattua peltoa valtion toimesta valmistui yli 3.700 ha, maansaajien toimesta lähes 10.200 ha ja maanluovuttajien toimesta lähes 1.200 ha. Keskenäisiä toimituksia oli vuoden lopussa lähes 18.500 ha.

— Viimeksi valmistuneiden tilastojen mukaan koneellisen raivauksen keskihinta on 73.600 mk hehtarilta ja käsinraivauksen keskihinta 85.000 mk. Jos hevostyövoimaa käytetään vastaava keskihinta on 75.000 mk. Ensi raivauskautena raivauskustannukset tulevat kuitenkin nousemaan kohonneiden palkkojen takia.

Hallituksen vakauttamissuunnitelmat

LOPULLISEEN MUOTOON EHKÄ TÄLLÄ VIIKOLLA

Hallituksen vakauttamissuunnitelmat, joiden piti valmistua jo tällä viikolla, tuskin saadaan lopulliseen muotoon ennen kuin tällä viikolla. On vielä olemassa joitakin kohtia suunnitelmassa joista keskusteltaneen vielä

satanut juhannuksesta lähtien ja kylmälaistakin on. On mennyt lakoon ruis, ellei siitä vielä nouse, kun kuivaa. Kaikki on kovasti hyvällä alulla, ettei vuosikausiin ole ollut tällaista vuoden alkua. Kun vaan menisi vuosi loppuun asti hyvin, että saataisiin taas sitä ruokaa ensi talveksi riittävästi kaikille.

Muuten olemme voineet hyvin. Riihtä meillä jatketaan ja se on taas sellaista talkoohommaa, kun ei vakinaisia miehiä saa, kananpoikia on kans 25 kpl. Ovat nyt viikon vanhoja, ei niistä ole kukaan vielä kuollut, mutta aika passaaminen niissä on.

Joko teillä pian heinäaän aletaan? Täällä kait ensiviikolla alo-tellaan. Sehän on hauskaa, kun Sirkka sai heti paikan, kun kou-lusta pääsi. Siitähän sitten pääsee alkuun, kun ensimmäisen paikan saa. Hyvää vointia kaikille ja hyviä kesäisiä terveisiä jo-kaiselle.

Aililta ja Väinöltä

Jämsänkoski 26 /1 1944

Rakas kotiväki!

Monet monet kauniit kiitokset hyvistä joulukirjeistänne! Sekä kutsusta siellä käymään. Jatkuvaa menestystä ja onnea alka-valle vuodelle, mikä meikäläisen kannalta on kai ja kaikkien-kin – hyvä kesä ja vuoden tulo. Talvi on ollut kovasti leuto, ei ole paljon puita mennyt, jos ei sitten ole metsätyötkään paljon päässeet alkuun. Tässä taas satoi vettä muutamana päivänä, mutta on nyt taas jonkun asteen pakkasen, ettei kaikkea lunta ehtinyt viedä.

Kuinka te nyt olette siellä jaksaneet? Täällä on kovasti in-fluenssaa liikkeellä. Ei meillä sentään ole ollut sitä tautia. Väinö on taas ollut sairaana. Sai sellaisen kovan polttokeuhkokuu-sen tuolla konttorissaan. Tohtori sanoi olevan sappikiveä. Väinö vietiin sieltä sairaalaan viime perjantaina iltapäivällä. Saivat ne sen polttamisen loppumaan, mutta tohtori kehoitti lähtemään Helsinkiin, kun meidän sairaalamme röntgenkone on armeijalla. Maanantai-iltana hän sitten lähti isännöitsijän kanssa. Tänään lupasi soittaa mitä siellä sanotaan. Täytyykö jäädä sinne sai-raalaan. Heidän matkansa oli jo ennen Väinön sairautta päät-tetty ja makuuvaunuliput tilattu. Ministeriöön oli asioita. Jaksoi hän sitten lähteä, kun se lääkäriillä käyntikin oli niin välttämätön – kyllä minä sitten kirjoitan tai soitan mitä sieltä alkaa kuulua. Huomenna ne pois tulevat, jos Väinö pääsee lähtemään.

Väinö käski kysyä saisiko sieltäpäin ostaa jostain ylijäämä kauraa parikymmentä hehtoa. Meille tuli niin huono kauravuosi.

Melkein puolta vähemmän kuin edellisenä. Kyllä se oli komiaa nähdä, mutta jyviä ei tullut. Meillä on niin märkä kesä, että ylei-sesti tuli huonosti kauraa ja perunaa.

Hyvää vointia vaan koko perheelle ja tuhannet sydämelliset terveiset kaikille teille Aililta

Jämsänkoski 27.2.1944

Rakas sisko!

Terveisiä täältäpäin! Mitä sinnepäin kuuluu? Täältä ei kuulu eri-koista. Pimeä vain on joka paikassa. Ei täällä ole vielä ketään käynyt eikä ylikään lentänyt. Omia koneita kyllä kulkee kovasti, Vilppulassa olivat käyneet jo toissa päivänä ja kaiketi Haapa-mäellä kanssa.

Väinö on ollut nyt aika terve. Leikattavaksi hän siellä Hel-singissä määrättiin, mutta eihän sinne näin ollen voi mennä? Silloin heti ei ollut paikkoja. Mehiläiseen hänet määrättiin ja sii-henkin on kai sattunut, ettei koko sairaala ole kunnossa, täytyy vaan ruokien suhteen olla niin varovainen.

Siitä Sinun tänne tulosta aloin kirjoittaa, että uskallatko läh-teä. Siellä on aina Vilppulassa pankossa tänne tulevia helsinki-läisiä. Meillekin tulee yksi 10 v koulutyttö. Yläkerrassa on jo yksi vanha rouva. Sitten tulee joku virolainen vapaaehtoinen lomal-le tänne, että on kovasti tilan ahtautta. Tule nyt aivan heti, jos uskallat lähteä ennen kuin sieltä H-taas pannaan lisää meille. Keskiviikkona tulee auto päivällä ja lauantaina, mutta siitä pai-kan tilaamisestakaan ei ole mitään hyötyä, kun ei sitä oteta lu-kuun, jos on pieniä lapsia ja äitejä tänne tulossa. Jämsässä on kanssa paljon ja uusia tulee. Olis kyllä ollut mukavaa, kun olisit tullut käymään. Olisi silloin joulun jälkeen ollut rauhallisempaa, mutta kukapa sen tiesi, että se tuollaiseksi tuli. Kuinkahan Aatto jaksaa?

Jollet nyt tule niin tule sitten helluntaina. Minä käyn sitten Juhannuksena, jos aika rauhoittuu ja onhan kesällä hauskenpi matkustaa. Tuumaa nyt asiaa ja kirjoita siten. Sano Maunolle, että kyllä me niitä kauraja otettaisiin, jos saa ja kyllä täältä pa-perit tulee, että saa kulettaa. Voikaa nyt oikein hyvin ja sydä-mellisiä terveisiä kaikille enin itsellesi. Aililta ps kirjoita sitten!

Jämsänkoski 24/1 1945

Rakas kotiväki!

Hyvää jatkoa kaikille teille ja kauniit kiitokset Maunolle, kun muisti meitä. En tiedä kuinka se on niin huonoa aina se vastaa-minen, vaikka kuinka meinaisi. Jo toista kuukautta on kulunut,

kun sain kirjeen. Missä se aika oikein menee, kun ei saa parahillensa mitään.

Ovat tässä vähän hankaloittaneet karjakko ym., että on vähinsä aina saanut olla edestä. Kuinka teidän vointinne siellä on? Alkupalvi oli niin epävakaa ilmaa, että silloin sitä tulikin kaikenlaista tautia. Nyt täälläkin vasta alkaa olla ajokelit. Muuten sataa melkein joka päivä. Kohta on liikaa sitäkin sorttia. Nyt on vissiin sielläkin miehiä tarpeeksi? Satuimme mekin saamaan oikein miehen. On sellainen 40-vuotias, osaa tehdä tätä työtä ja pitää huolen hommistaan ja hevosista. Sellainen meillä täytyy ollakin, kun isäntä ei jouda näihin talousasioihin kotona puuttumaan. Aina vaan, kun siellä kansanhuollossa ne työt lisääntyy. Saa nähdä miltä tämä maailma näyttää ensi suvena, joko on edes tuo isojen kamppailu loppunut. Ollaan täällä niin kuin pussinperässä nykyään. Kesken kaiken meidän hevonen tuli oikein hyvässä kunnossa kotiin.

Meidän terveytemme on ollut hyvä. Väinö on ollut nyt koko lailla terve. Minä olen käynyt lääkärillä pari kertaa tuosta korkeasta verenpaineesta. Ensi kerralla oli 220, mutta oli lääkkeitä apua, kun se nyt on vaan 200. Täytyy taas kohta mennä, että saisi sen vielä alemmas. On se vaan sellainen tauti, ettei anna enää kovin pitkiä päiviä tehdä, mutta onhan sitä jo ikääkin, että alkaa rapistua. (Aili on 55 v)

Vuoden tulo oli muuten tavallinen, mutta kauraja tuli vielä vähemmän kuin viime vuonna. Oli niin sateinen kesä, että oli liian märkää tuolla suolla monin paikoin. On tuota väkirehua saatu ja sellua sitten, niin on sentään aika hyvin pärjätty.

Kyllä teillä on siellä kansa sitä liikaa karjaa niin paljon, tulee siinä tosiaan heinät ja pahnat tasattua ja kaipa se on sama ihmistenkin ruuan kanssa. Meillä on sitä kansaa vielä 6 henkeä. Vanha mummu on tässä Väinön kamarissa asunut, että ei meillä liioin ole liikoja tiloja eikö saa rauhaa, mutta hyvä kun nyt silläkin selvittäisiin.

Kyllä niitä veroja tosiaan tulee, kun vaan kaksi kuukautta on sellaista, ettei ole jotain valtion maksuja. On siinä mohkumista, kuinka kaikki tulee aikanaan maksettua. Kunhan tässä nyt pärjättäisiin rauhallisesti tuosta elintarviketilanteen kanssa seuraavaan satoon. Tällaisen kylän laidassa kaikki puute tuntuu ensiksi. Perunoista täällä taitaa kanssa tulla puute. Meille tuli aika hyvin perunoita, jos on syöjiäkin enempi kuin ennen. On se tosiaan huonompaan muuttunut, ettei ikinä kesällä olisi uskonut. Ehkä tässä nyt mennään päivä kerrallaan.

Ehkäpä nuo suuret vähän lopullisessa tilinteossa pitää mei-

dän puoliamme – oikein hyvää vointia kaikille ja sydämelliset terveisemme jokaiselle siellä. Aili ja Väinö

Jämsänkoski 21/ 12 1945

Rakas kotiväki!

Hyvää ja rauhallista Joulua teille kaikille ja jokaiselle erikseen! Suomalle kovasti kiitoksia, kun on muistanut minua kirjeellä. Kyllä on ollut meininki vastata, mutta kun ei tahdo saada enää aikaan. Kuinka olette jaksaneet? Minkälainen vuosi siellä tuli ja onko metsäajot jo hyvässä käynnissä?

Se eläminen ja oleminen, kun nyt niistä riippuu. Onko siellä lunta tarpeeksi ajoille? Eipä suinkaan, kun se täälläkin tahtoo tehdä kiusaa. Meidänkin on molemmat hevoset ajossa. Toinen on kaukana, vaan pyhänä käy kotona. Toinen tulee yöksi kotiin ja ajaa sitten mitä on näitä talousajaja.

Meillä ei ole nyt vakinaista miestä eikä karjakkoa taas. Se pariskunta, joka oli meillä 5 kk lähti pois eikä niin väliä ollutkaan, vaikka menivätkin, mutta kun ne olivat niin kovasti touhussa olemaan eteenpäin ja niiden piti sitten ruveta muualle ja kaikki laitettiin siihen suuntaan, niin sitten yhtäkkiä sanovat ylös itsensä ja joulukuun 1 pv lähtivät.

Marraskuussa olisi paremmin ollut saatavissa toisia, mutta nyt ei ole vielä löydetty. Ei ihan kaikkia viitsi ottaa, ne tienaa noissa metsätöissä nyt niin mahdottomasti, että se palkkamme ei tahdo tyydyttää vaikka mitä tarjoaisi.

Tuo siirtolaisemäntä on sitten hoitanut ja minä olen ollut apuna sen kun olen ehtinyt. Menehän se näinkin. Se karjantuotanto on niin vähäistä nyt, ettei niitä paljon kannata passata. Yhtiö on hommannut heiniä noille ajomiehille á 15 mk/ kg. Kauraja ei ole saanut, mutta "mustassa" maksaa kaurat 2.000 mk/hehto ja ruiskilo 60 mk ? rehu on 10.- kilo, että kyllä hinnat ovat sitten viime vuoden huikeasti nousseet. Mihin lopuksi pysähtyy?

Kuinka siellä kävi kunnallisvaaleissa? Täällä tuli 20 Skdl ja 1 sossu ja 4 porvaria. On Väinökin vielä niiden joukossa. Ei monessa paikassa näin mahdoton tulos tullut, kun ne ovat melkein kaikki niitä? Onhan se maailma nyt mullin mallin joka suhteessa. Saa nähdä saadaanko se lopullinen rauha ja minkälainen se sitten on. Ja kuinka käy tuolla Helsingissä. Ei ole hauska Joulua niidenkään perheillä.

Muuten olemme voineet koko lailla. Minua vaan pakkaa tuo veranpaine kiusaamaan. Kävin eilen taas lääkärissä. Menen tänään, että otetaan verta pois. Eiköhän se siitä taas vähä helpota. Eihän tässä oikein ehtisi sairastaa näin Joulun alla, kun työtä

on vaikka minkä verran, eikä täällä juuri saa ketään apuun. Kai-killä on kiire ja rahaa kovasti. Täytyyhän joutaa kuolemaankin, tekee sen verran kuin joutaa. Aatto kans kai tulee kotiin jouluksi. Terveisiä hänelle. Karjala-lehdessä mainitaan usein hänen nimensä. Ei sitä tiedä koska ministerinä istuu. Oli oikein mukava kuulla teidän äänenne sieltä lisalmesta, kun minua muistitte. Virkisti mieltä moneksi päiväksi. Oikein hyvää vointia kaikille ja tuhansia hyviä terveisiä koko perheelle. Aililta ja Väinöltä

Jämsänkoski 7 / 6 1946

Rakas sisko! Tuhannet kiitokset kirjeestäsi. Ei vaan tullut heti vastattua. Kiitoksia isännille suuresta vaivasta ohran ja perunoiden lähetyksen kanssa. Kenelle ne perunat saa maksaa? Kun vaan lasku tulee, niin lähetetään rahat. Perunat ovat mainion hyviä. Kyllä nyt on ollut ikävät ilmat, kun joka päivä on satanut. Ei ole saatu vielä perunaakaan maahan, kun on niin märkää. Ne ohratkin ovat vielä kylvämättä vaikka tulivat jo toista viikkoa sitten. Sen jälkeen on satanut joka päivä eikä vieläkaan luvata poutaa.

Kiitoksia vaan sulle itsellesi viimeisestä, kun pääsin sinun avullasi sentään niin hyvään kuntoon. Ensin oli outoa, kun ei ollut passaria, mutta kyllä nyt sentään jo aika hyvin pärjää. Karjakon kanssa saatiin kasvitarhakin kuntoon. Hän on tuonut puita ja vettä. Pyhiksi en kovin viitsi touhuta, kunhan jotain on. Vielä vähän väsyttää. Lihonut olen aika tavalla. Hyvää vointia sitten hauskaa helluntaita. Kaikille paljon terveisiä, isännille erittäin vaivoistaan. Hyvin terveisin kaikille Aili

1947 Aili on kirjattuna Koskenkorvan taloon Avioliitto oli edelleen voimassa, mutta puoliso olivat 21.3.1947 todenneet, että muutetaan erilleen asumaan ja sopineet, että Väinö maksaa 300.000 mk, jonka Aili kuittaa saaduksi. Lisäksi sovitaan,

että Väinö maksaa vuosittain eläkettä 25.000 mk, joka sovitaan 20.9.48 maksettavaksi kertasuorituksena 500.000 markalla, joka maksetuksi kuitataan.

Inkeri kirjoittaa Lappfjärdistä 5/10 1948

Hyvä Aili!

Inkeri kiittää, kun Aili muisti nimipäiväkortilla, vaikka eivät itsekään muistaneet. Inkeri oli Huldin luona nostamassa perunaa ja juurikasvit olivat vielä maassa.

Syntymäpäiväksi olivat tutut keränneet 11.250 mk ja se oli tarkoitus käyttää katon korjaukseen, kun vesi tuli sisään.

Äiti oli kaatunut ja loukannut olkapäänsä ja saanut haavan päähänsä, kun löi sen urkuharmonin kulmaan. On pitänyt pukea

ja taluttaa, mutta kyllä tästäkin selviää. Keinutuolissa istuu aamusta iltaan.

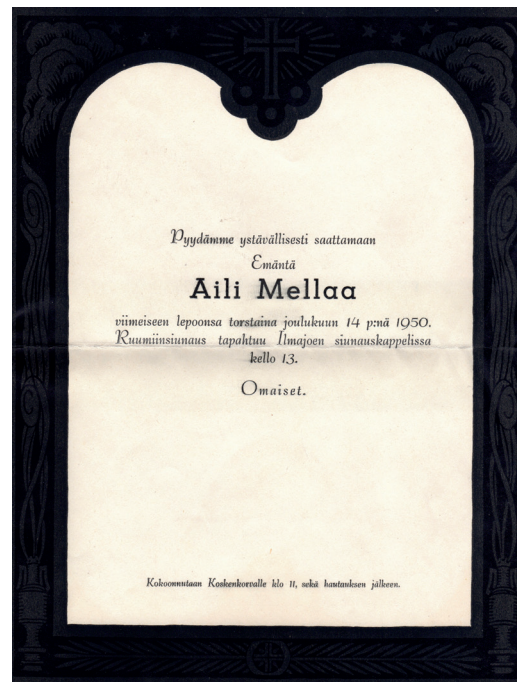
Ajatuksissa Inkeri murehtii, että miten on saatu sato talteen, kun on ollut niin sateista. Ja kysyy lopuksi: "Joko olet muuttanut alas? Sano nyt paljon terveisiä kaikille ja voikaa hyvin. Inkeri. Hulda pyytää sanomaan terveisiä.

Joulukuun 7 pv 1950 aamulla kuolee Aili Mella puutarhatalon sängylle.

Perunkirjoitus pidetään 16.12.50. Herastuomari Jaakko Ranto ja mylläri Arvo Koskela. Oikeuden omistajina olivat puoliso Väinö Mella ja sisaruset.

Väinö lähettää perunkirjoitukseen asiamiehen, joka ilmoittaa, ettei hänellä ole mitään vaatimuksia pesään,

Päivä	Talletettu ja otettu	Kuittaus
1947		
Elo 13	Pano Siirto	38476 -
Elo 26	Otto Sästö	38476 -
Syys 12	Otto Sästö	38476 -
Elo 24	Otto Sästö	38476 -
Joul 17	-- Sästö	38476 -
Joul 21	Polaris Sästö	38476 -
Tamm 18	Otto Sästö	38476 -
Helmi 3	Otto Sästö	38476 -
Helmi 16	Otto Sästö	38476 -
	Siirto	38476 -

vaan se menee kokonaan muille pesän osakkaille.

Pesän rahavarat ovat 425.570 mk. Oli erilaisia koruja ja hopeaesineitä 11.000 mk arvosta ja vaatimattomia huonekaluja ja taloustavaroita 6.000 mk ja vaatteita ja seinävaatteita 16.000 mk arvosta. Seinäkello ja radio ja lamppuja 3.600 mk. Seka-

laiseen omaisuuteen merkittiin mm potkukelkka, loinpuut, tau-
lu, kirjoja 1.800 mk arvoisena ja näin saatiin varojen arvoksi
460.370 mk.

Vähennyksiä oli hautauskulut 64.009 mk, hautakivi 50.000
mk ja muita menoja, jotka yhteensä 116.339 mk, joten puhdas
säästö oli 347.631 mk (14.000 nykyeuroa) Kuolinpesä oli Jäm-
sänkosen verolautakunnan mukaan vapaa perintöverosta.

Hautajaisista ja perinnönjaosta myöhemmin.

Tähän liittyy jälkinäytös 1980-luvulla, kun koko sisarusarja ja lapset sekä
lapsenlapset haastetaan perunkirjoitukseen Väinö Mellan jälkeen, joka on
jäänyt aikanaan 1952 pitämättä.

*Menimme sinne Maurin kanssa ja kovasti muistelimme mitä pitäisi vaatia,
kun Aili on vienyt Mellaan lemmiä ja rahaa, mutta kokonaisuus ei ihan ollut
meillä hanskassa, sillä tasolla kun se tähän nyt saatiin koottua.*

Väinön pesä oli varaton ja velkainen talo oli saatava myytyä ja siksi
perukirja piti laatia, mutta mitään ei
sieltä saatu, ei edes matkakorvausta.

Ailin ja Väinön rakkaustarina
oli aika monipolvinen ja synkkäkin.
Väinö oli iso pomo eikä Aili kotona
viihtynyt ja vähemmän edustuse-
mäntänä huuseeraavana ollut sitten
kuitenkaan Väinölle se oikea?

Väinöllä oli monenlaisia bisneksiä
ja lopputulos hyvin Hopiavuorimai-
nen, mutta Ailin kanssa tehtiin pape-
rit ja raha-asiat kuntoon, eli siltä osin
Ailin lyhyt vanhuus oli turvattu.

Lopuksi

Kirjeistä tulee esiin Ailin tuskainen
elo Väinön seikkailuja seuraten ja
luovien Koskenkorvan vaikeuksien
aikaan Väinön osuuden kanssa, kun
hänen nimensä tarvittiin joka pape-
riin, vaikkei sitten joutunutkaan mi-
tään maksamaan. Päinvastoin Aili toi
monet remonttirahat Väinölle (yht.
39.000 mk eli 17.000 nykyeuroa ja
yli 10 % Mellan tilan arvosta), mutta
kiitoksen sanaa ei kirjeissä Väinöltä

herunut, mustalaisiksi pahimmillaan haukuttiin, mutta monia avunpyyntöjä
kyllä tuli, kun oli vaikeaa rehujen ym. suhteen.

Aili selvisi punaisten teloituksista Kuusankoskella opettajanvirassa va-
paussodan pahimmissa vainoissa, sairasteli, selvisi syövästä ja kärsi ve-
renpaineesta. Koki monia vastoinkäymisiä maatalouden ja karjatalouden
hoitamisessa, mutta piti koko ajan kiinteänä siteet rakkaaseen perhee-
seen Koskenkorvalla, sellaista ei Ailille koskaan syntynyt Jämsään.

Jos oli dramaattinen ja koskettava Katrin elämä, ei Ailin elämä jää siitä
jälkeen, vaikka itse kuolema tuli rauhallisesti aamulla ylösnousun jälkeen
istualleen, edes lattialle siitä kaatumatta. Kuolinsyy ei selvinnyt.

Nuorin kuva Ailista 1897- 98 :7-8 vuotiaana. Suoma 6-7 v, Katri 3-4 v ja Eero 2-3 vuotta. Eeron kohtalo oli kovin, kun hän hukkui 10-vuotiaana, josta enemmän päätarinassa.

Kolmannen tyttären Suomen elämä liittyi kiinteästi Koskenkorvan tilan vaiheisiin ja juoksee veljesten tarinan mukana. Siitä ei löydy draamaa eikä yllättäviä käänteitä, mutta hyvin Suoma täyttää isän asettaman työnkuvan puutarhan ja kanalan hoitajana ja talon ruokahuollon toteuttajana vanhaemäntä Inkerin kanssa siihen asti, kun veljekset Mauno ja Paavo saivat vihdoinkin emännät taloon.

Suoman kirjeistä jäi erityisesti mieleen kirje, jossa hän kertoo jäävänsä vanhaksi piiaksi ja lupaa hoitaa veljesten lapsia sen aikaa, että pääsevät vähän kylillä käymään, ja tällaisena minäkin Suomen-sussoon muistan.

Suoman asema perheen puutarhan ja talouden hoitajana ja Inkerin apuna ei varmaan ollut aivan ihanteellinen. Suuressa yhteisössä tilanteet ja tapahtumat eivät varmasti aina olleet Suoman tahdon mukaisia ja jonkinlaista katkeruuttakin saattoi kertyä, joka ilmenee sitten kun Paavon ja Maunon emäntiä pitäisi opettaa talon tavoille. Siitä toisaalla lisää tarinaa.

Kerran joulupuurolla ollessamme Suoma sai mantelin ja laittoi sen vaivihkaan pöydän alla käteeni ja minä sitten sen suuhuni, ja yllätystä näytellen kerroin saaneeni onnea tuovan mantelin ja kaikki minua siitä onnittelivat ja minä todella sain paljon onnea ja iloa elämäni. Kiitos Suoma.

Ailia ja Katria en siten tavannutkaan, mutta näiden kirjeiden kautta olen elänyt elämäni hyvin läheisesti. Iloa ja onnea sinne missä olettekaan!

